

Databoek bij **(T)OPVOEDINGSONDERSTEUNING**

Opvoedingsondersteuning die werkt!

**Onderzoek naar de werkzame factoren van opvoedingsondersteuning
aan gezinnen met pubers**

Tamara Langeveld
Lianne Noordam

(T)OPVOEDINGSONDERSTEUNING

Afstudeeronderzoek Sociaal Pedagogische Hulpverlening

Tamara Langeveld 071352
Lianne Noordam 070774

Opdrachtgever: T. Schilte-Hamoen
Afstudeerbegeleider: T. W. van Laar-Jochems
Datum: 26.05.2011

Inhoud

Overzicht uitgewerkte interviews.....	7
Overzicht fragmentatieschema's.....	87

Overzicht uitgewerkte interviews

Nadat de interviews met de verschillende opvoedingsondersteuners hebben plaatsgevonden, zijn de interviews woordelijk uitgeschreven. De nummers die voor enkele vragen staan, verwijzen naar de vragen zoals die in de fragmentatieschema's genummerd zijn. In deze bijlage zijn alle uitgewerkte interviews gebundeld in onderstaande volgorde:

▪ Puber Top Coach	PTC
▪ Ouders & Co	O&C
▪ Bureau Kleijweg	BKW
▪ Aventurijn Opvoedingsondersteuning	AVO
▪ Combiwel	CBW
▪ De Opgroeiwinkel	DOW
▪ Lijn 5	LN5
▪ Nederlands Jeugdinstituut	NJI

Interview Puber Top Coach

Instelling	Puber Top Coach
Afkorting	PTC
Plaats	Landelijk
Datum	3 maart 2011
Tijd	14.25 – 15.05 uur
Middel	Telefoongesprek

1. Wij vroegen ons af met welke hulpvragen gezinnen zich aanmelden bij Puber Top Coach of Family Top Coach?

Ja. We hebben het nu over Puber Top Coach, omdat dat echt de leeftijd is waar jullie op doelen. En bij Family Top Coach kan het ook een opa of oma zijn met volwassen kinderen en daarbij behorende gezinnen.

O, oké. Ja.

Alleen als we het nu puur sec over Puber Top Coach hebben en dan de gezinscoach die we daaruit oprichten... Dat is zoals ik al zei: de moeder die, na ja, eigenlijk niet meer kan inzien dat ze nog wel van haar kind houdt omdat ze alleen maar aan het straffen, en aan het opvoeden en corrigeren is. En dat is list en bedrog, liegen, bedriegen, blowen, fysieke agressie, verbale agressie, ouders die elkaar niet ondersteund voelen in de opvoeding... uhm... nou ja, dat was het probleem eigenlijk.

Oké, ja. Helder. En zijn er ook vragen die echt heel veel voorkomen? Heel veel dezelfde vragen? Iets opvallends zeg maar?

Nou, heel veel dingen hangen met elkaar samen, hè? Kinderen die blowen, waarvan de ouders het niet weten of wel vermoeden, ja, die gaan vaak zich afsluiten omdat ze een groot geheim hebben. En dus die gaan minder communiceren. Als er minder gecommuniceerd wordt dan gaan we elkaar minder goed begrijpen. Als we elkaar minder goed begrijpen gaan we ons afsluiten. Als we ons afsluiten komt er onmacht en worden we agressief. Bepaalde reacties hangen met elkaar samen.

Ja, oké, een soort kettingreactie.

Vaak wel. Vaak hangen meerdere aspecten met elkaar samen. Niet alleen maar... Het hoeft niet altijd drugs te zijn, maar als er agressie is, fysiek of verbaal, is er bijna altijd onmacht. En die onmacht komt bijna altijd voort uit het feit dat er niet gecommuniceerd wordt.

2. Oké. En hoe werkt het zeg maar bij jullie met die aanmelding? Melden de ouders zich aan? Of ook meteen de puber erbij?

Heel zelden de puber, bijna altijd de ouder. Ik denk dat het één keer de puber is en negenenennegentig keer de ouder.

3. En als de ouders, zeg maar, zich aanmelden, komt de puber dan ook wel eens mee?

Wij komen bij de mensen thuis, dus er komt niemand mee. Thuis gaan we kijken hoe het reilt en zeilt. Het is wel zo, dat als ouders zich aanmelden, is er meestal wel overleg geweest vóór het aanmelden. En als dat niet gebeurd is, dan vragen wij wel van: "Goh, wij willen dus een afspraak maken, maar ik wil natuurlijk vóór dat de afspraak er is, dat je eerst met je kind overlegt of hij dat wel wil." Natuurlijk kun je begrijpen dat als je een kind van twaalf hebt... Dan kan je nog zeggen van: "Er komt vanavond een meneer praten of een mevrouw praten." Maar als je een kind van vijftien of zestien hebt en je zegt: "Er komt vanavond een meneer praten", en hij heeft er geen zin in dan zegt hij: "Hartstikke leuk voor jullie, maar ik ben weg."

Ja precies, ja. Dat is wel te begrijpen.

De leeftijd bepaalt wel een beetje of je je alleen moet melden of dat je echt een akkoord moet hebben van je kind.

4. Ja, ja, oké, nou dat is duidelijk. En welke verwachtingen hebben ouders meestal een beetje ten aanzien van jullie?

Vaak zijn ze ten einde raad en dat zie je wel aan de momenten waarop ze hulpvragen insturen. Dat is zondagavond om elf uur, twaalf uur, één uur, twee uur 's nachts. Dat is maandagochtend om een uur of vijf, zes, zeven. Dat is maandag overdag als ze op het werk zitten en denken: "Hoe moet ik in 's hemelsnaam verder?" Dat zijn momenten waarop de rapporten komen. Het moment waarop de aanvraag binnenkomt, dat heeft vaak wel een reden waarom iemand gaat hulp vragen. Dat is na het weekend, wat we vaak hebben. En op donderdag, vrijdag hebben we allemaal wel weer het gevoel: "Het zal wel weer een leuk weekend worden", dus dan gaan we er positief in. En als het dan toch een afknapper is, dan zien we op zondagavond en maandag zien we gewoon de aanvragen binnenkomen.

Oké, dus dat is wel heel duidelijk te zien?

Ja, dat is aan het verloop te zien: dat we toch elke weer tegen het weekend met een goed gevoel gaan beginnen en als het dan niet lukt, dan gaan we hulp vragen. En als de schoolvakanties er aan zitten te komen, dus in juni, dan zakt het ook in. We hebben allemaal het gevoel: “Binnenkort begint de vakantie en dan gaan we het gewoon leuk hebben”, en dan na vakantie, als het niet gelukt is, dan krijgen wij het weer druk.

5. Ja, dat is wel interessant om te horen, zeg. Dat het dan heel opvallend dus is. Wij vroegen ons af: kunt u werkzame factoren noemen? Hoe werkt het nou om met pubers en in gezinnen te praten en met ouders? En wat moet je dan wel doen? Of wat moet je juist niet doen?

Als hulpverlener? In ieder geval niet belerend zijn. En dat klinkt heel makkelijk, want ja, dat is toch logisch want je bent toch hulpverlener? Is toch logisch dat je niemand in de hoek zet of terechtwijst? Maar als je wil kijken op Youtube en dan moet je even op het woord ‘kutkind’ zoeken, en sorry voor de terminologie, maar zo staat hij op het internet, dan zie je een prachtig filmpje over een hulpverlener die een jong kind, nou, ik denk dat hij een jaar of tien, elf, twaalf zal zijn, en hoe ze die toespreekt. En de woordkeus en de verwijtende manier, ja, dat is echt een heel leuk filmpje om te zien hoe het dus niet hoort.

Oké. Dus gewoon k.u.t.?

Ja, gewoon ‘kutkind’. Het is een Christelijke Hogeschool, maar ja.

Maar oké. Dus niet belerend zijn. Zijn er ook nog andere dingen?

Uhm, ja. Met een open mind. Wij noemen dat een open mind policy: met een open blik het gesprek in gaan. Ik heb bijvoorbeeld een keer iemand gehad... Een vader die belde op na een aanvraag: “Ja, ik heb een dochter van twaalf en ze heeft nu al haar achttiende of negentiende vriendje en we hebben haar de vorige keer al betrappt terwijl ze de daad aan het doen was. Uhm... ja, we komen er niet meer uit.” Dan heb je toch... Je krijgt toch een beeld van één of andere ongelofelijk, na ja, sletterig of snollige dochter, die op haar elfde al, na ja, de hele ‘ritme’ al onderneemt. Dan vraag je je af: in wat voor gezin ga ik komen?

Ja, precies.

En dan kom je daar en dan zie je een meid waarvan je denkt: ja, als je zestien of zeventien had geroepen had ik het meteen geloofd. Moeder natuur is erg gul geweest met uitdelen van alle positieve eigenschappen op het uiterlijk. Ja, nou goed, dat meisje is twaalf, maar die liep zó ontzettend voor! En dan de open mind... Dat je toch snel geconfronteerd wordt van: he, ik merk toch dat ik van te voren al een aanname had gedaan.

Ja, inderdaad.

En dat moet je dus echt loslaten.

Ja, dus een open mind. Gewoon proberen zo een gesprek in te gaan.

Ja. Ik ben zelf helemaal anti-drugs. En in een heleboel gesprekken komt het weer op die klote drugs uit. Ja, als je dan door laat schijnen dat je zelf heel erg anti bent, ja, dan gaat het kind niets meer zeggen.

Is dat een veel voorkomend probleem in de gesprekken met pubers? Dat het over drugs gaat?

Gaat de zon ook ooit weer onder? Met andere woorden: het is een heel groot probleem. Zeventig procent van de gevallen, tachtig procent van de gevallen gaat het uiteindelijk, één van de redenen, om drugsgebruik.

6. Oké. Je hebt in het gesprek zeg maar de ouders en de puber. Kunt u vertellen hoe doet u dat wisselen in contact? Want u spreekt de puber bijvoorbeeld aan terwijl de ouders er bij zijn en andersom.

Ja, we spreken in principe iedereen aan. Ja, dan vraag ik altijd half gekscherend van: “Wat kom ik hier eigenlijk doen?” En dan kijkt de puber me vragend aan en dan zeg ik: “Nou, waarom zitten we hier eigenlijk? Vertel es.” Nou ja, en dan is het vaak natuurlijk een beetje onwennig. Enne.. “Ja, dat weet ik ook niet, dat moet je m’n ouders vragen.” Ik zeg: “Nou ja, ik neem aan dat jij toch ook weet waarom we hier zijn? Waarom komt deze vreemde vent in één keer bij jullie aan de keukentafel zitten? Vertel het eens.” Daarnaast zeg ik meteen: “Ik hou van sappige details. Dus jullie hebben wel een beetje vaak ruzie, maar ik wil nou ook echt weten hoe de ruzie gaat. Nou ja, vertel het nou maar, ik heb nu een leuke avond. Ga nu maar lekker vertellen wat voor sappige dingen hier gebeuren.” En dan een bigsmile op het gezicht van de puber.

Ja, het klinkt inderdaad luchtig.

Ja, en dan gaat hij vertellen, of zij, of alleen hebben alleen de ouders het er over. Maar ik probeer wel elke keer weer terug te komen bij de puber, want ik wil van de puber horen: waarom ben ik hier, wat gaat er in hem of haar om?

En hebt u het idee dat het op die manier werkt?

Ja, dat werkt, omdat... Ze verwachten één of andere halve psycholoog die gaat zitten wroeten in groepen en die allerlei rapporten gaat schrijven. Want ja, ook veel jongelui die gekoppeld zijn aan jeugdzorg of aan een maatschappelijk werker of die met een rugzakje op school zitten, ja, die zijn gewoon heel erg gewend dat er over een kind wordt gesproken, maar niet met het kind.

Ja, oké. En jullie doen juist met het kind dan.

Ik wil vooral met het kind praten. Ik heb geen methodieken, in dat opzicht dat het precies moet volgens A naar Z. Ik heb geen blad vol met tachtig vragen en die ga ik allemaal nalopen en invullen om een rapportje te schrijven. Nee, ik heb aandacht voor het kind. Ik zit op hetzelfde niveau. Als hij heel netjes begint te praten dan gooi ik er wat woorden in van deze tijd, om het maar even te zeggen. Dat hij gewoon begrijpt dat die man of vrouw die er zit, die begrijpt heel goed hoe het tegenwoordig werkt.

7. Dus jullie maken dan geen gebruik van bepaalde methodieken?

Nah, dat klinkt een beetje flauw. Natuurlijk hebben we wel tools, maar het is niet zo dat ik daar met methodieken kom en het gezin zich moet aanpassen aan mijn methodiek. Dat is wat veel hulpverleners doen, precies van: nou moet ik doen, en nu moet ik dat doen en dan moet ik zo doen en dan gaan ze braaf doen. En eigenlijk het gezin moet daar maar naar volgen. Ik kom voor het gezin.

Ja, dus echt vraaggericht eigenlijk.

Ja. Ik wil graag contact hebben met alle gezinsleden. En op het moment dat ik plotseling merk dat de puber zich afsluit omdat moeders iets zegt, dan zal ik ook gewoon zeggen: "Even stoppen, mam. Waarom ga je nu op slot? Ik merk aan je houding en de manier waarop je erbij zit, dat je afhaakt nu. Waarom haak je af? Wat vind je nu zo erg wat er nu gebeurt met je moeder?" En als dat betekent dat we een zijspoor ingaan, dan gaan we een zijspoor maar in. Dat maakt mij helemaal niks uit. De gezinscoach is 's avonds, dus kun je in gesprek zijn en wordt het elf uur 's avonds, dan wordt het elf uur 's avonds als dat nodig is voor het resultaat.

Oké, interessant wel om te horen. Want u noemde "we hebben wel een aantal tools", wat zijn dan een beetje die tools die u meeneemt of die u heeft?

Nou, de uitgangspunten van mijn werk is de eigen verantwoordelijkheid van alle gezinsleden, de communicatie en je eigen doelstellingen. "Wat wil je nou eigenlijk bereiken? Waar ben je nou eigenlijk mee bezig? En als je elke keer conflicten krijgt met je vader en moeder, krijg je dan ook wel eens je zin in die conflicten?" "Nee, eigenlijk nooit." "Nou, waarom probeer je het dan niet op een andere manier te doen? Een aap stoot zich in het algemeen niet twee keer aan dezelfde steen, of een ezel, wat is het ook alweer? Een ezel. En jij doet het gewoon twintig keer. Daar zul je wel een reden voor hebben. Ik zie hem niet, maar leg mij nou eens uit waarom je twintig keer dezelfde manier doet als het niet werkt." Maar dat zeg ik ook tegen een moeder rustig. Ik zeg: "O, dus je gaat heel snel boos worden, en je begint op het slot al harder te gillen dan je kind, en werkt dat dan? Luisteren die kinderen dan wel naar je?" "Nee, dat niet." "Krijg je hem daarmee om?" "Nee ook niet." "Ja, waarom doe je het dan?!"

En hoe is dat voor zo'n puber een beetje als u zeg maar die moeder dan zo aanspreekt? Hoe reageren zij daarop?

Nou, die puber... Die puber krijgt meteen het gevoel: "Hé, dit is geen verlengstuk van mijn ouders. Deze is echt onafhankelijk en objectief, hij zit hier echt gewoon met een zakelijke insteek." En dat leg ik ook gewoon uit: "Joh, ik hoor alle verhalen en ik ben erg empathisch. Ik leef me wel in in wat er met jou gebeurt, maar het is jouw probleem en het blijft ook echt jouw probleem. Want ik stap straks in mijn auto, zet een muziekje op en ik ga lachend verder in mijn leven. Hahaha." De verantwoordelijkheid blijft bij het kind en dat is ook ter bescherming van de coach zelf. Maar ook om te zorgen dat ouders en hun puber..., die moeten ermee aan de slag.

8. Ja inderdaad. En zijn er ook dingen, zeg maar, die je echt niet moet doen in gezinnen met pubers als hulpverlener? U zei net al wel niet belerend zijn. Maar ook andere dingen in een gesprek of zo?

Ja, geheimen. Dat ouders bijvoorbeeld van te voren zeggen: "Ja, we vinden het wel fijn als we van te voren eerst even als ouders met de coach te praten voordat het kind er aanschuift." "Ja?" En ik zeg: "En dat betekent dat de kinderen aanschuiven als alles al voorgekookt is? Dus je merkt al in het gesprek dat eigenlijk de hele mening van de ouders al bij de coach naar binnen is gewerkt? Hoe denkt u dat de kinderen er dan ingaan?"

Ja, dus dan bent u niet meer objectief natuurlijk.

Ja.

En zijn er nog meer dingen die je niet moet doen? Ook in het contact met een puber of zo?

Als je komt als gezinscoach heb je wel eens momenten van één op één. Ja, wij gaan niet op slaapkamers gesprekken voeren. Het kan wel eens gebeuren dat een kind in de gezinscoaching heel

boos naar boven loopt, met deuren dichtsmijt en niet naar beneden wil komen. Dan vraag ik wel aan ouders: "Vind je het goed dat ik even naar boven ga?" Als pa al drie keer is geweest en het kind komt niet naar beneden toe dan vraag ik toestemming aan de ouders: "Vind je het goed dat ik even naar boven ga en het gesprek probeer aan te gaan?" Dan zijn de ouders ook in het huis. Maar ik zal nooit met een kind alleen op een slaapkamer gaan zitten. Ter bescherming van het kind (ik doe niks), maar ook ter bescherming van mijzelf, want als volwassen man kan dat gewoon niet meer.

Nee, begrijpelijk.

Dat moet je niet willen. Als coach moet je dat niet willen, ook de ouders moeten dat niet willen en de puber moet het ook niet willen.

9. Nee, gewoon voorkomen. Nou dat zijn dus een beetje dingen die je niet moet doen, zijn er ook dingen zeg maar in het contact echt waarmee je een puber uit z'n schulp kan lokken of waarmee je hem juist in het harnas jaagt?

Ja, als iemand wat in vertrouwen vertelt, dan is dat ook in vertrouwen. Dus als ik op een gegeven moment denk: "Ik kom met die puber niet verder", dan spreek ik gewoon de volgende keer af dan zal ik gewoon zeggen: "Nou, de eerste helft van het gesprek wil ik gewoon even met, weet ik het, Piet even een rondje gaan lopen buiten." En als ik dan de volgende keer kom, zeg ik: "Piet, we gaan eerst even een rondje lopen. Doe even je jas aan en laat eens even zien hoe mooi Diemen-Zuid is." Ik zeg maar wat. En dan gaan we een rondje lopen. En dan zeg ik gewoon: "Waarom wil ik jou alleen spreken? Omdat ik denk, laten we eerlijk zijn, dat jij ieder weekend aan het blowen bent. En als ik dat ga vragen waar je ouders bij zijn ga jij "Nee" zeggen. En ik hoop dat ik nu bij jou wel het stukje vertrouwen heb, dat jij eerlijk tegen mij kan zeggen of het zo is, want anders komen we... Ik bedoel: ik kan wel zeggen dat je dingen moet oppakken, maar als jij zo blijft blowen gaat dat nooit lukken. Dus ik wil liever dat je eerlijk bent, zeg gewoon, nou misschien wel: "Ik blow." Mij maakt het namelijk echt geen bal uit." Het maakt mij wel uit, maar oké dat zeg ik niet natuurlijk. "Dus wees gewoon eerlijk. Als je blowt, nou prima, dan weten we dat. En dan zeg ik ook wat er haalbaar is en niet haalbaar is. Ik ga het echt niet tegen je ouders vertellen, dat blijft tussen ons."

Ja, oké.

En als je dat dus zegt, dan ja, dan ga ik het natuurlijk niet tegen de ouders zeggen.

Ja, oké. Dus als ik het zo hoor dan daalt u echt af naar hun spreektaal zeg maar. Als ik het zo een beetje hoor. Of het is uw eigen spreektaal...

Kijk, je kunt het hebben over verdovende middelen of "blow je?" En dan zegt hij: "Nee ik blow niet!" Ik zeg: "Nee, bij mij op mijn hoofd staat er 'gek', nou goed?" Dan kijkt hij je aan. Ik zeg: "Kom op, nou even, je komt 's ochtends waarschijnlijk je bed moeilijk uit", ik zeg: "er zit geen leven meer in je ogen, je bent onwils egocentrisch, terwijl je vroeger een lief kind was. Nou, allemaal verschijnselen van het normale blowen." Ik zeg: "Dan ben jij misschien één van de uitzonderingen die de verschijnselen heeft, maar het niet doet."

10. Oké, ja. Nou, het klinkt allemaal wel heel interessant hoe dat allemaal werkt en hoe u de pubers dan aanspreekt, zeg maar. Wat vraagt het volgens u van hulpverleners om met die gezinnen te werken? Wat moet je dan een beetje in huis hebben zelf?

Je moet een heel sterke persoonlijkheid hebben. Je moet communicatief gewoon heel erg sterk zijn. In ons geval heeft dat met prijsstelling te maken en de manier van werken. Dus ik draai voornamelijk in het midden en hoger inkomen, dus ik heb een klant en die heeft zeventien hotels, weet je wel? Ik heb een klant en die heeft zijn bedrijf verkocht voor zestig miljoen en die heeft drie boten ergens in de wereld liggen en vier huizen. Ja? En dan komt daar een vogel en die komt even vertellen dat de opvoeding niet zo heel erg goed is. Wij zitten dus niet zo zeer in de multi-culti-onderkant, daar zijn er ook heel veel van, maar dat doen wij niet.

Dus jullie doen meer de wat rijkere mensen eigenlijk?

Ja, ook wel middeninkomens. Mensen die gewoon zeggen: "Dit vind ik zó belangrijk, dan ga ik dit jaar maar niet op vakantie. Dit moet gewoon gebeuren." Maar ik wil niet gratis werken want dat betekent dat het geen waarde heeft voor het gezin. Dan gaan ze ook denken: "Nou leuk hij komt weer, hij is weer gegaan, nou toedeleddoki tot de volgende keer, dag dag." Nee, mensen die betalen die hebben ook zo iets: "Hoe sneller we er vanaf zijn, hoe sneller het opgelost is, hoe beter het is. Dus dan gaan we er echt wat aan doen." Het wars van de klanten dat zijn de PGB, die doen we meestal wel gratis of wordt uit Persoon Gebonden Budget gedaan, maar daar zit ook een medische achtergrond achter. Dat kan Asperger zijn, dat kan autisme zijn, dat kan PDD-NOS zijn, of ADHD of ADD of taaislijmziekte, weet je wel?

Oké, dus u noemde: communicatief sterk zijn en een sterke persoonlijkheid hebben.

Een sterke persoonlijkheid, krachtige mensen moet je hebben.

En geldt dat specifiek voor pubers denkt u? Of meer voor de gezinnen gewoon?

Nou, twee kanten eigenlijk. Een puber is verschrikkelijk eerlijk, dus ook als coach krijg je soms ook gewoon snoeihard om je horen. En als je dan lange tenen hebt, of je kunt daar niet tegen of je bent zelf nog helemaal niet in balans als persoon, ja, dan wordt het moeilijk voor je. Ik heb een puber gehad die tien maanden lang elke keer als ik wat aanraakte in een gesprek dat pijn deed, dan begon hij mij uit te schelden door "Je moet je kankerbek houden, je bent een mongool, je bent niet goed wijs, je spoort niet, je moet je kankerbek houden." Nou ja, ja nou,... oké. Dan vraag ik gewoon aardig: "Joh, buiten werkt dit waarschijnlijk en op school, maar bij mij niet echt, ik raak niet onder de indruk. Gaan we verder of wat gaan we doen? Of wat is de bedoeling nu?" Weet je, en als je natuurlijk zelf denkt: "Oh! Mijn normen en waarden worden overschreden en zo ga ik niet met iemand om en dit pik ik niet", ja dan haak je af en dat merkt de puber ook, van: "Nou, oké, de coach op de kast."

11. Oké, dus dat is iets wat inderdaad werkt. En wat vindt u leuk aan het werken met pubers in gezinnen?

Het gaat echt ergens om.

Oké, het gaat echt ergens over.

Ik geef ook trainingen aan bedrijven en dan gaat het over managementtrainingen en dat soort dingen of een zelftraining. En op die trainingen: "Waar sta je en hoe haal je je doel?" Maar daar gaat het om omzet. Ja, oké, een bedrijf wil wat omzet erbij, het team werkt niet goed samen, en dat is allemaal hartstikke leuk hoor, best een gelukkig einde, maar je verlegt niet echt een steen op aarde. En je ziet in een gezin, die vaak materieel gezien alles hebben (gaan vier keer per jaar op vakantie en hebben ook één of meerdere huizen en eventueel ook meerdere auto's)... Maar het lukt niet om de basiswaarde, waar we aan het eind van ons leven allemaal op worden afgerekend (hoe ga je met mensen om, hoe ben je met jezelf omgegaan, of wat voor relatie heb je met je kinderen en je kleinkinderen, ben je ... [onverstaanbaar] ... door bezig of heb je ook problemen kunnen overwinnen?)... Ja daar mag je aan bijdragen.

Ja, inderdaad. Dat is wel mooi werk.

En dat vind ik mooi: dat je elke keer bij iemand anders komt. De ene keer kom ik bij een gezin die heel lang gespaard heeft of heel erg veel heeft ontzien om mij te kunnen betalen. En de volgende keer kom ik bij een gezin waar het geld niet echt een probleem is, maar waarbij ik onwijs mijn best moet doen om die man die in zijn werk heel veel keer gelijk heeft, om hem erbij te trekken en te zeggen: "Nee, thuis doe je het niet allemaal goed. Op je werk kun je misschien directeur en eigenaar zijn en kun je altijd gelijk hebben of ben je misschien, weet ik het, en heb je altijd je klanten onder duim en kun je de rechter overtuigend aanspreken, maar ik ga je nou gewoon vertellen dat je thuis niet goed bezig bent. Want wil je het kind nu klein houden of wil je het kind nu grootbrengen? Wil je het grootbrengen, dan moet je hem ook eens een keer laten winnen. En je hebt niet altijd gelijk. Mocht je willen."

12. En zijn er nog dingen waar u in de praktijk van het hulpverlenen tegenaan loopt in gezinnen met pubers?

Ja, wat lastig is, eh..... is de basisschoolkinderen, zeg maar. En dat heeft te maken... Omdat je op een niveau aan het coachen hebt, je bepaalde woorden hebt, en bepaalde gedachten hebt, die nog niet bij een basisschoolleerling zitten. Als je het hebt over inlevingsvermogen of over onmacht, dat kun je bij een puber uitleggen: "Joh, luister. Jij probeert iets aan je moeder te vertellen en je moeder wuift letterlijk je verhaal weg: "Nee, dat doe ik niet!" en ze steekt haar hand op en ze draait zich om. Dat zijn momenten waarop jij boos wordt, dat je haar eigenlijk wel een knal voor haar harses wil geven." "Ja, dat klopt!" "Nou, maar dat is onmacht." En dat woord moet dan wel begrepen worden. En een kind van negen die kijkt je aan zegt braaf "Ja", maar die heeft allang afgehaakt. Dus eigenlijk zijn wij voor de lagere school kinderen niet juist. Wij zijn voor echte pubers.

Ja, inderdaad. En in die gezinnen met pubers: zijn er dan nog dingen lastig zeg maar?

Ja, dat dus soms een gezin bestaat uit bijvoorbeeld een meisje van acht, een zoon van elf en een zoon van veertien. Dan is het jongste kind ook onderdeel van het gezinssysteem, als we eenmaal dat soort termen gaan gebruiken. Dus die moet je er wel bij betrekken, die heeft wel aandacht en erkenning nodig, maar ja, dat is wat moeilijk omdat je moet er continu op letten. Je hebt bijvoorbeeld een kwaliteitenspel en dan moet je je kwaliteiten, ook negatief, gaan uitzoeken. En dat is voor zo'n jong kind wel moeilijk. Maar we hebben ook wel weer een spel waarbij het meer om begrippen gaat in kindertaal, maar dat is natuurlijk voor de oudere kinderen weer wat te kinderlijk. Vandaar dat het soms een beetje een zoektocht soms is.

Ja, inderdaad. Je moet je heel erg afstemmen.

En de gescheiden gezinnen. Dat is ook altijd een beetje.... complex.

Ja, inderdaad. Komt dat ook veel voor of is daar iets opvallends in te merken: de complete gezinnen of juist één-oudergezinnen?

Nou, we zien natuurlijk wel vaak gescheiden gezinnen. En de grootste problemen zitten bij de gezinnen die allebei een nieuwe leg zijn begonnen. Waarbij je als kind dus denkt: "He, paps heeft nu een vrouw waar hij wel gelukkig mee is en heeft hij kindjes mee. Dus dat is eigenlijk een normaal gezin. Maar moeder heeft ook weer een nieuwe vent gevonden en heeft ook nieuwe kindjes gebaard, dus die is ook eigenlijk gelukkig. En ik ben een restant van een foutje uit het verleden. En ze zeggen allebei wel dat ik welkom ben, maar ja, eigenlijk ben ik nergens echt thuis." En dat is natuurlijk een heel normaal gevoel dat je kunt begrijpen: dat je als kind, die er in zit, dat je als kind denkt: "Ja, eigenlijk had ik beter niet geboren kunnen zijn, want dan hadden ze allebei gewoon, ja."

Ja, sneu is dat.

Ja.

13. Oké, nou we zijn nu al heel veel te weten gekomen. Is er ook nog wel eens weerstand, zeg maar dat een gezin toch niet mee wil werken of dat de puber gewoon echt niet mee wil doen?

Ja. Dat gebeurt wel eens. Dat een ouder toch denkt van: "Ja, maar hij gaat wel gewoon mijn mening vertellen. Ik ga er toch wel vanuit dat de coach wel een beetje mijn lijn gaat verdedigen." Nou ja, maar als ik een ouder heb en die zegt tegen de dochter van vijftien van: "Ja maar, je mag alleen de kroeg in als je zestien bent" en de hele vriendinnengroep die gaat wel die kroeg in, ja dan ga ik wel aan ouder zeggen: "Hoe realistisch ben je nu bezig? Je wilt eerlijk met je kind omgaan, maar het ziet er zo weinig naar uit, dat de enige manier om een leven op te bouwen, is om te liegen tegen je moeder." Ja, als je ouders hebt die zeggen: "Een kwartiertje per dag op de computer vind ik genoeg. Of televisie kijken in het weekend dat vinden wij genoeg, maar de doordeweeks hebben we liever een goed gesprek en uitgebreid met de familie kokerellen." Ja.... Dat is leuk dat jij dat wil, maar je kind wil wat anders, die wil gewoon lekker Goede Tijden kijken en volgende dag op school kunnen meepraten over twee zoenende pubers die alle twee van hetzelfde geslacht zijn en hoe vies dat dan is of hoe leuk dat is.

14. Ja. En mist u ook nog dingen zeg maar in de opvoedingsondersteuning met pubers qua theorie of zegt u: "Dat heb ik niet nodig."?

Ja, ik zeg vaak: "Ik heb één droom." En die droom is dat ouders als ze een kind krijgen in groep acht, dat zij vanuit de gemeente gewoonlijk drie dagen of drie avonden een presentatie, cursus of hoe je het maar wilt noemen, krijgen over: wat staat je nou eigenlijk te wachten in de komende jaren? Het mooiste wat je hebt is: op een gegeven moment je hebt een kind en dat zit in groep acht en dat je van de gemeente een uitnodiging krijgt: "Je kunt kosteloos deelnemen aan drie avonden uitleg over puberteit en mogelijke valkuilen en de hele tijd en noem maar op." En ouders die zeggen: "Nou, ik blowde vroeger ook wel eens hoor, je moet alles een keer proberen in je leven." Natuurlijk, lekker een psychose blowen, heerlijk!

Ja. Want die cursussen die zijn er al wel zeg maar? Want 'Pubers & zo', en 'Beter omgaan met pubers' volgens mij ook. Maar u wilt dat dan ...

Nou, daar gaan ouders heen die heel erg aan zichzelf twijfelen en die volgen wel soms zes cursussen. En die hebben ook zoiets van: "Ja maar, ik voed op volgens het principe van Pietje Konvoo!" of zo, weet je wel? En die hebben dan een bepaalde aanhang en dan denk ik: "Ja, wat interesseert mij dat nou, als je maar lekker opvoedt op jouw manier. Ik bedoel, zo moeilijk is het nou ook allemaal weer niet." Maar die gaan heel erg op de training of een bepaalde methodiek hangen, terwijl voor iedere ouder het gewoon wel goed is om toch een beetje te weten: hoe werkt het tegenwoordig daar nou? Je kunt wel zeggen: "Mijn dochter is vijftien, zestien en die wil uitgaan, maar ze moet om twaalf uur thuis zijn", maar jongens om twaalf uur begint het pas! Dan ben je niet echt realistisch bezig. Dat betekent niet dat het kind elk weekend twee keer moet uitgaan tot drie uur 's nachts, maar dat je wel kunt zeggen: "Nou, weet je, als je nou één keer in de maand uitgaat tot twee uur of half drie 's nachts, dan komen we je gewoon halen. Of dat doe je samen met een paar vriendinnen: dat de ouders om de beurt rijden. En als we je ergens naar binnen zien gaan of brengen, dan willen we ook wel dat je daar op die plek blijft en dat je niet over straat gaat zwerven." Dan kun je wel bepaalde verantwoordelijkheden en zekerheden inbouwen.

15. En wat doet u nou als uw visie, bijvoorbeeld op dat uitgaan, als dat niet overeenkomt met die van de ouders? Hoe werkt dat dan?

Nou, in principe in het eerste gesprek, de intake, dan heb ik wel in de gaten of we echt héél erg ver uit elkaar liggen. Dat gebeurt zelden, maar oké. Maar in principe voeg ik mij tot op zekere hoogte naar het gezin waar ik in kom. Als het gezin christelijke waarden heeft, ja, die heb ik zelf niet. Maar dan kan ik wel begrijpen wat voor hun waardevol is. Ik kom niet mijn waarden opdringen, maar als ze héél ver weg liggen dan kan het wel eens heel moeilijk worden. Maar dat is echt een uitzondering. In principe:

het is hun terrein, het is hun gezin en ik probeer daarin te zoeken naar dat stuk waar ik mij ook in kan vinden. Ik ga wel kritische vragen stellen als zij er anders in zitten. Maar als een vader zegt: "Mijn dochter is vijftien en ze mag gewoon echt niet stappen van mij", dan geef ik wel mijn mening, maar uiteindelijk is hij degene die het bepaalt. Niet ik.

Ja, oké, precies. Dus u probeert wel gewoon mee te lopen met het gezin zelf?

Ja, maar ik zal wel gewoon mijn mening geven. Het is niet slikken of stikken. Maar als ik mijn mening heb gegeven en ik probeer ruimte te creëren voor de puber of ik probeer de puber duidelijk te maken dat andere dingen toch echt kunnen, en de puber wil het niet of de ouders willen het niet... Ja, het is hun leven, niet die van mij. Als een puber niet wil stoppen met blowen, ja, als zijn ouders zeggen: "Stoppen", dan doet hij het niet, en na zes keer "Stoppen" doet hij het niet, dan doet hij het ook niet als ik het zeg. Dus het enige wat ik kan doen is het gesprek aangaan. Ik kan zeggen: "Joh, ik wil graag een keer gaan blowen, ga jij me nou eens uitleggen waarom ik dat zou moeten doen. Ga jij nou eens even reclame houden voor blowen. Waarom blow jij? Wat brengt het jou?" Het komt altijd terug op twee dingen: "Ja, leuk met mijn vrienden samen." En "Het is een leuk gevoel." Dat is eigenlijk altijd de uitkomst op: "Waarom moet ik gaan blowen?" Dan zeg ik: "Nou, tof man, ik ga vijf vrienden pakken en ik ga een catamaran huren op het Veluwemeer en ik ga een dagje gezellig met z'n allen op het water zitten, dan ben ik ook leuk met vrienden bezig en ik heb ook adrenaline in mijn lijf en ik heb een gave dag gehad. Maar ik kan het over drie jaar nog terug vertellen en jouw blowen kun je niet meer terug vertellen over drie jaar. Dan moet je inzet tonen, dan moet je iets gaan ondernemen, dan moet je actie gaan doen", ik zeg, "maar je waarde en je eigenwaarde gaan stijgen, want je hebt iets voor elkaar gekregen, je hebt iets georganiseerd." Dus dan ga ik het gesprek aan en ik ga gewoon uitleggen: "Ja, maar de volgende dag voel je je toch duf? Je hebt moeite om een beetje in het gareel te komen, je kunt ook moeilijker opletten in de klas, stof komt toch minder goed binnen? Ik kom zat pubers tegen die het wel moeilijk vinden om daarna op te letten en langzaam maar zeker gaat de desinteresse er in komen. Hoe gaat dat bij jou dan?"

16. Ja, is wel leuk al die voorbeelden dan gaat het een beetje leven voor ons. Kunt u nog aanbevelingen noemen voor het ontwikkelen van opvoedingsondersteuning aan pubers? Wat moeten andere hulpverleners of studenten leren om goede hulp te verlenen aan gezinnen met pubers?

Erg empathisch zijn. Stimulerend zijn. Dus je moet je echt kunnen verplaatsen in de ander. Dat betekent niet dat je het eens hoeft te zijn, maar dat je het wel moet kunnen begrijpen. Je eigen emoties even uitschakelen, want het gaat niet om jou als coach. Het gaat om het gezin. En dat je niet moet willen scoren en daar bedoel ik mee: soms zie je gewoon als een kind iets zegt wat heel mooi is of heel hard is, dat de ouder een trillend lipje krijgt. Dan is het heel makkelijk, en als je net begint met coachen, ja, dan pak je zo'n punt ook, dat je even doorgaat, van: "Ja, dit raakt u he?" Weet je wel? Nou, dan kun je er helemaal donder op geven dat, nou pak de tissues maar, want daar gaat ze. En het kan ook een vader zijn, hoor. Vrouwen huilen, maar het kan ook een man zijn. Alleen moet je je afvragen: waarom stel ik dan die vraag? Waarom wil ik die moeder zien breken of die vader? Is dat eigenlijk puur genot van mezelf? En denk ik: "Och, wat ben ik toch een goede coach? Dit was toch een goede sessie." Weet je, en dat slaat natuurlijk helemaal nergens op.

Ja. En nog andere dingen dan specifiek voor gezinnen met pubers? Als je met pubers gaat werken, dan...

Kom op een gelijkwaardig niveau. Maak echt contact met de puber, praat met de puber en praat niet alleen maar over die puber. Echt waar. Vraag maar een puber met een rugzakje, vraag maar: "Hoe gaat het op school?" Dan moet hij in een kamertje komen, dan zitten zijn ouders erbij en dan zie je er gasten van school bij, een maatschappelijk werker en iemand die school ondersteunt, een mentor en die gaan dan over het kind praten. Nou, dat is toch drama? Dat is toch gewoon triest? Allemaal professionals die in staat zijn op een gegeven te zeggen: "Joh, laten we stoppen want Sjakie zit erbij." In plaats van: "Laten we eens aan Sjakie vragen hoe het gaat."

Ja, precies. En u doet dat dan bijvoorbeeld door met zo'n puber te gaan wandelen of zo. Of naar buiten, of..

Ja, de ene puber die kan gewoon een kopje thee pakken en die gaat gewoon lekker met jou babbelen. Maar een andere puber die gaat op slot. Nou dan zeg ik: "Dan gaan we lekker naar buiten." "Ja, ik heb geen zin in . "Waar woont je vriendje? Nou, hartstikke gaaf. He, waar heb je rottigheid uitgehaald?" "O, daar en daar. Daar hebben we vroeger" Nou, dan heb je gewoon een ontspannen verhaal en dan volgt er ergens terloops... Dan vraag ik wel eens: "Joh, en waar heb je wel eens je eerste blowtje gehaald? Waar was dat dan? Was het op de basisschool of was het op de middelbare school?" En

dan beaamt hij dat toch. Maar dan zeg ik ook wel dat ik wel eens op een dag in totaal drie uur aan het wandelen ben. Ja, dat kan.

Ja, maar dan heeft u wel contact waarschijnlijk.

Nou, soms is het wel eens elf uur of twaalf uur en dan denk ik wel eens: "Ah, had ik maar een vak geleerd." Nee hoor, geintje.

Oké, nou dat waren voor ons een beetje de vragen die we wilden weten. Heeft u verder nog vragen of dingen die u nog wil zeggen of zo?

Nou, als jullie nog vragen hebben... Succes, maak er wat moois van en als je later zelf aan de slag gaat als coach, realiseer je gewoon dat de puberleeftijd moeilijk is, maar ik denk ook absoluut de allerleukste.

Nou, een hartstikke leuke afsluiting. En heel erg bedankt voor dat het zo kon en we zullen inderdaad misschien nog contact opnemen. Maar ik denk dat we eigenlijk wel genoeg weten.

Nou, succes dan.

Interview Ouders & Co

Instelling	Ouders & Co
Afkorting	O&C
Plaats	Middelstum
Datum	10 maart 2011
Tijd	13.00 – 14.30 uur
Middel	Gesprek

Kunt u iets vertellen over hoe uw praktijk eruit ziet? Hoe komt u met cliënten in contact?

Ik ben vijf jaar geleden begonnen voor mijzelf. En ik kom uit de jeugdhulpverlening, dus ik ben vroeger ooit begonnen als groepsleidster op een MKD, Medisch Kleuterdagverblijf.

Hé! Daar hebben wij allebei ook stage gelopen.

Nou hartstikke leuk! Er is hier een hele leuke in Haren, daar ben ik begonnen, zeg maar. Want jullie doen SPH hè? Ik heb HBO-J gedaan dus dat is de opvolger ervan. Dus eerst HBO-J gedaan en toen ben ik daar invalwerk gaan doen en ben ik daar begonnen. Jaren op de groep en toen ben ik in een leidinggevende functie terechtgekomen na, zeg maar, zo'n beetje tien jaar in het uitvoerende werk, omdat ik dat heel erg leuk vond en daar kansen toe waren. Managementopleiding gedaan en toen ben ik, zeg maar, toen alle jeugdhulpverleningsinstellingen in zo'n provincie..., dat moest overall fuseren tot één jeugdzorg huppeldepup: jeugdzorg Friesland, jeugdzorg Groningen, jeugdzorg Drenthe had je allemaal. Toen zijn we allemaal bij elkaar gekomen en toen ben ik de leidinggevende kant op gegaan en uiteindelijk gingen we daarna weer uit elkaar. Toen kreeg je Bureau Jeugdzorg en andere zorgaanbieders, zeg maar, in de provincie. En ben ik bij de Bureau Jeugdzorg kant blijven zitten en ben ik manager van Bureau Jeugdzorg Groningen nog lange tijd geweest met alle afdelingen. Maar ik had zo iets van: "Pfff... Nou, dan sta je uiteindelijk wel heel erg ver weg van waar het mij in ieder geval ooit om ging." En daar had ik nog niet echt last van, maar ik dacht: "Als ik daar nou nu geen stappen in ga ondernemen, dan uiteindelijk over een jaar of tien of zo of vijf dan vind ik het gewoon niet meer leuk en dan ben ik daar veel te ver van verwijderd." De enige cliënten die ik nog zag waren vastgelopen klachtzaken. Als helemaal niemand er meer uitkwam dan moest de manager nog een keertje komen opdrijven. Nou... Dus dan, nou... Ik zag nooit meer iemand die nog eens blij was dat wij wat gedaan hadden of zo, dus ik had zo iets van: "Dat is toch niet goed, want daar put ik ook wel mijn motivatie uit en mijn inspiratie." Dus ik een jaar er over nagedacht wat ik nou eigenlijk zou willen doen, dus ik heb een jaar onbetaald verlof gehad en in dat jaar heb ik mijn soort vaag plannetje dat ik had uitgewerkt van: "Goh, die gemeenten die moeten straks die Centra voor Jeugd en Gezin en de licht pedagogische hulp gaan opzetten. Nou, dat gaan ze helemaal niet zomaar kunnen, want dat is helemaal niet iets waar ze verstand van hebben." Dat hoeft ook helemaal niet, maar ze moeten het wel gaan doen. En dat raken we straks als Bureau Jeugdzorg kwijt en dan mag je geen hulp meer verlenen, dan ben je echt alleen maar indicatieorgaan. Nou, waar wordt nog hulp verleend? Dat gaat dus richting die gemeentes of geïndiceerd. Nou, ik had zo iets van: "Ik ben erg een voorstander van de preventieve gedachte. Ik denk dat preventie heel erg helpt en dat we in dit land nog lang niet genoeg daarop inzetten om de problemen te voorkomen. Niemand wil dat zijn kind in de jeugdgevangenis of een instelling terecht komt. Er zullen altijd jongeren zijn die zo ontsporen dat het nodig is, maar er zijn er nu veel te veel en dat is allemaal echt niet nodig." Als wij veel preventiever inzetten, zeg maar de zorg die er gewoon bestaat en de aandacht die er heus wel is, dan kun je voorkomen dat die gezinnen en die kinderen in de problemen komen, verder in de problemen komen. Dat is een beetje de basis waarop ik tegen de hulpverlening aan kijk, de jeugdhulpverlening. Dus ik zo iets van: "Nou, dan ga ik mij dus richten op dat niet-geïndiceerde stuk." Ook al is daar de financiering heel lastig, want die gemeenten zeiden eerst: "Nou nee, dat gaan we helemaal niet doen." En toen zeiden ze: "O nou, er komt een wet aan dus nu moet het wel." En schoorvoetend... De grote gemeenten en de grote steden zijn al veel eerder dat gaan ontwikkelen, maar als je hier gewoon op het platteland van Nederland kijkt, nou, de gemeente waar ik nu woon heeft een soort virtueel Centrum voor Jeugd en Gezin per één januari afgelopen jaar. Er is nog niks!

Ja zie je, wij konden het al niet vinden.

Je kan het helemaal niet vinden! Ze bestaan eigenlijk niet, maar ja, ze moesten er wel zijn. Nou ja, en zo is het op dat platteland nogal. Groningen Stad en de wat grotere steden zo, nou grotere dorpen zeg maar in de provincie, die hebben zo langzamerhand wel een loketje, maar dat is allemaal nog heel mondjesmaat wordt dat ook ingevuld. En daar kun je echt niet voor alle vragen zo maar terecht. En dan is het nog maar de vraag: "Wordt dan ook nog hulp geboden, zeg maar?" Dus dat is toch zo

minimaal? En al die jaren kun je daar niet meer voor terecht bij Bureau Jeugdzorg en moeten ouders gewoon het allemaal maar zelf uitzoeken. Ook natuurlijk voor jonge kinderen en is daar een enorm gat. Nou dat gat dat zag ik aankomen en ik dacht: "Dat gaan ze niet doen." Ik ben nu ook wel wat verbijsterd dat het nog zo lang zo'n groot gat is. Ik had toch echt gedacht dat dat sneller zou gaan, maar goed, zo is het dus. En nogmaals: de grote steden... En er zijn ook gebieden in Nederland die daar gewoon veel meer voorop lopen en die het veel beter geregeld hebben. Maar hier in het noorden helemaal nog niet, hoor!

En waar komt dat dan door dat ze hier zo achterlopen?

Nou, dat kost geld wat er niet is. Dit is toch wel een relatief arm gebied, zeg maar. Maar bestuurders vinden het ook niet belangrijk genoeg. De bestuurders op gemeentelijke niveau die ik de laatste jaren heb gesproken, die hebben het dan alleen maar over overlastjeugd en overlastkinderen en gezinnen en beseffen zich niet dat het helemaal hun taak niet is. Dat je daar de geïndiceerde jeugdzorg voor hebt en dat je er wel mee mag samenwerken en dat je wel aan ketenzorg moet doen, maar die gemeenten die zijn er voor de gewone ouders met de gewone problemen. Dat hele begrip... Dus ik denk ook dat we het in Nederland te ingewikkeld hebben willen maken. Dus dat ook die hele jeugdhulpverlening..., die zit zo versnipperd en zo maf in elkaar met verschillende financieringsstromen, daar is gewoon geen touw aan vast te knopen. Dat vond ik al lastig toen ik manager van Bureau Jeugdzorg was, maar als ik het dan moest gaan uitleggen, ja dan kon ik het de eerste tien minuten uitleggen of vijf minuten, maar dan haakten mensen af, want dat is gewoon bijna niet te begrijpen. En als dat voor een wethouder van de gemeente vijf procent van zijn werk is, dan gaat hij..., dat gaat gewoon niet..., dat komt niet aan of zo: dat het over gewone ouders met gewone kinderen gaat, waar misschien nog gewoon niks mee aan de hand is, maar die gewoon een vraag hebben. En als je nu een antwoord geeft, als je ze een beetje op weg helpt, dan: ten eerste komen ze terug als het niet goed gaat, als het fouter gaat. Maar vaak is dat genoeg.

Ja, het is meer helpen voorkomen dan dat het erger wordt.

Ja. Preventie. Nou, ik heb in de tijd dat ik manager van Bureau Jeugdzorg was ook gewerkt bij de afdeling Opvoedingsondersteuning en de Kindertelefoon en Opvoedtelefoon, dus dan begin je daar wel een beeld van te krijgen van hoe goed dat is. Maar dat is gewoon niet belangrijk. Het is veel belangrijker en sexier als je het woord wilt gebruiken om over echte problemen en probleemgezinnen te praten. Ja, dat is belangrijk. En je hebt crisissen en daar slaan ze elkaar de kop in en dan moet de politie erbij en het is allemaal vreselijk, maar eigenlijk is dat tastbaarder of leuker om over te praten of zo en je druk over te maken dan over die hele gewone gezinnen waarvan je denkt: "Nou, daar moeten ze..." Dus daarom denk ik dat het zo is gekomen. Nou, toen had ik dus vijf jaar geleden een plan opgevat van: "Juist in dat gat ga ik mijn praktijk opzetten." En ik wist dat dat heel lastig ging worden omdat de ouders en de vraag er wel zou zijn, ik denk: "Dat is niet zo ingewikkeld." Maar de financiering rond die zorg was toen nog helemaal niet geregeld en nu nog bijna niet. Dat is wel ietwat verbeterd maar nog lang niet goed genoeg, want je moet natuurlijk wel ergens van leven als je die zorg gaat bieden. Goed. Ik ben gewoon van start gegaan en ik had zo iets van: "Ik zie wel waar het schip strandt." En ik spreek wel met ouders af wat ze wel kunnen missen en ik heb uitgerekend wat ik er voor moet hebben en zo onderhandelen wij over de prijs en komen wij er wel. En er is een licht pedagogisch hulpteam in de stad van de GGD in de stad Groningen, die hebben jullie vast ook gevonden als het gaat om die zorg.

Uit mijn hoofd weet ik dat even niet. Ik heb een hele lijst gevonden, maar...

Nou, die doen het in ieder geval voor nul tot twaalf en die zijn nu ook wel bezig om dat uit te gaan breiden voor gemeenten die dat willen naar twaalfplus. Vanuit de GGD, vroeger de Jeugd Gezondheidszorg, hebben zij een team opgericht voor de hele provincie en gemeenten kopen die zorg in als ze daar dus geld voor over hebben en als ze vinden dat die organisatie dat moet doen. En dan krijg je iemand langs. Vanuit consultatiebureaus ging dat en de schoolverpleegkundige of de schoolarts, hè op de basisschool, die verwijzen. En dan komt er iemand vanuit het team en die komt maximaal tien keer bij jou thuis en dat is eenvoudige, niet-geïndiceerde opvoedingsondersteuning wat je dan krijgt. En uiteindelijk sluit je af en laat je de verwijzer van de GGD weten: "Ik ben klaar, dit en dat en dat hebben we gedaan. Dit hebben we bereikt." En voor dat team ben ik als freelancer ook gaan werken, want die hadden een wachtlijst of die hadden soms een wachtlijst en dan weer geen wachtlijst. Dat is namelijk ook niet te handelen die vraag, want het gaat veel minder, veel minder. En zij hadden behoefte aan iemand die dus mee ging helpen om die wachtlijst in toom te houden zonder dat ze mensen aan gingen nemen. Dus toen ben ik voor dat team dat gaan doen wat ik in mijn eigen praktijk ook deed. En dat kan ik gewoon factureren dus dat is de financiële basis onder mijn praktijk voor een deel. Voor de rest komen ouders zelf naar mij toe. Want dat was jouw vraag: "Hoe bereik je

die mensen nou.” Dat gaat veelal via huisartsen en via mond-op-mondreclame en mijn website. Dus mensen gaan ook, net zoals jullie hebben gedaan, gewoon googelen van: “Ik woon in Groningen en wat is er nou?” Ik ben wel zichtbaar bij het WMO-loketten bijvoorbeeld, alleen die WMO-loketten daarvan was het eerst de verwachting dat die ook voor die opvoedhulp zouden zijn, maar dat worden nu de Centra voor Jeugd en Gezin. Nou, Centra voor Jeugd en Gezin hebben nog niet heel veel websites of zo in Groningen, dus daar kan je ook nog niet je aan verbinden. Los daarvan weet ik dat ze dat ook allemaal niet zo prettig vinden om met particuliere zorgverleners in zee te gaan. Ze zijn erg behoudend in deze provincie. Misschien is dat overal wel zo, maar ik vind het hier wel héél erg opvallend. Ze hebben allemaal zoiets van: “Nou, de grote gevestigde organisaties van maatschappelijk werk en ...”

Ja, terwijl die juist geïndiceerd zijn vaak.

Ja, en ik heb altijd zoiets van: “Waar ben je nou bang voor?” Ja, we werken wel heel efficiënt. Het is soms veel efficiënter en dus goedkoper dan binnen een grote organisatie een ‘teampje’ opzetten die pedagogische hulp gaat verlenen. Maar goed, ze zijn een beetje benauwd en dat vind ik jammer, want je kunt beter elkaar gewoon gaan versterken, want dan is er tenminste hulp voor die ouders. En veelal dus via huisartsen. Ik heb folders gemaakt en die liggen bij een aantal huisartsen en uiteindelijk gaat het ook wel zo: als je ergens in een dorp of zo een beetje een paar gezinnen gehad hebt, dan ineens gaat het gewoon van mond op mond. Die kent die en die kent die en bij de peuterspeelzaal zus en dan gaat het een beetje vanzelf. En mensen... Er komen wildvreemde mensen, die googelen mij gewoon en dan maak ik een afspraak. Dat gebeurt ook. Mensen zijn wat dat aangaat gewoon veel meer op internet natuurlijk gericht. “Ik ga een antwoord op mijn probleem zoeken.” En ja... die googelen en die komen op mijn website en dan is het klaar.

1. En met wat voor problemen komen gezinnen met pubers bij u aan?

Ja, zoals ik jou toen al op je vraag beantwoordde. Het is een beetje... Als je nou naar al mijn cliënten samen kijkt is het zo’n beetje vijf tot tien procent, zeg maar. En de rest zit allemaal onder de twaalf: ouders met jongere kinderen. Maar het is wel grappig om te zien dat vooral de ouders die zelf mij opzoeken, niet via dat team, maar die mij zelf googelen..., dat zijn bijna allemaal pubers, want er is dus niks. Dan komen ze uiteindelijk wel bij mij terecht na lang zoeken vaak. En bellen met Bureau Jeugdzorg en dan zeggen die mensen daar: “Ah, maar het probleem is helemaal niet erg genoeg.” Terwijl je dan helemaal tot daar zit met je kind is het helemaal niet erg genoeg. Nee dat klopt, maar leg dat dan gewoon netjes uit hoe dat zit, want daar voor hun... Zij maken een inschatting en dan hoor je daar niet thuis. Maar het is niet zo erg handig als je al tot daar zit met je problemen in je gezin. Dus bijna alle gewone klanten in mijn praktijk die zelf bij mij binnenkomen zijn ouders met kinderen twaalfplus. En jij vroeg de hulpvraag. Dat is net zo divers als bij jongere kinderen, alleen daar heb je vaak faseproblematiek: vervelende peuters en kleuters die hebben weer wat anders en als ze naar school gaan dan komt er dit en dan komt er dat. Dus dan heb je, ja ik noem het altijd maar van die fase..., van die ontwikkelingsfaseproblematiek. Maar bij pubers is het toch vaak gedrag: niet meer te bereiken zijn, kinderen die volledig hun eigen gang gaan (volgens die ouders), zich niet meer aan het gezinsleven willen houden, middelengebruik of verkeerde vriendjes of vriendinnen en daar dan helemaal door beïnvloed worden en dat de ouders denken: “Ja, dat is mijn kind niet meer.” Eigenlijk zijn al die ouders bezig hun kind de greep daarop te verliezen, en vinden dat soms zo eng, want het is natuurlijk de bedoeling dat dat gebeurt in die fase. Alleen dat gaat soms gepaard met dat ouders dat niet willen of het zo eng vinden allemaal dat ze volledig in de kramp gaan met die kinderen en dat het dan onhoudbaar thuis wordt. Dus het gaat voornamelijk over die gewone... en daar ontstaat ook de grootste frictie: die gewoon thuis wonen, dus zich ook nog aan een enigszins gezinsritme moeten gaan houden, want ja, daar wonen die ouders ook en vaak zijn er nog... Vaak is het de oudste. Het is de eerste puber en er komt nog een zootje achteraan, ja het zijn bijna altijd de problemen met de oudste.

Ja, want dan komen ze er voor het eerst mee in aanraking.

Ja, dat is toch het eerste en daar gaat het mis. En dan denken ze: “Ja, we moeten hier toch nog enigszins allemaal kunnen slapen. Want ja, ik heb die van twaalf en die van tien ook nog.” En dat kan niet of zo. Dus ze willen gewoon hun gezin houden, maar die puber die past daar niet meer in en ze krijgen het niet voor elkaar. Dus dat zijn de meeste vragen: drankgebruik, middelengebruik, verkeerde vriendjes of vriendinnetjes en het gedrag dat er dan vervolgens bij dat losmaken hoort. Want natuurlijk zijn ze dan ook nog gewoon allemaal puber en willen ze van alles niet en zo. En die ouders zijn..., die weten het niet meer en die herkennen hun kind niet meer. Die zeggen: “Nou, het ging toch tot op heden toch allemaal geweldig?” Nou, dan blijkt vaak wel na een tijdje praten dat het een moeder was die het heel moeilijk vond om haar kind, ook toen die jonger was, een eigen stukje leven te geven.

Dus daar hebben ze nooit in geïnvesteerd bijvoorbeeld. Ze zijn heel strak of... Het zijn vaak niet de ouders die hun kinderen al vroeg heel vrij laten, hoor. Die redden zich meestal wel.

Oké. Dus er is ook wel iets te zien in de ouders, hoe die opvoeden?

Ja. Ze zijn toch wel..., die hebben wel de boel..., die willen de touwtjes stevig in handen houden en ze hebben ontzettende moeite met die kinderen los te laten en ruimte en vrijheid te geven, gedoseerd, zeg maar. En daar zijn ze niet op tijd mee begonnen, dus uiteindelijk begint het vreselijk te wringen en te knallen en dan gebeurt er van alles. Maar dan ineens is het een probleem dat ze niet meer aan kunnen.

Oké. Dan is het vaak vooral dat de ouders er moeite mee ervaren?

Ja, ja, ja. Want pubers die hulp nodig hebben, die googelen mij niet, hoor. En ik heb er ook voor gekozen om mij niet te specialiseren in het hulpverlenen aan jongeren (dan is de invalshoek net anders, maar dan moet je ook... dan heb je ook andere methodieken nodig), maar om de invalshoek bij de ouders te houden. Ik help die ouders om weer enigszins in het reine te komen met de kinderen, maar dat kan niet zonder die kinderen.

2. Nee, ik wou zeggen inderdaad, want u komt daar thuis.

Ja, dus daar horen de pubers die er zijn en het hele gezin hoort daar ook bij. Dat is vaak een gezinsprobleem. Ja dan is er één iemand misschien waar alle aandacht naartoe gaat, maar het heeft ook te maken met hoe je als gezin met elkaar omgaat, hoe je dat alle jaren gedaan hebt, wat ouders daarin belangrijk vinden of niet. Eén van jullie vragen ging ook over het systemisch benaderen van gezinnen en wat ik daar onder versta. Ik denk dat je het gezin als geheel moet bekijken en niet als losse onderdelen, want ze werken allemaal op elkaar in en uit. Soms horen daar zelfs een oma bij of een buurvrouw of de oppas bijvoorbeeld. Dus ik vraag ook altijd ouders: "Wie zijn er nog meer belangrijk voor jullie gezin of belangrijk voor jullie kind?" Een bepaalde vriend of een oom, waar zo'n jongen wel... die horen ook bij het systeem. Daar zit vaak de grootste kracht, want die wonen niet in zo'n huis, maar die kunnen een hele positieve rol vervullen in het oplossen van problemen. Waardoor soms kinderen een tijdje bij een tante en oom gaan wonen om de druk van de ketel te halen en het allemaal tot rust te laten komen en dan te kijken: wat hebben we nu nodig om weer verder hiermee samen in huis te wonen? Dus het is verder dan alleen maar het gezin.

Is het dan zo dat bij elk gesprek het systeem aanwezig is?

Nee, dat niet. Maar ik inventariseer wel het hele systeem: ik kijk wie daar de krachten in kunnen zijn, wie kunnen helpen daarin. De jongere zelf die hoort er wel gelijk bij. Niet het eerste gesprek vaak, want juist mijn insteek zijn die ouders: die hebben even een plekje nodig om te vertellen wat er allemaal niet voor vreselijks aan de hand is en hoe het allemaal wel niet misgaat. Het heeft ook geen zin om de jongere daarbij te hebben, want die verstaan elkaar toch al helemaal niet. Gelijk de eerst volgende keer is met de puber erbij om die ook te kans te geven zijn of haar verhaal te doen. "Hoe kijk jij er nou tegenaan?" Dat gaat altijd wel heel erg schoorvoetend, want ze hebben natuurlijk gelijk al zoiets dat jij... "Jij bent er voor die ouders, nou daar heb ik toch al een pesthekel aan momenteel, dus daar heb ik geen zin in." Maar omdat het om enkelvoudige problematiek gaat hebben al die kinderen..., die vinden hun ouders nog steeds ergens wel... Minstens één van beiden is nog steeds aardig en lief en willen ze eigenlijk ook allemaal dat het niet zo gaat. Echt, ik heb nog nooit... Er is één keer één jongere geweest die wilde echt niet met mij erbij praten. Dan hadden we een afspraak en zou ze er zijn en was ze er niet, kwam ze gewoon niet. Dus die had echt zoiets van: "Ik moet helemaal niks met dat mens te maken hebben." Terwijl ik haar juist nodig had om juist haar verhaal te gaan doen. Dus heb ik met haar zelf ook gebeld daarover en dan snapte ze het helemaal en dan kwam ze ook echt de volgende keer... was ze er weer niet. Dus die heeft zich echt onttrokken aan het systeem.

3. Ja en hoe gaat u daar dan mee om als er zulke weerstand is?

Tegen deze weerstand kon ik niet op. We probeerden het steeds en ze kwam gewoon niet of ze zorgde wel dat ze niet thuis was als ik langskwam. We hebben nog een keer op school afgesproken, zelfs met een mentor. We hebben toen alles gedaan wat mogelijk was. Maar ja, als je echt niet wil, als je je er aan wil onttrekken dan kan dat. Maar dat zei ook iets over de manier waarop we daarin geslaagd zijn om tot een oplossing te komen. Want er had veel meer gekund, zeg maar, maar dat bleef ergens steken. Ja, daar moet je je dan bij neerleggen. Maar goed, dat is echt de enige van die dertien of zo. Bij de anderen zijn ze er altijd bij geweest en is alleen al het feit dat je daar met elkaar over aan de praat gaat (over de dingen die iedereen niet zo goed vindt lopen)... En mijn insteek is ook altijd: "Wat gaat er wel goed? Wat hebben jullie wel aan elkaar? Zijn er nog leuke momenten?" O nou, ineens gaan ze nog wel een keer samen vissen of zo of: "Nou, toen en toen gingen we nog wel eens zus en zus en zus en zo. En we hebben laatst ook nog een gezellig avondje gehad." Dus ik ga vooral kijken: "Wat is er aan basis nog wel? En waarom kan dat in zo'n situatie nog wel? Wat was er toen?"

“Nou, toen lieten ze me met rust.” “Nou, misschien moeten we daar dan meer van maken, want ze heeft rust nodig, ze wil niet aldoor maar” Er moet van alles en de ouders hebben vast ook gelijk op hun manier en er deugt van alles niet, maar dat hoeft je niet twintig uur per dag te laten weten. “Want wanneer doen we het dan wel en wanneer doen we het dan niet?” “Nou, als we dat nou eens één keer per week gaan doen. Maar dan ook eerlijk: dan moet er ook echt gepraat worden.” “Oké, vooruit.” Nou en als de sfeer verbetert dan gaat er vaak meer goed na een tijdje, omdat jongeren willen dat niet, die willen dat niet. Die hebben er net zo goed geen zin in in zo’n sfeer als die ouders.

4. En hoe lang duurt gemiddeld zo’n traject dat u met een gezin optrekt?

Nou, maximaal tien keer kom ik thuis. De ervaring is dat het inderdaad zo’n beetje bij zeven, acht keer blijft steken. Dan is het meestal klaar, dan is het... Dat was ook zo’n mooie vraag van jullie: “Wanneer sluit je af of zo. Wanneer is het klaar?” Het is klaar als ouders zeggen: “Nee, nou, ja, ja, je mag best nog blijven komen...” Maar nee, dat moeten ze ook zelf betalen dus dat zeggen ze niet. Nee. “We hebben nu weer het idee...” Of een stuk acceptatie: “Het is zoals het is en meer dan dit mogen we nu niet verwachten.” Maar dan beginnen ze zich daar bij neer te leggen dat dit het is en dat het later wel weer gaat komen, maar dat dit het hoogst haalbare op dit moment is. Of het is gewoon zodanig verbeterd dat ouders zeggen: “Nou, nee, het is klaar.” Dan spreken we nog één keer af en dan stoppen we. De ouders bepalen het eigenlijk.

Komt het ook wel eens voor dat ouders zeggen: “Nou het is klaar.” Terwijl u denkt: “Nou, eigenlijk nog niet.”

Nee, want ouders bepalen het bij mij. Die zijn verantwoordelijk voor hun kinderen, voor hun gezin. Zij bepalen dat, ik bepaal dat niet.

Maar heeft u dan toch niet soms het idee: “Nou, maar het gaat toch nog niet helemaal lekker?”

Er zijn ook gezinnen waarvan je denkt: “Ja, zo zou ik het niet doen.” Of: “Ik zou nog niet tevreden zijn.” Dat gebeurt wel. Dat gebeurt bij onder de twaalf natuurlijk ook regelmatig. Maar dan denk ik: “Ja, iedereen heeft zijn eigen leven.” En ik ga niet mijn eigen normen en waarden opdringen aan een gezin. Dat is hun manier van leven, het zijn hun keuzes die ze maken, daar maak ik ze wel bewust van: “Jullie kiezen er voor.” Een simpel voorbeeldje: roken waar kinderen bij zijn. Ik zeg er altijd wel wat van: “Je weet wel dat het niet goed is, dus ja, het is niet zo raar dat hij zo snotterig is. Maar het is een keuze en als jullie vinden dat je niet kunt stoppen en er zijn allerlei redenen, dan kies je ervoor om te roken waar ze bij zijn en dan weet je wat het voor gevolgen het heeft.”

Ja, u maakt het dus wel bespreekbaar.

Ja, ik doe het wel en als er dingen zijn waarvan ik denk: “Nou....” Dat benoem ik wel, want als ze toch nog heel streng enorm op zakgelden blijven, heel erg in die straf blijven hangen, bespreek ik dat wel: dat het namelijk geen zin heeft en dat je positief gedrag kunt gaan belonen dan steeds maar op die straf zitten. Dat is natuurlijk de methodiek die je gebruikt: om ouders daar bewust van te maken dat het geen zin heeft alleen maar straf, maar dat het wel een consequentie kan zijn van een aantal stappen die je zet, zeg maar. Maar goed, als ze daar halsstarrig aan vast blijven houden dan denk ik: “Ja, dat zijn jullie keuzes, wees je er van bewust dat je daar keuzes in maakt en dat het jullie keuze is.” Maar dan heb ik er verder geen mening over, nee. Of als ik denk: “Dat vriendinnetje is echt zó fout of dat vriendje is zó fout”, dan laat ik ze weten dat ik dat vind en wat de stappen kunnen zijn als zij toch denken van: “Dit komt niet goed.” Of: “Mijn kind loopt zelf gevaar.” Maar ja...

Het ligt bij hun.

Ja. Zij zijn verantwoordelijk, ik ga daar niet intreden.

5. En u noemt ‘methodieken’, kunt u noemen welke methodieken u gebruikt?

Nou, er zijn niet zo heel veel methodieken voor twaalfplus. Toen ik weer begonnen ben, ben ik videohometraining gaan doen, maar ik moet je zeggen dat ik dat met de pubers nog nooit heb uitgeprobeerd, want die willen dat echt niet. Ik heb het wel eens voorgesteld en geprobeerd: die willen dat niet hoor! Nee, dus dat zijn gespreksvoeringstechnieken als methodiek, van probleem verhelderen: “Wat is hier nou eigenlijk aan de hand? Kunnen we ook tot elkaar komen? Jullie willen dit, kind wil dat. Kunnen we daar afspraken over maken? Als het nou één keer in de week is en niet elke avond...” Vaak zijn ze zó niet meer met elkaar aan het praten, al langdurig, dat beide partijen zich vastgebeten hebben in hun standpunt en niet meer willen wijken. En dat probeer ik bewust te maken gewoon door weer wat begrip te hebben voor de ander: kind voor zijn ouders en die ouders voor het kind. Dat zijn meer van die gespreksvoeringstechnieken. En dingen als huisregels opstellen als ze alleen maar ruzie hebben over alle dingen die het gewone ritme van het gezin, waar jij toch in woont als puber, in de weg staan en daar alle gedoe om is. Dan werkt het vaak heel eenvoudig om een tijdje gewoon huisregels op te stellen. “Waarom komen we daar niet op?” Ja, geen idee. Daar gaan die ruzies helemaal niet over en dat kunnen ze dus ook... Dus je bent eigenlijk als het ware als

hulpverlener..., Methodisch denk ik ook dat de component van de hulpverlener zelf, dat hij er is en hoe hij dat aanpakt, maakt ontzettend groot deel uit van het resultaat dat er geboekt wordt of van de effectiviteit van de interventie, zeg maar. Jij als hulpverlener. Daarom zorg ik aan het begin ook altijd wel dat ik een klik heb.

Hoe doet u dat?

Ja, door me gewoon begripvol op te stellen: dat ik nergens van schrik en dat alles goed is en dat ze open kunnen zijn. Vaak zijn ouders..., hebben wel eens verzuchtingen gehad van: "Ik weet niet meer wat ik moet." Maar het echte verhaal hebben ze vaak nog met niemand gedeeld: waar ze zich eigenlijk zorgen over maken. Daar praat je ook in de familie niet over, ook niet met vrienden...: dat je vermoedt dat je kind toch aan de drugs is of dat er van alles en nog wat gerotzooit wordt of dat het helemaal niet goed gaat. Vaak zijn er ook nog echtscheidingssituaties: dat er vooral iets bij de vader niet goed gaat of dat het kind juist wegloopt bij die vader en het dan niet met zijn moeder hoeft uit te 'stukken'. Dat is ook vaak nog wel zo'n hulpvraag die ik dan even vergeten was.

Hoe doet u dan het systeem, zeg maar? Komen de ouders dan wel bij elkaar?

Ja, dat wil ik dan wel graag, maar soms lukt dat niet. En het is ook een beetje... Ja ouders bepalen of degene die mij vraagt..., die bepaalt waar het over gaat. En ik ga dan niet zeggen: "Nou, om daar te komen moeten we eerst zus of zus of zo." Nee, het is wel zo, dan hebben we meer mensen nodig dan alleen dit gezin, dan jullie hier met z'n tweetjes. Dan hebben we de vader ook nodig en soms is er nog een broertje of een zusje die dan daar woont. Het is wel mijn inzet, maar ik kom niet altijd.... Juist in kortdurende trajecten heb je niet de tijd om daar eindeloos eerst in te gaan investeren of te motiveren. Maar het grappige is: als de vragen ook passen bij opvoedingsspanningen niet bij opvoedingscrisis en –nood, dan wordt er ook nog wel een beetje gepraat met elkaar en heeft ook iedereen nog wel het goede voor met die kinderen. Ja, dat hoort bij die hele situatie. Dan is het nog niet enorm vastgelopen en geëscaleerd, dus dan is er altijd nog wel een basis waarop je met elkaar om tafel kan.

Methodisch, daar waren we hè? Vroeger (lang geleden toen ik zelf uitvoerend hulpverlener was), toen op het MKD en later ook nog wel, dacht ik altijd wel van: "Het antwoord moet van mij komen. Help! Ik moet van alles in mijn rugzak hebben en ik moet een antwoord hebben op deze vragen. Die mensen die hebben mij ingezet en ik zit hier nu, dus nu moet het van mij komen." Nou, als je ouder wordt dan leer je gelukkig dat dat juist niet meer nodig is. Want als je je elke keer gewoon weer openstelt voor een gezin en voor ouders die een probleem hebben, voor een jongere die ergens boos over is of niets wil, maar ook vaak iets wel wil, dan liggen de oplossingen voor het oprapen. Dan hoeft je het helemaal niet meer te bedenken, dan hoeft het antwoord niet van mij te komen, dan moet je een tijdje gewerkt hebben en ervaring opdoen. Maar onthoud dat maar goed! Daar zul je vanzelf achter komen en dan is het niet raar, dan klopt het eigenlijk heel erg. Sinds ik nu weer terug ben in de uitvoerende hulpverlening vind ik het geweldig! Want in het begin dacht ik ook weer: "O ja, o ja, nu moet ik... Ze kijken naar mij en ze betalen er ook nog voor..." En die mensen die hebben zelf hun eigen antwoorden, alleen ze zijn verstrikt. Ze hebben de boel niet meer op een rijtje. Ze hebben probleem A zo groot gemaakt dat misschien probleem B veel groter is, maar dat hebben ze niet meer in de gaten of ze winden zich op over details of ze... Nou. Ik noem het maar steeds als ik ouders help ordenen en aanhaken en "Wat vinden jullie nou het allerbelangrijkste?" En het principe van de wondervraag. Ik weet niet of je die kent. Dat je de wondervraag stelt van: "Nou, je gaat vanavond naar bed en het is dikke ellende en morgen sta je op en dan schijnt de zon en alles is goed en alles is voorbij: het is helemaal geweldig zoals jij het zou willen hebben. Wat is er dan anders morgenochtend?"

Ja, dat is van het coachen echt he? Het oplossingsgericht coachen.

Ja, daar is het een onderdeel van. Daar hebben ze het namelijk samen nooit met z'n tweeën meer over: ze hebben het alleen maar over die problemen. Ze hebben het niet meer over: "Wat zouden we nou eigenlijk willen? Wat moet er dan opgelost worden?" Dan komt vaak het echte probleem of het echte ding wat ze heel graag zouden willen. "Nou, dat ik gewoon weer... Dat hij mij gewoon weer aankijkt. Of dat ze gewoon weer mee aan tafel zitten, dat we gewoon een beetje kunnen lachen." "Oké." Nou, dan laat je ouders... Daar blijf je een tijdje in hangen want ze moeten doorvoelen van: "Oké, dat is wat ik wil." Nou, dan is de rest van de begeleiding alleen maar gericht op: hoe komen we daar? Vaak zeggen die kinderen dat ze dat ook graag willen. Dan hoeft ik niks meer te doen, want die willen dat ook, die willen dit allemaal niet. Maar ze zijn niet meer met elkaar in gesprek, dus je bent het middel om te ordenen, prioriteiten te stellen, oplossingen te genereren. Als je niet meer zelf creatief kunt nadenken, als je nou midden in het eigen probleem zit (dat kan ik bij mij zelf namelijk ook niet)... Daar heb je vaak iemand anders voor nodig om te denken: "O ja, o ja." Nou, creatieve oplossingen bedenken kun je pas als je er weer eventjes afstand van genomen hebt. Door mij in te schakelen doen ze ook iets, hè? Ze zeggen tegen hun kind eigenlijk: "Wij vinden dit zo belangrijk dat we zelfs iemand

van buitenaf erbij gaan halen.” “O, is dat het?” En zelf zeggen ze het eigenlijk ook: “Wij kunnen dit niet meer. Iemand moet ons gewoon helpen.” Overigens is het daarom ook zo erg dat er dan niks is en dat je dan de eerste maanden moet gaan zoeken of zo. Dan ben je op dat punt en dan is er niks of je moet wachten twee maanden of zo, weet je wel? Dat kan dus niet, want dan ben je zover, dan ben je ook gemotiveerd.

6. Ja, want ik denk dat ze eerst over een behoorlijke drempel heen moeten als ze besluiten hulp te vragen?

Ja en dat is het moment en dan moet je niet twee maanden later aan de beurt zijn of zo. Nee! Dan is er al weer een heleboel gebeurd. Dan hoeft het niet meer, dan hebben ze het probleem zo diep begraven dat ze denken: “Nou, we overleven dit ook allemaal wel, want er is toch niemand die ons wil helpen.” Dus dat is het moment. Daarom moet je ook geen wachtlijsten hebben of zo of wachttijden, dan moet je beschikbaar zijn, zeg maar. Dan doen ouders het helemaal zelf. Ouders doen het helemaal zelf! Wonderbaarlijk! En ik ben niet van: “Dit is een verkeerde oplossing.” Nee hoor! Als ze er niet uitkomen, dan heb ik nog wel goede ideeën: “Zou je dit eens? Zou je dat eens? En zou het dan helpen om...?” Als jij als moeder alleen maar aan het klagen bent en aan het mopperen bent over die klussen en dat ze de was niet in de wasmand gooien en dat ze nooit helpen tafeldekken, dat ze het huis als een hotel beschouwen... “Het is hier geen hotel!” Nou, wat doe je bij een hotel? Nou, dan moet je er voor betalen, toch? Zo van: “Nou, dat is prima, maar dan gaan jullie er maar voor betalen.” “Nee, dat doe je toch niet met je kind?” “Nou, oké, maar hoe gaan we het dan doen? Wat is nou minimaal het rijtje dingen die kinderen moeten doen?” Je maakt er een rijtje van, je bespreekt dat aan een tafel met je kinderen, met iedereen, ook met kleinere erbij, want die moeten ook allemaal wat doen. En vaak is het, als er dan beloningen op volgen... “Eén keer in de maand samen uit eten of we gaan een leuke film houden of we gaan naar de film of we doen iets leuks”. Wat die puber ook leuk vindt, waar hij wat mee opschiet. Desnoods is het per dag, als het echt erg is. Per dag je zakgeld verdienen en één keer in de week krijg je bijvoorbeeld tien euro of zeven euro, van mijn part, en je krijgt die euro van die ene dag niet als het een zootje was. Nou, dat is voor een puber heel duidelijk. Maar dan is er iets positiefs weer om naar toe te werken. Het doet wonderen! En vaak triggert dat de boel zo dat de sfeer weer beter wordt, dat ouders er weer een beetje om kunnen lachen en denken: “Ach, het is maar een puber en nou ja, die moet het ook zelf leren.” Dat de puber ook weer een beetje zijn best gaat doen, van: “Dit is wel heel vervelend allemaal.” Nou, dan gaan ze weer met elkaar praten en dan kunnen ze het weer zelf. Dat is een beetje het traject. En je lost er nog niet in een kort traject mee op dat een jongen toch om tien uur naar de coffeeshop gaat en gaat blowen, maar het idee dat als ouders het vermoeden en dat hebben ze nog nooit tegen hem durven zeggen en het gesprek er over openen, is wel dan gebeurd in de begeleiding. Dus je hebt een stapje gezet waardoor dingen op tafel komen te liggen en er weer een ‘structuurtje’ is van: “We hebben het er af en toe over.” En dat ouders zich realiseren (dat moeten ze allemaal) dat ze die kinderen véél meer ruimte moeten geven dan waar zij mee bezig zijn. Want eigenlijk gaan ouders allemaal in de kramp, want het gaat het niet goed, dus ze gaan alles aantrekken en alles bepalen en alles willen regelen en dat is nou precies de verkeerde reactie vaak.

Ja. En komt ook die andere reactie wel voor? Juist dat loslaten, teveel loslaten.

Nee. Ik heb één samengesteld gezin begeleid, maar daar wilde de moeder helemaal niet mee doen, dus de vader heeft mij ingeschakeld. Daar speelde zo’n grote echtscheidingsproblematiek. Ze woonden wel samen in één huis en die waren gewend hun kinderen heel erg vrij te laten, maar onderling maakten ze er wel als echtpaar heel erg veel ruzie over. Daarvan had ik wel het idee van: “Ja, jullie hebben zo ontzettend veel vrijheid gegeven! Als je nu ineens eisen wilt gaan stellen of als je dit en dat vindt dan ben je nu wel een beetje te laat daarmee.” Maar die leefden echt als het ware om elkaar heen. En daarvan heb ik alleen aan het eind gedacht van: “Ja, de kinderen zijn daar ook in opgegroeid, die krijgen daar later gewoon gedonder mee als zij relaties willen aangaan.” Want dat is een hele maffe manier van opgroeien. Dus dan moet je al iemand tegenkomen die het ook heerlijk vindt om eigen vrijheid en eigen ruimte te hebben en een heel groot huis of net zoals zij je eigen ruimte letterlijk te hebben. Want zo zijn ze daarin opgegroeid. Dat kan, maar daar moet je je ook heel erg bewust van zijn. Dan moet je niet één of andere huisje-boompje-beestje-leven zelf ook ineens willen of zo. Dat alles ineens geregeld moet zijn. Dat gaat niet lukken. Maar eigenlijk de mensen die hun kinderen meer dan gemiddeld of gewoon vrijheid en ruimte geven al van jongs af aan, in al die kleine stapjes, die vertrouwen op de eigen capaciteiten van hun kind, ook in oplossingen, dat je op je neus moet gaan voordat je iets leert en dan maar denken: “Ohh... oké, nou, daar leert ze wat van”, die hebben geen hulp nodig. Die kom ik in ieder geval nog niet tegen.

Oké, dus dat is een beetje die autoritaire opvoedingsstijl die dan...

Ja en het grappige is dat ouders dat al die andere jaren daarvoor... Nou, is dat niet opgevallen, zijn ze niet in de problemen gekomen. Maar ja, juist als zo'n kind uit moet gaan vliegen en dus nog meer die vrijheid nodig heeft om er ook uit te kunnen gaan, om zelf op eigen benen te kunnen gaan staan, gaan ze eigenlijk precies het verkeerde doen. Namelijk dat wat ze altijd deden was terugtrekken en dat moet dan juist niet. Dan ga je alleen maar harder knallen.

Worden ze dan ook meer autoritair naar de kinderen toe?

Ja, dan gaan ze straffen bedenken en straffen uitvoeren en boos worden en dingen ontzeggen, van: "Je mag niet met die jongen omgaan." En dan doen ze dat natuurlijk toch. Dus ja, dan gaan ze erg op de regels en autoriteit, terwijl ouders zich ook niet realiseren dat ze als ouder in afnemende mate belangrijk zijn. De leeftijdsgenoten zijn véél belangrijker en de docent op school en weet ik veel wie allemaal, dus ze hebben in afnemende mate invloed. Het is ook juist de bedoeling dat je ouders belachelijk zijn en een heel rare smaak hebben en dat jij dat niet leuk vindt. Ja, je kunt geen vriendin blijven met je puberdochter, in ieder geval een tijdje niet, daarna kan het allemaal wel weer, maar niet in die fase. En ze gaan alleen maar gekkere dingen doen om los te komen, dus het wordt alleen maar erger. Escalatie ligt op de loer en ze hebben de leeftijd dat ze de hele dag naar school gaan, dus je hebt er totaal geen greep op. Ik bedoel: een peuter die dwars is, ja die kun je nog zo op de gang zetten en dat is dan ook wel prima. Maar dat kan niet meer met een puber, want daar heb je helemaal geen idee meer van wat hij doet. Dat had je dus vroeger moeten doen, nou ja en als het toen niet helemaal gelukt is dan heb je het dan... En ouders zijn, als het om hulpvragen gaat en hoe dat werkt met pubers, hebben vaak... verwachten soms veel te veel van hun kinderen. Dus het verwachtingsniveau klopt ook vaak niet helemaal, want dan zeggen ze: "Ja, maar dat weet hij toch. Dat heb ik al 100.000 keer.... Daarvoor deed hij het wel en nou weet hij het niet meer!" Dat ze niet zich nog beseffen dat het gewoon een kind is en dat op allerlei momenten ze echt niet weten wat ze zeggen, die pubers. Dat ze in de war zijn daar boven in hun hoofd nog en het ene moment het wel goed kunnen en overzien en het volgende moment totaal niet overzien wat ze zeggen of wat ze doen. Dus dat is ook doodeng, maar ze worden wel geacht de wijde wereld in te gaan en dat ouders zich niet kunnen voorstellen dat je dat soort dingen steeds weer moet zeggen of dat je daarover steeds in gesprek moet blijven en dat ze gewoon nog een beetje ontoerekeningsvatbaar zijn. Nou, dat hersenonderzoek van de laatste jaren draagt daar goed aan bij aan de bewustwording dat die pubers gewoon nog niet uitgegroeid zijn. En sommige ouders verwachten inderdaad dat pubers... "Want ze doen toch allemaal zo groot? En ze hebben toch allemaal een mening? Ze willen toch allemaal die verantwoordelijkheid?" Maar ze vergeten dat ze het nog niet aankunnen of ineens niet meer op de stomste momenten en daar zijn ze dan niet op voorbereid. Dus sommige ouders verwachten veel te veel van hun kinderen in die leeftijd. Dus moet je blijven opvoeden. Nou, en een heel goede opvoedingsmethodiek is Triple P, daar hebben jullie vast wel van gehoord. En daar is de twaalfplus-versie voor in Nederland nu in de maak. En als we het nou over methodieken hebben... Die training ga ik binnenkort volgen. Ik heb onder twaalf niveau twee en drie al gedaan, maar de twaalfplus is aangepast op de opvoedthema's van pubers en: wat is er nou precies anders aan pubers? Want de gedachte is dat kinderen zeg maar onder de twaalf jaar ongeveer leren van positieve ondersteuning en niet van straf, maar dat is voor ouders heel moeilijk en als het gaan leren dan komen ze heel ver. Maar dat juist bij kinderen boven de twaalf straffen in het vooruitzicht of de negatieve consequentie duidelijk in het vooruitzicht, juist wel helpt. Dus daar zit een omslag in en ik ben erg benieuwd hoe dat uitwerkt in de praktijk zeg maar van de Triple P twaalfplus.

7. En hoe benadert u een puber in een gesprek? Zijn er bepaalde gesprekstechnieken om jongeren te bereiken zeg maar?

Ja, heel veel ruimte en tijd in het gesprek geven en als je merkt: "Ze durven of ze willen echt niks zeggen", dan vraag ik ze altijd of ze de komende week willen bijhouden in een schriftje of op een papiertje, wat hen dwarszit. Om de vragen die daarvoor liggen om daar eens over na te denken en dat op te schrijven of me dat te mailen. Want kinderen kunnen heel moeilijk op dat moment met een antwoord komen en over zichzelf nadenken. Dat vinden ze ook moeilijk.

Speelt dan ook mee dat misschien de ouders er dan bij zitten?

Ja, ook wel. Dus het zijn geen spraakwatervallen, nee. Helemaal de eerste keren niet, nee. Wat ik altijd probeer is ze heel erg het gevoel te geven van: "Je bent net zo belangrijk als je ouders." Ouders hebben vaak, als hun kind dan wat zegt: "Ja, ja, pfff." Weet je wel? Dat gelijk te waarderen, vooral vaak negatief, maar om daar een oordeel over te hebben. En dat spreek ik met die ouders ook altijd wel af, zo van: "Het gaat nu niet om wat jullie dan weer van een antwoord vinden. Nee, je kind moet nu de ruimte krijgen om te vertellen wat hem dwarszit of wat hij van de situatie vindt." Of hij ziet helemaal geen probleem. "Maar wat dan wel? Wat is hier dan wel een probleem?" "Ja, ik heb heel

vervelende ouders”, of zo. In die trant een beetje. Dat vinden ouders wel heel erg moeilijk, maar dat bespreek ik altijd wel van te voren, dat er ruimte voor het kind er moet zijn. Die moet kunnen vertellen wat hem of haar dwarszit.

Merkt u ook wel eens bijvoorbeeld dat door de loyaliteit aan de ouders de kinderen er eigenlijk niet negatief over willen spreken?

Ja. Dat komt ook wel voor. Vandaar dat ze het soms van mij moeten opschrijven. Dat gebeurt ook meestal wel, ja.

En als u dat dan weer bespreekt, hoe gaat dat dan? Dan komt een soort openbaar wat ze gezegd hebben...

Ja nou, ik ga nooit iets bespreken als ze dat zelf niet goed vinden, dus we spreken dan ook af van: “Mogen we... Wil je het dan voorlezen of zal ik daar iets over vertellen of vind je dat goed?” Als ze het niet goed vinden dan gebeurt dat niet. Dan is het ook wel vaak zo dat, nou niet heel vaak maar het gebeurt wel eens, dat als ik het idee heb van: “Goh, dat kind zit zo in de knel, die heeft gewoon iemand voor zichzelf nodig. Die heeft gewoon een gesprekspartner op school, een vertrouwenspersoon of een maatschappelijk werker op school, na ja als je nog wat verder denkt, misschien iemand bij de GGZ, omdat hij heel erg in de knoop zit.” Dan probeer ik altijd dat juist ik dat niet ga doen, maar te kijken of zo’n kind daar interesse in heeft: juist iemand buiten het gezin waar hij zijn verhaal kwijt kan. Maar dat kan ook oma zijn of zo hoor. Dan hebben kinderen ook vaak zelf weer goede ideeën. “Met wie kan je er wel over praten?” Nou, en dan komt er vaak wel wat. Een goede vriend of zo of een vriendin. “Weet hij dat ook?” “Ja hij weet dat ook.”

En hoe oud zijn die pubers nou? Zijn dat de jonge pubers of...

Nee, zo’n beetje veertien, vijftien, zestien. Zeventien had ik nu weer één.

8. En zijn er bepaalde dingen die je in gesprekken in gezinnen met pubers absoluut niet moet doen?

... Poeh... Ja, oordelen. Maar ja, dat moet je sowieso niet doen als je mensen probeert verder te helpen. Wat je absoluut niet moet doen? Oordelen en partij kiezen. Ook niet voor dat kind, alhoewel dat kind vaak meer steun nodig heeft dan die ouders, hoor. Ik neem het altijd eerder op voor een kind in zo’n gesprek dan voor de ouders. Het opnemen voor de ouders of het gaan uitleggen, dat doe ik echt nooit. Dat kunnen ze namelijk heel goed zelf. Wat moet je nou niet doen? Nee, ik weet wel wat je wel moet doen. Ik ben ook wel vaak vertaler, hè? Tenminste, zo noem ik het dan maar. Een kind zegt dan wat of een ouder zegt wat en dan ben ik heel erg van: “Begrijp je wat hij zegt? Wat je moeder nu zegt? Wat ze eigenlijk bedoelt misschien ook wel? Ze zegt iets, maar begrijp je wat ze bedoelt? Ik geloof dat ze zich heel erg zorgen maakt om jou.” Dus om de achterliggende emotie van wat mensen tegen elkaar zeggen..., daar gaat het in de communicatie altijd fout hè? En in de interactie en de communicatie. Dan ga ik vertalen, zeg maar, maar ook wat een kind zegt. “O, maar jij vindt dat helemaal niet zo’n probleem? Dat zou je zelf wel willen om...” “Ja hoor, als het moet dan kom ik wel om elf uur thuis..... boei!” En dan blijkt soms, dan is er ineens helemaal geen probleem meer. “O? Nou, dan hebben we al één opgelost.” Maar uiteindelijk kom je bij de echte, wat dieperliggende dingen waar hij wel mee zit of zo. “Nou, als dat nou het idee is... Ach, kan ik je daar nou een plezier mee doen?” “Maar wat bedoel je nou eigenlijk te zeggen?” Of een jongere die heel negatief..., met een negatieve lading over zijn ouders..., zo van: “Nou, maar dat vind je toch niet goed. Dat mag toch niet van jullie.” Of al bij voorbaat denken dat iets niet mag. “Nou, dat gaan we dan eens even checken.” Dus eigenlijk wat je doet is ze weer leren communiceren met elkaar, omdat daar zoveel blokkades, verzet en weerstand tussen in ligt, dat dat helemaal niet meer loopt. Dat vloeit niet meer. Ze willen niet meer luisteren naar elkaar, ze luisteren niet naar elkaar, ze willen niet snappen wat die ander nou bedoelt, dat is zo... Dus dan ga je in de gesprekstechnieksfeer een aantal gesprekken houden om eens door te krijgen van: “Wat is nou het werkelijke probleem? Of welke twee problemen zijn er?” Vaak zijn er nooit meer dan twee. “Wat is allemaal ballast?” En ik ga om gewoon het gesprek tussen ouders en kind weer op gang te brengen, zeg maar. “Hoe doe je dat nou eigenlijk?” En dan moeten ze van die oefeningetjes doen. “Als je kind deze week wat zegt vraag even of herhaal wat hij zegt en vraag of je het goed begrepen hebt.” En we gaan terplekke eerst even oefenen dat iedereen snapt wat ik dan weer bedoel, hè?, want ze moeten mij ook weer begrijpen. Nou, dan gaan we dat oefenen en ze krijgen ook altijd een opdrachtje voor de komende week of twee weken mee: waar ze op moeten letten of welk woord ze niet meer mogen zeggen of ... nou. Maar dat is per gezin super verschillend. Het is heel verschillend. Nee maar dat is... wat wilde ik zeggen? O ja! Dat is ook... Maar dat leer je namelijk pas als je ervaring hebt, dus dat komt gewoon nog bij jullie vanzelf. Dan word je namelijk zelf rustiger en dan hoeft je niet meer te denken: “O, wat moet ik nou als hulpverlener?” Weet je wel? Dan ben je veel meer met jezelf bezig dan met welke cliënt je dan ook maar voor je hebt. Als je in de gaten

blijft houden van: “Het moet gaan lopen en vloeien in zo’n gesprek”, dan komen er vanzelf van die dingetjes voorbij vliegen dat je denkt: “O kijk, hé!” En positief: probeer altijd het positieve uit te vergroten en het negatieve gewoon te negeren, zo van: “Pfff, ja dat weten we nou wel.” Maar: “He, hier is iets! Dit wil je kind voor je doen. Nou fantastisch!” En als je dat doet dan dragen die mensen..., die dragen alle oplossingen vanzelf aan. En eerst die moeder dan van: “Nou, oké, ik vind het wel goed als je dan heel laat thuiskomt of zo, maar...” Oké “maar”, dan zit de onderhandeling er al weer in. “Nu zijn jullie aan het onderhandelen. Dan gaan we dat nu oefenen. Wat betekent dat? Want jullie moeten het straks zonder mij doen. Want ik kom je nu helpen...” Daar ben ik ook altijd heel duidelijk in: “Jullie gaan het doen en ik ben over een tijdje ook gewoon weer weg. Dus dan moet je het tegen die tijd zelf kunnen, anders heb je hier nu niks aan.” Dan gaan we leren onderhandelen, maar dat vullen ze allemaal wel met hun eigen voorbeelden of hun eigen dingen. Pas als je echt denkt: “Ja, dit krijg ik niet aan de gang...” Ja, dat wil ik zeggen: je hoeft zelf dus niet allerlei dingen te bedenken. Het gaat veel meer om de structuur en letten op positieve dingen en van: hoe krijg je dat gesprek aan de gang? En dan: “Hé, hoor je nou eigenlijk wel wat hij zegt? Wat zei jij nou net? Wil je het nog een keertje zeggen?” Je maakt kinderen dan ook veel groter dan ze al lange tijd gewend zijn in het gezin, want ze zijn aardig in het verdomhoekje gezet. Ze mogen weer eens wat zeggen! Ze mogen zeggen wat ze belangrijk vinden. Nou en dan... “Je snapt toch ook wel dat je moeder toch wel graag wilt dat er op een enig moment gegeten wordt op deze dag, op elke dag? Ja, ik bedoel: dat jij nou steeds ervoor of daarna weer weg bent... Ja, dat vindt je moeder... die staat daar boodschappen te doen en... o ja, begrip voor. Nou, je moeder wil de was wel doen, maar als jij alles op je kamer...” Dat blijven ouders ook doen hè? Dan gaan ze het toch weer van die kamer afhalen en ze houden ook al die conflicten aan de gang, want een ander zou denken: “Nou, dan kom ik toch niet meer op die kamer? En als hij schone was wil hebben, schone kleren, dan zou hij...”

Ja, dan moet hij dat zelf opruimen.

Ja, dat kunnen jij en ik allemaal bedenken, maar als het om jouw eigen gezin gaat kun je dat of dat wil je niet. Dan denk je: “Ach...” En dan word je boos op hem, dus je krijgt als kind de wind van voren, ’s middags als je thuiskomt, ...”

En je was is weg.

En je was is weg. Dus je denkt: “Oké, ik wen er nu maar aan. Ik krijg de wind van voren, maar mijn was is klaar. Nou, doen we dat toch? Ik hoef niets te doen, ik hoef alleen maar hier de klepjes dicht te doen en dan hoor ik het allemaal niet. En dan noemt mijn moeder mij onverschillig. Ja, pfff...” En als je dat soort principes op de tafel krijgt, het erover hebt... “Ja, hoe werkt dat nou? Nou moeder, dan moet jij toch echt ophouden. Als die was niet in die wasmand komt wordt het niet gewassen, maar dan moet je er ook over ophouden en dan moet je het allemaal laten liggen. En als jij wil dat je schone kleren hebt dan zul jij het bij de was moeten doen. En weet je? Je hoeft er niet bij te schreeuwen. Het is heel makkelijk. Ja, dat hoeft helemaal niet! Je hoeft ook niet meer te komen op die kamer, want dat moet hij zelf schoon houden.” “Ja, maar dat doet hij toch niet!” “Als hij er voor kiest om in een zwijnenkeet te leven... deur dicht. Bezoek hoeft daar ook niet te komen, niemand die daar last van heeft, dat moet hij zelf weten.” Maar van je eigen kind wil je dat niet, want die wilde je opvoeden tot een nette jongeman die een beetje op zijn spullen let en zo. En dat is hij dan niet aan het doen, dus je wilt nog steeds daar zorgen dat hij goed de deur uitkomt of zo, terwijl hij gewoon de ruimte heeft om dat zelf te leren en zelf zijn eigen fouten te maken. O, dat is zo moeilijk voor ouders. Dat kun je allemaal bedenken over alle kinderen van je familie en alle kinderen van de buren en weet ik veel allemaal. Dat kunnen die zelfde ouders heel goed bedenken en bij je eigen kind lukt je dat niet. Want je eigen kind is je achilleshiel, je zwakke plek en dat hebben sommige hulpverleners soms onvoldoende in de gaten: dat het met je eigen kind dat het gewoon twee keer zo moeilijk is als wij denken bij een ander kind.

Ja, dan sta je aan de zijlijn.

Ja en dan ben je emotioneel niet zo betrokken en dan heb je afstand, dus kun je heel makkelijk zeggen: “Nou, dat doe je toch fijn niet?! Zal mij een zorg zijn.” Ja, dat moet je dus ook tegen je eigen kind zeggen en ook voelen en uitstralen. En dan ga je ’s avonds op de bank maar tegen je man huilen van: “O, was is het allemaal erg!” Nou, dat is prima, maar je kind moet je gewoon met dezelfde “Boei!”, “Nou duh...” en dan weten ze van: “O, ik moet het zelf doen. Ik moet het zelf doen.” Van die moeders die eindeloos ruzie hebben en nog steeds bij die pubers altijd de tasjes met de gymkleren en de hele rotzooi en de boeken en de kaart en alles achter ze aan blijven brengen, die houden daar niet mee op en die krijgen in zo’n gesprekstraject toch door dat ze daar al mee hadden moeten ophouden en dat ze dat nu echt moeten doen. Maar daar komen ze niet zelf op en daarom hebben ze hulp nodig. Mensen die daar uiteindelijk zelf opkomen, die hebben geen hulp nodig. Ik bedoel: die hoeven dat niet, die komen daar zelf achter en denken: “O ja, dit moet ik nu héél anders gaan doen.” Maar

mensen die daar gewoon in verstrikt raken, vast in zitten, die moet je een beetje helpen. En dat hoeft helemaal niet zo dramatisch en lang te duren en het hoeft ook niet zoveel geld te kosten. Dat is ook een denkfout van alle bestuurders en beleidsmakers, want het is dus helemaal niet zo duur. Als je er dan maar kort en vroegtijdig in investeert dan valt het allemaal wel mee.

En zijn er nog meer dingen? Want u zei net toen ik vroeg “wat moet je niet doen?”, “ik weet wel wat je wel moet doen.”

Nou, wat je niet moet doen? Nou, dat vind ik lastig.

9. En wat je wel moet doen? Wat is nou heel belangrijk?

Nou, dat heb ik toch net al wel genoemd denk ik. De mening van de partijen, hoe die er in zitten vooral gewoon goed boven water krijgen, boven tafel krijgen. En dat ouders respect leren opbrengen voor hun kind en andersom. Dat er ruimte moet zijn van: “Waar gaat het nou eigenlijk over? Wat vind ik belangrijk?” Nou, je zelf als instrument hanteren zeg maar. Want dan doen mensen inhoudelijk gewoon het werk, dat hoeft jij helemaal niet te doen. Maar als je heel goed bent in letten op dat soort dingetjes en wat gebeurt er nou en: “He, dit is een belangrijke.” En natuurlijk zeggen ouders op een gegeven moment: “Dat weten we echt niet. Heb je daar nou niet een tip voor?” Dan kun je een tip geven. Ik wacht altijd met mijn tips tot mensen daar zelf om vragen. “Ik zou niet weten hoe dat moet. Regels? Structuur? Ach jee, ik zou niet weten hoe dat moet.” Nou, dan heb ik natuurlijk wel een paar van die... maar dat zijn, ja... Pas als zij daar zelf om vragen. Nou, en ik schrijf het altijd voor ze op nog een beetje. Ze moeten zelf... Nou wat ik zeg: van die opdrachtjes moeten ze zelf bijhouden, zelf opschrijven. Maar ik maak altijd een heel kort hulpverleningsplan en een eindverslag met het verloop en een advies daaronder, dus dat zijn twee A4-tjes. Omdat ik... Nou ja, je kunt heel makkelijk zeggen: “Dat laat ik maar achterwege. Dat hoeft niet.” Maar ik zeg altijd: “Wel, want over een half jaar of over een jaar val je vast weer in diezelfde valkuil misschien. Pak dit er dan even bij, dan heb je het op schrift staan, dan hoeft je niet nog eens een keer mij weer te bellen of zo. Dat kun je zelf. Het idee is vanaf het eerste huisbezoek, van: “Jullie moeten het zelf doen en jullie blijven het doen en ik ga het niet overnemen. Jullie moeten het doen.””

10. Gebeurt het wel eens dat een gezin, die al een keer is geweest en het is afgesloten, dat die nog een keer contact opneemt?

Ja. Nou, bij de pubers eigenlijk nog niet. Daar is mij dat nog niet overkomen. Wat ik zelf altijd doe is dat ik na een half jaar altijd even bel om te horen hoe het gaat. Dat weten ze ook. Dat is niet alleen voor mijn eigen nieuwsgierigheid, maar ik wil ook weten of dat wat ik heb gedaan effectief is en heeft bijgedragen aan de sfeer in zo'n gezin. Want als het dan een dikke puinhoop is of kinderen zijn uit huis of weet ik veel wat..., dat wil ik dan wel graag weten. Nou, dat is steeds niet zo, dus dan gaat het allemaal nog wel redelijk. “Ach ja, het blijft Pietje, he?” “Ja, het blijft Pietje ja.” Dus het is niet zo dat het allemaal koek en ei is, maar het gezin heeft zich... nou, heeft een balans daarin gevonden. Maar ik bel altijd dus, zeg maar, als een soort van nazorg na een halfjaar nog eens terug. Omdat ik wil weten hoe het er dan voor staat. En bij die nul-tot-twaalfgezinnen heel af en toe. Ik denk dat ik..., nou dat zo'n beetje vijf procent van die gezinnen, zeg maar, een doorverwijzing naar Bureau Jeugdzorg nodig heeft of in ieder geval een stap moet zetten naar geïndiceerde zorg. Ja, bij die pubers is dat één keer voorgekomen: dat een jongen echt ging ontsporen, zeg maar. Maar die had ook de... Ik denk ook wel... die moest onderzocht worden. Dat is wel het lastige van pubers, hè? Die willen dan gewoon niet onderzocht worden. “Ik wil helemaal niks”, terwijl ik denk: “Tjoh, maar het kan je zo wat gaan opleveren: dat je jezelf beter snapt en, voor mijn part, je kunt er wat aan doen en nog eens kijken of met bepaalde medicatie jij wat rustiger in het leven staat.” Maar kinderen van onder de twaalf die krijgen dat gewoon. Die krijgen het onderzoek gewoon. Ouders nemen hun kind gewoon mee, dat gebeurt gewoon. Dat is bij pubers gewoon lastig, want die moeten wel echt willen en die willen toch al niks, dus ook geen onderzoek. Dus ik ben langzamerhand ook wel op zoek gegaan naar, zeg maar, websites waar chatmogelijkheden zijn met lotgenotenjeugd, zeg maar. En GGZ, dat heet Lentis hier in de provincie, Lentis Groningen heeft ook wel voor jongeren een plek waar ze gewoon vanuit huis achter hun computer kunnen kletsen met een hulpverlener of met elkaar. En de kindertelefoon heeft dat ook, dus daar verwijs ik jongere kinderen naar in dat gebied van twaalf zeg maar. “Nou, als je echt niemand hebt, ga dan even met de kindertelefoon chatten of bellen. Maar chatten kan ook.” Maar die pubers... Vooral om die nog naar wat lotgenoten te krijgen of naar een maatschappelijk werker op school. Voor jezelf. En ik ben dus op zoek naar dat soort websites, die wel goed zijn, zeg maar, waar wel wat achter zit en niet van die anorexiasites en zo, om maar even een slecht voorbeeld te noemen. Maar waar ze gewoon informatie kunnen krijgen en dat ze zichzelf misschien ook al jarenlang niet begrijpen, maar dat dat ergens aan kan liggen.

11. En zijn er nog dingen waar u in de praktijk van het werken tegenaan loopt in gezinnen met pubers?

Nou, dat ouders heel lang moeten zoeken tot er wat is, zeg maar. En eigenlijk per toeval of zo... Nou ja, ik vind dat er gewoon veel te weinig aandacht is voor de pubergroep. Ja. Daar moet je echt... Dan moet je helemaal, nou wat ik al zei, een ontspoorde randgroepjongere zijn of een paar keer met de politie in aanraking, weet je wel? Dan moet je al van dat soort gedrag vertonen. Maar al die pubers die heel erg eenzaam en verdrietig op hun zolderkamertje zitten, die... Ja, die vallen niet op. Dus is er geen hulpvraag. Dat zeggen bestuurders ook nog wel eens, he? Van: "Ja, maar dat soort problemen die komen wij niet tegen in onze gemeente." "Nee", denk ik dan, "ik ken er zo een paar. Maar die komen jullie niet tegen, want die schoppen geen bushokjes in elkaar en die doen dat allemaal niet." Maar die hebben wel aandacht nodig. Ja.

Nou, we zijn bijna klaar denk ik dan.

Van aanmelding tot evaluatie. Ja, nou, daar heb ik al mijn eigen aanmeldingsformulier en wat ik net zei. Ik maak een soort opvoedplan en een evaluatie.

12. Welke verwachtingen hebben ouders wanneer ze zich aanmelden voor hulp?

Nou ja, in eerste instantie toch dat ik alles kan oplossen. Maar ze zijn natuurlijk ook altijd wel heel reëel en ze weten dat... Nou ja, waar ze altijd wel blij mee zijn is dat ik heel duidelijk ben dat zij het gaan doen. Kijk, de gezinnen die mij zelf googelen en opzoeken en mijzelf bellen voor een afspraak, die zijn gemotiveerd, die willen heel graag iets aan hun probleem doen. Dat is wel een verschil hoor! Want anders kom je nog wel eens gezinnen tegen die "ja" hebben gezegd tegen de vorige hulpverlener of tegen de huisarts omdat hij zich zorgen maakt, of er is een AMK-melding geweest of er is van alles. Dan hebben ze toch wel het idee van: "Ik moet dit nu maar even doen, want anders ga ik... Misschien haalt deze mevrouw mijn kind wel uit huis." Dus dan heb je wat tijd nodig om vertrouwen te winnen en daar gewoon eens over... "Wat denk je dat ik dan kom doen of zo?" Maar dan moet ik dat eerst wel voelen dat we het daarover moeten gaan hebben. Maar dat is eigenlijk nooit het geval bij ouders die mij zelf googelen, want die gaan niet bedenken dat ik...

Ja, die staan daar ook open voor.

Ja, die willen ook gewoon hulp of zo. Dus de verwachting is inderdaad van nou... Ze hebben soms een beetje hooggespannen verwachtingen dat ik het allemaal ga oplossen. Maar daar ben ik altijd heel duidelijk in dat ik dat niet ga doen.

13. Oké. Over werkzame factoren hebben we het ook gehad.

Nou, sommige van die vragen zijn voor pubers niet anders dan voor kinderen onder de twaalf of gezinnen met kinderen, zeg maar. En ik denk wel steeds meer dat het moet echt een combinatie zijn van goede evidence-based methodieken. Ik bedoel: je hebt een methodiek nodig om niet veel te veel tijd te verliezen. Want als je niet methodisch te werk gaat kan ik dat niet in tien keer. Dan ga ik gewoon zwabberen, denk ik of zo. En niet als je heel veel ervaring hebt, want dan zit die methodiek gewoon een beetje in je eigen systeem. Maar dan, en helemaal als je een beginnende hulpverlener bent, dan heb je gewoon een methodiek nodig om houvast te hebben van: "Oké, ik werk van A tot Z of zo. En dan kom ik ook ergens." Want dat is bij Triple P ook heel mooi: als je die stappen maar gewoon volgt als hulpverlener dan vergeet je ook niks. Want soms als je dingen vergeet omdat je niet zo methodisch bezig bent, dan kom je er in het vijfde gesprek achter dat er eigenlijk iets is wat heel belangrijk is en wat helemaal nog niet aan bod is geweest. Want... Nou, noem eens wat: moeder heeft zelf psychiatrische problemen en had dat nog niet opgebiecht tot die tijd of zo. Ja, dat is nogal belangrijk! Maar als je daar van te voren al in het begin gelijk naar vraagt en al die dingen meeneemt, ja dan ben je gewoon methodisch aan het werk. Een methodiek is belangrijk om je houvast te geven als hulpverlener, zodat je dingen in de goede volgorde blijft doen en daar ben je dus efficiënter door. Maar methodiek is niet alles. Want er is geen methodiek, die... Ik bedoel: die gezinnen passen niet zomaar in een methodiek. Dus je moet wel steeds flexibel blijven in: "O, maar ik ga nu dit of dat doen, want dit is eigenlijk de vraag van die ouders." Er zijn ook collega's bijvoorbeeld bij mij, met kleintjes heb je dat nog meer, op jonge leeftijd, dat ze zeggen van: "Als een gezin een hulpvraag heeft van onder andere: "Mijn kind slaapt niet of die wordt steeds wakker of die krijg ik niet naar bed", dan begin ik nooit met een slaaptraining, want daar zitten allerlei andere dingen onder en dan beginnen met algemeen van: "Wie is hier eigenlijk de baas en huis?" En: "Hoe stel je grenzen aan je kind?" Terwijl ik dan altijd denk van: "Nou, als dat de vraag van ouders is, dan gaan we dat toch eerst doen?" En dan hebben we een succesje, want dat lukt meestal wel en dan zijn ze helemaal blij, want dan hebben ze het einddoel bereikt of beginnen te bereiken. Dan hebben ze vertrouwen in mij, want schijnbaar weet die mevrouw hoe dat moet en dan gaat het lukken, en dan komt daarna al die andere dingetjes wel aan bod. Eventueel, want dat bepaal ik niet, maar... "Ja, na ja, overdag wil hij natuurlijk ook al niet

luisteren.” Nee, dat hele slapen gaat daar ook over, want hij wil gewoon bij die ouders blijven en hij is de baas. En dat doet hij overdag natuurlijk ook, maar als je daar begint denken die ouders: “Ja maar dat is niet waar wij een probleem hebben. Daar zijn wij... Daar redden wij ons wel mee. Maar dat naar bed, dat krijgen we niet voor elkaar.” Ik heb dan zoiets van: “Ik ga die ouders met een slaaptraining helpen en dat kind slaapt met een week, twee weken.” En dan gaan we daarna wel kijken: “Zijn er nou nog dingen over?” “Ja, overdag is hij ook zo lastig.” “Ja, nou, hoe moet dat dan? Of wat kunnen jullie daar dan in bedenken?”

Ja. Misschien is het dan ook wel zo dat ouders dan meer gemotiveerd zijn, want je sluit direct aan bij hun vraag.

Dat denk ik dus. Het is dus eigenlijk zo simpel als wat. Vraaggericht werken. Als je gewoon aansluit bij wat die ouders vragen ook al denk jij: “Ach jee, er zal wel weer een wereld achter zitten...” Ja, dat is wat ze willen! Wat ik ook altijd wel doe is kijken van wat de manier van leren van ouders is. Want je kunt dingen natuurlijk vertellen, je kunt erover praten, je kunt ze wat te lezen geven, je kunt het voordoen. Dat ik even check met hen van: “Als je nou een andere taal moet leren of je moet iets leren van hoe de computer werkt, hoe doe jij dat dan het liefst? Hoe leer jij?” Dat vinden mensen een heel rare vraag, dan denken ze: “Nou, waar gaat dit nou allemaal over?” Maar dan probeer ik van: nee, oké deze ouder moet ik geen leesvoer meegeven. Maar dan moet ik het gaan voordoen. Maar dan zeg ik dat ook van: “Dan ga ik jullie voordoen met jullie kind, sorry hoor want natuurlijk ben ik een vreemde dus hij gaat wel naar mij luisteren, maar dan ga ik gewoon voordoen wat je zou kunnen proberen.” Nou en dan gaan zij het nadoen. En bij een ander praten we erover en geef ik ze iets mee om te lezen of... nou ik probeer aan te sluiten bij de manier van leren van ouders.

En dat voordoen, doe je dat ook wel eens bij een puber? Of heeft hij dan zoiets van: “Wat bent u nou aan het doen?”

Nee, niet echt voordoen. Met die kleinere kinderen is het gewoon wat ‘fysieker’ allemaal, vooral met grenzen stellen. Maar wat ik wel voordoet is dat ik een gesprek met dat kind heb, hè? Dan ga ik eens even vragen hoe... “Nou, dan moet je goed op mij letten hoe ik met jouw kind communiceer en waar we dan uitkomen.” Dat doe je natuurlijk wel voor.

14. En wat ervaart u als een gemis?

Dat het er niet is, veel te weinig. Maar methodisch denk ik dat er nog wel rond pubers het één en ander ontwikkeld mag worden. Na ja, wat ik zei: Triple P is een geweldig goede methodiek dus ik ben helemaal blij dat het er voor de twaalfplus straks ook in Nederland beschikbaar is. Het is dus in Australië al wel ontwikkeld, maar het moet nog allemaal vertaald worden en aangepast worden. Daar heb je heel mooie materialen bij en dat is voor ouders heel fijn. Dat legt heel erg de nadruk op ouders maken het huiswerk. Het huiswerk lever je niet in, het blijft bij de ouders, dat maak je namelijk voor jezelf, mooie sheets zitten erbij, mooie vellen en boekjes en werkboeken en van allerlei mooie turflijstjes. Daar zit heel mooi materiaal bij en ik denk dan: “Dat helpt voor ouders, want het moet wel een keertje concreet worden.” Die krijgen gewoon een mooie documentatie over waar zij allemaal mee bezig zijn. Dat werkt heel goed. En videohometraining dat zou wel leuk zijn, maar dat gebeurt... dat wordt niet zo heel erg ingezet hoor voor twaalfplus. Die kinderen die willen dat vaak niet.

Videohometraining is toch juist om de interactie in beeld te brengen? Van wat gaat wel goed?

En als het juist in de interactie zit, dan zou het juist eigenlijk wel heel leuk zijn.

Ja, het zou heel mooi zijn. Maar dat loopt vaak een beetje mis op dat de kinderen dat niet willen.

En wat geven ze daarvoor als reden?

Ja, ze willen alles al niet hè? Dus dat is hierbij ook zo.

Dat had ik eigenlijk nog niet bedacht. Je hoort heel vaak van: “Met videohometraining kun je het gezin wel in beeld krijgen en dan moet je zus en zo doen.” Maar als ze het inderdaad niet willen...

Jongere kinderen kijken vijf minuten heel raar en denken... Die willen ook niet, maar die merken doordat het gewoon gebeurt... Ik bedoel: bij jonge kinderen kun je het gewoon even allemaal gaan doen. Onderzoek ook, dat komt over ze heen. En na vijf tot tien minuten en ze mogen van mij altijd even met de camera klooiën en zichzelf zien en leuk, leuk, leuk. En na vijf minuten, tien minuten zijn die kinderen helemaal totaal vergeten dat ik daar sta te filmen. En dan zijn ze weer zichzelf en dan gebeurt dat gewoon hoe dat gaat. Ouders hebben er wel last van. Er zijn ook wel eens ouders van jonge kinderen die dat niet willen, die willen gewoon zelf niet in beeld. En ouders vinden het altijd lastig om zichzelf terug te zien, maar merken ook: “Hé!” Nou, daar kom je overheen. Dus een volwassene kan ook nog bedenken: “Ok, dit moet ik maar even doen en dan valt het altijd mee.” Maar een puber, die wilt niet! Punt. Ja en die heeft wel recht van spreken, want die ga ik echt niet overtuigen. Terwijl ze er bij wijze van zelf filmpjes maken voor op Youtube, weet je wel? Ik bedoel: dat

maakt allemaal niet uit. Maar een klein kind, nou, het gebeurt gewoon en dan heeft hij het al niet meer in de gaten. Maar een puber... Als ik ga zeggen: "We gaan nu de situatie aan tafel...., desnoods zet ik hem op een statief of zo." Dat heb ik wel eens geprobeerd. "Pff, geen denken aan. Dan kom ik gewoon niet." Daar schiet ik niks mee op.

Dan ben je hem alleen maar kwijt.

Dus ik denk dat die methodiek te confronterend is voor de jongere, voor die leeftijd. Veel te confronterend. Die zijn zo met zichzelf bezig. Die weten heel goed dat als het "nee" is, is het "nee". Dat hebben ze al geleerd. Ja en volwassenen zijn daar weer een stapje aan voorbij van: "Als het nou echt moet, nou dan moet het maar." Nee. Dus dat is niet een handige methodiek terwijl, precies wat jij zei: voor die interactie juist heel goed. Je zou het wel kunnen gebruiken, maar dat is een heel andere setting: op school. Je kunt natuurlijk wel... Ze gebruiken video-interactiebegeleiding ook nog wel op basisscholen, maar in het voortgezet onderwijs weet ik eigenlijk niet. Maar dat zou natuurlijk wel kunnen. Je filmt gewoon de klas en dan is het weer de situatie: ja, als je daar gewoon zit dan blijf je gewoon zitten en dan word je gewoon gefilmd. Ja, de docent ook. Daar is een autoriteit en die zegt dat het moet en dan gebeurt het gewoon. Punt. En dan kun je er zelf lol van hebben daarna. Maar ja, thuis ging het allemaal om de machtsstrijd wie daar de baas is en wie er wat... Dus dat gaan ze echt niet willen. Dus dat past niet helemaal bij elkaar.

15. Nou, dat had ik van tevoren nog niet bedacht. Aanbevelingen...

Nou, de aanbeveling is dat na de twaalfmin je de twaalfplus niet moet vergeten. Maar goed, de hele opvoedingsondersteuning aan gezinnen met twaalfmin is al niet om over naar huis te schrijven, dus laat staan die van de pubers. Ik zie het altijd als een bewijs van het gat daarin dat die mensen mij uiteindelijk wel weten te vinden, dat die wel komen. En het andere is een gemeentelijk aanbod. Nog veel te klein en niet overal, maar daarin is wat aan het ontwikkelen. Maar die ouders met de pubers staan volledig in de kou.

Interview Bureau Kleijweg

Instelling Bureau Kleijweg
Afkorting BKW
Plaats Voorschoten
Datum 15 maart 2011
Tijd 16:00-17:00 uur
Middel Gesprek

Zal ik even kort vertellen waar we allemaal naar willen vragen?

Ja, dat is goed.

Nou, het gaat dus om de hoofdvraag van ons onderzoek: Hoe kunnen hulpverleners optimale, systemische opvoedingsondersteuning bieden aan gezinnen met kinderen van 12 tot 16 jaar.

Dus eigenlijk systeemgerichte opvoedingsondersteuning aan gezinnen met pubers.

Hoe. Met pubers.

Ja, en wat werkt dan echt, wat moet je wel doen, wat moet je niet doen. En dan lopen we eigenlijk de hulpvragen langs en de manier waarop u opvoedingsondersteuning biedt en wat u werkzame factoren vindt en waar u tegenaan loopt en wat u als aanbevelingen kunt noemen.

Helder?

Ja, volkomen helder.

1. Kunt u iets vertellen over de hulpvragen waarmee ouders hier aanmelden?

Over pubers hè?

Ja, alles gaat over de pubers.

Ik beschouw pubers...Ik vind dat je zelfs in groep zeven al pubers, prepubers hebt hè. Daar zie je al meiden, om even de groep te definiëren...En mijn opvatting is dat de adolescentie rond zeventien begint. Dat is een iets andere fase, dan is de middelbare school vrijwel afgerond.

Dus om even een afbakening te maken, wat ik de pubers vind: tussen de elf en zeventien, zeg maar.

Ehm, de hulpvragen. Meestal hebben de ouders hulpvragen. Die hebben last van, ongrijpbaarheid: "Hij gaat maar z'n gang", brutaal gedrag, verbaal brutaal zijn, slechte schoolresultaten, vermoeden van drugsgebruik, en blowen. Tegenwoordig noemen ze dat heel veel gedrag, maar ik ben er voor om het heel specifiek te benoemen. Zich niet aan afspraken houden, van: "Twaalf uur thuis." En dan om drie uur thuiskomen, dat soort dingen. Dat zijn wel de grote lijnen zeg maar, van de reden van aanmelding. Dat de ouders zich zorgen maken van: "Dit klopt niet, dit is niet goed."

Een beetje afhankelijk van...Ik denk dat ik nu praat voor blanke Nederlanders. Als je met allochtone ouders te maken hebt, dan zijn schoolresultaten denk ik... Als dat gaat kelderen gaan ze zich zorgen maken, of als de politie voor de deur staat. Dat verschilt behoorlijk vind ik; de reden waarom ouders zich zorgen kunnen maken, aan de oppervlakte, naar buiten toe zeg maar en wat ze met een hulpverlener durven bespreken.

2. En valt er dan iets op in de fase waarin ouders zich hier aanmelden in de mate waarin de problematiek al gevorderd is?

Dat verschilt gelukkig. Je hebt gezinnen waarvan je denkt van: "Nou, of het verstandig is dat jullie op dit moment bij elkaar blijven wonen, in één huis, dat vraag ik me af." Dan ben je eigenlijk al veel te ver zeg maar, dan lopen de spanningen zo hoog op dat je eigenlijk even af moet koelen, de emoties even rust krijgen en dan te bespreken: "Hoe nu verder?" Dat gebeurt hier niet zo vaak. Ik werk ook drie dagen in de week in een instituut in Den Haag en daar is het schering en inslag, maar daar zijn ze ook voor, zeg maar. Ik vind het prima als ouders komen met: "Ik ben die grote monden zo zat!" Of: "Ik kreeg van zijn mentor te horen van: 'Het gaat niet goed'." Een vroege fase en dan kan je vrij rustig verkennen van: Wat gaat goed en wat gaat niet goed? Dat plaatje moet je vooral heel goed in beeld zien te krijgen. Dus hoe vroeger, hoe beter denk ik. En dan kan je soms hebben na één of twee, drie gesprekken van: "Het is goed, voldoende." Misschien nog een telefonische follow-up en zo. Is dat een beetje antwoord?

3. Ja. En welke verwachtingen hebben ouders als ze bij u komen met hun problemen?

Nou, meestal komen ouders hier met de verwachting: "Doe er wat aan! Zorg dat hij niet meer scheldt of dat hij op tijd thuiskomt!" En dat snap ik ook wel, dat is waar ze last van hebben. Alleen zo werkt het natuurlijk niet. Ik kan dat wel zeggen tegen zo'n jongen of meid, maar dat maakt natuurlijk geen enkele indruk. En iets anders is denk ik ook...Verwachtingen... Dat is precies ook de reden dat ik in het eerste gesprek ook de ouders en de betreffende jongere, maar liever nog het hele gezin hier heb.

Ja, dus echt dat systemische..

Ja, want dat gaat ook over verwachtingen. En daar kom je nogal eens achter als je dat niet doet, als je niet die expliciet vraag stelt van: "Hoe gaan zijn broer en zus er nou mee om?" Dan krijg je een heel

ander plaatje van wat er nou in het gezin speelt. En dan krijg je soms al een stukje antwoord op waarom het nou zo loopt. Nog niet zo lang geleden had ik ouders hier uit Leiden met een tweeling van veertien. En de ene die ging naar school, die deed aan waterpolo, de schoolresultaten die waren prima. Een tweeling hè? Twee meiden, precies even oud, eeneig, nee twee-eig. En die ander ging dus echt ontsporen. En ik ben zo blij dat ik dat eerste gesprek met hun vieren heb afgesproken, want toen kon je gewoon de verschillen meer benoemen, van: "Jij doet dit goed en jij doet dat goed." En: Jij vindt dit lastig en jij vindt dat lastig." Dan wordt het al meteen wat genormaliseerd zal ik maar zeggen. Dan is het niet zo van: "Jij bent degene die hier de last veroorzaakt en waar de escalaties om draaien." En het grappige was met deze meiden ook, dat degene die het op zich redelijk goed deed, ook het voor haar zus wel opnam. Feedback gaf aan haar ouders van: "Ja, maar als jij zo boos wordt, vind ik het niet zo gek dat zij uit haar stekker gaat." Dat gaat nog steeds over verwachtingen hè, dan kan je in zo'n gesprek die verwachtingen al meteen bijstellen, als ouders. En natuurlijk willen ouders dat dat kind goed functioneert, dat is logisch. Maar de manier waarop je ernaartoe gaat is dan belangrijk, zeg maar.

Dus dat is voor mij meteen de belangrijkste reden om minimaal ouder of ouders en het betreffende kind, maar liever de broers en zussen erbij te hebben voor het eerste gesprek. Dat zeg ik ook altijd als we telefonisch contact hebben: "Dat is één gesprek, en aan het eind van dat gesprek gaan we kijken wat er nodig is in overleg met jullie." En in dit geval hebben we nog één keer met z'n vijven gezeten, vier en ik, en één keer zijn de ouders met het betreffende meisje teruggeweest en ik heb nog één keer een telefonische follow-up met de moeder gehad. Ja, ik heb ze allebei aan de telefoon gehad. En daarmee was ik voor dat moment klaar.

4. Dus dat is per keer verschillend hoe vaak een heel gezin er aanwezig zal zijn?

Ja, maar dat bepaal je samen. Afhankelijk van wat je afsprekt. Dat ligt er aan. Wie heeft waar het meeste last van? Deze moeder vertelde bijvoorbeeld dat zij van haar moeder te horen had gekregen dat ze ook niet zo moest vloeken als ze boos op het kind was. Dan denk ik: "Mwah!" Als je dan valt over dat jouw kind schuttingtaal gebruikt, dan hoor ik zulk soort dingen graag even en dan denk ik van... Ja, daar was deze moeder ook heel eerlijk in van dat ze heel open was van: "Ja, dat zegt mijn moeder." Dus deze openheid moet je wel zien te creëren in zo'n eerste gesprek.

5. En hoe is de puber dan? Als de problemen zeg maar voor het eerst op tafel gelegd worden en ze zijn er zelf bij?

Ik begin meestal even met een praatje van: "Wat doe je, op wat voor school zit je?" Gewoon even het ijs een beetje breken. Even ook het normale. Maar meestal zitten ze hier van: "Het ligt allemaal aan mij."

Het zwarte schaap..

Ja! En dat klopt tot op zekere hoogte ook wel, want dat is de reden waarom die ouders hier naartoe komen. Dus dat is stap één. Om even het ijs een beetje te breken, van: "Wat doet u? Heeft u werk? Dat soort dingen, en dan de vraag van: "Waarom denk jij nou", aan het betreffende meisje in dit geval, "dat we hier zitten?" "Wat is er tegen jou gezegd?" Want de ouders zeggen ook wel: "Ja anders ga je maar uit huis hoor!" Weet je wel, dat soort dingen. "Als je je niet gedraagt, dan..." Gaan ze dreigen hè. Dat is op zich wel begrijpelijk, maar daarom is het juist zo belangrijk om bij die jongere te beginnen van: "Waarom denk jij nou dat je hier bent?" Kijken of je contact kan maken over wat ze in het gezin al hebben voor besproken. Dat is heel belangrijk, dat je daarmee begint. En dan kan je dat verifiëren bij de ander van: "Waarom denk jij dan dat we hier zitten?" En zij benoemde een paar dingen wat tussen haar ouders en die zus gebeurde, zeg maar. Niet zozeer bij die zus zelf, maar wel wat tussen hun gebeurde. En dan van: "Oké, dat is wel een andere manier van benoemen." En daarmee geef je dus ook... Daarmee wordt de schuldvraag minder van belang. Dat meisje zou zich misdragen en daardoor is zij er de schuld van dat de sfeer in het gezin ook beroerd is. Dat is zo belangrijk, want daar gaat zij zich beter door voelen. Als haar zus al zegt van: "Ja, maar dat ligt niet alleen aan jou." Dan zit je hier anders. Dus, nou goed, dan ben je bezig met verwachtingen en met 'hoe noem je het'. "Wat is er aan de hand en hoe noem je het." En wat was je vraag nou?

Ja, hoe de puber hier dan zit.

Ja, uiterst lastig. *[duikt in elkaar en doet puber na]* Jas aan, kraag op: "Ik laat mij niet zien hier."

6. Komt het weleens voor dat een puber echt niet mee wil komen hiernaartoe?

Ja. Dan doe ik het niet. Dan vind ik dat een hele lastige start. Dan ga ik eerst met ouders kijken, telefonisch dan, van: "Wat is ervoor nodig om hem of haar hier te krijgen?" Want ik wil niet achter de rug om van de puber het allereerste contact aangaan. Ik hou die vrijheid open van: "Na dat eerste gesprek kijken we wat er nodig is." Het kan zijn dat ik ook weleens met die puber apart wil praten, of met de ouders apart of met de twee zussen of... Die vrijheid wil ik. Maar dat eerste gesprek wil ik niet over, dus dat vinden ouders vaak heel lastig. Dan zeg ik van: "Hoe heeft u het dan uitgelegd? Want we gaan alleen maar praten en ze gaan weer gewoon terug naar huis en...", Nou goed, dan probeer

je de vinger erop te leggen van: "Wat maakt nou mogelijk dat die persoon wel hier komt?" Een heel enkel keertje ga ik weleens in overleg met ouders eerst, maar dan zeg ik er meteen bij: "Dat kan goed betekenen dat die puber van u daarna niet meer hier wil komen. Zo van: "Hij staat aan de kant van mijn ouders."

Als je dat risico wilt nemen, dan kunnen we dat doen, maar als u dat risico niet wil nemen, dan moeten we het niet doen. Dus dan heb je de voordelen en nadelen gewoon voor hun neergelegd en kijken wat ze dan willen. En sommige ouders komen dan samen en dan hebben we een goed gesprek en dan willen ze nog een vervolg omdat het echt alleen maar over hun ouderrol gaat, maar als de kindfactoren wel belangrijk zijn, bijvoorbeeld op school gaat het niet goed, ja dan zijn er toch andere dingen die moeten gebeuren. Alleen de ouderrol is vaak niet genoeg.

Dus u wilt dan niet achter de rug van de puber om...

Nee. Het eerste gesprek echt niet. Later, als je zegt van nou... Als je in zo'n eerste gesprek waar de puber bij is besluit van: "Nou ik wil met je ouders overleggen en dat gaat dan hier en hier en hier over." Openheid daarover! Zo van: "Dat is mijn agenda om met je ouders te bepraten. En zullen we dan nu ook afspreken wat en hoe we met die informatie uit dat gesprek omgaan? Gaat dat via je ouders of wil je dat van mij horen? Hoe zullen we dat doen?"

De communicatie is natuurlijk de fiets om van A naar B te komen, daar moet je het van hebben!

Dus wil een puber je gaan vertrouwen, dan moet je daar ook de spelregels over afspreken. Als je die spelregels niet afspreekt, dan: "Ja, weet ik veel wat er gaat gebeuren? Ik ga hier mijn mond niet open houden... Open doen, want dadelijk ligt het bij mijn moeder of..." Dus ook als ik een puber alleen spreek, dan aan het eind van het gesprek van nou: "Zijn er dingen die ik niet met je ouders mag bespreken?" Dan ga ik ze ook letterlijk opschrijven, want dat weet ik dan: dat is mijn agenda. En grappig genoeg, de meeste pubers zeggen dan: "Je mag alles bespreken. Dat is geen punt."

Ja, dat verrast mij dan ook hoor!

Ja! Ze zijn niet zo kwaad...

Nee. Tenzij het over heel ernstige dingen gaat, weet ik veel, dan kan je ook aan seksueel misbruik denken, en dan moet je echt het overleg aangaan van: "Dit is heel ernstig wat je me verteld hebt, ik denk dat je ouders het erg graag willen weten en eigenlijk ook moeten weten. Hoe gaan we daar nou voor zorgen dat het uiteindelijk ook bij je ouders terecht komt, want zij zijn verantwoordelijk voor je en zij houden van je en zij moeten ook voor je zorgen, ze willen ook voor je zorgen, dus op enig moment moet dat bij elkaar komen. Hoe gaan we dat doen?" Nou dan ga je daar een plannetje voor maken, zeg maar, en dan kan je soms niet in één keer zo'n plannetje afmaken. Dan moet er nog een tweede of derde keer komen, maar dan is het doel van waarom je bij elkaar zit en wat je met die informatie doet is ook wel duidelijk. En de boodschap aan die jongere van: "Dit is een geheim waar jij niet alleen mee moet leven, dat is niet goed. Dat is voor jou niet goed, het maakt mijn werk ook nog moeilijker, en je ouders willen er ook van alles mee." Dus die boodschap kan je vanaf gesprek één geven. Ja?

Ja.

7. En hoe benadert u een puber een beetje in het contact? In gespreksvaardigheden, of zo?

Ja, bij pubers moet je natuurlijk ontzettend kijken naar: "Hebben ze merkkleding aan, leggen ze hun BlackBerry meteen op tafel..."

Ja?

Ja, natuurlijk! Daarmee zeggen ze toch: "Ik wil bij de groep horen", of: "Ik wil niet bij de groep horen." Of, hier in de regio, een 'ADO' merkje of, weet je wel, een groen-geel sjaaltje of hè... Daar moet je op inspelen! Of als iemand met dopjes in zijn oren komt van: "Wat heb je op staan? Mag ik effe een stukje horen?" Maar daar wil ik ook echt even iets van weten, zeg maar. En dan zeg ik ook als het 'hip-hop' is: "Dat vind ik echt niet mooi!" Of nee, trance vind ik nog erger. Daar ben ik ook wel eerlijk over, want dan A: ik heb belangstelling voor je, hè, is de boodschap. En B: je kan van mij ook feedback verwachten. Die toon zet je meteen. Ja, dat is bij mij heel vanzelf... Dan zet je meteen de toon. Of bij een nieuw jack van: "Zo, jij zit er warmpjes bij" Of... Noem maar op.

Wat leuk!

Ja, ja natuurlijk, dat is toch de manier? Ja, dat is voor mij heel vanzelfsprekend!

En werkt het?

Vaak wel. Vaak, ja. Of als je ziet van: die heeft hélemaal geen zin in een gesprek van: "Wat was je eigenlijk van plan?"

Haha.

Ja natuurlijk! Ik bedoel van: Waren jullie van plan om hier binnen te zitten? *[wijst naar buiten naar het mooie weer]*. Ja, daar kan je toch eerlijk over zijn? En als je daar erkenning aan geeft, ja dan is ook een beetje het ijs gebroken. Van: "Tsja, zitten we hier bij elkaar, is het mooi weer buiten, moeten we nog praten ook." Dat soort teksten kan ik gewoon zeggen, en dat vind ik ook... Ja, daar maak je meestal wel contact mee.

8. En heeft u dan ook weleens dat de houding van de puber dan verandert?

Natuurlijk, ja. Dan gaat de muts af, of soms, meestal niet in de eerste gesprekken, dat is meestal wat later, maar dan zie je wel dat die houding een beetje meer wordt van: "Nou, ik mag hier wel zijn". Zoiets, ja. Daar let je natuurlijk enorm op.

9. En maakt u nog gebruik van bepaalde methodieken of programma's in de gesprekken met pubers?

Ja ik ehm, hoe moet ik dit onder woorden brengen... Dat komt natuurlijk ook een beetje door mijn leeftijd, dat ik inmiddels een hele mix aan vaardigheden en methodieken gebruik, zeg maar. Ik ben sowieso heel erg gericht op wat goed gaat en wat je eventueel nog beter kan gaan doen.

In het voorbeeld van die twee dames, waarvan de één dan nog wel op waterpolo zat en de andere ervan af was gegaan, heb ik het ook met hun eerst gehad over hun sport. Over wat ze er leuk aan vonden en wat ze er niet leuk aan vonden en dan denk je van: "Eh..." Het betreffende kind was een behoorlijk dwarse meid, dan denk je van: "Bewegen doet je dus goed." En als zij iets aangeeft van: "Ik voel me niet goed en ik verveel me." Enzovoorts. Dan ligt bewegen natuurlijk al heel snel om de hoek, zeg maar, als een middel dat ze zich wat beter kan voelen. En of dat dan weer waterpolo of iets anders zou moeten... Maar dat geeft natuurlijk een richting waarin je kan zoeken samen, naar: "Hoe kan jij ervoor zorgen dat je je weer beter gaat voelen?" Dus ik ben heel sterk gericht op: "Wat gaat goed, en wat kan eventueel nog beter?" En daar ben ik ook in gezinsgesprekken heel erg op gericht: om positieve feedback geven. En dat betekent dat je dus, in dit voorbeeld ook, even kijken hoe ik dat ga zeggen... Nou ik heb hun wel geprezen om hun openheid, ook al kwam het er niet altijd even handig uit, want dat zeg ik dan ook van: "Ja, schelden daar doe je vaak meer kwaad mee dan dat het goed doet, maar jullie zijn wel open naar elkaar toe van wat je ervan vind." Nou zo, van: "De vorm zou wat anders kunnen, maar jullie willen wel delen wat je beleeft aan de situatie." Dus dan is het zoeken naar: wat zijn dan de woorden om de verandering in te zetten?

Ik kijk altijd meer-generationeel. De puber zit voor je, of het gezin zit voor je, maar ze hebben hun dingen geleerd. Ik heb een bord daar hangen en vaak maak ik even een tekening van, sowieso: hoe het gezin in elkaar zit. En als het direct al van toepassing is, vervolgens die oma die van belang was. Dan: "Woont die oma in de buurt dat ze ook die ruzies mee kan maken?" En goed, dan krijg je dat verhaal. En dat ze dus heel erg close zijn. Dus ik denk ook in meer generaties, altijd. Een ander begrip is natuurlijk 'context': deze moeder was caissière en deze vader was, eh, die stond achter de bar bij de sportschool. Die hadden het dus niet breed, die moesten allebei behoorlijk hard werken om hun vakanties te kunnen betalen, maar ze wilden die meiden wel, BlackBerry's geven en ik bedoel... Ja, dan krijg je al een beetje een gevoel voor... Van: hmm ze moeten keihard werken, die ouders, heel veel uren maken, leven in een klein huisje, en ik heb een beetje een idee in welke wijk ze wonen en vervolgens zitten die meiden hier met Uggs, met BlackBerry's! Dan denk je van: "Oh, oké!" Dat totaalplaatje noem ik context. Daar moet je je goed op richten denk ik, anders dan mis je de plank.

Die vader had het niet naar zijn zin op zijn werk en die zei: "Ik heb gesolliciteerd naar een andere baan, maar dat betekent wel dat ik niet meer in de weekenden kan werken en in de avonden en dus minder geld inbreng." Ik zeg: "Nou kan dat bij jullie? Want ik zie hun met Uggs en BlackBerry's..." En ze werkten op dat moment allebei niet. En het grappige is, in dit voorbeeld ook, gaven die meiden aan dat ze het belangrijker vonden dat hun vader goed werk had waar hij ontspannen vandaan zou kunnen komen, dat hij het niet saai werk vond, dan dat zij nou perse de nieuwste Uggs moesten hebben. Dan denk je al meteen van: "Oke, dat zijn dan die positieve kanten!" Die je dan ook onmiddellijk kan benoemen, zo van: "Ze vinden dat het met u goed gaat belangrijker dan wat ze daar op tafel leggen." Dat kun je dan meteen ook noemen. Dus context, meer-generaties... Ja ik ben natuurlijk systeemtherapeut he, dus ik zoek het veel minder in het individu zelf, in wat voor eigenschappen en eigen kenmerken je hebt. En ik vind ook oprecht dat wij een soort... Ja, 'pingpongballetje op de zee' zijn? Zoiets? Snap je? Als je omgeving verandert, verander je mee, dat is niet anders.

Ik ben ook wel erg geneigd om dingen hier in de kamer met hun te bespreken en vervolgens opdrachten te geven voor thuis. Dingen te doen met z'n drieën, of met z'n vieren, of tweeën, dingen uit te voeren. En dan gewoon heel concreet van: "We hebben afgesproken dat u twee keer volgende week naar de training meegaat" En dat geeft mij ook wat feedback om de volgende keer op terug te komen van: "Is het gelukt?" Om iets te vinden of te horen van: "Is er toewijding, vermogen van ouders om nog verder te investeren, of pubers om net dingen wat anders te gaan doen?" Dat je even de verandermogelijkheden krijgt. Dus hier probeer je het plaatje goed te krijgen en daar, thuis, probeer je de dingen anders te laten lopen. Bijvoorbeeld, in dit voorbeeld kwam, dat dat meisje, in goed overleg met ouders, als ze weer zo kwaad werd (dat kon ze...) om even naar buiten te gaan: even een straatje om te gaan. We hebben het erover gehad over: hoe lang dan? En mag ze dan naar haar vrienden toe of moet ze eerst naar huis toe komen? Maar dan ben je dus echt bezig op gedragsniveau van: "De

inzet is dat het bij jullie thuis beter gaat lopen, en daar moeten jullie... Hier hebben we het erover en daar moet je het uitvoeren." Waar het echte leven is. Dus dat is ook een andere sterke oriëntatie van mij. Thuis moeten dingen veranderen. Ik denk dat dat alle acties zijn.

10. Ja, veel dingen inderdaad. Over het systeem en ook wel het contextuele hulpverleners.

Want u krijgt inderdaad dan gezinnen die vastgelopen zijn en hier praten ze erover en daar gaan ze het doen. En zijn er nog concreet dingen die u dan doet om ouders en kinderen weer warm voor elkaar te krijgen?

Vaak lijkt het te gaan om, wat ik maar even samenvat als 'gedragsproblemen', dat is waar ze met pubers mee binnenkomen. En ik ben er dan heel erg voor om, wat ik maar noem: 'het symptoom', te blokkeren, de ruzies, om te zorgen dat dat niet meer zo hoog oploopt, dat die schade niet verder oploopt. En, dat doe ik dan hier in de kamer; heel sterk gericht zijn op de communicatie. In die voorbeelden die ik net gaf van die meiden dat de vader zei van: "Ik ben ander werk aan het zoeken." En dat die meiden dan zeggen van: "Nou, die BlackBerry's dat hoeft allemaal niet zo." Dan ben ik er natuurlijk op gericht van: "Hooit u dat van uw dochters?" Dat vinden ze belangrijk. Daar krijgen ouders natuurlijk ook een goed gevoel over. Met zo'n stomme, dwarse puber die van allerlei dingen doet waarmee je haar wel achter de muur kan plakken, zal ik maar zeggen, zegt ze dat ook. He, of die boodschap aankomt. Want dat is natuurlijk mijn vak: communiceren, zal ik maar zeggen. Dat zijn de dingen... Uiteindelijk moet het tussen de puber en de ouders weer goed gaan. Dat is natuurlijk het doel waar je naartoe zou willen. En als dat dan hier gebeurt, onder mijn regie, dat is natuurlijk hetgeen wat van belang is, waarmee je het goed kan laten lopen. Dat is één manier: hier in de kamer heel veel nadruk leggen op hun mondelinge communicatie en wat daarin goed gaat. En ik denk dat ik ook weleens insteek, even denken, waar kwamen ze ook alweer... Litouwen. Een pools gezin die waren niet zolang hier: een jaar op zeven. Het jongetje was het probleem, in de ogen van de ouders. Er was nog een meisje, dat jongetje was toen vijftien, nog een meisje van elf. En zij hadden een duidelijk andere opvatting over wat een puber zou moeten doen. Maar hij is voor zijn gevoel een Nederlander en heeft hier nog op de basisschool gezeten. Zit nu op de middelbare school en doet de dingen die Nederlandse pubers hier doen. Zo zijn we gewoon met zijn vieren nog even nagegaan van: "Nou, hoe zit het met school? Hoe is het met de cijfers? Komt hij op tijd, zijn daar klachten over?" Deze jongen voetbalde vrij hoog, dus die ging drie keer in de week trainen en dan zaterdag een wedstrijd. Ik dacht van: "Zoveel mis kan er nou ook weer niet zijn, want als je het echt bont maakt, dan kan je ook niet meer trainen en niet meer voetballen en dan zijn je schoolcijfers ook niet..." De ouders hadden dus nog nooit feedback van school gehad, dat hij daar onbeleefd was enzovoorts. Dus dan ga je zo'n rijtje na van dingen van het leven van een puber en in dit voorbeeld heb ik gezegd van: "Nou, ik denk dat u vanuit uw geschiedenis gewend bent geweest aan heel ander gedrag. Dat jullie je als pubers heel anders gedroegen dan wat jullie zoon nu doet. Maar dat heeft volgens mij te maken met Nederland en niet dat hij nu een slechte jongen is, of zich zo gedraagt." Hebben we het daarover gehad, over de cultuurverschillen gehad, over hoe zij opgegroeid zijn en over wat hier binnen de marge valt, zal ik dan maar zeggen. En heb ik de nadruk gelegd op wat allemaal goed ging. En dan kon die vader ook wel zeggen dat hij dat wel goed vond, dat hij ook naar de wedstrijden ging kijken. Maar tegelijkertijd begreep hij dus een aantal dingen van zijn zoon helemaal niet, dus, nou goed, zo speel je ook met de context dan. En zorg je ook dat positieve dingen bij ouders terecht komen. En mijn visie als buitenstaander van: "Nou, als ik dit zo hoor, naar eer en geweten, van een jongen die dat zo allemaal doet, nou waar hebben we het dan over? Ja jullie hebben wel een probleem, natuurlijk, maar hij is wel op een hele goede manier met zijn ontwikkeling bezig. Wat wil je nog meer?"

Dus dat gesprek ga je dan met ouders aan, waar die andere, waar in dit geval de jongen en zijn zusje bij was. Dus ja, als het over positief... Inbreng... Dan doe je dat zo, ook.

Dus eigenlijk wederzijds begrip proberen...

Ja, en dan moet je soms je eigen mening er soms ingooien, zeg maar. Dat je als het ware een beetje partij kiest. Dat doe je natuurlijk niet echt, want je wil ook... Het is niet zo dat je tegen de ouders zegt van: "Jullie klagen over niks". Nee, zij klagen over het verschil wat zij, in hun ogen... Hoe een puber zich zou moeten gedragen en wat die jongen doet. Daar klagen zij over, dus dat moet je wel serieus nemen.

11. Maakt u het ook bespreekbaar als u een hele andere opvatting heeft of visie op opvoeden, hoe ouders het bijvoorbeeld doen? Dat u denkt van: "Nou dat is in mijn optiek helemaal niet goed hoe zij dat doen." Maakt u dat bespreekbaar?

Dat zal ik nooit zo zeggen. "Dat doet u helemaal niet goed!"

Nee, dat begrijp ik.

Dan zou ik zeggen: "Er zijn andere manieren om dat te leren".

Oke, maar u geeft dus wel aan hoe er dan...

Ja, natuurlijk. Ja. En ik ben daar wat voorzichtig mee in de zin van: hè je kunt ouders uitleggen over leertheorieën over het toenemen van... Ongewenst gedrag afnemen, daar kan je het over hebben, over beloningssystemen over... Ik ben daar wat terughoudend in, omdat ik denk dat het gedrag van het kind en de problemen die ouders daarmee hebben ook ergens... Ook voor iets anders staan. Voor iets 'symboliser' zeg maar. Deze ouders begrijpen deze jongen niet, of weet ik veel, en dat zit je dus eigenlijk op het, wat ik maar zal noemen: het betekenisniveau. Deze jongen wilde eigenlijk naar zijn ouders duidelijk maken: "Ik ben een geïntegreerde puber hier en zij nog niet." En zij werkten allebei en thuis werd er ook Litouws gesproken en... We konden hier trouwens redelijk Nederlands praten. Ik zei: "Moeten we een tolk erbij halen?" Nee dat was niet nodig. Dus dat was dan weer wel goed, maar leefden heel sterk in een eigen cultuur, zal ik maar zeggen. En dat is eigenlijk de boodschap van deze jongen van: "Ik doe het anders, maar ik doe het op de Nederlandse manier!" Dus dat probeer je dan wel duidelijk te maken. En dan kan je wel met opvoed... Ja dat is misschien wel een leuke voor jullie: nog niet zo lang geleden, ik denk een half jaar heb ik een onderzoek gelezen, althans, een samenvatting van onderzoek dat leertheorieën, dus beloningssystemen werken, positief belonen, werken tot een jaar of elf. En dat daarna, bij pubers dus hè, negatief belonen beter werkt.

Dat hebben we gehoord ja. Vorige week bij een andere opvoedingsondersteuner, die had het daar ook over. Ja, juist een negatieve consequentie in het vooruitzicht dat dat heel erg werkt om hen bij te sturen zeg maar.

Ja, dat klopt. Ik doe meestal: en en. Ik denk dat als er sprake is van grove grensoverschrijdingen zeg maar, om dan de negatieve consequentie in het vooruitzicht te stellen. Ik denk dat dat belangrijk is. Tegelijkertijd denk ik dat je een jongere ruimte moet geven voor ander gedrag. Dus ik ga niet alleen maar voor de negatieve consequentie, dat... Dan vind ik ook dat je de jongere niet recht doet. Je moet wel duidelijk zijn in: "Waar liggen je grenzen? Wat gebeurt er als... in de positie van ouders... En wat gebeurt er als je er over gaat? "Ik wil niet dat je die grenzen over gaat." Die boodschap moet vooral duidelijk zijn. Kijk: geen zakgeld, mobiel inleveren, noem het maar, dat werkt ook hè... geen internet.

Ja, wel leuk dat dat dan nog een keer bevestigd wordt!

Ja, dat kan je uit je vakliteratuur ook wel halen, maar het is nieuw hè, heel lang is gedacht dat positief belonen, ongeacht de leeftijd, werkte.

Weet u waar we dat onderzoek kunnen vinden?

Oef, waar heb ik het gelezen? Dan zou je op Google moeten zoeken. Met name omdat het dus aangeeft dat je met pubers meer grensbewaking moet doen dan dat je positief gedrag moet belonen en dat dat meer effectief is. Persoonlijk vind ik dat je 'en en' moet doen. Je moet zorgen dat wat goed gaat, dat daar dikke strepen onder komen, maar ook de grenzen duidelijk aangeven.

12. Wat vraagt het van opvoedingsondersteuners om echt met gezinnen met pubers te werken? Heb je dan nog speciale capaciteiten nodig?

Ja. Dat is wel ingewikkeld. Ik vind oprecht dat je Multi-partijdig moet zijn. Je moet echt achter de puber kunnen staan, je kunnen verplaatsen in het feit dat hij of zij die dingen doet. En ook achter de ouders en achter de broers of zusjes. En ik denk dat dat zo'n voorwaarde is dat je puber niet gaat veroordelen om zijn gedrag, om zijn grensoverschrijdend gedrag, maar dat je er begrip voor toont, maar dat je ook... Het is natuurlijk een ontwikkelingsfase waarin jongeren hun eigen grenzen verkennen, nieuwe dingen willen proberen, wat op zich supergezond is om jezelf te leren kennen. Dus ouders moeten hun kinderen ook de ruimte geven om hun neus te stoten, maar dat doe je als ouders liever niet! Zo simpel is het! Ik ken geen ouders die zeggen: "Ga jij maar lekker, weet ik wat, XTC gebruiken om uit te zoeken hoe het werkt!" Dan doen ouders niet! Die houden hun hart vast van: "Dadelijk gaat het fout!" Ja, dus je moet die Multi-partijdigheid... Die is zo belangrijk en dat is ook zo moeilijk tegelijk, om dat in het goede evenwicht te doen, wat voor mijn gevoel de belangrijkste sleutel is voor goede hulp aan pubers en ouders. Want ik kan ze ook niet los zien hè? Zo'n levensfase past in de context van een bepaald gezin of een bepaalde familie. Daarom kan ik ze ook nooit in een eerste gesprek zonder elkaar zien. Doe ik niet.

13. Ervaart u er zelf weleens moeite mee om partijdig te zijn voor allebei of juist niet partijdig te zijn?

Ja, het is inmiddels zo, zal ik maar zeggen, het zit in mijn bloed! Een gezin in Den Haag, waar ik mee werk, met twee jongens, eentje van achttien en eentje van vijftien, die konden elkaar zo de tent uit vechten! Letterlijk hè? Blauwe ogen, echt dat je denkt... De ouders melden aan trouwens, de vader met name. Ja echt geweld, geen ander woord voor, dat roept natuurlijk ook allerlei gevoelens op, maar dan denk ik onmiddellijk ook van: "Wat speelt er nog meer in het systeem dat dit zo gewelddadig is?" Wat speelt er tussen die ouders bijvoorbeeld? Is het een verschoven strijd van dingen waar de ouders het eigenlijk over oneens zijn, maar daar geen oplossing voor kunnen vinden en die jongens voelen de ruimte en die zijn nu eenmaal impulsief en dan is het dus hard tegen hard. Dus ja, ik zit zo onmiddellijk in: "Hoe zit het in elkaar?" Natuurlijk is het erg als de jongens elkaar aftakelen, maar het is

voor henzelf ook heel schadelijk. Maar ik ga ze daar niet bestraffend op toespreken van: "Dat moet je niet doen" Of... Ik zoek naar de functie! "Wat betekent het dat dit binnen dit gezin gebeurt?"

Ja, echt dat systeendenken dan, waar het vandaan komt, in plaats van de...

Ja. Natuurlijk hebben we het dan in de eerste gesprekken over: "Willen jullie ook dat dit stopt? En hoe gaat dat dan precies? Wie begint er dan?" Daar probeer ik echt helemaal uit te pluizen. En: "Is jou vader dan in de buurt? Moeder in de buurt? En kom je dan van school? Heb je op de sportschool gezeten?" Dan zoek je naar: wat maakt nou dat dat zo loopt? Met z'n allen! En natuurlijk probeer je dan als eerste dat de situatie stopt.

Maar tegelijkertijd ben je bezig met, in je achterhoofd: "Wat betekent het nou eigenlijk? Wat maakt dat dit zo heeft kunnen ontsporen?" Dus ja...Ik vind het ook niet meer moeilijk, moet ik zeggen. Ik heb vorige week een gezinsgesprek gehad met een meisje van...Zeventien is ze nu... En die had aan haar individuele hulpverlener duidelijk gemaakt dat zij misbruikt was door haar broer. Gewoon in het gezin gebeurt, vader en moeder wisten van niks. Er was nog een oudere zus, zij is de jongste van drie, die jongen is vier jaar ouder en die andere zus is zeven jaar ouder. Dat geheim moest natuurlijk naar buiten komen. Het is superschadelijk voor dat meisje, voor haar ontwikkeling. Ze is erdoor gaan blowen en... Maar goed, haar ontwikkeling... Ze is niet meer naar school gegaan, haar ontwikkeling stopte echt. En toch kan ik me dan niet boos maken op die jongen. Dan denk ik: "Hoe kan dat? Hoe verzint een knul van twaalf het om zijn zus van acht te misbruiken? Wat is daar aan de hand? Wat maakt dat dat zo gelopen heeft?" En toen we dat gezinsgesprek aangingen, zeg maar, met deze ouders en de zus erbij, die broer er dan niet bij, heb ik uitgebreid dat voor besproken, ook met ouders van... Want ik vermoedde al dat deze moeder heel zwak in haar schoenen zou staan, van tevoren al met deze moeder overlegd van: "Ik denk dat het verstandig is als u hulp voor uzelf gaat zoeken." Over een aantal dingen waar ze last van had. Dat had ze gelukkig gedaan. En ze had ook op mijn advies een therapeut genomen die verstand heeft van EMDR, van traumaverwerking. Dus dan ben je heel erg in de voorwaardensfeer bezig. Ja je kan simpel zeggen van: "Wat een schoft!", of je kan er van alles van eh... Dat komt in mij niet op! Terwijl het superschadelijk voor dat meisje was.

Ik denk dan als ik het zo hoor dat het systeendenken, de nieuwsgierigheid die daarbij hoort van: "Wat gebeurt hier?", dat dat het juist een beetje voorkomt.

Ik vind het wel mooi dat je het nieuwsgierigheid noemt, want zo voel ik het zelf. Zo voel ik het zeker. Mensen doen dingen niet zomaar, altijd heeft het achtergronden.

15. En zijn er nog meer dingen die belangrijk zijn als opvoedingsondersteuner? U noemde meerzijdig partijdig...

[stilte 3 sec] Ik kom er altijd op uit dat je, ook al vind je dat ouders dingen ontzettend stom doen, ja dat kan je gewoon vinden, dat ik er ook niet aan ontkom om te denken van: "Waarom doe je dat nou zo?" "Hoe kom je erbij om dat zo te doen?" En dan blijkt er iets op het werk niet te kloppen of dan heeft hij sowieso problemen met zijn impulsbeheersing, weet ik veel... Dan kom je al zo snel in eigen geschiedenissen van ouders en dat je die lijn doortrekt. Of bijvoorbeeld hē, impulscontrole is natuurlijk een belangrijke: hoe meer impulscontrole een ouder kan opbrengen, hoe beter hij kan sturen hoe het in het gezin loopt, zeg maar. Ik denk dat dat wel één op één zo is: hoe impulsiever je bent, hoe lastiger het is om kinderen op te voeden. Daar zitten natuurlijk biologische aspecten aan, de één heeft er nou eenmaal meer last van als de ander, maar er zitten ook opvoedingsstukken in: hoe komt het dat je zo impulsief bent? Het gesprek tegenwoordig gaat natuurlijk ook veel over ADHD en dat is... Dat hebben jullie vast niet gelezen, in de Volkskrant in december stond een artikel van een interview in het Langeland ziekenhuis, die vijftien jaar lang een poli heeft gedaan voor kinderen met ADHD en achter elkaar recepten schreef en medicijnen. En die was nu vijfenzeestig geworden en die schreef in dat interview dat hij zich achteraf afvraagt of hij wel recht heeft gedaan aan de opvoedsituatie. Wat ik allang gedacht heb, van: "Kinderen worden niet alleen druk door iets wat er in hun hoofd niet helemaal klopt, zal ik maar zeggen." Als ze genoeg structuur krijgen, dan kunnen zelf heel drukke kinderen nog heel fatsoenlijk functioneren. Daar moet je dan wel als ouders je weg mee weten te vinden...ehm hoe kwam ik hier nou op?

Dat het niet alleen maar lichamelijk en biologisch is hoe je reageert..

Ja, je vroeg naar wat nog meer belangrijk is... Ik kom er dan meestal uit... Op gezinnen van herkomst van ouders, hē dat is de discussie van nu heel erg: hoeveel biologisch, hoeveel zit er in je brein en hoeveel is opvoeding? Ik kom erop dat er zoveel gaat over 'omgaan met'... Ook al heb je drukke kinderen, dan nog kan je heel goed... Kan je dat... Als je goed genoeg structuur aangeeft, kan het heel leefbaar worden. Dat is ook nog een lastige, waar is het aanleg en waar is het een 'omgaan met'...

Dat zijn dus een beetje de dingen die werken..zijn er ook dingen die niet werken?

Als ik nadenk over wat werkt, dat zit er natuurlijk impliciet al in hē, meervoudig partijdig zijn, dat betekent dus dat je heel goed moet luisteren. Maar niet naar één persoon, maar naar alle personen.

Maar de basis is dat je heel goed moet luisteren. Naar wat iemand zegt, maar ook heel erg naar hoe iemand het zegt. En dat moet je voortdurend ter sprake brengen, dat is misschien wel de basisvoorwaarde. Dat je laat weten dat je iemand begrijpt. En dat je ook een soort besef hebt van: Je doet dingen niet zomaar." Dat er geen schuldinductie is. Maar dat luisteren is misschien wel de meest basale voorwaarde.

Niet luisteren werkt dus niet! Vertellen over hoe het moet, want dat gebeurt mij nogal eens: dat mensen wel vormen van opvoedingsondersteuning hebben gehad die niet aansloegen, en als je dan met zo'n ouder terugpraat van: "Wat hebben jullie nou gedaan en waarom werkt het niet?" "Veel te vroeg advies gegeven."

Oké, dus eerst echt het probleem in kaart brengen...

En daar moet je van tevoren ook wel helder naar zijn naar ouders van: "Ik wil eerst een plaatje krijgen, voordat we iets gaan verzinnen. Daar gaan we dus tijd aan besteden. Dat betekent dat u nog niet direct een oplossing hebt of een richting van een oplossing." Daar ben ik glashelder over, want dat is wat ik... Want dat is wel het voordeel dat ik zowel in de eerste-, tweede-, als derde lijn werk: dan krijg je ze in alle fases binnen. En dan is vaak bij opvoedingsondersteuning niet gezien dat een kind ontzettend rigide is in zijn patroon en denkpatroon. Dan is er veel te snel op beloningssystemen over gegaan. Dan denk ik: "Dit gebeurt niet voor niets, wat betekent het nou? Zegt dit nou iets over de moeder, over het kind?" Hè, dat plaatje dat je dat eerst goed moet weten... Hè, dat dat een enorme valkuil is. Is dat een antwoord op je vraag?

16. Ja en ten opzichte van de puber, wat moet je dan niet doen?

Onvoorwaardelijk achter de eisen van de puber gaan staan. Dat is zo slecht.

Kunt u een voorbeeld noemen?

Die veertienjarige die hier met haar zus zat? Die wilde gewoon thuiskomen wanneer ze wilde. "Nou dat mag mijn vriendin ook!" En dat soort teksten allemaal. Ze kon haar naam noemen. En ze kwamen hiernaartoe omdat ze thuis zo'n bonje hadden. Als je dan eenzijdig de kant kiest van dat kind, dan doe je een paar dingen fout: je ziet niet in welke ontwikkelingsfase dat kind zit, wat die nodig heeft (namelijk ook een vorm van structuur en zekerheid) en dat dat ook in de fase hoort van: "Ik zet mij af en ik maak uit wat ik mag en wat ik niet mag en wat ik hier thuis leer dat kan ik later met mijn werkgever gebruiken of met mijn partner enzovoorts", dat je dat volkomen uit het oog verliest. En de andere kant is dat ouders zoiets hebben van: "Nou ja één keer en het is klaar." Dus dat is echt een valkuil: dat je teveel meegaat in wat... De teksten zijn altijd van: "Die mag dat ook en die heeft nog veel meer zakgeld en die mag wel werken, die mag wel een piercing..."

Vergelijken met anderen..

Ja, en dat gebeurt natuurlijk ook, maar dat wil niet zeggen dat binnen het gezin dat dat de maat is. Wij hebben drie kinderen en onze middelste die deed heel veel aan sport en op grond daarvan had hij heel veel slaap nodig. Hij sportte echt drie, vier keer in de week, op de basisschool al, en zijn zus, de jongste, was ook wel een redelijk actief kind zeg maar, die had veel minder slaap nodig. Dus hij moest, daar was geen ontkomen aan, eerder naar bed dan zijn zus: "Nou dat is niet eerlijk! En dat jonkie...! En die kleine...!" Dus ja: "Sorry jongen, dat is de maat niet, jouw maat is jouw lijf, als je veel sport, dan heeft je lijf het nodig om te herstellen. Heel vervelend voor je, jouw tijd komt nog wel, maak je maak geen zorgen! Maar jouw lijf is de regel, niet de verhouding in de maat tot anderen." Dat moet je ook in je gezin natuurlijk kunnen zeggen en ook je gezin ten opzichte van andere gezinnen of families, hè dat je duidelijk kan maken: "Dat is de maat niet." Nou eens even kijken hoor, misschien hebben we de belangrijkste dingen dan wel gehad.

17. Ik vroeg me nog af: wanneer wordt besloten dat u klaar bent met een gezin?

Die maat bepalen ze zelf. En natuurlijk, als het goed is loopt dat wel parallel aan mijn eigen gevoel, zeg maar. Als ik vind dat het niet zo zou zijn, dan zeg ik dat ook gewoon: "Volgens mij zijn er... Op dat gebied is er nog winst te behalen." En natuurlijk is het hun keus om dat dan wel of niet te willen. In die zin vind ik heel erg dat dingen vraaggestuurd moeten. Hun vraag maakt dat er verandering kan komen. Als ze geen vraag meer hebben, zullen ze zich ook niet inzetten om dingen te veranderen. Ja, zo simpel, het is de hulpvraag die maakt dat je dingen mag zeggen en kan zeggen. En dat er verandering kan komen. Ehm, natuurlijk gaat het voortdurend door je hoofd van: "In hoeverre hebben ze nog hulp nodig of denk je dat ze het wel kunnen redden?" Dat kan je ook hardop zeggen van: "Ik zat erover te denken van: "Hebben jullie mij nog nodig? En eventueel waarvoor?" Dat kan je gewoon bespreken, dat je zowel voors en tegens ziet. Het gezin zelf bepaalt wel wat ze verstandig vinden en wat nodig is. En ik ga dan ook niet zo snel over tot... Om nog een laatste afspraak te maken, maar dan: "Zal ik u over vijf weken terugbellen en dan ga ik dit vragen en dat vragen en als dat dan goed loopt, zullen we dan zeggen dat dat de laatste keer is?" Ja, wel even een soort follow-up van: "Oké, we sluiten het af, voor de zekerheid doen we nog een telefonische follow-up en dan: klaar." En dan weten ze de weg terug wel weer te vinden als dat nodig mocht zijn. Maar ik denk dat dat een vorm van

veiligheid is van: "We kunnen nog terug, zonder problemen, we kunnen... Dan leef je in die vijf of zes weken, wat je dan afsprekt, leef je nog wel in hun hoofden door, zeg maar, dus dat werkt ook nog een beetje bestendigend. Dus op die manier kan je dat ook wel bespreken, van: "Hebben jullie me nodig?" En dan kan je zelf wel zeggen van: "Nee, eigenlijk hebben jullie me niet meer nodig." Maar zullen we het nog even... Kwartiertje telefoongesprek, zeg maar. Dat voelt voor ouders vaak goed. En meestal doe ik het dan ook zo dat ik ook echt alle drie (beide ouders en de puber zelf) aan de telefoon heb. Dat we een moment afspreken, vlak na het eten of zo, dan bellen, dan zijn jullie er alle drie van: "Dan wil ik van alle drie een eigen verhaal horen." Dat hoort erbij hè?

Een soort nazorg..

Ja, maar ook om alle drie te horen! Of, minimaal wel alle drie.

Nu alleen nog aanbevelingen zeg maar, want wij willen dan met dit onderzoek tot aanbevelingen komen..

Aanbevelingen met betrekking tot?

18. Tot hoe je optimale opvoedingsondersteuning kan geven... Zijn er nog dingen die u mist in het werkveld of die nieuwe werkers zouden moeten weten?

Weet je, dat is een hele algemene, ik zeg het een beetje uitdagend hoor... In onze huidige maatschappij denken we heel sterk in termen van 'individu': eigen mening, eigen gevoel. Het is belangrijk om dat te kunnen uiten... En dat geeft een illusie, dat is het uitdagende... Het geeft een illusie van dat je als individu heel veel kan bepalen. En ik zeg dus: voor mijn gevoel geeft dat een illusie. We zijn veel meer sociaal dier dan wel zelf wel zouden willen. Snap je wat ik bedoel?

Jawel. Idee van de maakbaarheid..

Ja. De illusie van dat we individu zijn. En als je goed kijkt, dan ben je helemaal geen individu. Dan ben je onderdeel van een familie, of van een leeftijdsgroep die het hetzelfde doet, of een subcultuur die het hetzelfde doet, of... Alleen dat zien we lang niet altijd. En ik denk dat we daar voortdurend rekening mee moeten houden. Ook in hulp aan pubers, want ze zijn onderdeel van een groter geheel, van een groep pubers die denken dat het zo hoort, of dat het zo zou moeten. Ik denk dat dat heel belangrijk is.

Oke. Duidelijk!

Ik ben dus een systeemtherapeut en ik ben ook video hometrainer.

Ik heb hem altijd bij de hand. Ik ben ook opgeleid om in gezinnen thuis met behulp van communicatie veranderingsprocessen in gang te brengen. En dat maakt ook wel een deel uit van hoe ik met mensen omga, waardoor ik ontzettend op communicatie gericht ben.

Ben ik nieuwsgierig... Doet u dat ook weleens bij gezinnen met pubers?

Natuurlijk!

Oke, want we waren vorige week dus bij een andere en die zei: "Nee dat krijg ik echt niet voor elkaar, dat gaat niet lukken. Dat vinden ze te confronterend."

Pubers vinden het lastig. "Mag ik met mijn rug naar de camera toe zitten?" "Ja, natuurlijk mag dat!" Het hangt ook heel erg af van de waarom... Als ik het uitleg dat ik het nodig heb om mijn werk goed te doen, dan zijn de meeste mensen wel geneigd om te zeggen van: "Wij hebben er wat aan als u uw werk goed kan doen." Dus..

Hoe breng je het, ja...

Ja, hoe breng je het? Wat is de zin ervan? Het gaat niet om controle, het gaat niet om... Enzovoorts.

De spelregels moeten ook heel duidelijk zijn. Wie gaat het terugkijken? Er zitten DVD'tjes in die camera en ik doe het meestal ook zo dat ik afsprek... Dat ik van tevoren met ze afsprek: "Het komt op DVD, ik heb er geen geheimen over. Als ik mijn werk daarmee goed kan doen dan ben ik ermee klaar, willen jullie het mee naar huis nemen? Dit kan gewoon in de dvd speler." Er is dus geen geheim over. En dat werkt ook voor pubers wel van: "Hmm, er wordt hier wel normaal mee omgegaan..." Maar die spelregels moeten van tevoren wel ontzettend helder zijn!

En sommige pubers zeggen van: "Ja, dat wil ik zien!" en anderen zeggen: "Alsjeblieft zeg... Ga weg!"

Want waar ik op let dan, is hun communicatie. En vanuit die methodiek let ik ook op, wat gaat goed, Wanneer is de communicatie geslaagd? En waar zitten verbeterpunten? Die methodiek zit er bij mij ook heel erg in zeg maar. Als je dat ook wilt noemen? Want dat maakt wel een deel uit van mijn werk. En bij pubers komt het bijvoorbeeld heel erg aan op conflicthantering. Hoe ga je met conflicten om? Dan moet je dus ontzettend goed kunnen communiceren. Nou dat is iets wat je met een gezin kunt gaan oefenen. Dat is geen punt, dan kan je gewoon zeggen wat goed gaat. En dan kan je verbeterpunten aangeven.

Want het filmt u dan deze situatie of gaat u ook naar gezinnen thuis?

Ook. Allebei. Wat ze willen.

Oke, dat is ook wel even belangrijk nog.

Meer hier dan thuis. Dat is de praktijk zeg maar.

19. En komt u ook bij gezinnen thuis als u niet gaat filmen maar gewoon voor een gesprek?

Ja. Maar dan heeft het meestal een ander doel. Dan is het niet echt een inventariserend gesprek. Dan noem ik het een soort verlengde kennismaking. Ik wil weten in welke omgeving het kind leeft. En dat gaat over de buurt, huis, straat, tuin, speelgoed, rijkdom, armoede...

Beslist u dan per gezin of dat nodig is?

Ja, in overleg met ouders. "Wat is nodig?" De meeste ouders vinden het heel erg prettig als je een keer thuis komt. Dat voelt als erkenning van: die man heeft belangstelling. Zo.

Interview Aventurijn Opvoedingsondersteuning

Instelling	Aventurijn Opvoedingsondersteuning
Afkorting	AVO
Plaats	Donkerbroek
Datum	22 maart 2011
Tijd	11:30-12.30
Middel	Gesprek

Kunt u iets vertellen een beetje over uw werk? Over deze praktijk zeg maar?

Eh, ja. Nou opvoedingsondersteuning. Ik werk dus bij de mensen thuis. Ik begeleid vooral gezinnen met kinderen met een verstandelijke beperking of PDD-NOS, soms ADHD en eigenlijk wordt het altijd betaald vanuit PGB. Nou ja, opvoedingsondersteuning dus thuis met de opvoeding, contacten met school, ook wel naar scholen toe om daar advies te geven, en daarnaast ook wel wat psychologische onderzoeken. En testen ook wel.

Leuk! En hoe komen de mensen bij u terecht?

Eh vooral via Wiertsema adviseurs. Dat is een bureau in Groningen die heel veel PGB's aanvraagt. Dus dat is een heel groot deel en daarna ook wel mond-op-mond reclame. En een enkele keer via de website, maar dat is vrij weinig, ja.

Oke!

Ja, mensen reageren toch liever op wat ze horen. Van iemand kennen zeg maar. Ik doe ook niet heel veel aan eh.. het is wel goed, qua drukte en zo. Ik wil ook niet heel veel meer.

En hoeveel gezinnen met pubers komt u een beetje tegen in een jaar? Met kinderen van 12 tot 16 jaar?

Ja.. dat is wel een vrij grote groep. Wel vrij veel. Ja...het komt natuurlijk, deels is het gewoon pure begeleiding en een groep heb ik hier ook in de weekendopvang, want dat doe ik ook en daar heb je ook wel wat contact met ouders, maar dan is het niet zo gescheiden, dan loopt het er wat tussendoor. Maar...elke maand een gezin..zeg maar gemiddeld, zo iets. En dat loopt he..in het begin begin je vaak met elke week, elke twee weken er naartoe, en dan loopt het op een gegeven moment wel wat af. Soms neemt het weer wat toe als de problemen toenemen, dan kom ik weer wat vaker.

Kunt u vertellen waarom er een groot aandeel van ouders met pubers is? Bent u daarop gericht?

Nou, ik denk dat ouders dan wel op deze manier hulp inschakelen. Vaak bij kleinere kinderen, gebeurt ook wel, maar dan zitten ze heel vaak nog aan het zoeken van wat is er aan de hand en dan lopen ze bij de kinderpsychiatrie en dan krijgen ze daar wel wat begeleiding. En dan op een gegeven moment is het beeld wel een beetje rond, zeg maar, denk ik en dan loopt het een tijdje en dan komen ze toch met problemen en dan gaan ze zoeken van he wie kan ons nu helpen? Dan wordt het netwerk ook wel wat groter van ouders om hulp te zoeken en dan komen ze ook op PGB's, ja eerder ook wel, maar..ik weet niet,.. Ik denk ook dat de problemen dan ook vaak groter worden, als kinderen zich sociaal gaan gedragen.

1. Ja, want met wat voor hulpvragen melden gezinnen zich hier aan?

Ehm, opvoedingsproblemen thuis: "Hoe ga ik met bepaald speciaal gedrag om van mijn kind?" omgang met broertjes en zusjes is vaak een probleem en ook wel vaak problemen op school. Dat het op school niet lekker meer loopt en daar ondersteuning bij..ook wel in het contact met school. Hoe laat je dat goed verlopen? Zeg maar.

2. En dat contact met broertjes en zusjes, wat is daar dan problematisch aan?

Ruzies. Dat komt overal natuurlijk veel voor, maar.. en dat is ook wat ouders vaak het aller vervelendst vinden. Dat broertjes en zusjes onderling zoveel ruzie hebben. En natuurlijk als je een kind met PDD-NOS hebt, dan gaat het soms nog wat heftiger en hebben ze nog minder gemeen en hebben ze nog meer ruzie samen.

3. We hebben ook nog een vraag, wat voor verwachtingen hebben ouders van u als ze hulp vragen bij opvoedingsproblemen?

Verschillend. Sommigen denken dat je gewoon de oplossing hebt: "Zeg maar wat we moeten doen" anderen verwachten.. dat bespreek ik ook wel de eerste keer, van ideeën, tips, adviezen, en zij moeten het gaan uitproberen en uitvoeren. En ik ben zelf altijd erg van duidelijke kleine stapjes, dus ik probeer al snel dat eruit te halen van: "We gaan één ding, een iets kleins en dat gaan we doen en we gaan zorgen dat dat lukt en dan gaan we de volgende stap doen. Niet dat je even met dingen komt en dat het dan weer opgelost is! en heel vaak heb je natuurlijk ook geen echte oplossing. Is het meer uitleggen. En dat is ook wel vaak een vraag trouwens, uitleggen wat de beperking inhoudt. Wat is nou syndroom van Asperger? Wat kun je dan verwachten van je kind en wat kun je niet verwachten?"

Dus meer dan uitleg over de stoornis?

Ja. Psycho-educatie. Ook voor het kind, maar ook voor de ouders. En vertalen, dat is wel veel wat je doet: vertalen van een situatie die gebeurt is van: "Hé hoe ervaart een kind dat dan als je in de ogen van een kind.. Hoe interpreteert die zo'n situatie? En dan kun je al veel meer begrip voor elkaar krijgen.

Want ik zit nu te denken nu u dat zegt..normaal heb je natuurlijk.. als je een kind hebt dat..gewoon is zeg maar en een puber is dan heb je dat ze daar misschien moeite mee hebben maar nu is het ook nog eens zo dat ze naast het pubergedrag rekening moeten houden met dat het misschien PDD-NOS of Asperger heeft...

Precies.

Dat is wel dubbelop dan.

Ja, dat is nog dubbelop.

Want misschien kan je bij een gewone puber zoiets hebben van doe eens..

Ja dat is ook wel vaak, gewoon pubergedrag uitleggen, maar dit is ook vaak nog weer wat anders.

Ja! En hoe is dat dan? Komt u dat veel tegen, die combinatie, want het dan extra lastig maakt?

Eh, ja, omdat dan dat inleven in de ander nog lastiger is, dus ook het inleven in de broertjes en zusjes. En, wat ik heel veel merk, is dat daardoor de problemen op school komen, door motivatie... Vaak ontbreekt, of kinderen erg zwart-wit denken van: "Ik kan het wel of ik kan het niet." En op het moment dat er iets niet zo goed lukt, kunnen ze het niet en dan houden ze er ook maar mee op. "Dan hoeft je het ook niet meer te doen", zeg maar. Als je ertussen in niet zoveel ziet, als je heel zwart-wit denkt, ja, als iets dan een keer niet lukt, dan kun je het dus niet, dan ben je dus slecht in wiskunde en dan hoeft je er ook je best niet meer voor te doen.

4. En kunt u ook iets vertellen over, als dat speelt, de problemen tussen de puber en de ouders? Want nu noemde u broertjes en zusjes, maar is het ook met de ouders?

Ja, ook met ouders. Ja, dan... Dan is ook dat wel vaak van: "Hé, hoe kijkt het kind?" Proberen de situatie van het kind uit te leggen naar de ouders, want die zitten vaak ook vast in hun eigen ervaring van conflicten bijvoorbeeld. En dan ook met ouders, ja dat is wel elke keer verschillend, met ouders bespreken welke regels, en hoe doe je dat dan? Onderhandelen... Op een gegeven moment ook wel grenzen stellen, sommigen laten alles los: "Zoek het maar uit." Dat is natuurlijk ook niet... Nee, maar juist bij... Dat is wel een speciale... Bij PDD-NOS zijn ze vaak juist heel lang heel duidelijk geweest, omdat die kinderen dat wel nodig hebben: veel duidelijkheid. En voor ouders is dat ook wel een moeilijke stap om dat los te laten en dat bij de kinderen toch, bij andere kinderen toch veel eerder krijgen en ook vragen, eisen.. terwijl kinderen met PDD-NOS, of een autistische stoornis, heel lang wel varen bij duidelijkheid en structuur die ouders geven. Maar op een gegeven moment moet je ze toch loslaten, dat is wel heel lastig. En sommigen die vechten zichzelf wel heel erg los als een puber en anderen niet en moeten juist dat aangeleerd... Moeten verplicht worden dat te gaan doen.

Ja, want je kan ook hebben dat ze zelf vast willen houden aan die structuur en de duidelijkheid.

Ja, dat is ook wel het geval. Ja, dan moet je ze dus heel erg verplichten los te maken, of zelfstandig in ieder geval vaardigheden te leren.

En kunt u misschien een voorbeeld noemen van een situatie waarin dat speelde?

Van?

Van dat losmaken...

Ehm... Ja, net een meisje gehad, die zich wel heel erg aan het los... Die was twaalf, net naar het voortgezet onderwijs, dus die ziet dan ook anderen... En hier waren juist ouders heel erg beschermend: "Ze wordt zo snel gepest". En: "Dat moet allemaal maar niet." Weet je wel; afspreken met vrienden. Dat was allemaal spannend en zij was heel boos en opstandig en ook héél erg boos!

Ja en dan moet je in ieder geval uitleggen waar het uiteindelijk naartoe gaat, dat probeer ik dan, van: "Wat kun je loslaten en wat nog niet?"

Aan ouders?

Ja, in principe... Dat meisje had naar mijn idee wel redelijk... Die was altijd heel beschermd geweest: op de lagere school hier [klein dorpje in Friesland], deze omgeving is natuurlijk heerlijk! Kleine lagere school, dus dat is allemaal heel beschermd. En dan, ze had Asperger, dus eh ja die moeder... Gewoon een boerderij, een heel klein wereldje. En nu werd die wereld groter en dat ging zij met rasse, met grote stappen, stapte ze daarin. Ook wel wat ongeremd misschien.

Oké

Ja, daar zitten we nu nog in, maar ik merk wel als je ouders uitlegt van dat het op zich heel gezond is wat er gebeurt dat dat al: "Pfoe! Hehe! Oke, ja dat is ook zo."

5. En hoe weet je dan wat passend is om te gaan doen, ondanks dat ze misschien Asperger hebben, of wanneer denk je van: "Dat kan nog beter niet, dat moet juist wel." Dat lijkt me lastig.

Ja, dat is ook een lastige, ja. Ja, in gesprek komen, wat wil zij graag en wat doen nou vriendinnen, welk stukje wil ze wel heel graag? En wat vinden ouders nog wel prima? Wat gaat echt over hun grens? Je moet daar natuurlijk wel hun...waar zijn jullie aan toe? Wel iets laten... Wat zullen we dan doen? En met dat meisje erbij, eerst... Vaak ga ik dan eerst met ouders in gesprek van: "Waar ligt het probleem?"

Oke, het eerste gesprek, dat is alleen met ouders?

Ja. En dan dat meisje een keer en dan samen, hebben we gedaan en dan moet je wat afspraken maken en bemiddelen en sturen, maar dan heb je ze allebei wel een beetje voor eh.. Voorbereid, voorberekt. En ja, dat is een beetje aanvoelen, in het gesprek goed luisteren, van: "Wat wil je graag? Wat kan?" Natuurlijk ook wat je zelf denkt wat slim is en doorvragen: "Wat is goed gegaan, wat is niet goed gegaan?"

6. Want u noemde dat u in het eerste gesprek alleen met de ouders praat, is dat een keuze die u in elk gezin maakt?

Meestal wel. Meestal vragen die ook om hulp, en dan kan ik eerst met hun in gesprek van wat de vraag precies is en ja soms ook wel meteen, want ik ga ook wel naar hun toe, dat ik weet dat het kind... dat we dat afspreken, ook een beetje van mijn tijd afhankelijk van hoe de afspraken... weet je dat je weet dat het kind op het einde thuiskomt van school bijvoorbeeld. En dat ik hem nog even zie en even in gesprek kan, een bakje thee, beetje informeel. Ja. Maar dat de vraag dan in principe eerst duidelijk is en dat is ook mijn werkwijze, eerst kennis maken. En ik denk niet dat meestal het kind daar in zoverre bij moet zijn. Het is daarna ook kiezen, willen ze met mij verder? Denken ze dat het wat is? dus dat het kan werken?

7. Want betreft u... U komt dan in de gezinnen thuis en het draait bijvoorbeeld om kind A en er zijn nog meer kinderen, worden die er ook weleens bij betrokken?

Jawel, wel als daar problemen mee zijn. Als er echt met één kind of met allemaal heel veel conflicten zijn bijvoorbeeld. Maar ik probeer dat altijd wel ik vind altijd wel dat alle... Ik probeer daarin wel de druk eraf te halen. Er zijn wel vaak veel ruzies, maar in alle gezinnen zijn natuurlijk veel ruzies. Het is ook heel zinvol voor kinderen om ruzie te maken thuis, als je dat al uitlegt... Ik probeer daar altijd wel een beetje de druk vanaf te halen. Tenzij ik echt denk dat het een probleem is of als kinderen worden geschopt en geslagen door een broertje of zusje, ja dan moet je er wel wat mee, maar vaak valt dat wel een beetje mee.

Oke, dan is het dat ouders het zwaarder inschatten dan...

Ja, dat vinden ze vaak heel vervelend, maar als ze horen dat alle gezinnen... En wat de functie ervan is nou ja... Bij dat laatste meisje was het ook heel erg, ouders stonden er bijvoorbeeld in minuut één al bij om de ruzie op te lossen, dus ja, nu ze dat uit laten ruziën, is het meestal al opgelost. Maar elk gezin vind ik altijd wel weer heel erg anders, dus de aanpak is ook anders. Soms ook het niveau van het gezin...Best wel vaak ook laag niveau van gezinnen, hebben ouders ook een licht verstandelijke beperking of zwakbegaafd, sociale werkvoorziening niveau

Waardoor ze misschien minder...

Dus ja, dan ben je veel concreter bezig. Probeer ik bijvoorbeeld dan ook meer te komen als de kinderen er ook zijn, waarbij je meteen tips of adviezen kunt geven of voorbeeldgedrag kunt laten zien.

Oh ja, voor doen.

Ja, bij hoger opgeleide gezinnen kun je wel met uitleggen en dan is het al vrij snel duidelijk. Ik heb gezinnen, die dus heel laag niveau hebben, waar je dus ook heel lang komt, die je continu nodig hebben.

8. En wat moet u dan bijvoorbeeld voor doen voor ouders?

Nou, hoe je kunt reageren op iemand die thuis komt bijvoorbeeld. Op een opmerking, zonder meteen...Bats! Je kunt er ook een grapje van maken, of ook iets negeren, of we spreken van tevoren af om bepaald gedrag te negeren. Beloningssystemen werk ik ook veel mee ook aan het kind echt uitleggen.

Ook bij pubers?

Eh, jawel!

9. En wat is dat dan voor systeem, zeg maar?

Nou bijvoorbeeld kamer op ruimen. Als je dat hebt gedaan, dan na tien keer ga je samen naar de film. Meteen ook een leuke activiteit met de puber, dat is ook iets wat vaak achterwege blijft.

Ja, en wat irritatie ergens geeft hè bijvoorbeeld kamer opruimen, een veel gehoord probleem! Maar ook wel met broertjes en zusjes bij veel ruzie, ook wel gemaakt, dat ze samen een doel hebben: op een dag maar één keer ruzie te maken. En als dat goed gegaan is samen een spelletje spelen, bijvoorbeeld.

10. En ouders melden zich dan aan omdat ze bijvoorbeeld problemen hebben met broertjes en zusjes en u ziet dat ze eigenlijk ook problemen hebben met.. of ook op een ander terrein dingen te winnen zijn, kaart u het dan uit uzelf aan als zij daar niet mee komen?

Eh, ja. Ja. Relatieproblemen bedoel je?

Ja, of in de manier ook van wie heeft hier nu de macht..

Ja.

En hoe reageren ouders daar dan op?

Meestal wel herkenkend, ja meestal wel. Eigenlijk weet je het wel en denk je: "Oeps!" Maar eigenlijk altijd merk je dat mensen het wel weten en dat ze blij zijn dat het boven tafel komt. Maar met name relatieproblemen zie je best wel vaak. En daar doe ik dan niks mee. Dat zeg ik dan meteen want uiteindelijk wil men je daar dan ook nog voor inzetten, maar...

Oké dus u benoemt het dat u dat ziet.

Ja, het komt natuurlijk snel boven water hè, als je opvoedingsproblemen hebt en het daar niet over een kunt worden dan eh...

Maar u ziet dat dus wel vaak, zegt u?

Ja.

Denkt u dat dat een oorzaak heeft? Heeft dat een verband?

Ja, dat denk ik wel. Ik weet niet waar het kip en het ei ligt, maar je ziet ook veel bij kinderen met een beperking veel gescheiden ouders. Het trekt natuurlijk zo'n wissel op je relatie, als je zo'n probleem... samen krijgt. Dat als de relatie al een beetje zwak is, dat wordt dan op de proef gesteld. Dus dat adviseer ik, niet iedereen gaat er wat mee doen, maar ja, dan zit je wel wat in een lastigere situatie, dan probeer ik wel door te gaan, maar dat haalt natuurlijk wel wat onderuit als ouders niet gaan samenwerken. Dat is een lastige, soms zie je dat ouders er niet echt iets in gaan doen, maar het dan wel door hebben dat het voor het kind wel moet, maar niet altijd lukt dat.

11. En kunt u vertellen van welke methodieken u gebruik maakt in uw werk?

Veel gedragstherapie. Eigenlijk altijd wel, wel de basis. Ja. En positief gedrag stimuleren en proberen negatief gedrag te negeren. Dat is eigenlijk wel wat ik probeer te doen.

En nog andere dingen?

Ja, systeemtherapie. Er is natuurlijk altijd wel een systeem. Systeemgericht, ja. Dat heb je sowieso, je zit erin, zeg maar.

12. En hoe breed ziet u het systeem?

Ja, in principe het gezin, school zit er wel vrij snel dicht bij. Met name bij pubers denk ik wel, nou... Weet ik ook niet, altijd wel. En dan is het erg afhankelijk wel van de gezinnen, en wat dan veel over de vloer komt, ooms, tantes, maar wel wat dan veel over de vloer komt. Maar sommigen zijn ook zo gesloten, er komt nooit iemand spelen bij de kinderen en ze hebben bijna geen contact meer, veel ruzies in de families. Dus ja dan heb je een vrij klein systeem.

13. En ook nog andere dingen waarvan u gebruik maakt? Eigen inzichten of ideeën?

Ja vast! Ervaringen, ja... Ja, dat is lastig. Ik merk wel dat ik veel die gedragstherapie kant op neig, die kant. Ik heb nog een 'Kanjertaining', ik weet niet of jullie dat kennen?

Ja, weleens van gehoord.

Heb ik ook gedaan. Geef ik ook, nu niet meer, maar ga ik wel weer doen op school. Dus dat, die ideeën gebruik ik ook wel: dat je kijkt naar ieders rol, en welk gedrag je laat zien, dat je kunt kiezen voor gedrag. Dat je mensen dat leert van: "Je bent wie je bent, maar je kiest voor gedrag." En het is soms heel lastig om gedrag te veranderen, aangeleerd gedrag te veranderen, maar ik leer wel: "Je kunt kiezen voor gedrag. Maar dat moet je wel zelf doen." Dus als je iets doet van: "Hé, is dat nou de bedoeling? Je wordt er verdrietig van, was dat ook je bedoeling?" nou, vaak is dat niet de bedoeling. Dan probeer ik van: "Wat is dan wel je bedoeling? En wat is het gedrag wat daarbij past?"

Oké, dus heel erg dat gedrag inzichtelijk maken.

Ja: "Wat doe je nou precies? Waarom doe je dat? Wat is de reactie? Wat voor reactie kun je dan verwachten?"

En hoe doet u dat? Zo aan de tafel in het gezin?

Ja, meestal wel.

14. Dus anderen horen wat de vader voor gedrag laat zien en wat het voor gevolgen heeft?

Ja, maar ik probeer... Ik heb niet altijd iedereen aan tafel. En als ik denk dat de relatie aan het rommelen is dan ga ik dat niet met de kinderen aan tafel.. waar ze bij zijn. Ik ga ook wel met kinderen alleen even op hun slaapkamer zitten. Ja.

15. Want u werkt dan met kinderen met pubers.. zijn er nog dingen die u daarin anders doet?

Van: "Nou als ik in een gezin met een puber komt, dan doe ik dit anders of dan let ik daar meer op?"

Nou...Nee. Je hebt wel meer contact met pubers, dat je daar ook zelf beter mee kunt overleggen. Als je kinderen hebt dan kijk ik veel meer, bij kinderen ben ik ook wel in de situatie waarin ik even kijk wat er gebeurt, in plaats van dat ik aan het kind vraag van: "Waarom doe je dat?" Of: "Wat zou jij willen? Hoe vond jij het gaan?" En bij pubers leg je toch ook wel heel veel verantwoordelijkheid daar bij hun neer.

Die zijn dan meer een partij.

Ja, precies. Ja. "Wat was jouw doel?"

16. En wat vraagt het dan van iemand die opvoedingsondersteuning biedt aan pubers, aan competenties of kennis?

Je moet goed kunnen... Verschillende belangen kunnen inschatten en samenbrengen, dat ze met elkaar weer verder kunnen. Je moet wel inleven in een ieder en dan dat samenvoegen. Weer een verhaal van maken, zeg maar, waarop zij ook weer verder kunnen. Ik denk dat je met deze groep met name, de combi puber met een beperking, dat vraagt nog wat extra kennis. Een afweging van wat weegt het zwaarst. Van wat speelt hier nu? Van gedrag en mogelijke oorzaken daarvan, verklaringen van gedrag. Dan moet je ook wat breder kijken.

En hoe doet u dat dan, dat breder kijken?

Hoe ik dat doe?

17. Is dat vooral observeren of heeft u gesprekken juist met de puber?

Ik denk dat je het meeste wel bij observatie en de analyse haalt. Ook wel in de gesprekken natuurlijk, maar toch vaak kijken achter het gedrag: wat zou er mogelijk aan de hand kunnen zijn? Ik denk dat ik meer naar eigen verklaringen zoek dan dat pubers zelf aan kunnen geven. Dat test je soms nog wel af van: "Ik denk dat er dit en dit aan de hand is, denk jij dat ook?" En dan: "Hmm, hmm, misschien!" Dan zou het weleens kunnen, maar vaak zijn ze zich daar niet zo van bewust. Ouders niet en pubers ook niet. Soms ook wel, dan denk je: "Dan zit ik goed." En anders kies je één, de meest waarschijnlijke en dat ga je uitproberen, dan ga ik daar een interventie op zetten. En dan even proberen. En dan verder kijken.

Kunt u daar nog misschien een voorbeeld van noemen? Dat we het een beetje voor ons kunnen halen? Hoe u dat dan doet?

Ehm...Ja een ander gezin, een jongen van veertien, laag niveau ouders, waarbij de jongen het niveau van de ouders eigenlijk nu wel overstijgt. Hij heeft HAVO-niveau en vader sociale werkplaats en moeder is thuis, huisvrouw. En ja, er waren heel veel conflicten, maar die jongen... Vader wil gewoon 'zijn wil is wet' opleggen en dat pikt hij niet meer, dus dan heb je een conflict. Maar je ziet dat de discussies niet werken tussen hun omdat die jongen vader eruit ehh...Lult. Zeg maar en op een gegeven moment ging het zo slecht dat hij misschien de deur uit moest en vader het niet meer trok. Maar ze gaan natuurlijk... Zij gaan nooit zeggen... En ik weet ook niet of hij dat ziet, dat die jongen een hoger niveau heeft en dat gaat hij niet toegeven. Noch die vader en... Die moeder soms wel. Vader heeft waarschijnlijk ook PDD-NOS. Dus dat is wel een lastige, waarin je dan wel werkt vanuit dat punt en hun proberen op overleggen te krijgen. Maar waarbij die jongen ook wel natuurlijk dingen doet die niet moeten... Weg of wegblijven 's avonds laat of in het weekend. Nou ja, dus dat is wel steeds zoeken van: "Waarom doe je dat? Wat is er aan de hand?"

18. Ja, dan hebben we er meer beeld bij, dat is makkelijker. En u noemt dat u dan ze helpt om meer te overleggen en u noemde dat ook al eerder. Is dat iets wat u vaak terugziet, dat ze niet overleggen met elkaar?

Ja. Dat merk ik heel veel. Ja, je merkt snel bij pubers, dat ouders... Dat ze elkaar niet meer begrijpen en door ruzie tegenover elkaar komen te staan. En dat ze sowieso vast blijven zitten in... voeten in de grond en geen stap maken. En ik probeer ook wel vaak weer elkaars standpunt uit te leggen en dan weer begrip een beetje te krijgen. En dan een gezamenlijk doel te krijgen. Leren onderhandelen, ouders ook leren dat te doen.

19. Heeft u een idee waardoor dat komt dat dat in de puberteit... Dat ze dan niet meer overleggen?

Nou ja, dat is... Ouders willen graag de boel in de hand houden en veiligheid voor hun kind en het kind beschermen tegen misstappen. En de puber is erop uit om de wereld te verkennen en risico's te nemen. Dus dat al en ik denk... Vooral de groep ook PDD-NOS en autistische kinderen, ja daar zit extra bescherming. Daar zit ook extra...Wat ik al zei, eerder structuur en duidelijkheid geven en bescherming bieden. En nog extra omdat het kind al een beperking heeft, zijn ouders juist nog vaker... Ja nog lastiger is het om die kinderen los te laten. Ja en dat is er vaak niet heel goede aansluiting bij de vriendjes, dus ja dat is voor ouders anders ook nog wel weer een van: "Dan is hij in ieder geval bij vrienden." Dat is dan ook weer: soms zijn het de verkeerde vrienden! Maar als dat dan mooi is dan heeft hij dat in ieder geval, maar als dat ook niet lukt, dan... En misschien komt dat toch ook wel door de vaak wat lagere milieus zeg maar, dat die wat moeilijker de stap kunnen maken om in

een situatie een stapje omhoog te doen, kijken naar de situatie. Dus die blijven ook gewoon roepen dat iemand niet weg mag en vroeg thuis moet zijn of moet huiswerk maken. En niet in onderhandeling gaan.

20. En hoe helpt u ze dan om wel dat stapje er boven te doen?

Ja, door beide situaties uit te leggen. Maar dan situatie voor situatie uit te leggen van: "Ik snap dat jij wilt dat hij huiswerk gaat maken, maar probeer je te verplaatsen in de ander, probeer je te plaatsen in je kind, die komt uit school..."

Wel moeilijk voor een ouder met PDD-NOS om zich te verplaatsen in een ander...

Ja precies.

En hoe doet u dat dan naar het kind toe? Die kan vaak zich heel moeilijk verplaatsen in de ander.

Ja, probeer ik toch ook wel, zeg maar, uit te leggen.

Oké!

Ja, maar dat is bijna denk ik je enige mogelijkheid, en ja, ik probeer ze samen om de tafel te krijgen en dan maar voor één situatie een afspraak te maken, waar beiden zich in kunnen vinden. En je ziet vaak wel dat als ze één keer de truc te pakken hebben, dan gaat het wel beter. Met name ook met beloningssystemen. Als het dan ook lukt, dan wordt iedereen ook weer positiever, dan gaan andere situaties ook weer beter.

Succeservaringen...

Ja. En vaak ook vragen: "Wat gaat er wel goed?" Dat alleen al brengt vaak wat ruimte. Als je eerst komt en vraagt van: "Wat is de vraag en waarom kom ik hier? En wat gaat er wel goed?" En dan komt vaak ook wel de dingen en dat lucht ook wel op. Daar wordt vaak het probleem ook een stuk minder van.

21. En wat gaat er dan bijvoorbeeld wel goed bij gezinnen?

Nou, eigenlijk de dagelijkse gang van zaken bijvoorbeeld. Eigenlijk in huis... Denken ze dan: "Dat gaat eigenlijk wel goed." Wel wat problemen met de broertjes en zusjes soms, maar allemaal die praktische dingen: afwassen twee keer in de week: "Nou, ja dat doet hij wel." Dat is dan toch wel geweldig! Weet je wel, dat soort dingen. Of als hij bij opa of oma is, bij oom of tante, dan gaat het wel goed. Dat is natuurlijk wel mooi, vaak vinden ouders dat ook wel lastig, maar ja. Maar probeer dat toch wel positief te labelen. "Dan heeft hij dat dus wel goed meegekregen." Ook uitleggen vaak dat een kind zich los moet... Ja het is heel veel uitleggen. Gewoon: wat is nou eigenlijk puberen, waarom doen pubers dat?

22. En hoe komt het dan dat er zoveel uitleg nodig is? Je zou denken: "Er zijn heel veel boeken voor handen, internet..."

Ja. Ja, ik denk dat ouders, op het moment dat de hulpvragen al zo'n pad zijn ingegaan en ook steeds: "Zie je wel: mislukt! Zie je wel: mislukt!" En dan inderdaad er niet uit stappen en vaak ook wel een niet echt... Kijk het is lastig, het kan wel uit boeken, maar dan moet je nog wel een beetje eruit kunnen stappen en kijken: "Dit is bij ons ook van toepassing." Wat vaak wel meer helpend is, is als je vrienden hebt of familie hebt, die zeggen van: "Nou, dat heb ik ook" of die iets tegen je durven zeggen, maar dat hebben niet alle gezinnen niet.. En of ze zijn niet zo open, dat ze dat ook met anderen... Of ze denken dat het alleen in hun gezin is, dat het bij de burens allemaal geweldig gaat. Dus heel vaak zie je dat het toch wel gewoon, en met name als het slecht gaat op school ook, ja dan zitten ze met de handen in het haar en zien ze alleen nog maar dat alles fout gaat. "Zie je wel, zie je wel, zie je wel." Elke dag weer ruzie maken over het huiswerk, elke dag doet hij het weer niet en haalt ook nog onvoldoendes, nou... En om dat te bedenken van: "Ik ga maar eens niet meer over dat huiswerk praten", dat is een gigantische stap natuurlijk, dan denk je dat je alles loslaat.

En je zit in een heel patroon dan, als gezin dan...

Ja, precies, dat denken heel veel..., eer ouders echt om hulp vragen, is er al heel wat gebeurd, moet je een heel eind terug, om een nieuwe weg in te slaan.

23. En hoe maakt u die 'switch' van: "Wat is het probleem?" naar: "Wat gaat er goed?"

Nou proberen dat in ieder geval gewoon te vragen. Ik probeer wel beide dingen aan de orde te komen, al in het begin. En dat is niet altijd makkelijk, want dat zien ze niet altijd, maar als je even door komt dan komen er vaak wel dingen en soms ook al wel als je de volgende keer weer komt. Weet je, dat is dan toch gaan borrelen. En dan, dan...

Kun je de andere kant belichten...

Ja, dan zien ze dat wel en anders is dat wel waarop ik heel snel begin met een beloningssysteem op iets kleins wat eigenlijk wel vrij goed gaat. Dat toch ook wel extra te laten zien. He: "Dat halen we!" En dan de rest, komt daarna wel. Ik probeer dat stuk een beetje kleiner te maken, in ieder geval in de beleving al. Dat het probleem niet zo groot is als zij eerst denken. Dat scheelt al een stuk.

24. Zijn er ook bepaalde dingen die je als hulpverlener heel goed kunt doen, of misschien wel zou moeten doen als je met gezinnen met pubers werkt?

Nou ja...Ze om de tafel krijgen! Met elkaar en proberen met elkaar in gesprek te... Ik denk dat dat het belangrijkste is, ze met elkaar in gesprek te krijgen, op één of andere manier. Of dat nauw is in een gesprek of via papier regels opstellen of briefjes aan elkaar sturen... Maar contact krijgen en beide kanten begrijpen, dat is het idee. Dat de puber zich ook door mij begrepen voelt, maar ook de ouders. Dat beide kanten kloppen zeg maar, dat beide prima is, alleen dat ze samen weer één weg moeten vinden.

25. Komt er weleens voor dat er weerstand is? Dat één iemand van de gezinsleden niet mee wil doen aan het traject van de ondersteuning?

Nee, eigenlijk nooit. Maar dat komt natuurlijk ook wel dat zij zelf vragen he, ze zetten mij ook zelf vanuit hun PGB in, dus zal je bijna nooit, zeker niet met pubers, ouders die dat vragen als de puber... Ja op een gegeven moment kun je dan ook niet zo heel veel... Maar ik kan ook niet, even nadenken, heb ik nog nooit echt meegemaakt. De stap is heel klein, je gaat dan in gesprek en meestal, iedereen ziet er wel het probleem. De één is wel makkelijker dan de ander om er... Maar als je dan de puber ook hoort, zeg maar, en hij merkt dat hij ook wat te zeggen heeft en begrepen wordt, ja, die is ook niet gelukkig met de situatie. Die is ook niet gelukkig met dat zijn ouders problemen met hem hebben of haar hebben. Dus ik heb eigenlijk nog nooit... Maar goed, de ene keer is het wel makkelijker om de boel weer een beetje op gang te krijgen dan de andere keer. De één wil wat makkelijker iets veranderen in zijn gedrag dan de ander.

26. Zijn er ook dingen die je echt niet moet doen?

Dat is een beetje hetzelfde: partij kiezen voor een van beide partijen zeg maar, van: "Je ouders hebben gelijk en jij niet" of andersom! Je moet niet van één kant..., dat zul je ook niet heel snel doen. "Ik snap jullie als ouders en jij moet maar luisteren."

Ja, dan is hij ook niet meer gemotiveerd om mee te doen denk ik.

Nee, dan kan je wel ophouden.

En nog andere dingen?

Nou... Niet te veel nadruk leggen op alles wat fout gaat. Natuurlijk, er gaan dingen fout en de allerbelangrijkste fouten zeg maar, de aller-moeilijkste problemen, wat zij vinden, niet wat fout is maar wat zij het grootste probleem vinden, probeer ik dus als eerste aan te pakken. Dus dan proberen we altijd wel, als er verschillende dingen zijn, maak ik een rijtje van: "Wat is er allemaal? Oké, wat is nou het aller- belangrijkste? Want we gaan niet alles aanpakken, want dat mislukt." Dus probeer dat toch in iets positiefs om te zetten van: "Hoe zou het dan moeten? Hoe zou het kunnen?" en je moet niet gaan benaderen van wat er allemaal nog beter moet. Wat er allemaal niet zo goed gaat. Nee, kijken wat er wel goed gaat en haalbaar is. Dat is wel heel belangrijk.

27. En in het contact met de puber, zijn er dan dingen wat echt een misstap kan zijn?

Weet ik niet. Ja... [stilte 2 sec].

Of de andere kant: wat echt heel goed zou zijn? Als dat makkelijker is...

Nee, dat geldt volgens mij voor allebei. Weet je, je moet gewoon goed luisteren en bij iedereen is dat een beetje anders. Bij de één ga je eerst over auto's praten en ja je moet de vertaalslag maken van die puber naar het gesprek met zijn ouders of met mij van ja, je moet gewoon zoeken. Maar of je nou echt iets fout... als je niet luistert, dan houdt het allemaal op, zeg maar. \

En die vertaalslag maken, hoe bedoelt u dat?

Nou, wat voor gedrag laat je zien, wat betekent dat nu eigenlijk? Dan mag de puber dat zelf bedenken of analyseren. Van: "Wat wil je? Wat zit hier achter?" Dat moet je boven tafel zien te krijgen. Van wat wil hij wel veranderen en hoe krijg je dat weer bij elkaar.

Ik probeer altijd wel gezamenlijke doelen weer te krijgen. Dat vind ik het belangrijkste.

Dus om ze weer warm voor elkaar te krijgen doet u dan gezamenlijke doelen...

Ja, ja, precies en elkaar weer begrip te krijgen. Dat ouders een tijd... Dat je op een gegeven moment wel weer thuis moet komen. En waarom er tijden worden gegeven. En dan kun je onderhandelen met hen over een tijd... dus dan ondersteun je de ouders in: een eindtijd is belangrijk. En het kind ook uitleggen waarom dat zo is. en dan samen een tijd... dat ga ik niet, weet je, dat is dan misschien wel een fout als ik dat heel erg zou zeggen. Van: "Ik vind één uur een mooie tijd." Dat moet je dan daar weer laten.

Want hoe doet u dat als u denkt van: "Pfoe, dat is veel te laat!"?

Nou als ik echt denk van... Dan zeg ik dat tegen ouders apart. Dat probeer ik apart. Eén uur voor een twaalfjarig kind, dat vind ik wel wat overdreven. "Zijn er nog vriendjes en vriendinnetjes? Kijk daarnaar." En dan probeer je dat weer een beetje uit te zoeken, waar de rest van de vriendjes en vriendinnetjes zitten, maar dan zul je vanzelf zien dat dat niet zo is.

Ja, want de puber zelf zegt toch vaak van: "Ja, maar hij mag nog véél later!"?

Ja, precies. Probeer contact te krijgen, ga gewoon ouders bellen, probeer dat een beetje breder te maken. Of ja, vaak kom je dan wel weer bij school en bij andere leeftijdsgenoten, maar ik probeer me daar wel een beetje... Maar het moet wel reëel zijn. Dan zeg ik daar wel wat van. Ja.

28. En zijn er ook dingen waar u tegenaan loopt in het bieden van de opvoedingsondersteuning aan gezinnen met pubers?

Eh, nou vooral de...nou ja het gesprek... Weet je, je hebt snel weer een ander probleem op een ander onderwerp en dat ouders dat gaan snappen hoe ze dat dan weer moeten oplossen zeg maar. Ik merk vaak dat je van het ene probleem in het andere blijft rollen. En dat heeft ook alles wel te maken met niveau van.. die ouders die het wel te pakken krijgen, die zie ik niet meer. Dan stopt de begeleiding weer redelijk snel. Dus dat zie ik dan ook niet meer eigenlijk, dus ik neem aan dat dat goed gaat. En wat vaak blijft is dat, is dat je merkt dat er toch blijvend, bij een volgend probleem...

Dat ze het niet kunnen generaliseren naar een andere situatie?

Ja, dat dat...

29. En hoe gaat u daarmee om?

Ja, nou ja dat is een lastige, want eigenlijk zit je elke keer hetzelfde te doen en soms moet je dat inderdaad maar doen. Ik heb wel een gezin gehad waar ik elke drie weken kwam en dat ik dacht: "Ik zit hier alleen maar op de thee, thee te drinken en ik hoor wat verhalen aan, maar voor de rest doe ik eigenlijk niet zoveel." Toen ben ik gestopt en toen ging het toch weer fout. En dan doe je dus.. alleen al het feit dat ik kwam en dat ze erbij stil staan, dat ze het aan Jolanda moeten vertellen wat er is gebeurt, dat ze toch even snel wat afchecken van: "Zit dat wel goed?" Dat maakte dat het lipe, zeg maar. En nou ja toen belde ze op een gegeven moment weer: een conflict met school, was uit de hand gelopen. Ja, dus nu kom ik nog steeds weer één keer in de drie weken, ik doe niet al te veel, naar mijn idee, maar dat is toch een stok achter de... nou stok? Ik weet niet wat het precies is.

Dat toch zo minimaal al kan helpen!

Ja, dat is ook wel vrij... dat is trouwens dat gezin waar die jongen boven de ouders uit groeit. Waarbij je dan ook steeds naar ouders toe het verhaal van de jongen vertelt, maarre...

Want die puber zit er dan nog steeds af en toe bij?

Ja, maar die zit ook hier in de weekendopvang, dus die zie ik sowieso veel.

30. En wie of wat bepaald wanneer de begeleiding gaat stoppen?

Ehm, meestal zeg ik het. Dat ik wel denk dat het kan stoppen. Of ouders zie je wel dat ze zeggen van: "Nou het kan wel wat langer duren, dus je komt steeds minder vaak, maar vaak merk je dat de laatste stap om het helemaal los te laten, nog wel een enge is. dus dan doen we nog één keer over drie maanden, nou en dan is het echt wel klaar. Maar bij sommigen is het ook maar drie, vier keer, eigenlijk. Even weer checken... en zo komt ook weleens iemand weer terug. En dan twee keer een gesprek en het staat weer..

Oké, wel interessant! Ik geloof dat we er bijna zijn.

31. Ja we hadden nog, wij zijn dan met dat onderzoek bezig om te kijken van wat werkt nou? Hoe kan je nou het beste systeemgerichte opvoedingsondersteuning bieden..en wat zou daar dan kort uw antwoord op zijn? Van nou: "Zo kan je echt het beste systeemgerichte opvoedingsondersteuning bieden."

Ja, weet je... heel duidelijk... het is eigenlijk al een beetje herhaling hè zo van de moeilijkheden, maar ook de sterke kanten, krachten ook naar boven halen en dan elkaars verhaal vertalen voor elkaar. Dus het verhaal van de puber vertalen voor de ouders en andersom. En dan samen proberen daar een goede mix van te maken! Van: "He, wat kunnen jullie goed samen?" En dan als er dan iets is wat lastig is: "Wat vind je dan wel leuk om samen te doen? Je ziet bijvoorbeeld heel vaak dat samen naar de bioscoop gaan, pubers vinden dat toch wel leuk om met de ouders te doen. Heel veel is niet echt stoer om met je ouders te doen, maar naar de film gaan is toch wel leuk. Als je dat een beetje kunt inbrengen door als iemand vijf keer op jouw tijd is thuisgekomen dan zoiets op zondagmiddag of avond te gaan doen. Dat is een beetje proberen van... Ook de leuke dingen. Heel vaak heb ik van: een dochter en moeder van ga samen winkelen een dagje, dat doen er zoveel niet! Terwijl dat natuurlijk hartstikke leuk is samen en dan doe je ook een keer weer wat leuks. Want vaak is het alleen maar ruzie en: "zit heel de dag achter de computer en doet ook niks en wil niks in huis" en ga dan samen shoppen! En dat blijkt al weer heel veel op te lossen, soms, gewoon elkaar de leuke kanten laten zien. Ja, dat is eh..

Nou dat zijn al wel drie punten inderdaad: eerst de goede kanten belichten, dan samen kijken wat nog kan...

Ja, en dat gebruiken. Dus voor wat hoort wat. Vergt een beloning, vind ik altijd, weet je wel? Bij stoppen met roken zeg je ook tegen iedereen: "Zet er een beloning tegenover, spaar dat geld op" Of bij afvallen, zet er wat tegenover. Dat werkt gewoon, dat werkt bij iedereen. Ja dat probeer ik altijd wel in te zetten. En dan het liefst voor iets wat ze dan samen kunnen doen.

Leuk! En dan de laatste eigenlijk, of u nog aanbevelingen kunt noemen voor de ontwikkeling voor de opvoedingsondersteuning in de komende jaren. Of er nog dingen qua pubers ontwikkeld moeten worden.

[stilte...3 sec] ik zou het zo niet weten, er is ook van alles wel. Nee.

Dus u ervaart niet echt een gemis?

Nee. Als je het hebt qua materiaal... van psycho-educatie gebruik je dan nog weleens, ook voor het kind zelf trouwens nog weleens..niet over gehad maar dat is voor de pubers weleens een punt van wat is PDD-NOS? wat zijn goede kanten en zwakke kanten? Maar ook daar is best wel veel materiaal van.

Oke, dat was het! Hartstikke bedankt!

Interview Combiwel

Instelling	Combiwel
Afkorting	CBW
Plaats	Amsterdam Noord
Datum	24 maart 2011
Tijd	09.15 – 10.15 uur
Middel	Gesprek

Zal ik heel even iets over het onderzoek vertellen?

Heel goed.

Nou, we zijn bezig met een afstudeeronderzoek voor de Christelijke Hogeschool Ede en we doen allebei de opleiding SPH, in het vierde jaar dus. En vanuit het lectoraat van die Hogeschool hebben we de opdracht gekregen om opvoedingsondersteuning te onderzoeken aan ouders van pubers. Omdat daar een soort gat in schijnt te zijn voor laagdrempelige hulp: er is wel veel geïndiceerde, via Bureau Jeugdzorg, en weinig eigen initiatieven, zeg maar, particulieren en via gemeenten dan. Dus toen hebben wij de onderzoeksvraag opgesteld van: hoe kunnen hulpverleners optimale, systeemgerichte (dus echt met het gezin erbij betrekken) opvoedingsondersteuning bieden aan gezinnen met kinderen van twaalf tot zestien jaar? Dus de pubers. Dus we hebben dan een interview opgesteld over de hulpvragen waarmee ouders dan komen en over de opvoedingsondersteuning die Combiwel biedt en werkzame factoren. Maar dat heeft u misschien al wel een beetje gelezen in de mail?

Ja. Maar goed, het is altijd goed om even weer goed te beginnen. Toch? Nou, steek maar van wal.

1. Misschien kunt u iets vertellen over de hulpvragen waarmee ouders zich hier aanmelden?

Oké. Dan moet je bedenken dat wij echt opvoedondersteuning doen, dus wij zijn voor de gewone vragen en de lichte problematiek. Uit het schema van Kousemaker hè? Dat hanteren wij.

Ja. Wij richten ons in dit onderzoek ook op de onderste lagen.

Oké, prima! Even kijken. De vragen die ouders bij ons komen stellen, dat zijn vaak vragen van ouders met kinderen vanaf tien jaar, dus eigenlijk in de prepuberteit. Ik denk eigenlijk nog helemaal niet, maar goed, de ouders schatten zelf in dat het prepuberaal gedrag is, dus dan gaat het altijd over: "Ze worden brutaal", "Ze doen niet meer wat we zeggen". En ietsje later is het: "Mijn kind is heel anders dan een jaar geleden, hoe kan dat nou? Wat moet ik doen?" En er zijn heel veel ouders... Ja, echt veel ouders geven aan: "Dadelijk naar het voortgezet onderwijs! Dan verlies ik alle grip. Hoe moet ik dat doen?" Dat zijn echt vragen die wij tegenkomen en dan, zeg maar wat later, is het alle gewone dingen die van: "Welke regels en grenzen moeten we stellen bij een puber?", "Hoe houd ik nou contact met mijn kind?". Hè? Dat soort dingen. "Hij wil niet meer naar school." "Hij ruimt zijn kamer niet op." Dat zijn hele gewone vragen. Na ja, zulke dingen. Ja, dus eigenlijk alles wat past bij de leeftijd en bij de fases. Ja en een enkele keer wel hè, dat komt ook wel bij ons binnen: vragen wat wij dan inschatten als grotere problematiek, is van: "Mijn dochter heeft het weekend niet thuis geslapen en ze is veertien." "Mijn zoon die doet precies wat hij wil en hij is pas vijftien." Veel dat het uit huis gebeurt en dat ouders echt alles..., of het gevoel hebben dat ze alle grip kwijt zijn.

Want jullie zitten dan in het schema in de aller onderste van alledaagse opvoedingsvragen.

Ja, vragen en lichte problemen. En kijk want, ik weet even niet meer, maar Hermans denk ik... Vroeger had je Kousemaker met vier vakjes, zal ik maar zeggen, en dat is in 2006 of zo wat uitgebreid met nog een vakje erbij en volgens mij heeft Hermans dat gedaan.

O, wij hadden nog die van vier.

Dat moet je nog maar eens even kijken, want in 2006 (en eigenlijk heb ik het wel ergens gewoon) hebben ze, zeg maar, nog een vakje erbij gemaakt. Dus dan heb je nog in het midden, zeg maar, er eentje bij.

Oké. Want je had vragen, spanning, crisis, nood.

Ja en eigenlijk zit er nog wat tussen en wij ervaren dat ook wel zo. Wij noemen dat het grijze gebied: is het nou hulpverlening of niet? Want dat is natuurlijk altijd onze vraag: moeten we zorgen dat er een indicatie komt of niet? En daar zitten wij ook wel veel in.

2. En kunt u iets vertellen over jullie keuze dan om juist in dat gebied te gaan zitten van vragen en lichte problemen?

Ja, zo zijn we begonnen gewoon vijftien jaar geleden, zeg maar, zestien jaar geleden met opvoedondersteuning. Het was eigenlijk nog een beetje... Het was gewoon een nieuw vak, in elk geval voor ons. En het was een beetje toen de trend of het begin van een trend om

opvoedondersteuning te gaan doen en eigenlijk is toen dat vak meer ontwikkeld als vak. Dus de eerste mensen, in elk geval in Amsterdam, die begonnen te werken in opvoedondersteuning kwamen gewoon van ander werk. Ik kwam uit het kinderwerk, dus ik heb jeugdwelzijnswerk gedaan als opleiding, nou wat nu toch meer SPW is hè? En wij waren met een paar en anderen kwamen uit het vrouwenwerk. Nou, dat bestaat amper meer, vrouwenwerk. De feministische beweging had je toen nog, maar goed. Dus die mensen die zaten bij elkaar en die hebben... Wij hebben gewoon de opdracht gekregen: "Nou, ga maar opvoedondersteuning doen." En we wisten helemaal niet eens wat het was. Ja? En dan had je... Ondertussen had je Geraldien Blokland en Hilde Marx en weet je, dat zijn mensen die voor ons in Amsterdam in elk geval bekend zijn. Geraldien is natuurlijk helemaal bekend en die had een training ontwikkeld, 'Opvoeden: zó', als oudercursus. Nou die gingen wij dan maar volgen, wij dachten: "Zal wel..." En zo is het een beetje begonnen. En dat vak is natuurlijk... Wij hebben altijd in Amsterdam Geraldien Blokland gebruikt: 'Over opvoeding gesproken'. Dat was onze bijbel bijna, hoor. Zo deden we het: vijf-gesprekkenmodel, alles bij de ouder laten... Nou, en daarin staat ook het schema van Kousemaker. En dan is opvoedondersteuning dat onderste stukje. En de gedachte is toch altijd geweest: "Als je maar vroeg begint, dan voorkom je veel dingen." En dat hebben we nooit echt bewezen, maar we geloven er nog wel in. En als je nu kijkt, is het echt een vak geworden, he? Als je pedagogiek studeert dan kun je daar een minor in doen of weet ik veel hoe dat allemaal heet, dus het is gewoon echt een vak geworden. Maar het is mooi vind ik zelf om in dat eerste stuk te blijven. Eigenlijk ben ik nog van dat je zegt: die vragen, dat betekent als... Je gaat pas een vraag stellen als je denkt: "Die ander weet het antwoord, daar heb ik wat aan en dat antwoord slaat ook nog ergens op. En die ander is ook nog aardig, daar kan ik een relatie mee opbouwen." Dus je moet daar heel erg in zitten, dus wij doen heel veel wat bij Triple P niveau één heet: dus de bevolking aanspreken, zal ik maar zeggen, veel groepswork en dan doen we alleen maar praten over opvoeding. Dus dat is ook wat Micha de Winter zegt, 'Allemaal Opvoeders' doet hij. Ik weet niet of je dat kent?

Nee.

O nou, dat moet je eigenlijk opzoeken. Hij is hoogleraar in Utrecht en die heeft een project, nou dat zal ik wel te klein zeggen, "project", maar 'Allemaal Opvoeders' heet dat en dat kun je ook zo googelen. En die zegt: "Het moet weer gewoon worden en je moet zorgen dat burgers met elkaar weer de jeugd gaan opvoeden." En bijvoorbeeld wat wij doen of gaan doen is... Vorig jaar zijn we er mee begonnen, maar nu gaan we het dan echt doen in een pilotprojectje. Op de speeltuin (we hebben acht speeltuinen in 'Noord negra', zijn openbare terreinen eigenlijk, wel met een leider erbij), daar gaan we in gesprek met ouders. Het enige wat die doet is alleen maar praten over opvoeden en helemaal niet zeggen: "O, u heeft een hulpvraag." Maar gewoon... We gaan gewoon praten over opvoeden om te zorgen dat mensen dat gewoon gaan vinden.

Ja. Nu kan het inderdaad een drempel zijn van: "Hé hoe moet ik dat doen? Maar zo erg is het misschien nog niet..."

Ja, precies. Of: "Andere ouders die zitten ook te tobben." Nou misschien kun je met elkaar wat doen.

Hé wat leuk om dit zo te horen.

Ja? Maar dat gebeurt wel op meer plekken hoor, maar op zich lopen we hier ook altijd een beetje voorop. Dat is wel waar.

Ja, want we hadden dit nog niet eerder gehoord in andere interviews of zo.

Oké. Maar ik zou, als je dat interessant vindt hoor, ook even bij Micha de Winter opzoeken. Dat is echt leuk, hoor.

3. En hoe is dat met pubers? Want dan zit je natuurlijk niet in de speeltuin.

Nee, maar die ouders wel, snap je? Want die hebben misschien ook jongere kinderen en inderdaad als je naar puberouders... Dat is een heel moeilijke groep. Ja. Want daarvoor kom je altijd wel mensen tegen op het schoolplein of je bent wat meer betrokken bij school, maar bij pubers dat is anders. Dus dat is voor ons ook een probleem en je ziet ook aan de cijfers dat je hebt pieken. Dus rond drie jaar heb je natuurlijk een piek, rond zeven jaar heb je een piek, elf jaar misschien een beetje en daarna neemt het aantal ouders echt af. En dat is iets waar we natuurlijk net, ja het laatste jaar, meer mee aan het werk zijn, meer gestructureerd mee aan het werk zijn.

Om hun te bereiken bedoelt u?

Ja. Kijk wij werken altijd onder de vlag, zeg maar, van het Ouder- en Kindcentrum. Het Centrum voor Jeugd en Gezin heet in Amsterdam Ouder- en Kindcentrum. Ik weet ook niet waarom maar het is hetzelfde. Het is gewoon precies hetzelfde, alleen het heet anders. Dat komt omdat in Amsterdam zijn ze wat vroeger begonnen daarmee, of in elk geval in Noord en een ander stadsdeel, en toen was nog niet de naam Centrum voor Jeugd en Gezin, dus toen heeft Amsterdam het Ouder- en Kindcentrum

bedacht. En nu willen ze niet meer over. Of het handig is weet ik niet, maar goed zo is het dus. Dus wij hebben eerst opdracht gekregen om ons te richten op nul tot vier jaar vooral hè, die ouders. En toen vier tot twaalf en vorig jaar is het dan van twaalf tot drieëntwintig geworden, dus...

Het is nog maar een recente ontwikkeling dus.

Ja. Om ons gericht daarmee bezig te houden, ja. Dus daar zijn we eigenlijk druk mee bezig.

4. Is daar al iets over bekend, hoe jullie dat een beetje gaan doen?

Ja, nou we zijn echt... De opdracht vanuit de gemeente is om het via het onderwijs te doen, hè?

Ja, dat lazten we ook in wat u had toegestuurd.

Dat is gewoon een opdracht. Of dat altijd handig is, is de vraag, maar goed. We krijgen die opdracht dus dan ga je daarmee aan de slag. Dus wat... Ja wij hebben in Noord negen scholen voor voortgezet onderwijs en daar zijn scholen bij voor kinderen, zeg maar ja dat heet praktijkcollege (kinderen met leerproblemen en andere problemen), tot het gymnasium zal ik maar zeggen. Dus dat zit er allemaal bij dan en ja wij zijn vanuit het Ouder- en Kindcentrum... Eerst is de manager daarvan bij het bestuur geweest en toen bij de directeuren en, even kijken, toen zijn we... is de manager samen met mij als leidinggevende opvoedondersteuning bij elke school apart geweest om te zeggen van: "Dit kunnen we bieden en wat vinden jullie ervan en wat zijn jullie vragen?" En toen ben ik weer met vaak een opvoedadviseur bij de school geweest met degene die daar dan ook de contactpersoon zou moeten worden, dus dat is meestal de zorgcoördinator van de school. En samen met directeur, want die willen er graag bij blijven, hè? En van daaruit maak je dan weer afspraken over of we het echt gaan doen op school en gaat het langzaam een beetje lopen. En dat betekent bijvoorbeeld dat je in september aanwezig bent bij de eerste ouderavond van de school. Bijvoorbeeld: je zet gewoon een tafel in de gang met al je folders en dat je tegen ouders zegt: "Dag, ik ben de opvoedadviseur." Is heel lastig werk, hoor. "Als u vragen heeft of wat dan ook..." Dus je zit jezelf te verkopen. Of je gaat... Of je mag een praatje houden op een ouderavond om te vertellen wat het Ouder- en Kindcentrum en de opvoedadviseur kan betekenen voor ouders. Soms willen scholen... Ik bedoel: de scholen willen hè? Wij zeggen: "Dit kunnen we. En we kunnen vast ook wel meer, dus als je wat anders wilt kunnen we daar over nadenken. Maar dit kunnen we." Dus sowieso aanwezigheid. Soms doen we op een school... Ouders kunnen altijd intekenen op een tien-minutengesprek op een gegeven moment en dan staat er ook 'opvoedadviseur' en daar kun je je dan ook op intekenen. Soms doet nooit iemand dat en soms heb je opeens wel twee mensen die dan komen, dus dan kun je contact leggen. En we doen natuurlijk inhoudelijke ouderavonden over de puberteit of over regels en grenzen of weet ik veel. Maar dat is nog weinig dit jaar. Dat gaat wel komen, maar het is nog weinig. Dus zo proberen we de ouders te bereiken, gewoon door te laten zien: wij zijn er, het kan, het kost niks, het is betrouwbaar. Gewoon een heel mooi rijtje heb je. En zo gaat het groeien. En ik moet eerlijk zeggen, dat zie je ook heel langzaam aan de cijfers. Dat is echt langzaam, hè? Dus dat gaat echt van, ik zeg maar even wat (ik weet het niet uit mijn hoofd hoor): van tien ouders de eerste helft vorig jaar tot vijftien ouders in de tweede helft en misschien hebben we nu deze eerste helft er al vijfentwintig ouders. Dus het gaat langzaam, maar als het eenmaal gaat, dan gaat het ook.

Ja, je ziet dus wel dat het werkt.

Ja. Het kost heel veel tijd. Dus we hebben daar wel een heel gestructureerde aanpak bij en dat hebben we geleerd van het basisonderwijs. Snap je? Daar deden we het allemaal een beetje losser en dan denk je op een gegeven moment: "Nou, we raken helemaal het zicht kwijt en..." Dus we hebben daar heel veel van geleerd.

5. En als dan een gezin met een puber hulp nodig heeft, hoe gaat het dan in zijn werk? Gaan jullie naar het gezin toe of komen de ouders hier of het hele gezin hier?

Ja, hangt er een beetje van af hè? Wij noemen het ook nooit hulp, ouders hebben wel vragen. Ja, maar dat maakt het al anders hè? Voor de ouder en voor ons ook. Als je zelf die woorden gebruikt, als je het hebt over 'hulp' dan ga je zelf ook anders kijken. Dus dat is wel belangrijk, hoor. Ouders kunnen verschillende dingen doen en ouders moeten vooral zelf weten wat ze doen. Dus ze kunnen een cursus volgen en er is meestal binnen vier maanden ergens wel een pubercursus in Noord. En ze kunnen een afspraak maken voor een adviesgesprek. En wat kunnen ze nog meer? Na ja, naar zo'n ouderavond, maar die zijn wat onregelmatig nog dus dat is lastiger. Maar ouders kunnen zelf kiezen, dus als mensen bellen en zeggen: "Help, wat moet ik met mijn puber doen?" En dan zeggen wij van: "Nou, u kunt een adviesgesprek doen of over twee maanden of een week begint er dan een cursus en die gaat daar over. Wat zou u prettig vinden?" Want de ene wil in een groep en een ander denkt: "Nou, daar begin ik niet aan." Toch? De groepen lopen bij ons over het algemeen heel erg goed, met name de groepen die we 's avonds doen voor pubers en voor ouders dan hoor. Die zitten eigenlijk

altijd vol. Wij doen vooral Positief Opvoeden voor pubers, ouders van pubers. Dus in Noord zijn er dit jaar dan vijf pubercursussen, twee overdag en drie 's avonds. Die overdag lukt niet goed.

Dan werken ze misschien ook?

Veel ouders werken maar ook veel ouders niet, moet ik eerlijk zeggen, dat weet ik gewoon. Maar we kunnen ze niet vangen. Misschien moeten we wat anders bedenken hoor, dat kan. Dat is wat je moet uitzoeken met elkaar. Dus die ouders die kijken dan wat ze willen. En als ze komen op gesprek dan doen we dat bij voorkeur bij ons en dat is natuurlijk niet hier hoor, maar dat is... Een opvoedadviseur heeft meestal één spreekuur, dagdeelspreekuur, op een Ouder- en Kindcentrum. Maar de rest maken we altijd afspraken op de tijd dat de ouder en de opvoedadviseur kan. Als je een vast spreekuur hebt, zijn mensen gedwongen op maandagmiddag of zo te komen. Maar als je eigenlijk een klein probleem hebt ga je niet zo gauw vrij nemen van je werk. Dan denk je: "Nou laat dan maar." En bij gesprekken heb je vaak no show: dat mensen gewoon niet komen. En dat is natuurlijk jammer. Dus als je nou een afspraak maakt op een tijd dat we allebei kunnen en we allebei gezegd hebben: "O ja, dan kan ik." Dan is de kans veel groter dat mensen komen. En ja je moet, dat hebben we wel geleerd, aansluiten bij ouders en niet bij jezelf. Kijk, natuurlijk is het makkelijker om hier te zitten van één uur tot vijf uur. "Nou, er komt niemand, jammer. Zeker geen vragen. Klaar." Maar je weet dat dat niet waar is. Dus het betekent bij ons in Noord... Maar dat is niet overal zo, maar bij Combiwel over het algemeen wel redelijk denk ik, maar Noord is we heel flexibel, dus ja, er zit ook wel eens een opvoedadviseur 's morgens om acht uur met een ouder en ook wel eens om zes uur 's avonds. Ik vind dat dat moet, dat kun je als leidinggevende niet helemaal afdwingen, maar ik denk wel dat dat heel belangrijk is. Als je dat wil, als je ouders wilt bereiken, dan moet je er bij aansluiten. Klaar.

Ja, beschikbaar zijn.

Ja, precies. En dan heb je een heel grote kans dat je je tweede gesprek wel op een voor jou fijnere tijd kunt doen. Weet je, daar schuif je mee. Dus dat hangt er vanaf en als ouders niet kunnen komen dan komen we thuis. Soms is er iets, nou, dan heb je het daarover. Daar moet je elkaar ook serieus in nemen, dus dat is wat we doen. Maar we doen het niet klakkeloos. Als iemand zegt: "Nou, kunt u niet thuis komen?" Gaan we even zeggen van: "Nou, voor ons is het makkelijker als u bij ons komt." Je moet die dingen tegenover elkaar leggen en dan neem je elkaar ook heel serieus. Nou, dan ben je in overleg en dan gaat het allemaal goed. Nou goed, meestal.

U zegt: "Voor ons is het makkelijker." Is dat de enige reden waarvoor gekozen is om het bij jullie zeg maar te doen de gesprekken?

Nou, het is makkelijker en het is zakelijker en dat heeft voordelen. Kijk, de gedachte is heel erg: "Je hebt een vraag en daar moeten we mee aan de slag. En we hoeven niet samen koffie te drinken of vriendinnen te worden of whatever." Nee, die vraag kom je beantwoorden, dus daar gaan we ook echt mee aan de slag. Kijk, wij werken met Triple P en dat is een heel gestructureerde, pittige aanpak. Die gaat waarover het gaat en niet over andere dingen. En dat betekent niet dat je geen relatie met elkaar aangaat, want anders kun je natuurlijk geen een methode toepassen. Dus dat is wel het belangrijkste stuk, maar die relatie is eigenlijk een soort werkrelatie. Dus als je bij iemand thuis gaat, dan gebeuren er allemaal andere dingen: dan moet die ouder koffie aan jou geven of thee en een koekje en zijn huis moet opgeruimd en de andere kinderen moeten zich netjes gedragen. Dat hebben we helemaal niet nodig.

Oké. We hebben ook anderen gesproken en die gaan juist weer naar het gezin om te zien: hoe gaat het daar dan en juist vanwege het observeren ook. Dit is inderdaad de andere kant.

Ja. Je kunt zeggen op een gegeven moment, dan doen we trouwens eigenlijk nooit maar goed, zeggen: "Ik krijg slecht zicht op uw situatie of u vertelt zoveel of wat dan ook. Het lijkt me heel goed als ik de kans krijg om te komen kijken bij u thuis." Dat is prima, maar dat is de keuze van de ouder. Ja? En als je zegt... En dat is een valkuil hoor, ik snap ook helemaal niet waarom iedereen op huisbezoek moet. Die ouder die heeft bij wijze van spreken het recht om in een vies huis te wonen. Ik kan dat heel slecht vinden hoor, en ik vind dat ook helemaal niet goed voor kinderen, maar het is niet aan mij. Want wat doe ik nou als ik thuis kom bij iemand en ik denk: "Nou, een vieze zoi." Wat doe ik daar dan mee? En dan? Ga ik dan zeggen: "Nou mevrouw, u moet eens een keer opruimen."? Ik kan me voorstellen dat er situaties zijn dat dat goed is, maar wij zijn daar niet voor. Wij zijn er voor de beginnende kleine vragen, dus je kunt zeggen: "Ja, dan kun je beter signaleren." Maar ik denk: "Nou ja, dan zit je ook wel heel erg te bemoeien en te controleren." En hoe belangrijk het ook is dat een huis schoon en opgeruimd en vriendelijk is, geef dat aan een ouder mee op een andere manier. Ik vind het altijd een valkuil. Leerkrachten willen ook graag op huisbezoek op sommige scholen en ik denk: "En dan?" Nou, dan zie je dat ze allemaal geweldfilms in de boekenkast hebben. En dan? Wat doen we daar dan mee?

Ja. Op het moment dat je het ziet moet je er iets over denken.

Ja, ja, ja. En daar ontkom je ook niet aan. En ach, hoe ziet je eigen huis eruit? Toch? Denk ik ook wel eens: "Nou, hier wil ik ook niet altijd iedereen hebben." Maar goed, dat zijn opvattingen hoor, en...

Ja, maar het is wel leuk om eens de andere kant ook eens te horen. Want je kreeg eigenlijk best een eenzijdig beeld van huisbezoek is goed.

Ja, ik zal eerlijk zeggen: ik vind niks zomaar goed. Wij willen bij alles weten waarom we het doen. Ik probeer heel erg mijn team daar in te trainen, zeg maar. Nou, daar hebben we hele stevige discussies over hoor.

6. En op het moment dat ouders kiezen voor zo'n adviesgesprek zeg maar, want daar zijn wij met name vooral geïnteresseerd in, wie kunnen daar bijvoorbeeld bij zijn?

Meestal hebben wij maar één ouder, dat is de vragende ouder. En wij zullen wel vaak vragen of de andere ouder ook meekomt, maar als dat niet kan of die niet wil, dan is het klaar. In sommige gevallen met pubers heb je dat ook wat gauwer en zou je het eigenlijk wel héél fijn vinden als de ouders samen komen. Dus wat je doet is het uitleggen wat het belang er van is. Soms ga je met een ouder kijken hoe we de andere ouder kunnen overtuigen. En wat bij Triple P dan heel mooi is, is dat je zoveel materiaal hebt. Want nu kwam..., en dat is wel een beetje toevallig natuurlijk.... Kijk, ouders... Kijk, als je heel simpele vragen hebt, dan is het twee gesprekken of één gesprek en een telefoontje en dan is het klaar. Als het dan net iets verdergaat, en dat is meestal zo, dat je denkt: "Nou, we gaan wat doen met vaardigheden en we gaan oefenen", dan krijgen ouders deze brochure mee, dus die partner kan daar in kijken. Ja toch? Bij Positief Opvoeden krijg je ook bij je gesprek een dvd mee naar huis, die leen je. Daar staan alle opvoedvaardigheden in die je moet weten van Triple P, maar daar staan alle opvoed... Dus wat hierin staat, staat ook de op dvd alleen is het uitgespeeld. Dus je kunt het zien. Heel veel mensen kijken daar natuurlijk even naar als partner, ook al vind je het belachelijk dat je vrouw dat doet, dat komt natuurlijk wel vaak voor. "Daar ga je toch niet over praten? Er is toch niks aan de hand? Onzin!" Dat is wel heel zwart wit, maar zo is het toch kennelijk. Die gaan heus wel naar zo'n dvd kijken, al is het maar een stukje. En wij merken wel dat dat heel erg helpt en omdat Triple P zo'n gestructureerde methode is waarvan je zegt: "Wat is het probleem, wat wil je bereiken en dan heb je hier wat strategieën. Welke ga je toepassen? En heeft het effect gehad?" Dat is eigenlijk wel een erge mannenmanier om te kijken naar een oplossing. Dat denk ik, hoor. Maar ik denk dat dat een heel goede mannenmanier is.

Ja, hoe kom ik zo snel mogelijk...

Ja precies! "En hup geen gezeur!" Toch? Dat is mooi en ik vind het zelf ook heel leuk, hoor. Wij zien ook een toename van vaders die meekomen. Maar ik weet niet of dat komt door de methode of door de tijd of... Maar goed, ik denk dat het helpt.

Maar zijn het dan doorgaans de moeders die vaker komen?

Moeders komen op de spreekuren. Ja, ik denk eigenlijk wel... (en dat zeg ik even uit mijn hoofd, ik zou het wel kunnen opzoeken), ik denk eigenlijk dat vijftien procent moeders is. Ja, dat denk ik echt, hoor.

Ja, die zijn vaak hoofdzakelijk bezig met de opvoeding.

Ja en die voelen zich op een andere manier... En die zijn minder bang om hun problemen te delen. Dat is denk ik toch wat vrouwen eerder doen, ook met elkaar denk ik. Dat weet ik niet zeker, ik zit niet bij die mannen.

En u zei net dat het zo belangrijk is in de puberteit dat beide ouders dan komen...

Nou, ik denk dat je elkaar dan hard nodig hebt. Het is een hele... toch een hele lastige en heftige tijd. In elk geval ervaren ouders dat zo, dus dan heb je elkaar misschien meer nodig. En wat je ziet bij veel gezinnen is dat naarmate een kind ouder wordt, die vader zich er meer mee gaat bemoeien. En dan denk ik: "Ja, dan is dat ook logisch." Je ziet denk ik (denk ik hè, dus dat weet ik echt niet zeker) ook sowieso meer vaders in beeld komen. Bij heel veel oudercursussen zie je ook altijd wel een paar vaders tegenwoordig.

7. En de ouders komen dan, of één van de ouders. Komt het ook wel eens voor dat een puber zelf er actief bij wordt betrokken?

Dat doen wij eigenlijk niet, hè? Maar dat is wel een trend volgens mij. Ja, dat is een ontwikkeling die er bij komt, dus wij moeten daarnaar zoeken. Maar dat doen wij nog niet actief. Het komt dus wel eens een enkele keer voor, maar volgens mij zit je dan als opvoedadviseur denk je: "O hemel, hoe moet ik dat aanpakken?" Niet dat het niet goed gaat, maar ik denk dat... het is spannend denk ik.

Ja, dan heb je een partij erbij.

Ja, precies. En dan heb je heel erg te maken met de relatie die je voor je ziet. Maar ik kan me voorstellen dat daar goede dingen uit kunnen komen. Maar eigenlijk zeggen wij natuurlijk aldoor van:

“Die ouder moet het gewoon maar lekker op gaan zitten lossen thuis en wij geven misschien wat handvaten. En we horen wel terug of het goed gaat.” Het is een... na ja, ik denk ook wel een keuze die je moet maken. Wij hebben hem nog niet gemaakt.

8. Ja, ik zit eventjes te denken nog. Want jullie gebruiken Triple P. Maken jullie ook gebruik van andere methodieken?

Nee. Nee, wij hebben gekozen en wij hebben ook de opdracht gekregen om met Triple P te werken in Amsterdam. Onze gemeente die heeft heel groot ingezet op Triple P, dus wij doen in Amsterdam alle niveaus van niveau één tot en met niveau vijf. En we hebben allemaal ‘Stepping Stones’ en ‘Pathways’, dus nog extra programma’s. En in Amsterdam is werkelijk... Na ja, half Amsterdam is getraind. Ongekend. Nee maar, dat is echt heel bijzonder hoor!

Ja, want we waren in Gelderland en die wisten inderdaad dat hier in Amsterdam zo groots is opgezet.

Ja en Amsterdam is ook wel beroemd. Kijk, dit... *(laat folder zien)* Wij noemen het Positief Opvoeden in Amsterdam, hè? Dat komt uit Amsterdam, dat is hier ontwikkeld omdat onze gemeente gezegd heeft: “Nou, wij willen echt inzetten op niveau één zodat iedereen geïnformeerd raakt. Dus wij moeten dat goed doen, dus wij moeten een goede campagne neerzetten.” Dus al dit materiaal is stedelijk materiaal. En dat betaalt op dit moment, volgend jaar niet meer, de gemeente. En wij hebben gigantische billboards-campagnes gehad. Door de hele stad had je dit soort affiches, dus helemaal groot in de tramhokjes en op de muren om die site www.positiefopvoeden.nl om die helemaal onder de aandacht te brengen. Het is heel groot hoor hier. Maar goed, dus wij moeten... Wij werken voor het Ouder- en Kindcentrum en dat wordt natuurlijk helemaal gefinancierd en er wordt gewoon gezegd: “Je moet daarmee werken.” En ik zal zeggen: in Noord vinden wij het ook fantastisch, dus wij werken met heel veel plezier daarmee. En niet overal en niet iedereen, sommigen hebben bezwaren ertegen of vinden het te weinig rekening houden met emoties van ouders of van kinderen. En wij zeggen: “Nou, dat vinden wij niet.” Dus wij doen alles met Triple P. Dus al onze themabijeenkomsten, al die onderwerpen komen allemaal uit de tipsheets, de informatie van Positief Opvoeden. Dus wij gebruiken als wij een thema geven, stel we zouden het over vrienden en relaties hebben, dan gebruiken we altijd de opzet van een tipsheet en altijd de informatie uit... En natuurlijk voegen we bij en weet ik veel wat. En wat we doen dan is natuurlijk wel werkvormen gebruiken, want zoals ik nu zit ik de hele tijd te praten, maar dat doen we eigenlijk nooit. We gaan altijd aan de slag, want bij Positief Opvoeden ga je altijd aan de slag. Het gaat altijd over: “Nou, zeg het dan maar tegen mij. Geef dat compliment dan maar. Stel ik heb mijn kamer opgeruimd, wat zeg jij tegen mij?” En dan moet je dat zeggen. Meestal doe ik het eerst voor want dat hoort bij Positief Opvoeden, dus doe ik het eerst voor. En dan ga jij het ook doen. Dus dat zijn allemaal dingen die we dan doen. Ja, toch gebruiken wij de methode.

Leuk dat het zo praktisch is.

Het is heel praktisch en daarom snappen we alle bezwaren niet. Nee, die snappen we natuurlijk wel. Kijk, want wat zeggen mensen? “Ja, veel te veel taal. Veel te veel taal!” Toch? Nou dat is helemaal waar. Er zijn ontzettend veel laaggeletterden in Nederland en die zijn én Nederlands én van andere afkomst zullen we maar zeggen. En ja, dan ga je dat natuurlijk niet allemaal lezen. Nee, dat begrijpen we ook wel. Maar je hebt geleerd bij Positief Opvoeden dat je niet het hele stencil hoeft te gebruiken. Je hebt geleerd dat je met een ouder gaat kijken. “Want jij hebt die vraag over vrienden en relatie. Dus ik ga dit gewoon aan jou vertellen. Ik zeg tegen jou: kijk hier staat in waarom het nou zo belangrijk is die vrienden, want jij vroeg net van: “Na ja, het lijkt wel of al zijn tijd daar naartoe gaat.”” En dan zeg ik: “Kijk hier staat het ook. Misschien ga ik het even onderstrepen voor je, ja? Dat zinnetje.” En dan zeg ik: “Maar ja, het is ook lastig.” En dan onderstreep ik wat daaruit belangrijk is. “En dat neem jij mee naar huis. Dus dat kun je thuis... misschien die drie zinnen kun je wel lezen. En anders kan jouw buurvrouw wel lezen, toch? Of je zus?” Dus wat je dan doet en eigenlijk vind ik dat ook heel mooi: dat geef ik mee ook al spreek je niet zo goed Nederlands. En dan zeg ik: “Nou kun je dat met je partner lezen?” “Nou, die kunnen dat ook helemaal niet.” “Heb je iemand anders? Nee niet je kind natuurlijk. O nee.” En dan gaan we samen lachen, “Nee niet je kind natuurlijk, o nee.” “Maar goed, en je buurvrouw?” “Ja, dat is een aardige buurvrouw.” Weet je, mensen zijn hier helemaal niet vereenzaamt hoor, hier in de stad. Nee maar, snap je? Dat... En anders help je iemand zoeken. Misschien wil de leerkracht op school het wel even met haar lezen. Dat stimuleer je dan.

Dus gelijk een netwerk eigenlijk...

Ja! Precies! Dus zo kun je al die onderdelen van opvoedondersteuning aan elkaar breien. En als je dat kunt, nou dan denk ik dat je heel goed bezig bent. Die dvd is in... is ook vertaald dus heeft een voice-over in Arabisch, Berbers, Turks. Na ja! Wat wil je nog meer? Dat is nog niet zo lang, maar dit is wel mooi. En allerlei andere mensen zeggen, want allochtonen daar gaat het altijd over: “Die kunnen

dat niet en die doen dat niet.” Dan moet jij dus wat anders doen. Snap je? Die ouders zijn net zulke leuke ouders als alle andere ouders in de wereld en die willen ook gewoon het beste voor hun kind. Dus dan moet je zoeken met elkaar hoe je dat kunt doen. Wat ik net zei is een manier, van dat je samen gaat zoeken (dat doe je net zo hard met Nederlandse ouders trouwens) en je moet zoeken waar je aan kunt sluiten. Er kan echt veel meer dan iedereen denkt. Ik denk in Noord bij Combiwel (wij zitten ook in andere stadsdelen hè) hebben wij een goed bereik als je kijkt naar verhouding autochtoon-allochtoon. Dus wij zitten altijd hoger dan vijftig, zestig procent, ja zeker in Noord hoger dan zestig procent. Ja en al die taaldingen... Ja, voor we Triple P hadden, hadden we die taalproblemen ook, snap je? En een methode kan geen taalprobleem oplossen. Toch? Dus dan moet je zoeken hoe je je goede methode kunt aanpassen aan de doelgroep. En dat mag ook gewoon, hoor.

Ja. Kunt u iets vertellen over wat misschien typerend is voor gezinnen die hulp gaan vragen of die hier hulp vragen? Is daar iets opvallends in te zien?

Ik denk het niet eigenlijk. Het zijn eigenlijk gewone vragen. Toch? Snap je? Die mensen komen bij ons en het zijn gewone vragen. En ik weet niet of wij in Noord specifieke... Kijk, hier is veel armoede, dat weet je. En veel laagopgeleide Nederlanders. Die zijn moeilijker te bereiken misschien wel dan allochtonen.

9. En jullie maken dan gebruik van Triple P, maar als hier nou één ouder komt of meerdere ouders en die heeft moeite met de opvoedsituatie, wat doen jullie dan vooral om dat weer te verhelpen of te helpen verbeteren?

Ja, wat je doet en ja... eigenlijk... Bij Triple P heb je gewoon zo'n opzetje en dat doen we ook gewoon, dus we zeggen van: "Nou, goed dat u komt." Je beloont mensen dat ze komen, dat ze vragen. Dan ben je een goede ouder als je zegt van: "He, ik wil wat doen want dat klopt niet helemaal bij mij." Je gaat kijken wat de vraag is, wat het probleem is en je gaat kijken of je denkt dat dat probleem binnen jouw schema van Kousemaker past. En als eerste ga je eigenlijk verder kijken in een intake van: hoe zit dat gezin in elkaar? En je kunt altijd uitleggen aan een ouder: "We gaan daar naar kijken, want al die factoren zijn van invloed op de situatie." Bij Positief Opvoeden kun je altijd alles uitleggen. Dus dat is ook wat je aldoor doet, dus je zegt: "Dat vraag ik daar en daarom." En die ouder kan er in meegaan. Als die ouder zegt van: "Ik ga jou niet vertellen hoeveel kinderen ik heb." Dan zeg ik: "Dat is goed, maar wel jammer, want dan krijgen we minder beeld. Maar dat is prima verder." Komt helemaal nooit voor hoor, maar snap je? Dat is de gedachte en dan ga je kijken... Even denken, dus dan heb je in kaart: wat is de vraag? Wat zou je willen weten? En dan ga je kijken: welk doel wil je je stellen? "Wat wil je nou bereiken?" "Nou, dat mijn kind nog maar één keer in de week 's nachts uit zijn bed komt." Of: "Dat mijn puber altijd op tijd thuis is." Nou, dat is wel een heel groot doel, maar goed. Je maakt altijd een heel concreet doel. En dan ga je zeggen van: "Nou oké, hoe zou je dat doel nou kunnen gebruiken?" En dan zeg je: "Triple P heeft..." Dat zeg je niet, maar goed. "Er zijn zeventien vaardigheden, als je die als ouder toepast is de kans groot of dan schep je voorwaarden om het goed te laten gaan in je gezin." Dus dan zeg je tegen een ouder: "Hier heb je een brochure, hier heb je een dvd en ondertussen ga je onderzoeken wat precies gebeurt in je gezin en volgende week kom je terug en dan weet je... dan heb je in kaart gebracht, gewoon geturfd, hoe vaak hij te laat was en hoe vaak hij op tijd was, dat was het probleem. Je hebt daar eens in gekeken (*wijst naar brochure*) en je hebt de dvd gekeken, dus je weet al na een week als gezin hoe het gaat bij jou. En dan gaan we kijken, want dan heb je naar die vaardigheden gekeken, wat is je nou opgevallen?" Ouders hebben dan zelf iets gezien dus die zeggen: "Nou een compliment vind ik zo'n flauwe kul. Hij doet nooit wat goed." "Dan gaan we het daar over hebben. En dan gaan we leren hoe je een compliment kunt geven en we gaan bedenken of hij echt nooit wat doet." Dus dat doe je dan weer samen. Zo ga je aan het werk en een ouder bedenkt uiteindelijk zelf die vaardigheden, het heet ook strategieën bij Positief Opvoeden, die ga ik inzetten. En dan hebben we even geoefend en dan gaat die ouder dat doen en na een week komt hij terug en heeft hij het steeds bijgehouden en dan zegt hij van: "Nou het is drie keer gelukt maar toch twee keer nog niet." Nou, dan gaan we kijken: "Hoe zag die situatie er uit? Hoe heb je je strategie toegepast? Hoe kunnen we dat verbeteren? Dan gaan we nog even oefenen." En de vierde keer moet het allemaal klaar zijn en het werkt eigenlijk ook zo. Het is een wonder, maar het is hartstikke waar. Dus het is heel concreet allemaal. Nou, dat kun je echt met iedereen doen.

Ja en als ik het goed begrip gaat vooral de ouder zelf aan de slag?

Ja. Eigenlijk dat zegt Positief Opvoeden en daarom houd ik er ook heel erg van: je bent alleen maar een doorgeefluik. Ik ben een professional, ik heb al die kennis. Het is niet dat ik niemand ben en ik weet heel veel van de ontwikkeling van kinderen en ik weet hoe het gaat in gezinnen en hoe lastig soms dingen zijn, hoe makkelijk soms dingen zijn en ik zit vol met praktische tips. Nou ik niet zo zeer, maar die opvoedadviseur, ik ook nog wel hoor, maar goed. En daar ga je mee aan de slag, maar je

zegt aldoor: "Jij moet het doen." Ik kan wel zeggen dat een ouder elke avond met zijn kind samen moet afwassen, toch? Dat vind ik zelf een hartstikke mooi moment met mijn puber. Maar misschien hebben al die gezinnen in eerste instantie afwasmachines, maar goed... Nee maar snap je? Dat past bij mij om met mijn zoon zo een beetje neutraal te praten over een vriendinnetje of hij die nou wel of niet heeft en: "Moeten we nou naar de condooms of juist niet?" Weet je wel? Maar goed, een andere ouder heeft hier een ander moment of heeft het niet en moet het gaan zoeken en maken. Dus ik hoef het niet te weten, ik hoef alleen maar te zeggen: "Nou, dit kan en dat kan. En ik weet van deze vaardigheden als je ze goed toepast dat ze werken." En ik kan ook aan ouders uitleggen waarom dat werkt, want dat heb ik geleerd. En als je het uit kunt leggen aan een ouder, dan gaat hij het ook eerder doen, want hij gaat het snappen. En eigenlijk praat je op zo'n manier dat zij het zelf gaan uitleggen. Want de gedachte is natuurlijk dat die ouder zelf leert nadenken en dat hij dit opvoedprobleem heeft hij nu op een bepaalde manier opgelost en dat hij zijn volgende opvoedprobleem, dat hij kan denken: "O ja, o ja. Ik heb dat ergens wel in huis." Maar goed, of dat helemaal lukt? Daar streven we naar, dat ga ik niet garanderen.

10. En wat is de positie van de puber zeg maar in dit alles? Want ik neem aan dat iemand van veertien weet heel goed dat zijn moeder opeens heel anders gaat doen. Hoe is die positie dan?

Nou die zegt: "Wat ben jij nou aan het doen? Zit niet zo te slijmen, weer een compliment." Nou en wat zeg je dan als ouder? "Ja dat is waar! Ik dacht: ik doe het niet goed. Dus ik ben naar het opvoedspreekuur geweest en toen dacht ik: ja eigenlijk ben je wel een leuk kind. Dus daar mag ik wel eens wat van zeggen." Snap je? Dat is niet zo moeilijk, hoor. Vroeger, nou ook wel, de cursus 'Beter omgaan met pubers', die geven we ook nog wel want dat vinden we een heel fijne cursus. En Positief Opvoeden de cursus is veel werk en doen we eigenlijk altijd samen met een samenwerkingspartner, dus dat is een hele klus om dat allemaal op elkaar af te stemmen qua roosters gewoon en uren en weet ik veel. Dus we geven ook nog 'Beter omgaan met pubers', dat geven we alleen. Dat kunnen we bij wijze van spreken, als ze zeggen: "Kom het morgen doen", dan kunnen we dat doen. En daarin doen we heel vaak als laatste dat we vragen of het kind op wil schrijven of er iets veranderd is in het huis. En dan krijg je altijd terug van: "Ze zijn strenger geworden." Meestal betekent dat alleen maar dat ze duidelijker zijn geworden. "Het is leuker in huis, het is gezelliger." Dat zijn dan echt resultaten die je ziet. En dat kan ik voorstellen dat we dat bij de pubercursus van Triple P ook meer moeten doen. Ja, dat dat leuk zou zijn. Maar ouders geven het zelf ook wel terug en heel veel is... Met de cursussen van Positief Opvoeden kun je echt zien dat er wat veranderd is in de opvoedsituatie. Dat wordt helemaal gemonitord, he? Ouders vullen allerlei onderzoekslijsten in aan het begin en aan het eind en bij Trimbos... Wij leveren die gegevens dan weer aan aan het Trimbosinstituut. En zo kun je ook zien of een situatie veranderd is en wij kunnen dat ook zien. Dus als wij dat invullen, kun je, ik ben daar zelf helemaal niet handig in, maar dan krijg je op je computer een schema of een soort cirkeldiagram en dan kun je zien dat het pijltje vooruit is gegaan. Ja? Dus ouders... Je kunt zo inzichtelijk maken dat er iets verbeterd is in je situatie. En dat gebeurt door die onafhankelijke psychologische testjes die je doet. Dus dat is wel boeiend hoor, ook voor ouders. En het belangrijkste is dat die ouder denkt en vindt en dat het ook echt zo is: "Ik doe het beter." Want het stukje zelfvertrouwen is eigenlijk veel belangrijker, want die ouders houden allemaal van hun kinderen, weet je, dat is eigenlijk allemaal het probleem niet. Maar als je meer zelfvertrouwen hebt, dan kun je veel makkelijker zeggen: "Nee luister, je moet om tien uur thuis zijn. Ik weet wel dat al die anderen het zelf mogen weten, maar jij moet om tien uur thuis zijn."

Leuk om te horen allemaal.

Nou, ik kan uren doorgaan, maar laten we zo stoppen.

11. Ja, we hebben wel bijna alles gehad. Ja of u nog aanbevelingen ziet voor ontwikkeling over opvoedingsondersteuning aan pubers, aan gezinnen met pubers? Of u daar nog dingen in ziet die ontwikkeld kunnen worden?

Nou, dat samen met die puber, daar zou ik dan zelf nog wel meer over na willen denken en daar is ook wel wat op ontwikkeld, maar ik denk nog niet zo heel veel eigenlijk. En ik denk dat... En ik geloof ook wel heel erg in groepen, het lijkt mij heel leuk om een ouderavond te hebben rond een thema en ook een jongerenavond daarnaast in die andere ruimte en dat je aan het eind wat samen doet. Dat lijkt mij nou hartstikke leuk om te kijken of je daar even wat beweging in kunt krijgen. Dus dat is wel heel concreet. Ja, ik denk dat we even de tijd moeten hebben voor die pubers, in elk geval Amsterdam. We zijn net begonnen, dus laten we maar even gaan zoeken. Maar ik ben nooit zo goed in aanbevelingen. Hebben jullie nog andere vragen?

12. Nou het enige wat ik me nog afvroeg tussendoor: komt het wel eens voor dat ouders met heel andere verwachtingen dan hier binnenkomen? Want ze moeten vooral zelf aan de slag terwijl ze denken: “Ja maar mijn puber doet het niet goed!”

Ja, natuurlijk, ja, het is altijd de schuld van het kind. En anders van de vrienden van het kind, toch? Dus dat is waar ja, dus daar heb je het over. Ja, dat is heel normaal dat je dat zegt en als je religieus bent dan ligt de schuld ook nog wel eens... “Ja, zo is het leven. Ja? Dus het ligt buiten mij.” Dat is iets waar je het over hebt met elkaar. Dat is heel interessant.

Ja, dan moet je ze toch laten inzien dat ze zelf verantwoordelijk zijn en...

Precies! En als je kijkt naar christenen, dan zeg je van: “Ja, God helpt hen die zichzelf helpen, he?” Dat zeggen ze in de islam ook, dus dat is mooi. Die hebben ook zo’n soort spreekwoord eigenlijk. Dus dat is wel handig als beroepskracht als je dat een beetje weet, dan kun je daar naar refereren. En als je het niet zeker weet, dan zeg je: “Ik heb wel eens gehoord...” Ik zei vroeger altijd van: “Nou, vanuit het christendom weet ik dat. Hoe zit dat bij u?” Dat kun je toch wel vragen? We hebben toch geen geheim? Nee, we hebben een geloof. Nou prima, snap je? Maar de angst bij beroepskrachten om dat soort dingen... Want iedereen heeft altijd van die wolken van: “Ja, maar het zijn natuurlijk islamieten, dus...” Vraag het dan als je het niet weet! Doe. Simpel he? Ja toch? Nou en het is jammer dat mensen dat weinig doen. En eigenlijk alle trainingen die je volgt die zeggen: “Vraag het maar.” Maar toch blijft het altijd hangen: “Ja, het is een islamitisch gezin.” Maar kom maar op een school, nou gisteren was er een groep op een basisschool, ging over seksualiteit en hoe je als leerkracht dat aan de orde stelt. “Ja, het is natuurlijk een islamitisch gezin.” Ja, maar een islamitisch gezin? Dus ik zei een beetje plat dan: “Maar die hebben ook kinderen gekregen, dus die hebben ze en hoe hebben ze dat dan gedaan? Weet je, daar moeten ze toch iets over bedacht hebben met elkaar.” Ja, weet je, ja. En echt het is een wonder hoor, maar het zijn allemaal mensen.

Heeft het dan met een stukje durf en lef te maken om het bespreekbaar te maken?

Ja en je vooroordelen en je verwachtingen en... Ja, dat zijn allemaal valkuilen natuurlijk voor ons. Dus ik roep altijd: “Vraag maar.” En hoe makkelijker je dat doet, hoe meer antwoorden je krijgt. Maar goed, dus dat buiten jezelf zoeken is een ding en dat is bij Triple P bijvoorbeeld, want ze hebben echt alle antwoorden hoor, is dat je... ja, daar heb je het over. En je gaat zeggen en je leert heel erg van ouders... Oké, gedrag komt door verschillende dingen: door je genen, door dat, door dat, door dat. Ouders hebben ook invloed en eigenlijk weet je dat ook best wel als ouder. Dus daar ga je dan op zitten, van: “Nou, laten we daar maar naar kijken. En ook al geloof je het niet, dat zou kunnen, ga nou toch eens even een week alleen maar kijken naar de leuke dingen van je kind. Doe het maar even gewoon. Probeer het maar gewoon.” Nou als iemand dat doet, dan gaat hij ook zien... Goed nou. Ik heb nog wat foldertjes voor jullie als jullie dat leuk vinden en dat kun je meenemen.

Ok. Bedankt!

Interview De Opgroeiwinkel

Instelling	De Opgroeiwinkel
Afkorting	DOW
Plaats	Arnhem
Datum	16 maart 2011
Tijd	10.00 – 11.00 uur
Middel	Gesprek

Kun je vertellen hoe het hier werkt? Komen de mensen zelf binnenlopen of zo?

Nou, nee. Het heet wel De Opgroeiwinkel, wat een beetje aangeeft van: je kunt hier zo binnenlopen. Dat kan, maar meestal zie je toch wel dat we... Ja, ze nemen contact op via de mail of telefonisch. En dan maak je een afspraak en dan komen ze hierheen. Dus het is nog niet zo Opgroeiwinkel dat de deur altijd openstaat, maar misschien dat dat uiteindelijk wel zich zo gaat vormen.

Kun je iets vertellen over De Opgroeiwinkel?

Nou... De Opgroeiwinkel bestaat nu, als ik het goed heb, een dik jaar tot twee jaar. De orthopedagoge Janneke de Heus, mijn stagebegeleidster, die doet dit. Wij werken vanuit Triple P, Positief Opvoeden. Ik weet niet of jullie daar al iets van ooit hebben gehoord of kennen?

Ja, gehoord. Ik ken het inhoudelijk niet.

Oké. Nou goed, ja dat is wel echt de methode en werkwijze waar ze mee werkt. Dus dat is wel leuk om straks even te vertellen wat dat dan is. En verder is het wel een heel breed aanbod. Het is wel de ouderbegeleiding die het meest wordt gedaan en daarnaast hebben we ook KIES: kinderen in echtscheidingssituaties. We hebben net gisteren de laatste bijeenkomst voor de ouders mee gehad. Dus dat is voor één keer een traject afgerond. En sociale vaardigheidstraining bieden we aan voor kinderen, die loopt nog met vier meiden. Dat is heel leuk, maar dat is wel een beetje... De opvoedingsvragen die hier vooral komen is vooral voor jongere kinderen van de driftbuien of de eetproblemen of ja, de beetje standaard opvoedingsproblemen. En daarnaast komt het thema echtscheiding ook wel veel aan bod hier. Dus twee elementen zitten vooral bij de opgroeiwinkel wat er komt.

1. Oké. En jullie hebben wel af en toe gezinnen hier met pubers?

Eh ja. Nou, ik ben er dus zelf nog nooit bij geweest. Ik heb zonet even gevraagd: "Hoeveel heb je er dan ongeveer gehad?" Zeg maar de afgelopen twee, drie jaar zijn hier acht gezinnen geweest die dan ongeveer... die dan vragen hadden over hun puber. En het is ook wel dat Janneke ook wel pubers individueel begeleidt. Maar ik begrijp dat het voor nu gaat over ouder, gezinsondersteuning inderdaad.

Ja, wel bij gezinnen met pubers.

Ja precies. Ja maar omdat Triple P... Waar we vanuit werken dat wordt ook toegepast op de gezinnen van pubers. Dus uiteindelijk valt dat... De werkwijze is zeg maar allemaal hetzelfde. Voor de jonge kinderen en voor pubers. Het zijn natuurlijk wel een aantal andere aanpakken die ze aanraden, zoals je hebt voor de kinderen beloningssystemen middels een beloningskaart en voor de pubers is er dan een contract dat je afsprekt, samen openstelt en daar... Dus het is natuurlijk wel toegespitst op de wat oudere kinderen.

Ja, want ik had wel gelezen dat er zo'n nieuwe Triple P cursus komt voor elf tot zeventien jaar, toch?

Ja, dat is echt... Want Triple P daar zal ik wel even wat over vertellen. Triple P dat komt oorspronkelijk uit Australië en dat is nu in meerdere landen wordt dat toegepast. En in Nederland is het nog vrij nieuw, sowieso het hele Triple P. En in Gelderland is Janneke één van de weinigen die Triple P aanbiedt, want ze willen er nog niet echt aan. Terwijl het echt een topprogramma is! Maar het gaat heel erg vanuit het positief opvoeden en je ziet hier ook wel: ze hebben een aantal uitgangspunten en dat is heel erg gericht ook op de interactie tussen ouder en kind. Na ja, wat je leest: een veilige en stimulerende omgeving bieden, positieve ondersteuning (dus negatief gedrag proberen te negeren en positief gedrag echt gericht prijzen en belonen), een aansprekende discipline (dus snel reageren, direct reageren en duidelijke instructies geven) en realistische verwachtingen. Ik vind die altijd wel mooi. Dus kijken naar wat je kind kan en... wat er staat: ja, dat hij het in eigen tempo doet en dat je daar je aanpak op moet afstemmen. En goed voor jezelf zorgen, die is ook heel leuk, die kom je niet vaak tegen. Maar het is wel, als je als moeder of als vader doorraast (werken, wassen, strijken, opvoeding), dan kun je jezelf daarin nog wel eens verliezen en dan is het moeilijker om een kalme opvoedingsaanpak uit te oefenen. Dus dat wordt er wel heel erg bij genoemd en erbij gehaald: dat je gewoon op een dag even een momentje, vijf minuten, even de krant gaat lezen. Dat je gewoon even

een momentje bewust voor jezelf pakt zodat je meer positiever op je kinderen kunt reageren. En dan is Triple P..., die bestaat uit verschillende niveaus. Niveau één dat gaat heel erg over media en PR, dus de uiting naar de buitenwereld. Niveau twee is... ze werken met allemaal informatiesheets, dus dat is een eenmalige kleine vraag en dan kunnen ze een informatiesheet mee krijgen. En niveau drie en niveau vier daar komen ouders vooral bij voor ons en dat is toch wel een beetje... Niveau drie is vier bijeenkomsten, dan komen ze hier vier keer en dan gaat het over vragen... ja, voor pubers... het is wel leuk om het over pubers te doen. Dan kunnen de mogelijke problemen... vechten of agressief gedrag vertonen of schoolverzuim. En niveau vier is dan weer een stapje hoger. Dat is ook acht tot tien bijeenkomsten, dus dat is een langer traject en dat is meer dat ze meerdere problemen met ongewenst gedrag hebben: alcohol, drugs of familieconflicten. Met de intake, zeg maar, de eerste keer, meteen bij bijeenkomst één ga je kijken met de ouders welk niveau echt past bij de vraag die ze hebben. Wat was jouw vraag nou waarom ik over Triple P begon? Ik weet niet hoor, maakt ook niet uit, we gaan gewoon verder. Hebben jullie vragen verder nog over Triple P?

Nou, het is zeg maar zo dat een licht probleem is dan niveau één en hoe zwaarder...

Nou, niveau één is wel echt de media, dus eh... In Amsterdam is het heel erg geïmplementeerd en dan zie je ook dat niveau één het overbrengen is van Triple P naar een heel grote schaal. Dat is nog niet eens opvoedingsondersteuning, maar dat is gewoon het aangeven dat het er is. En dat benoemen ze bij niveau één. En wij doen meestal niveau drie en vier. Ja, het is heel leuk om mee te werken, want dat vind ik ook gewoon heel interessant dat... Het wordt allemaal onderzocht en het wordt niet eerder..., het komt niet eerder bij ons terecht voordat het door het NJI helemaal onderzocht is op haalbaarheid en functionaliteit en dat Triple P Tiener... Dat vroeg je, dat je las op de site... Triple P Tiener is ook pas net in Nederland, zeg maar. Het is allang in Australië allemaal in het Engels, maar ze gaan dan eerst bij het NJI gaan ze allemaal onderzoeken en ze gaan het aanpasbaar maken en aanpassen zodat het hier in Nederland ook toepasbaar is. En de oudercursus Tiener Triple P is nog niet... De ouderondersteuning is nog niet vertaald voor in Nederland. Maar de oudercursus, dus dat een groep ouders met problemen met pubers kunnen komen, is al wel aan de gang hier. Maar wat mijn stagebegeleidster ook zegt: het verschilt... Eigenlijk de basisprincipes zijn gewoon hetzelfde en ze heeft dan ook met die acht gezinnen die ze hier heeft gehad, heeft ze wel gewoon de Triple P niveau drie of vier gewerkt. Maar je past het iets anders aan en maar nu is dus ook... dan krijg je een tienerprogramma en dat is wel echt een heel fijne aanvulling dat die er bij is gekomen.

2. En kun je iets meer vertellen over de verschillen als je daar al wat van weet? Net noemde je dan dat contract, maar zijn er nog meer dingen, andere dingen?

Even nadenken, volgens mij heb ik... Ik heb een aantal een beetje doorgelezen en ik heb een aantal dingen ook opgeschreven. Even kijken hoor. Dat is... O ja, dat wordt ook vooral..., dat is bij Triple P voor jonge kinderen ook al wel gedaan maar hier hebben we het ook vooral gelet op de communicatie. Dus hoe houd je de communicatie goed tussen je kind, tussen je puber en de ouder? En dan had je het oudercontract inderdaad. O ja en je hebt... Het is meer dat ouders inzicht krijgen dat ze ook kunnen onderhandelen, dus dat je onderhandelt met de tiener en dat ze zelf met oplossingen komen. En ook een belangrijk punt dat ze aangeven is dat je het gevoel erkend. Dus een puber is helemaal door het lint want hij mag niet naar een feestje en anderen mogen dat wel en dat je dan niet als ouder daarin gaat van: "Ja, maar vorige week ben je wel gegaan, dus wat zeg je nou?!" Weet je wel? Dat je meegaat in die woede, maar dat je zegt van: "Nou, ik zie dat je er overstuur van bent, zullen we nu even... of wil je er nu over praten of wil je even straks bij de thee erover praten? Want ik zie dat je nu een beetje opgefokt bent." Dat klinkt heel... ja, hoe zou je het... moederlijk of zo, maar het is... wat wel blijkt is dat ja... dan overlapt het elkaar niet. Dus dan is het gewoon van: "Oké, ik zie dat je pissig bent of boos bent, oké, dat heb ik gezien. Ik hoef het nog niet goed te keuren, maar ik heb dat wel gezien." En dat is al... Ja, die bevestiging dat is voor iedereen denk ik heel gunstig. Dus voor die pubers ook, want die zijn, ja... die zijn toch zich aan het losmaken en dat is ook wel waar de tienermethode op ingaat. Dus het loslaten van je tiener, want die is zich aan het losmaken, en hoe ga je daar dan als ouder mee om? Dus dat zijn eigenlijk denk ik een beetje zo de verschillen.

En je zei dat in Gelderland ze er vaak nog niet aan willen, dat jullie hier de enige, nou één van de weinige zijn. Heb je een idee waardoor dat komt dat anderen het niet willen?

Ik weet... Ik kan het niet met zekerheid zeggen, maar volgens mij is het een beetje qua prijks kwestie. Omdat er zoveel onderzoek is gedaan, wordt gedaan, is het gewoon ook prijzig. En als instellingen dat willen inhuren, zeg maar, ja inhuren... hoe zeg je dat?

Die materialen dan.

Ja, als je die methode aan wil gaan als instelling, zeg maar als grote instelling, dan is dat gewoon een stuk duurder dan een andere methode. En ja, ik denk dat daar het voornamelijk nog ligt. Maar zoals in

Amsterdam, dat is eigenlijk de pilot geweest en daar is iedereen aan de Triple P. Dat is echt van kinderdagopvang tot jeugdzorg.

Ja, want je ziet heel vaak zo'n klein logootje op een site, van Triple P.

Ja, klopt. En daar is ook de PR helemaal een grote actie ingezet. Dus ja, het is ook een beetje... ja misschien Gelderland loopt een beetje achter of zo? Ik weet het niet. Dat durf ik niet met zekerheid te zeggen, maar als instelling kun je kiezen uit zoveel methodes en ook moet je maar net, ja, voor jezelf verzinnen: "Daar ga ik aan of niet." Dus dat ja. Ik denk dat het vooral een geldkwestie dan betreft of het wel of niet... of je het wel of niet doet.

3. Want jullie maken dan gebruik van Triple P. Zijn er ook andere methodieken die jullie gebruiken?

Nee. We zijn helemaal Triple P. Nee, het is niet... Nee, maar dat komt ook omdat het zo ontzettend laagdrempelig is Triple P. Het gaat uit van echt van de basis aan vaardigheden en wat mijn stagebegeleidster ook wel aan heeft gegeven is: zij vindt het heel mooi om bezig te zijn met interactie tussen ouder en kind, maar het is ook wel dat Triple P heel erg uitgaat van het ontwikkelen van de inzichten bij de ouders zelf. Dus het is niet... Want we werken ook met allerlei vragenlijsten waarin de ouder zelf gedrag gaat volgen bijvoorbeeld. Na ja en dan zie je toch dat een ouder heeft van: "Wow, ok. Dat gebeurt er en wat doe ik dan en wat heeft dat voor gevolg?" En ze gaan ook heel erg kijken bij de oorzaken van..., de mogelijke oorzaken van het gedrag: wat hebben zij daar zelf voor rol in? Dus dat is ook wel heel mooi. Je laat de ouders eigenlijk werken en het is niet dat je ze oplegt van: "Zo en zo moet het." En dat is heel werkbaar en dan heb je niet heel veel mogelijke problemen en dan is het werkbaar. Je kunt er gewoon lekker mee werken.

4. En je zei net dat het laagdrempelig is, kun je een beetje schetsen hoe zij zo, je stagebegeleidster, een gesprek met pubers zou aanpakken?

Ja, nou ja, dat is eigenlijk voor ieder gezin een beetje hetzelfde. Het is zo dat ouders dan contact opnemen via de telefoon of mail en dan is het aan ons om de vragen een beetje duidelijk te krijgen. En dan komt er een vrijblijvend kennismakingsgesprek, dus dan komen de ouders hier om met ons kennis te maken en met De Opgroeiwinkel en met ons aanbod. En wij kijken ook naar de vraag van de ouders: hebben wij wat te bieden wat zij verlangen? Zoals wat hier... Ze neemt geen testen af of... En dan verwijzen we door naar een instelling die dat wel doet, dus dan kijk je daar eventjes naar en dan nou ja: "Kunnen wij bieden wat jullie willen?" En, nou ja, dan komt de eerste intake en ik heb het een beetje geschetst trouwens, voordat ik het een beetje vergeet. Nou, dan hebben we de intake en o ja, dan wordt meer ingegaan op de vraag en dan (meestal is de intake wel met ouders dus ook met ouderondersteuning en pubers betreft)... Dan gaat Janneke wel eerst aan de slag met de ouders. En tussen de eerste en de tweede bijeenkomst kan er een observatie gedaan worden thuis en dan heeft ze misschien een gesprekje met de puber, maar verder wordt de puber wel een beetje er buiten gehouden. Het is vooral echt wel gericht op de ouders en stel er zijn later nog vragen vanuit de puber of die is heel angstig of die heeft problemen met het zelfbeeld of et cetera, dan kan dat vervolgen met de puber individueel. En dan wordt dus gekeken naar: wat kunnen de oorzaken zijn? Wat is het gedrag wat de puber laat zien en wat is het gevolg? En in de volgende bijeenkomst wordt er dan ingegaan... na ja, wat... o ja, dat de ouder dus het gedrag gaat volgen. Dus die gaat het in schema zetten en die gaat echt kijken en observeren naar: wat is dat gedrag? En daarmee gaan ze ook doelen voor verandering samenstellen en daar komt een opvoedingsaanpak uit. En die opvoedingsaanpak die gaan ze in de praktijk brengen. En die opvoedingsaanpak die wordt dan door middel van zulke sheets, weet je wel,... Dit is dan vrienden en relatie, maar je hebt ook over roken, drankgebruik, allemaal sheets en daar kunnen tips uit gehaald worden en dan wordt het een stappenplan, zeg maar, dus echt een plan van aanpak. En die is... Die moet het dan toepassen in hun gezin en dan wordt er later over geëvalueerd en die kijken naar of er nog aanpassingen moeten gedaan worden en wat ze nodig hebben om dit succes, zeg maar... Want meestal zie je wel dat het heel goed werkt. En om dat vast te houden in de toekomst.

5. Maar de puber wordt dus niet echt bij het traject betrokken?

Nee, niet inderdaad in contact, zeg maar. Maar het is natuurlijk wel de vraagstelling, want jullie hebben ook een vraag over met het systeem werken. Ja, we werken wel heel erg vanuit het gezinssysteem, zeg maar, maar het is niet dat het hele gezin allemaal hier komt. Het kan soms met observatie, maar het is vooral dan van: ja, hoe doet het zusje dan of hoe doet het broertje of hoe doet de vader dan?

Dus jullie hebben het over het gezin?

Ja, dus je betreft ze er wel bij, maar het is niet heel erg contactgericht.

6. En komt het dan voor dat jullie gedurende het traject steeds over de puber praten, maar de puber zelf nog nooit hebben gezien?

Nee, er is meestal wel tussen de eerste en de tweede keer wel even een gesprekje of een observatie of een observatie en een gesprekje met de puber. Dus de observatie is ook altijd óf hier met degene die het betreft, en meestal is dat het hele gezin dan, óf bij het gezin thuis. En dan is er ook gewoon een kort gesprekje met de puber. Het is niet dat de puber er helemaal niks van afweet, dat zou voor enorme frictie zorgen.

7. En weet je wat de reden ervan is dat jullie verder de puber niet bij het traject erbij betrekken?

Moet ik even over nadenken. Wat zal de reden zijn? Ja, na ja, omdat dit toch wel echt een ondersteuning, opvoedingsondersteuning, is die vooral gericht is op de ouder: dus ouderbegeleiding. En dat vind ik persoonlijk ook wel het mooie eraan, want het is heel vaak dat je ziet in de hulpverlening dat de puber wordt aangepakt en de puber die krijgt de 'verzorging', zeg maar, die hij dan op dat moment nodig heeft. Maar dan komt hij thuis en zijn ouders die gaan niet mee met die ontwikkeling, zeg maar. Het is het mooiste als ouder en kind begeleid worden, maar vooral de ouders die kunnen heel veel betekenen in de communicatie naar hun puber toe. Dus ik denk dat het daarom vooral... Triple P is ook gewoon heel gericht op die ouder, op die ouderondersteuning.

8. En is het dan dat jullie op basis van die observatie dan een idee hebben hoe de communicatie gaat tussen ouder en kind?

Ja, dat wordt er ook meestal wel uitgelicht ja. Want ja, daarom ook die observatie, want je hoort natuurlijk wel de ouders die... Want daar wordt ook wel gericht naar gevraagd en in je vraagstelling van: "Ja, hoe is de interactie en hoe zit dat er dan uit? Noem eens een voorbeeld." Maar met een observatie kun je dat natuurlijk heel goed zien hoe dat dan in zijn werk gaat.

9. Welke verwachtingen hebben ouders een beetje als ze hier binnenkomen?

Nou, dat is vooral de verwachting van: "Hoe kan ik beter met mijn puber omgaan en hoe bereik ik het dat mijn puber gewoon beter in zijn vel zit?" Dat zijn vooral de verwachtingen van... Ja, de vragen die komen van: "Kunnen jullie ons helpen?" Dus ja.

10. En we hebben ook een nog vraag van: wat vraagt het van opvoedingsondersteuners om met gezinnen met pubers of met ouders van pubers te werken? Vergt het nog andere capaciteiten?

Nou ja, eigenlijk is dat... Ik heb het zonet ook even over gehad, is het... De capaciteiten die je bij elke oudergesprek moet, wel moet bezitten en dat zijn gewoon de luistervaardigheden (en vooral vanuit de Triple P dan zo de vraagstelling formuleren dat de ouder zelf aan het werk gaat en die inzichten zelf creëert), samenvatten, ook de bevestiging geven van: "O, ik heb gehoord wat je zegt" en een beetje een voorbeeldfunctie ook wel geven. Want als je een ouder hebt met een puber die agressief gedrag vertoont en de ouder die geeft hier zelf aan van: "Nou, ik vind deze methode echt helemaal niets en dit en dat", laat dan zelf als begeleider ook zien hoe je dat het beste kunt aanpakken, zeg maar. Dus niet gaan verdedigen of wat dan ook, maar gewoon van: "Ik hoor wat je zegt." En uitleggen wat Triple P nou wel misschien te bieden heeft en door gaan vragen van: "Wat maakt dat je dit zo denkt en wat heb je nodig om het wel zo..., om het wel te kunnen toepassen?" Dus ik denk dat... ja, dat is... Oudergesprekken dat is..., dat maakt niet zo heel veel verschil tussen puber en kleine of jonge kinderen. Je hebt natuurlijk ook altijd de verschillende soorten ouders, maar dat kunnen bij kleine kinderen zijn of dat kunnen bij pubers zijn. Dat is op zich niet echt een verschil daarin.

11. En komt het ook wel eens voor dat één van de ouders bijvoorbeeld niet meer mee wil werken?

Ja. Jawel en dat is vooral dan in echtscheidingssituaties, maar we zien wel meestal dat hier wel de ouders... Ja er wordt wel gevraagd naar van of allebei de ouders willen komen, want dat is gewoon het mooiste om mee te werken. Maar meestal zie je toch wel dat één van de ouders dan komt. Maar die bespreekt het dan wel weer thuis, zeg maar. Dus ja, het is ook een beetje aan de ouder en hoe je je daarvoor wilt inzetten, want het heeft ook geen zin dat hier een ouder zit die zich hier eigenlijk niet wil inzetten. En dan houdt het voor ons ook een beetje op.

En komt het ook wel eens voor dat jullie aanraden iets te doen en dat ze dat echt niet willen doen? Dat er echt weerstand is?

Nou ja, Triple P is wel heel erg gekenmerkt met allerlei vragenlijsten die ze moeten invullen en scores. En ja, voor de ene ouder werkt dat wel heel erg en voor de andere ouder werkt dat niet. Maar dan kan ook gewoon gekeken worden van: is het de hele Triple P methode wat niet werkt of is het alleen die vragenlijsten of die scores? En dan kan er gekeken worden van weer: "Wat heb jij nodig om het wel te doen?" En misschien is het dan een aangepast programma. Maar het is ook niet dat we ons willen vasthouden aan dat en dat leggen we op en dat moet de ouder uitvoeren. Het is heel erg van: als de

ouder het niet ziet zitten, dan moet er gekeken worden..., misschien moet er doorverwezen worden of naar iets anders. Het is niet van: "Jij bent nu hier binnen, dus jij blijft hier binnen." Dus nee, dat nee. Maar dat commentaar dat komt vooral inderdaad wel een beetje op de soms ja, vele vragenlijsten, de schema's, gedragskaarten. Maar anderen vinden het weer wel fijn, dus het is heel afwisselend.

Ja, want je vraagt denk ook best wel wat van ouders om dat gedrag echt te overzien en dan nog in kaart te brengen.

Nou, ik zal even een voorbeeld laten zien, dan weet je een beetje... Want het is eigenlijk..., valt het, valt het vaak qua werkzaamheid best wel mee. Dit is dan zo'n gedragsschema en dan is het de bedoeling dat ze het toch een paar keer in de week het gaan volgen. En dit is gewoon heel werkbaar, ook als ze weer hier komen, want dan kun je heel goed zien van: wat is de rol van de ouder hierin en wat zijn dan je doelen voor verandering om het te veranderen? Dus ik denk niet dat je heel veel vraagt van ouders, ik denk wel dat ze het zelf eerst even denken van: "O ja, we krijgen huiswerk mee." Want het is een soort huiswerk en: "Ja, we zitten niet op school." Dan hoor je die reacties ook wel, maar ze doen het toch wel. En dan komen ze weer hier en dan zie je echt dat ze ook zeggen van: "Ja joh, en dan deed ik dat gewoon..." En ja, weet je, het is heel leuk dat het toch wel die functie bezit om die inzichten te krijgen.

Ja, een stuk tastbaarder wordt het dan.

Ja.

12. En je noemde ook wat eerder, zeg maar, dat jullie heel erg gericht zijn op de communicatie tussen ouder en puber, om dat in zicht te krijgen, meer te bevorderen. Kun je daar nog iets meer over vertellen? Hoe je dat dan aanpakt?

Hoe bedoel je precies?

Nou, je zei net al een tijdje eerder, van dat jullie de communicatie dan proberen in kaart te brengen en dat zeg maar weer positief te laten verlopen.

Ok, dus een beetje handvaten die worden geboden vanuit de Triple P. Dat is vooral (dat moet ik even uit mijn hoofd noemen, want het is voor tieners wel iets anders) dat er ook gericht aandacht wordt gegeven. Dus dat je kijkt naar leuke activiteiten die je kunt aanbieden om samen te doen. Ik ga het even voor je opzoeken, het staat hier wel in. Ik heb er gewoon nog niet mee gewerkt, dus... Ik vind het ook leuk hoor, want het is ook een goede les weer voor mij dat ik dit gewoon weet. Het aandacht geven, mogelijkheden bieden voor boeiende activiteiten en beschrijvend prijzen. En dat hebben ze dan vooral... manieren om aandacht te geven. Nou, er staan niet echt voorbeelden bij van manieren om aandacht te geven. Maar ik denk dat ze daar vooral bedoelen mee.... Dat is ook wel een beetje bij Triple P voor jongere kinderen dat je... Je kunt de hele dag kun je half aandacht geven tussendoor of tussen het schoonmaken door, maar dat je echt eventjes gewoon lekker met ze gaat zitten: een kopje thee gaat drinken met zo'n puber en echt er mee gaat praten. En dat is ook wel wat ze noemen, dat je contact maakt en dat je gewoon op een bepaalde manier ook praat met je puber en dan ook echt luistert naar wat de puber zegt, ook al ben je het misschien er niet mee eens. En dat is ook een vorm van bevestiging van: "O ja, ik hoor je, je bent er." En ik denk dat dat ook heel bevorderlijk is voor die ouder-puberrelatie. Ik weet niet of jullie een beetje zo.... wat je wil?

13. Kijk, als je er inderdaad niet mee werkt, dan weet je niet echt de dingen... we kunnen er op zich wel verder mee. Je hebt bijvoorbeeld een gezin en die is vastgelopen in de opvoedingssituatie en dan gaan jullie letten op de communicatie en de interactie. Zijn er nog meer dingen waar jullie specifiek mee aan de gang gaan om het weer goed te laten lopen, dat de ouders en puber weer door één deur kunnen?

Nou, dat hangt er natuurlijk wel weer heel erg van af waar de ouder zelf mee komt, want dat is... Wij letten op de communicatie, interactie. Dat is natuurlijk wel waar, maar het is ook wel dat de ouder zelf bepaalde dingen aankaart en daar gaan wij mee aan de slag, want de ouder die kent de puber het beste, die heeft er elke dag mee te maken. Dus het is niet per se zo vanuit ons van: daar letten we specifiek op. Het is meer vanuit de ouder, maar het is wel de interactie. Ja, waar letten we nog meer op? Nou, ik denk niet dat er per se vanuit ons echt ergens op wordt gelet. Het is gewoon dat je met de vraag van de ouder..., dat wij daar handvaten aan kunnen geven en dat zijn die duidelijke instructies geven, afspraken hebben, zo'n contract.

Dus heel vraaggericht werken jullie eigenlijk.

Ja. Eigenlijk wel, want ik zit nu na te denken: het is niet dat wij van te voren als ze hier komen dat we dan een verhaal vertellen en dat we specifieke punten echt qua interactie of communicatie uitpakken. Het is gewoon dat het gedrag... Als het gedrag heel erg wordt omschreven van..., dan pakken wij er juist uit van..., dan gaan wij vooral door van: wat is de rol van de ouder daarin en wat is het gevolg daarvan? Dus een beetje met dat GGG-schema. In ieder geval. En ja, veel vraaggericht inderdaad en

niet echt vanuit ons, maar vanuit hun. Wel grappige vraag, want ik had er nog bij stilgestaan dat het zo werkt hier.

En zij komen dan met een vraag binnen en wat als jullie nou zien van: “Eigenlijk gaat het daarin ook niet helemaal lekker of...” Kaarten jullie dat aan?

Ja. Maar dan doen we dat wel op zo'n manier dat uiteindelijk de ouder er zelf mee komt.

Hoe doe je dat?

Nou, door echt... door... Of je moet een heel eigenwijze ouder hebben, maar meestal merk je dat door bepaalde vraagstelling, dus niet oordelend, maar gewoon te vragen van... Er is een specifiek punt waar jij dan denkt dat het mis in gaat, zeg maar, maar zelf heeft de ouder dat niet heel erg benoemd, dan vraag je naar een situatie waarin dat voorkomt en dan, na ja, laat je de ouder de stappen maken van: “Wat gebeurde er, wat deed de puber toen, wat deed jij toen en wat was het gevolg?” En dan zie je toch dat het er uit wordt gelicht en door de ouder zelf ook waarschijnlijk. En dan kun je daar op door van: “Ok, nou, dat geef je aan, hartstikke goed en wanneer ging dat goed en wat wil je daar misschien nog verbeterd in zien?” En dan is het opeens toch gedraaid naar wat de ouder zelf aangeeft. En dat is het mooie hoor, om daarmee ouders mee bezig te laten gaan. Want je ziet gewoon dat het veel werkbaarder is voor de ouder zelf ook dat ze zelf daarmee komen en zelf...

Als het hun eigen vraag is.

Ja. Maar het is lastig hoor, want je bent natuurlijk wel... Ja, je wilt het liefste lekker allemaal oplossingen loslaten op zo'n ouder. Tenminste ik, ik ervaar dat soms wel eens en gewoon, ja: “Zo zou je het kunnen doen en zie je dat...” Maar weet je, het is een kunst, maar als je je vraagstelling helemaal goed hebt, dan is het heel werkbaar merken we hier.

Ok, dus dat is iets wat heel erg werkt: dat de ouder zelf met de vragen gaat komen en het gaat inzien. Zijn er nog meer dingen die juist waarvan je zegt: “Ja, dat werkt echt heel goed”?

Ja, vanuit de Triple P, zeg maar, of...

Ja, of algemeen of eigen inzicht.

Nou ja, dat is echt wel nummer één hoor, dat eigen inzicht dat dat heel erg werkbaar is. En toch wel dat positieve: dat je gewoon ziet dat ouders ook merken dat ze zelf gewoon in een positievere sfeer komen als ze sommig gedrag gewoon lekker negeren en wat negeerbaar is en je vindt het misschien irritant, maar... en dat je dat positieve gedrag beloont. Dat is ook wel gewoon heel werkbaar. En ook bij pubers, want jonge kinderen die hebben misschien iets meer behoefte aan... Maar pubers net zo. Het is toch gewoon voor je zelfvertrouwen heel fijn.

14. En maken jullie er zelf ook gebruik van? Van het positief benaderen in gesprekken naar ouders? Dat je naar ouders aangeeft wat er goed gaat?

Ja, goede vraag. Nee, dat is inderdaad wel het uitgangspunt: wat gaat er goed? En we vragen ook altijd naar de succesverhalen en: “Wat heb je dan nodig om dat weer te laten gebeuren, of constanter of vaker?”

15. Want hoe maak je die draai, zeg maar, van ze komen met een probleem een soort en dan ga je die draai maken naar wat gaat er goed, zeg maar?

Nou net wat je zegt: “Wat gaat er goed?”

O, dus zo maak je die draai.

Ja, als je een beetje de vraag duidelijk hebt en de oorzaken in kaart hebt gebracht en dan een situatie hebt geschetst en: “Wat gaat er dan goed?” En ja weer: “Wat heb je dan nodig om dat... Wat was de reden dat het toen goed ging? Wat waren de factoren waardoor het goed ging? Was je kalm, was het rustig in huis?” Weet je, zulke dingen en dan zien ze ook wel van: “O ja, dat heb ik allemaal nodig om het goed te laten gaan.”

16. Er komen allemaal dingen uit de theorie naar voren. Zijn er ook dingen waarvan je zegt: “Als je begeleiding biedt aan ouders dan moet je dat echt niet gaan doen.”

Ja, dat is een beetje de do's en don'ts he? Ja, dat vonden we een moeilijke. Want op de ouderbegeleiding gericht had mijn stagebegeleidster wel een beetje als don't dat je... Of op de ondersteuning, niet op de ouderbegeleiding, maar gewoon ondersteuning dat je je alleen op het kind richt. Dat het kind alleen individueel hier komt en dat de ouders verder daarbuiten worden gelaten. Dat is eigenlijk een beetje een don't. Stel er komt een puber en die komt hier individueel en dat je de ouders dan niet meeneemt in de fases, ja, wat ik zonet ook al wel zei: dat hij dan thuiskomt en dan eigenlijk wat hij hier heeft geleerd in de praktijk wil brengen, maar de ouders die weten niet wat ze ermee aan moeten en dan stukt het, zeg maar. En een do dat was, ja, wat ik ook al wel heb verteld, dat je hier ook als voorbeeldfunctie kan fungeren voor ouders. Dus als een ouder weerstand biedt, hoe ga je daar dan mee om? En dan laat je ook zien hoe zij met hun puber kunnen omgaan.

En je zei net bij die do'nt van: als de puber dingen aangeleerd krijgt, dan weten de ouders niet dat hij dat geleerd heeft. Maar zou het ook andersom zo kunnen zijn dat ouders hier dingen geleerd hebben en dat de puber denkt: "Wat ben jij nou aan het doen?"

Ja. Dat kan best, maar het is wel... De methode is wel heel erg gericht op de communicatie, dat je er ook over praat. En zoals zo'n contract, dat maak je samen. De huisregels maak je samen. Dus dan is dat aan de ouder om dat duidelijk uit te leggen, maar van puber naar ouder is dat soms gewoon wat lastiger, want die puber die wil het misschien liever lekker bij zichzelf houden en...

17. En kun je een voorbeeld noemen van zo'n huisregel die je dan zou kunnen maken?

Nou ja, je hoort wel vaak dat ze niet op tijd thuis willen zijn of voor het eten, dat ze dan daar een beetje laks mee omgaan en dan zou zo'n regel zijn: "We zijn op de afgesproken tijd thuis." Maar het is ook allemaal weer positief geformuleerd. Daar maak je ook weer even die link naar het positieve, dus was het wel moet doen en niet wat het niet moet doen.

Ja, dus niet van: "We komen niet te laat" maar "We komen op tijd".

Ja. Heel herkenbaar he?

Ja, een beetje van het competentiegericht werken.

Ja, daar zitten ook wel factoren inderdaad van in. Ja, klopt. Jullie hadden ook nog de vraag van: Wat heb je nodig om het te geven, zeg maar, als begeleider zelf.

18. Ja, wat vraagt het van hulpverleners?

Ja, om Triple P te geven, moet je een HBO-opleiding hebben en je moet de training gevolgd hebben en er moet intervisie plaatsvinden. Dus er vindt ook intervisie tussen andere Triple P trainers plaats. En dat is een must.

Dus jullie hebben dan ook intervisie met andere opvoedingsondersteuners?

Ja. En na ja, wat ik zei: de technieken, de gesprekstechnieken. En dat vond ik ook nog wel een leuke vraag: wat kun je tegenkomen bij een puber, met doelgroep wat zijn lastige factoren? En na ja, mijn stagebegeleidster kwam met het verhaal van die begeleidde dan een puber individueel en die kwam dan hier stoned binnen en dat heb je dan wel of die kwam gewoon niet opdagen. En die zijn natuurlijk heel erg veel hun eigen grenzen aan het verleggen en dat vond ze wel eens lastig om daar mee om te gaan. Maar dan legde ze het ook heel erg bij de jongere neer van ze zat er ook niet bovenop, dus dan belde ze gewoon een paar dagen later van: "Hé, je was er niet en wat heb je nodig om wel te komen?" Het is echt allemaal van: "Wat heb jij nodig?" En ja, soms is het werkbaar en soms is het natuurlijk ook wel lastig. Van, ja: "Wat heb je nodig?" Dat is wel lastig om te... Maar hij was heel chaotisch, dus hij had het nodig om structuur te krijgen. Dus ja, dat was het lastige. En als heel leuk punt aan de doelgroep... Ik niet of jullie daarmee trouwens de doelgroep pubers bedoelde of de ouders met die vraag.

Allebei wel, maar vooral de puber inderdaad. Dat is toch een aparte doelgroep, want bij jonge jongeren, die zijn zich er minder bewust van dat er opvoedingsondersteuning is. Ze zijn een minder betrokken partij in die zin.

Nee maar,... En ze had als leuk punt van ze hebben echt hun eigen ideeën en hun eigen mening en dat vond ze wel heel erg leuk. Dat heb je met jonge kinderen natuurlijk een stuk minder.

19. Ok, ja. We hadden ook nog de vraag: waar loop je in de praktijk tegenaan? Maar ik weet niet of je daar nog iets...

O ja, daar had ze... Maar dat is ook bij jonge kinderen zo, hoor. Maar ouders denken snel dat het bij het kind ligt, zeg maar. Dus die kunnen snel wijzen naar "Mijn kind die doet dat" en die zijn zich niet zo bewust van dat ze zelf daar heel erg veel in kunnen betekenen. En zo komen ze dan ook binnen, dus het is zo van: "Ja, Pietje die is vervelend en dit en dit en dat en dit of dit of dat is er aan de hand." En na ja, Triple P is natuurlijk heel erg gericht van: kijk maar eens eventjes wat je zelf..., wat je zelf daarin kunt betekenen. Maar het is niet dat... Dat vind ik ook wel het mooie en misschien wel beetje sluwe aan de methode: het is niet dat ze zeggen van... heel direct van: "Ja, we gaan nu naar jullie handelen kijken." Het is echt, het wordt een beetje met een... Na ja, met zo'n gedragskaart en ja het wordt wel heel erg gericht op het gedrag van het kind, maar met de vraagstelling wordt toch helemaal gekeken naar hoe hun aanpak is, wat zij daarin kunnen veranderen.

Nou ja, ik zat ook te denken toen je dat daarnet zei, misschien heb je ook wel ouders die denken: "Ja, hallo, het gaat om mijn kind! Ik..." Dat ze dan misschien denken van: "Ja, laat maar zitten."

Ja precies. Maar dat wordt niet zo gebracht vanuit de methode. En het is wel... Soms dan zie je wel dat ouders zoiets hebben van: "Ja, ik kom hier voor hulp dus geef mij hulp." En ze moeten bij ons gewoon bijna eigenlijk heel veel zelf doen. En dat botst soms nog wel eens, maar dan is het ook van:

“Is de methode iets voor jou of niet?” En ja, wij hebben daar niks over te zeggen. “Als dat niet zo is, dan is dat prima en dan zoeken we graag samen met je verder naar iets dat wel werkbaar is.” Dus ja.

Interview Lijn 5

Instelling	Lijn 5 (oud-medewerkster)
Afkorting	LN5
Plaats	Divers
Datum	11 april 2011
Tijd	10.00-11.00
Middel	Gesprek

1. Met wat voor hulpvragen melden gezinnen zich aan?

Dat kan heel divers zijn, ik bedoel, bij ons is het wel zo dat we geïndiceerde hulp aanbieden, dus dat de hulpvragen ook wel van verschillende kanten kunnen komen. Maar als het vanuit de gezinnen, dan is het toch vaak van: "Mijn jongere wil niet meer naar school, ik krijg hem niet meer uit bed, hij loopt op straat te hangen en hij blowt, hij vernield kleine dingetjes en Bureau Halt heeft al drie keer gebeld." Dat je voelt van: bij ouders zit al een grote spanning om de grip op deze jongere te verliezen. Of dat het al zover is dat ze eigenlijk geen grip meer hebben, dus dat ze ook heel respectloos worden behandeld en dat eigenlijk al hun regels worden genegeerd. En dat zijn wel de hulpvragen van: "Hoe kunnen we zorgen dat we weer grip krijgen op het leven van ons kind? En dat het ook weer een beetje normaal verloopt in het gezin?" Broertjes en zusjes worden er natuurlijk ook vaak bijgehaald van ja die lijden eronder. Bijvoorbeeld met meiden die kunnen heel erg van die scheldkanonnades hebben, van: "Ja, onze kleinste van zeven, gaat nu ook al mij voor weet ik wat uitmaken." Een beetje dat soort dingen. Dat ouders toch echt wel gaan voelen van: "We voelen nu alleen nog maar onmacht en we hebben geen idee hoe we dat weer om moeten buigen." Dus ik denk dat dat een beetje... Ja en dan ligt het natuurlijk aan de zwaarte van de problematiek wat dan precies de problemen zijn, maar ja, het is toch meestal van: "Help ons alsjeblieft met het terugwinnen van ons gezag en de grip."

2. Zei je nou dat het geïndiceerde zorg was?

Ja.

Oké, want wij zitten juist in de niet-geïndiceerde zorg.

Nee precies, maar het meeste is wel geïndiceerd, ik bedoel het kan natuurlijk voorkomen dat een gezin zich ook vrijwillig meldt en op die manier een vraag stelt, maar het meeste was toch wel via Bureau Jeugdzorg een aanmelding, dat het bij ons gekomen is. Maar goed, dat zijn nog wel gezinnen die soms zelf naar Bureau Jeugdzorg... Niet altijd dat iemand anders heeft bepaald dat zij hulp moeten, maar ook dat het gezin zelf naar Bureau Jeugdzorg is gegaan, of zelf een jongere in sommige gevallen.

Echt waar?

Ja, ik heb een aantal... Het zijn meestal meisjes die dat doen, maar dat zijn dan de meisjes die zelf voelen van: "De problemen van mijn ouders zijn voor mij nu zo groot dat het mij nu gaat belemmeren in mijn ontwikkeling". Het zijn meestal, ik had twee keer zo'n meisje, beetje Vwo-niveau, en die kwamen er echt niet meer uit en die waren op aanraden van de schoolmaatschappelijk werker bijvoorbeeld zelf naar Bureau Jeugdzorg gegaan om hulp te vragen. Ja.

3. En je noemde nu vooral op het gebied van grip krijgen dat daar problemen zijn. Kun je nog meer vertellen over andere gebieden?

Ja het is denk ik, ik bedoel, de hoofdmoot is dan wel grip, want je kunt verschillende dingen noemen, bijvoorbeeld een meisje die niet meer wil eten, maar hoe krijg je daar grip op weer? Dat gaat uiteindelijk altijd over weer grip krijgen op het gedrag van je kind. En of dat nou is van ze willen niet slapen, niet eten, niet meer naar school, ze blowen, dealen in drugs of weet ik veel dat maakt dan eigenlijk niet uit. Het gaat erom dat je als ouder totaal geen ingang meer vindt bij je kind om je kind nog te bereiken om iets te doen wat gezond is, of wat beter is zeg maar. En in feite denk ik dat het altijd te maken heeft met grip, alleen wel op verschillende gebieden kan dat zo zijn. Maar als een meisje pertinent weigert om gezonde dingen te eten of überhaupt eigenlijk helemaal niet meer wil eten en 's ochtends één cracker eet en 's avonds één blaadje sla, ja dan zit je ook met grip, dan zou je het ook wel door de strot van je kind willen duwen van ja: "Nu ga je eten!" Ja, dat kan ook niet. Dus ik denk dat uiteindelijk, ja de grip wel het belangrijkste is.

En wat kan dan maken dat ouders de grip verliezen op hun kinderen?

Onwetendheid denk ik, dat ze echt niet weten wat ze met het probleem aanmoeten, het te laat signaleren, dus helemaal nog niet in de gaten hebben en dat ze al aan iets gewend is, bijvoorbeeld bij een gameverslaving kan je dat heel goed zien, van ja die hebben wel door misschien dat hun kind heel veel achter de computer zit, maar hebben eigenlijk niet in de gaten dat hij alles zit te skippen om

maar te gamen. Ja en als je daar te laat achter komt, dan is die jongen gewoon al verslaafd en dan hoe moet je dan.. dan kun niet zeggen: "We gaan nu... Je mag maar één uur op de computer en de rest van de dag moet je..." Die jongere weet helemaal niet hoe hij zijn leven anders moet invullen, die heeft al zijn tijd er al omheen gebouwd van: "Dan ga ik weer gamen, dan ga ik weer gamen, dan.." en als je dan in één keer dat zeggen van: "Dat gaat dus niet meer gebeuren, nu mag je een uur", dat gaat natuurlijk nooit werken! Dus ik denk dat dat dingen kunnen zijn dat je dan gewoon te laat bent als ouder met het signaleren ervan. En ik denk ook wel van: "Heb je het willen zien als ouder?" Dus toch blijven hopen en denken dat het wel goed komt met je kind, zonder dat je zelf daar iets op uit hoeft te doen. Ik denk dat dat ook wel meespeelt. Dat ouders toch wel hopen van: "Nou, misschien komt dat wel weer goed, het is de puberteit en ach dat baant zichzelf wel een weg" en daar komen ze dan achter, na een half jaar, dat dat toch echt niet gaat gebeuren, dat hun kind toch wel meer sturing nodig heeft. Dus een beetje dat soort dingen.

4. En die piramide die wij gebruiken... Kan je dan voorbeeldvragen noemen die in die lijn van opvoedingsondersteuning, dus een beetje de wat mildere vragen? Dat het nog niet zo hoog is opgelopen dat iemand al gameverslaafd is, maar vragen die dan in de onderste laag zouden kunnen zitten...

Ik denk dat dat ook meer de signaleringsvragen zijn he, dus dat een ouder komt van: "Ik merk dat mijn kind geneigd is om buiten school om, dus dat het dan nog mild is omdat hij wel naar school gaat, zijn tijd alleen maar te besteden aan het spelen van computerspelletjes, of met video. En dat dat gesignaleerd wordt en dat je als ouder dan zegt: "Oké daar ga ik even meteen een vraag over stellen bij iemand van: "Wat kan ik doen om te voorkomen dat..." Dus dat zijn waarschijnlijk, ja dat is toch signaleren van ouders eigenlijk. Of van: "Ik merk dat mijn kind zo moe is." Dat is natuurlijk echt een groot probleem met tieners, dat ze zeg maar 's avonds best wel teveel adrenaline hebben om op tijd in slaap te kunnen vallen, maar 's ochtends bijna hun bed niet uit te branden zijn omdat ze toch meer slaap weer nodig hebben. Die hersenen zijn zoveel aan het doen dat die slaap gewoon eigenlijk altijd te kort is. Dus tieners zijn gewoon moe. En dat je dan merkt van: "Ik zie dat mijn kind nu wel heel erg moe wordt en nu gaat het slechte cijfers halen, hoe kan ik daar dan toch iets goeds op uitdoen, hoe kan ik zorgen dat mijn kind toch tot rust komt? Bijvoorbeeld dat soort vragen. Je ziet dat het iets kan zijn wat uit de hand kan gaan lopen, of: "Mijn kind wil gewoon niet meer opstaan." Of: "Mijn kind gaat alleen maar slechte cijfers halen en daardoor slecht zelfvertrouwen of geen zelfvertrouwen meer voelen en daardoor..." Kun je helemaal invullen welke kant het op zou kunnen gaan. Ik denk dat dat soort vragen... en natuurlijk ook: "Ik heb bepaalde regels gesteld en mijn kind vind het erg moeilijk om daarnaar te luisteren. Wat doe ik daarmee?" Dat soort vragen zijn er ook. En dat zit denk ik allemaal in die voorfase van dat signaleren van: "Dit zou een kant op kunnen gaan..." En volgens mij, als ouders voel je dat meestal wel aan.

Zijn het dan ook vaak de ouders die wel dat inzicht kunnen hebben? Van: "Dit kan leiden tot..."

Ja. Dat denk ik wel. Ik denk sowieso dat opvoedingsondersteuning aan bijvoorbeeld gezinnen met een lagere cognitieve niveau, dat dat bijna nooit gebeurt, omdat die ouders dan zelf de stap moeten zetten, en dat vaak ouders zijn die denken dat het allemaal wel goed gaat, dat het allemaal wel meevalt. Dat zijn mensen die eerder bagatelliseren, of het inderdaad gewoon helemaal niet in de gaten hebben. Of vanuit hun eigen, dat is wel heel erg gegeneraliseerd, maar gezinnen met een laag cognitief milieu komen vaak ook zelf weer uit een gezin waarin dat minder aanwezig was, dus die kennen ook niet beter en die denken: "Nou het gaat nog redelijk goed, ik zat op die tijd al..." Weet je, zo. En met opvoedingsondersteuning moet je toch zelf die stap ook zetten, om ergens aan te geven: "Ik zou wel wat hulp kunnen gebruiken." En ik denk dat mensen met inzicht dat eerder zullen doen dan mensen die dat inzicht niet hebben. Of in ieder geval niet zo ver kunnen vooruit denken.

5. En met welke verwachtingen komen ouders dan bij de opvoedingsondersteuning?

Ja, dat is lastig denk ik, want verwachtingen, dat loopt heel erg door elkaar. Ik denk dat de verwachting en de hoop in het begin nog heel erg samengevoegd zijn, dus van: "Nou we gaan er naartoe en dan wordt het gewoon mooi opgelost en dan is het daarna klaar." Maar gaandeweg merk je natuurlijk... En ik vind sowieso dat je verwachtingen altijd bij de eerste, sowieso bij de intake, al moet bespreken, maar ook tijdens de eerste twee huisbezoeken, in ons geval, ook nog moet bespreken, van: "He laten we het nog even helder stellen, wat kan ik jullie bieden en wat wordt daarin ook van jullie als gezin verwacht." Ik denk dat dat heel belangrijk is om dat zo snel mogelijk uit te spreken, zodat ouders niet het gevoel kunnen krijgen van: "Diegene komt ons redden en die gaat allemaal hele mooie toverformules hier vertellen en daar kunnen wij weer mee verder." Dat is wel heel belangrijk. Maar ik denk dat de meesten zullen zeggen dat ze hopen dat ze toch natuurlijk weer zelf daarmee verder kunnen, dat het een hulpmiddel is om samen te kijken en samen te denken over van:

“Dit is een probleem en we zouden graag hier naartoe willen, naar deze oplossing of dat we weer meer betrokken zijn bij ons kind en meer grip hebben op de situatie en wat ze daarin van ons zouden kunnen verwachten. De verwachting is dat we meedenken en adviseren en soms echt ook voordoen of hun even ontlasten tijdelijk en noem het maar op, maar dat ze voelen van: “We kunnen het straks weer zelf.” En er zijn natuurlijk altijd gezinnen die dit helemaal niet willen en die zoiets hebben van: “Jij komt het hier regelen en zodra jij weg bent is het meteen weer een enorme zooi.” En helaas gebeurt dat natuurlijk, maargoed dat zijn toch wel de Multi-probleem gezinnen die echt vanuit Bureau Jeugdzorg zijn aangestuurd. Dus dat valt een beetje buiten jullie onderzoek, maar ja die zijn er natuurlijk altijd. Die zoveel mogelijk achterover leunen en daarna zeggen dat de hulpverlening gefaald heeft en dat het heel slecht geregeld is in Nederland en...

Zo, oke! Helemaal niet bewust van dat dat ook nog mee kan spelen.

Ja. Zeker, best wel vaak eigenlijk. Dat hoort natuurlijk ook bij weerstand een beetje van: “We willen er eigenlijk niet aan dat er bij ons misschien dingen fout zijn. Er zijn mensen die dat heel erg op zichzelf gaan betrekken en dan probeer je wel, dat vind ik een hele mooie, het herformuleren of het herkaderen. Je probeert zeg maar om hun overtuigingen daarover een nieuwe formulering te geven, een nieuwe definitie van: “Weet je je hebt gedaan”, dat is gewoon het uitgangspunt. “Jullie hebben gedaan wat jullie dachten dat goed was en wat binnen jullie bereik lag om te doen. En dat heeft misschien niet het gewenste resultaat opgeleverd, maar dat wil niet zeggen dat jullie allemaal dingen fout hebben gedaan.” Dat fout en goed moet er gewoon zo snel mogelijk al uit. Daar gaat het helemaal niet om, maar met de middelen die jij tot je beschikking had als ouder, is dit het resultaat, nou en dat is niet helemaal gelukt, dus is het soms handig als iemand soms met je meekijkt. Maar juist bij de gezinnen die dat heel moeilijk vinden, vinden dat ook heel moeilijk, dat er iemand meekijkt, want dat geeft nog meer het gevoel van: “Nou we kunnen het zeker niet alleen.” Dus dat komt wel vaak voor.

En hoe ga je daar dan mee om om dat te doorbreken?

Ehm, nou soms lukt dat niet, maar ik denk zoveel mogelijk vanuit die onderkant het benaderen van: “Ja, maar jullie kennen dit gezin het beste en we gaan samen kijken van wat heeft je kind daarin nou nog meer nodig en wat zou je nou nog kunnen aanpassen?” Dat het niet gaat over: “In het verleden hebben jullie dus alles fout gedaan” en nu moet je in één keer alles goed gaan doen.” Maar dat sommige dingen misschien niet helemaal aangesloten hebben op het karakter van je kind bijvoorbeeld. Dus dat ontschuldigen dat is heel belangrijk. Voortdurend zeggen van: “Het is niet... Het komt niet omdat jij willens en wetens iets slechts hebt gedaan of zo”, ik bedoel je bent voortdurend aan het ontschuldigen. En dan voel je soms wel een ingang, niet altijd, maar soms wel van: oké nu is dat volgens mij wel duidelijk en hebben ze genoeg vertrouwen in mij dat ik hier niet een mooi praatje zit op te hangen wat ik ingestudeerd heb. Dat je een beetje dat vertrouwen hebt. Dat je dan zegt van: “Zullen we dan eens samen kijken.” En soms zeg ik zelfs iets over mezelf en dat hoeft niet eens altijd waar te zijn, dat is soms wel een toneelstuk, maar zo van: “Ik ben ook moeder en bij mijn kinderen gaan ook dingen mis, terwijl ik deze opleiding heb gevolgd en dit werk doe, dus het is niet zo dat ik nu in één keer alles weet.” En daarom heeft iemand bij mij ook weleens meegekeken. Niet een semiprofessional, maar wel dat je het eens iemand vraagt van: “He ik heb misschien een blinde vlek of zo.” En als je dat een beetje zo uitlegt, dan zijn ouders daar wel vaak voor te porren van: “Oh ja het kan dat we niet alles zien, we zitten ook in de situatie.” En dan ga je dat bevestigen van: “Ja, inderdaad.” Ik bedoel, als je ergens middenin zit, dan zie je niet hoe het eruit ziet als je met een helikopter erboven zou vliegen.

6. Met wat voor gevoelens komen ouders dan ook bij jullie als ze de hulp gaan vragen?

Dat is heel verschillend. Dat kan zijn van heel veel schaamte en een schuldgevoel dat het misloopt en dat ze zelf niet meer weten hoe ze ermee om moeten gaan. Dat kan ook totale machteloosheid zijn van: “Je mag mijn kind voor mijn part meteen houden.” En dat kan zijn dat mensen inderdaad gewoon open zijn. Dat is natuurlijk ook de meest positieve variant. Dat ze dat gewoon voor zichzelf hebben erkend van: “Oké, we zien dat er iets niet helemaal loopt, we komen er zelf niet helemaal uit.” Maar zich dan niet perse schamen of een schuldgevoel over hebben, maar gewoon denken van: “Nou misschien is het handig om daar eens een vraag over te stellen ergens.” Maar het kan inderdaad variëren tussen dat en uiterste wanhoop.

7. En zijn er bepaalde voorwaarden waar een gezin wel aan moet voldoen wil het goed geholpen kunnen worden?

Daar vraag je me wat! Erkennen dat er een probleem is, is natuurlijk wel heel erg belangrijk, maar ook dat gebeurt niet overal en dat gebeurt natuurlijk juist niet bij gezinnen die door een ander gestuurd zijn met een lichtelijke dwang. Die voelen dat natuurlijk niet. Maar dat is wel een belangrijk iets, waar heb

je het anders over? Als je ergens komt en er is geen probleem volgens die mensen, wat zit ik daar dan te doen? Dus het is wel van wezenlijk belang dat mensen ook aangeven van: "Ja, wij voelen dat ook wel zo." Misschien niet in dezelfde mate of met dezelfde angst voor de toekomst, maar wel van: "Ja, inderdaad, we zien wel dat dat een probleem zou kunnen gaan opleveren of dat het een probleem is." Dat is zeker wel van belang. En toch ook een zekere mate van openheid om iets te willen horen überhaupt daarover. Dat is wel heel duidelijk, als een gezin niet open staat voor hulpverlening, dan is hulpverlening echt heel zwaar. Of, sterker nog, dan helpt het gewoon niet. Dan kan alleen de winst nog zijn dat je nog binnen komt. Ja, ik heb echt wel eens een periode gehad dat je gewoon drie maanden lang alleen maar een kopje thee heb gedronken bij een gezin. En dat ik gewoon merkte: "Alles wat ik nu ga zeggen is gewoon verspilde moeite. Ik moet hier binnen zien te blijven komen, want dat is gewoon van wezenlijk belang." En als je dat dan gewoon toch maar doet en je blijft komen en je legt niet de nadruk op van: "Er moet hier een probleem worden gezocht." Dan op één of andere manier merk je toch dat ouders zoiets hebben van: "Die persoon blijft toch maar wel komen en die komt dan wel thee drinken, maar die is toch wel kennelijk geïnteresseerd en die is hier niet gekomen om ons te veroordelen en om maar weer te zeggen van wat we allemaal fout doen." Dus ergens is dat soms wel van belang, maar ja die voorwaarden is natuurlijk... Om echt goed te kunnen starten met de hulpverlening is het natuurlijk wel van belang dat ouders zelf ook een vraag hebben, dat is belangrijk.

8. En jullie hebben dan dus twee huisbezoeken, kan je daar wat over vertellen over die keuze om naar gezinnen thuis te gaan?

We hebben natuurlijk veel meer huisbezoeken, dat ligt aan het traject wat is ingezet. Maar ik ben weleens anderhalf á twee jaar in een gezin geweest. Dat is wel vrij lang, maar dat is ook omdat je aan het einde dan ook die spanning merkt van: nu voelen ouders wel aan van: "We zouden het weer zelf moeten kunnen." Maar dat durven ze dan nog net niet en dan heb je toch nog even die uitloop nodig om ze voortdurend dan nog te bevestigen van: "Maar ik geloof er echt heel erg in." En dan kom ik er ook wel minder, nog één keer in de maand, maar wel gewoon dat er een afbouw is. Niet zo van: "Nou wij geloven wel dat jullie het nu kunnen en succes ermee!"

Het heeft denk ik ook te maken met het type gezin en de hulpvragen die bij ons binnen komen, maar dat je in een gezin zelf ook veel meer als werker ook ziet en hoort als je gewoon thuis komt. En het heeft soms ook met een stukje belasting te maken. Als ouders iedere keer weer ergens naartoe moeten en dat is dan meestal overdag met kantooruren, dan zou een vader dus heel snel steeds vrij moeten vragen bijvoorbeeld, gewoon ook hele praktische dingen, of een oppas moeten regelen voor de andere kinderen. En ja als je daar heel intensieve hulpverlening aan biedt, en je komt intensief soms vier keer in de week, maar dat is wel heel veel. Bij gewoon intensief is dat twee keer in de week. Ja, dan zou een vader dus twee keer in de week vrij moeten vragen, of twee keer in de week oppas moeten regelen voor de andere kinderen. En dat soort dingen zijn natuurlijk al van belang. Wij werken dus ook in de avonden, dat dat niet altijd hoeft. En dus het stukje signaleren denk ik. Als ik daar thuis zit, hoe het huis bijvoorbeeld is ingericht of hoe er wordt omgegaan met de andere kinderen, hoe de andere kinderen met elkaar omgaan. Gewoon die dingen, hoe je dat ziet gebeuren, zonder dat je natuurlijk heel opvallend gaat zitten observeren. Op een gegeven moment heb je daar gewoon een soort vingerspits gevoel voor, dat gaat gewoon vanzelf. Maar dat levert gewoon heel veel informatie op.

En wat doen jullie dan met die informatie?

Nou voor onszelf, dat ik dat met onze behandelcoördinator kan bespreken van: "Dit zie ik daar. Wat zegt dat?" Dat je daar voor jezelf een beetje een analyse op loslaat en: wat zou dat kunnen betekenen voor de hulpverlening die ik biedt. En soms ook om het te gebruiken om het te benoemen. Bijvoorbeeld, ik had een keer een gezin waarbij de moeder er alleen voor stond door de weeks, omdat haar man vrachtwagenchauffeur was, die was de hele week weg en die was er alleen in het weekend. En dat was een moeder met een vrij laag intelligentieniveau maar ik zag wel aan haar dat zij heel goed was in het structureren van dingen. En dan dronk ik dus thee bij haar omdat ik daar zit op die bank en dan was mijn kopje leeg en dan stond ze gelijk op en dan deed ze het in de vaatwasser. Dan was het opgeruimd. En dan benoem je dat natuurlijk omdat ik verder merk dat er ook heel veel zwakke plekken zijn, omdat die vrouw cognitief gewoon niet zoveel aankan. Dat je juist ziet van: ja, maar dat structureren is superbelangrijk, juist ook nog steeds voor pubers. Juist voor een puber in haar geval die gewoon echt niet zijn bed wilde uitkomen, liever niet naar school ging, midden in de nacht gewoon het huis ontglipte om eens even leuk naar een vriendinnetje te gaan. Maar als je die structuur dus wel op een andere manier kunt aanbrengen in je huishouden en dat soort dingen, is dat een kracht. Probeer dan die kracht zeg maar aan te boren om te kijken of ze dat ook kan toepassen op haar zoon in dit geval, en dan benoem je het dus. En ik weet ook, de eerste keer dat ik het bij haar gebruikte was

het van: "Let je daar ook al op?" En dat ik dan wel even moest uitleggen van: "Nee, daar let ik niet op, maar dat valt me wel op als ik hier zo zit. En ik zie het gewoon ook aan je huis en ik weet gewoon zeker dat als ik hier onverwachts op de stoep zou staan, dat het gewoon net zo netjes is, dat je het niet doet voor mij, maar dat dat dus in jou zit om dat zo te doen." Nou toen zag je zo van: "Oh? Oh, nou dank je!" Dat is dan natuurlijk leuk, om dat wel te gebruiken. Maar soms heb ik het ook puur voor mezelf, dat ik denk van dat is misschien een kracht, of juist een aandachtspunt.

En dan de kracht wordt benoemd, worden ook de aandachtspunten benoemd naar ouders toe?

Ja, natuurlijk. Ja, ik denk dat uiteindelijk transparant werken, is gewoon super belangrijk. Je kunt niet allemaal dingen gaan zitten denken, in hun huis, zonder dat je daar aandacht aan besteedt, want die mensen zien op een gegeven moment ook wel, in de eerste paar huisbezoeken misschien niet, want dan zijn ze nog heel erg vol van: "Pfoe, nou hebben we zomaar die hulp en dan komt er in één keer een vrouw in huis." En na tien keer is dat voor hun ook al bijna gewoon, dus dan ga je een beetje meedraaien in hun gezin. Ja dan hebben ze ook wel in de gaten dat ik dingen zie. En als ik die allemaal niet zou benoemen, dan krijg je een heel ongemakkelijk gevoel geven denk ik. En zeker als het over een bepaald onderwerp gaat en daar heb ik iets van gezien, misschien eerder, van dat ik denk: "Oh ja, dat hoort bij dit stukje." Dan zou ik dat zeker benoemen.

Hoe die je dat dan? Als je iets ziet wat dan een aandachtspunt is?

Ehm, ja... gewoon benoemen, denk ik! Ja, gewoon zo van... Even kijken of ik een voorbeeld erbij kan bedenken... Het is denk ik dat als ouders het ergens over hebben, van: "We merken dat... wij willen heel erg graag dat zij altijd de afwas naar de keuken brengt" en ik heb al tien keer gezien dat de andere kinderen of zichzelf allemaal kopjes laten staan, ja dan denk ik: "Dat werkt dus niet!" Je kunt niet van je dichter verwachten dat zij de afwas netjes naar de keuken brengt, terwijl jij zelf constant je kopjes laat staan. Dus dan zou ik dat, en dat is even een praktisch ding. Maar als je dat wilt, dan moet je zelf nog steeds het voorbeeld in blijven geven. En hoe verder je komt in een gezin, dat ligt ook wel een beetje aan je band, ik heb ook wel een eens iets met mensen die dan heel erg zaten op het roken van hun kind en die vader rookte als een ketter. En met hem had ik zo'n leuke klik dat ik op een gegeven moment ook een grapje van: "Nee, ik zou ook lekker stoppen met roken als ik tegenover jou zit." Weet je wel? Dat je op een gegeven moment wel aanvoelt van: "Dit kan ik nu wel maken." En die man moest er inderdaad hartelijk om lachen en die zei: "Je hebt helemaal gelijk! Dat slaat natuurlijk helemaal nergens op, zit ik met een sigaret tegen mijn zoon te vertellen dat hij moet stoppen met roken!" En dan heb je natuurlijk de ingang en dat komt ook beter door dat huisbezoek, dat je gewoon zo geïntegreerd raakt op een gegeven moment dat je afgestemd bent in dat gezin. En je moet natuurlijk juist zorgen dat je er niet ingezogen wordt, dat je niet mee gaat doen. Ik heb het met één gezin gehad, dat was toen ik daar net werkte, toen op een gegeven moment was ik net zo chaotisch als die mensen zelf, dan zat ik er al drie kwartier en dan was het gesprek nog niet eens begonnen. Want echt de pedicure kon er gerust nog zitten en er moesten nog bonen worden gemalen voor de koffie en dan wordt ik op een gegeven moment ook helemaal..., weet je, want ik zeg er niet smeer van, ik zeg niet van: "Joh mensen, ik ben hier om zeven uur gekomen voor een gesprek en het is nu al half acht, ik wil wel heel graag beginnen. En dat deed ik gewoon niet meer, dus die ingezogenheid in hun chaos, dat was niet handig. Dus dan moet je wel even bedenken hoe je daar zelf weer uitkomt. Maar ik vind afstemmen op een gezin wel echt ontzettend belangrijk. Ik bedoel, als ik zou denken van: "Wat is eigenlijk hetgeen de hulpverlening kans van slagen geeft, is afstemmen." En dat ligt denk ik aan de persoon dan ook hoe ver je daarin wil gaan, maar ik ging daar altijd redelijk ver in. Dat ik echt bijvoorbeeld bij een gezin wat in de bijstand zat, of helemaal geen geld had, daar ging ik gewoon expres met een oud autootje daarheen en die parkeerde ik dan aan de overkant. Ik deed niet een rokje af of... Ik probeerde me echt af te stemmen ook op wat zij daarin... Want je kunt ook heel veel afstand creëren als ik heel netjes ergens aankom en zij hebben gewoon een joggingbroek aan dan eh: "Zit er een mevrouw op de bank en dan moeten oh..." Dat werkt dus niet, dat voel je ook gewoon als je dat niet doet. En dan heb ik van... Ik vind dat afstemmen zo belangrijk dat ik daar een beetje mijn ding van maak. En dan niet alleen bij een christelijk gezin van bijvoorbeeld de Gereformeerde Gemeenten die echt graag zou zien dat ik ook altijd in een rokje kom, dat deed ik natuurlijk dan ook, en dan deed ik niet altijd mijn rokje weer uit. Maar dat heb ik ook weleens gedaan dat ik in de auto een andere set kleren mee had voor het gezin wat ik dan daarna had. Ja, als ik vier huisbezoeken op een dag heb in verschillende gezinnen, dan moet je een beetje creatief zijn. Maar ik denk dat dat wel heel belangrijk is! En het schrikt denk ik ook een beetje af als ik kom met een of andere dikke auto en die mensen hebben niet eens geld om een fiets te kopen, bij wijze van spreken. Dus dat soort dingen vind ik wel heel belangrijk.

9. En kan je iets vertellen over de reactie van mensen over dat afstemmen, hoe dat dan lukt?

Nou, die mensen weten natuurlijk niet dat ik dan afgestemd heb, die denken dat ik er altijd zo uit zie. Het is voor hun een moment opname en voor mij is het geheel zien van: "Ik weet welke gezinnen ik heb en wat het best bij hun zou aansluiten." Maar wat ik wel merk is dat het gezin zich daardoor makkelijker voelt en daardoor ook makkelijker praat en he, dat je een gezin niet uit z'n comfortzone haalt. Want dat moet je natuurlijk niet willen. Het is al zo spannend dat er een probleem is en dat er iemand moet komen, want bij sommigen voelt dat echt als: 'moet komen', om ons er weer uit te helpen. Maar dan wil je ook nog niet weer je daar ongemakkelijk bij voelen elke keer en denken van: "Oh, voordat die mevrouw komt moet ik wel het hele huis hebben opgeruimd!" En bij sommige gezinnen besteedt je daar dus ook helemaal geen aandacht aan. En dan drink je gewoon stug een kopje thee terwijl je echt denkt van: "Ik denk niet dat ik wil zien hoe de keuken eruit ziet en ik wil al helemaal niet weten of dit kopje wel is afgewassen!" Maar daar moet je dan maar even niks mee doen zeg maar. Het gaat erom dat het gezin zich prettig voelt bij jouw komst en als er een afstand wordt gecreëerd door of hoe ik eruit zie of door mijn woordkeuze of door met welke auto ik voor de deur kom parkeren of welke..., nou ja noem de gekste dingen maar op, dan probeer ik dat zoveel mogelijk aan te passen en dan merk ik aan hun een soort ja, tot rust komen van: "Oké, we kunnen gewoon onszelf zijn bij deze persoon en als wij zo praten dan is het goed." En ik praat gerust een beetje zo mee en dan is die gemakkelijker er en dan heb je veel sneller een ingang. En daar gaat het uiteindelijk om, je wilt dat gezin verder kunnen helpen, dus je wilt die ingang hebben.

En waar vindt dan de intake plaats?

De intake vindt wel op kantoor plaats.

Ja, want hoe weet je dan de eerste keer, als je met een dikke bak komt, en een tweede keer dan...

Ja, maar dat zien ze niet, want het is gewoon een kantoorgebouw, dus ze zien dan niet welke auto van mij is. En ik probeer voor de intake altijd een beetje neutrale kleding uit te kiezen van: "Nou dit kan voor iedereen wel oké zijn, zeg maar." Het moet niet afschrikken. Want je hebt natuurlijk ook gezinnen die zelf heel rijk zijn, ik ben ook in de grootste villa's geweest en je wilt ook niet dat die mensen denken van: "Nou krijgen wij een slons?" Je moet echt afstemmen op elk niveau, dus dan probeer ik altijd een beetje iets neutraals aan te trekken. Maar dat kwam omdat onze behandelcoördinator, dat deden we samen, de intakes en ja, die heeft gewoon een kantoorbaan dus die kon niet het zich veroorloven om steeds op reis te gaan voor een intake. Dus vandaar dat dat dan op kantoor werd.

En waar ligt dan het verschil tussen aanpassen aan het gezin en dan dat je doorschiet misschien in het meegezogen worden?

Dat het aanpassen een hele bewuste keuze is. Zo van: "Dit kies ik gewoon." Dan heb je daar voor jezelf ook meer grip op. En dat je met meegezogen voelt van: "Ik heb er geen grip meer op, ik benoem dingen niet die ik normaal wel zou benoemen. Of ik merk dat ik daar ook gespannen over wordt als ik iets hier zou moeten gaan zeggen daarover." Dan is het geen keuze meer, maar dan voel je van: "He, dat klopt niet volgens mij en waarom durf ik dat nou in één keer niet?" Of waarom voel ik me in één keer alsof ik hier kind van het gezin ben? Dat gaat dus niet meer om de keuze dat je merkt van: "Ik ben zelf ergens een grens over gegaan die ik niet heb gezien, wat het nu voor mij moeilijker maakt om een interventie te doen. Want mensen nemen mij nemen mij dan natuurlijk ook minder serieus. Als ik constant al mee ga in hun... Bijvoorbeeld met dat gezin met die chaos en ik ga in een keer zeggen heel zakelijk van: "Goed, ik wil een agenda gaan maken en we gaan nu beginnen. Ja, willen jullie even komen zitten?" Ja, dan ben je ze kwijt, van: "Wat gaat die Tineke nou in een keer doen?" Dus dat kan niet, dat is denk ik de keuze die er niet meer is, dat je voelt van: "He, ik kan niet meer kiezen wat ik nu doe." Ik denk dat dat het verschil is tussen die twee.

En wat kan daar de oorzaak van zijn?

Ja, ik denk toch van jezelf een stukje onoplettendheid, dus als je bijvoorbeeld al langer in een gezin komt, dat je een beetje verwaterd in je oplettendheid. Het kan een stukje onzekerheid zijn, ik kan me soms best even onzeker voelen en dan denk ik: "Nou, ik zeg dat volgende keer wel." Dus dat ligt ook een beetje aan de match tussen het gezin en mezelf, terwijl je voelt van: "Ik zou dat nu meteen moeten aangeven want dat zet de toon." Maar daar wacht ik dan bijvoorbeeld mee, of ik weifel teveel en dan heb je dat natuurlijk ook, dan wordt je sneller meegezogen. Of, ik ben ook wel goedlachs, dus ik vind het dan bijvoorbeeld eerst heel grappig zo van: "Haha, dan kom ik hier binnen en moet je zien hoe dat gaat, de pedicure zit er nog en dit en dat, vind ik eigenlijk wel geinig enzo." En op een gegeven moment denk je: "Ja, dat kan helemaal niet, dat werkt niet!" Dus dat is denk ik ook een beetje mijn eigen valkuil, want ik denk dat er zeker collega's van mij die eigenlijk zelden tot nooit ingezogen raken in een gezin. En ik denk ook dat toen ik dat eenmaal had ervaren, dat het ook voor mij een volgende keer niet meer echt zo gebeurt is, natuurlijk wel een klein beetje en ik had sowieso een

beetje geopperd van: “Zullen we niet standaard gaan wisselen van hulpverlener als we anderhalf jaar in een gezin zijn?” Want ik denk toch dat ondanks je wel of niet ingezogen bent geraakt... Ik zie bepaalde dingen soms echt niet meer na anderhalf jaar in een gezin. Dan zijn sommige dingen voor mij al heel normaal weer geworden, of dat niet eens, maar dat ik gewoon op bepaalde dingen heb gelet en dat iemand anders zou zeggen van: “Nou, wat mij nou opvalt is dat.” En dat is mij nou nog nooit opgevallen, dat kan ook. Dus het is nu een beetje de discussie van: “Moet dat niet?” Het is natuurlijk heel fijn voor een gezin dat ze echt zo standaard met iemand optrekken, maar om de hulpverlening echt effectief te laten zijn, wist ik zeg maar niet zeker of dat handig was, omdat na anderhalf jaar, als dan een gezin nog niet uitbehandeld is, om dan echt te zeggen van: “Ik ga daar lekker mee verder.” Ik denk toch dat dat, je gaat op een gegeven moment gewoon dingen missen denk ik.

10. En we hebben het nu dan over dat afstemmen, kan je dat ook specifiek maken naar de puber toe, hoe je dat dan doet?

Ja, naar de puber toe, dat doe ik met kleding, maar dan andersom. In ieder geval zorgen met een jongen of zo dat ik niet uitdagend gekleed ben of juist niet te jeugdig, dat ik daarin wel een soort gezag in uitstraal, maar ik probeer dan juist in de belevingswereld en in de taal van de jongere af te stemmen. Dus als een jongere mij iets verteld op een bepaald taalniveau, dat ik ook op dat taalniveau ga proberen te zitten en zorg daarin aansluiting te vinden bij zijn of haar belevingswereld. En ook gewoon het verdiepen in waar is een tiener in deze tijd mee bezig? Wat zijn de..., als iemand mij een tv-programma noemt, dat ik niet van” Huh, wat is dat?” Dat kan natuurlijk wel, ik zal niet zeggen dat iedereen dat zou moeten doen, maar ik voel dan meteen een soort afstand als een jongere eerst aan mij helemaal moet gaan uitleggen hoe de ‘World of Warcraft’ is op de computer, een game, da heb je meteen al een soort afstand van: “Oh, dat kent ze weer niet en dan snapt ze dus ook niet waarom ik dat zo fascinerend vind.” Dus gewoon de dingen een beetje weten ook. Van ja, waar zijn de jongeren nu mee bezig? Wat is voor hun belangrijk? En wat kunnen de dingen zijn waar ze tegenaan lopen? Dat je ook gewoon op dat level probeert af te stemmen, op waar zij nu in leven. En ik moet ook zeggen dat ik soms weleens, ik weet niet of je dat herkend, maar je hebt in je eigen hoofd een soort leeftijd, zo van: “Nou ik ben gewoon zo en zo oud en ik zie er vast zo uit” en in mijn hoofd ben ik wat jonger dan ik ben en dan kwam ik soms echt tot de conclusie in een gesprek met een jongere van: “Oh ja, ik ben voor hem of haar natuurlijk gewoon die volwassene, dat is gewoon, ik kan net zo goed z’n ouders..., ik moet natuurlijk uitkijken dat dat voor hem of haar gewoon zo is. Want ja, ik ben een volwassene en ik kom waarschijnlijk ook weer vertellen wat hij wel of niet goed doet. Maar dat ik dacht van binnen: “Zo voel ik dat helemaal niet, ik ben ook nog heel jong.” Maar dat je daarin dus moet kijken van: “Oh ja, ik ben dus wel die volwassene voor hem of haar, alleen hoe kan ik dan toch zorgen dat hij of zij dat niet zo voelt, van ja je bent net als mijn moeder, mijn vader, die mij ook even komt vertellen wat er allemaal niet goed gaat. Dus daarin probeer je dan ook af te stemmen van: “Nee, daar kom ik echt niet voor. Maar ik kom er wel voor om samen met jou te kijken van: waar loop jij tegenaan en wat vind jij heel vervelend aan jou ouders?” Ook dat je altijd die meerzijdige partijdigheid houdt. Altijd zowel zoeken bij de jongere als bij de ouders van: “Het gaat gewoon om de interactie. Het is niet een iemand die de hele boel verpest.” Dat kan nooit zo zijn. “Dus er is iets in die interactie wat maakt dat het zo gaat en dat jij ook bepaalde keuzes maakt en dat jouw ouders daar ook niet mee om weten te gaan, dat is dus ook een ding van hun.” En op die manier afstemmen, werkt bij een jongere gewoon heel goed.

11. En bij zo’n bezoek, wie zijn er dan allemaal bij betrokken?

Dat ligt er een beetje aan per keer. We spreken meestal van tevoren af wie er dan bij het gesprek zullen moeten zijn, maar dat ligt een beetje aan welk doel je aan het werken bent en het ligt een beetje aan de omstandigheden waar je ergens op dat moment in zit. Dus als ik merk in een gesprek van de ouders zitten wel heel vol ermee en zouden eigenlijk eens flink van zich af moeten klagen, dan zou ik zeggen van de volgende keer zit de jongere er niet bij. En dan doe ik gesprekken alleen met ouders, of als ik zelf of met ouders samen, we zijn er samen uitgekomen van we moeten echt iets aanpakken wat bij de ouders een issue is, daar doen we de jongere ook niet bij. En andersom ook, als we aan een doel werken wat voor de jongere heel belangrijk is, dan zijn ouders er weer niet bij. En soms splits ik het ook weleens, alleen de moeder, of alleen de vader of alleen een vader en een zoon of een vader en een dochter of alleen een moeder en een dochter en een moeder en een zoon. Die dynamiek is zo belangrijk, want je krijgt hele andere gesprekken. Dus ik probeer dat wel..., wel dat er een beetje continuïteit en structuur natuurlijk in zit, dat het duidelijk is met welk doel dat zo is, dat vind ik heel belangrijk. Maar dan kan dat dus elke samenstelling zijn die je je maar kunt bedenken.

Dus ook weleens met broertjes en zusjes?

Ja. Zeker. Gezinsgesprekken, maar ook gesprekken met alleen broertjes en zusjes en de jongere, of juist de jongere die de problemen veroorzaakt, om het zo maar even te zeggen, er niet bij maar wel de rest van het gezin, maar als het maar duidelijk is he de jongere moet dan ook weten: "Dat doen we daar en daar om." En er mag ook altijd een keuze zijn. Als de jongere dan zegt: "Nou ik wil er toch bij zijn", ondanks dat ze misschien vervelende dingen gaan zeggen... Nou prima dat is jou keuze en je mag ook nog halverwege zeggen van: "Nee laat maar, ik doe het toch niet", dan ga je lekker naar boven. Maar je hebt natuurlijk ook weleens tijdens een gesprek: "Nou ik merk dat dit nu echt niet werkt, dit gaat niet goed. Ik weet niet hoe jullie dat ervaren?" en dat ouders dan zeggen: "Ja ik wordt er een beetje gespannen van." Of dat een jongere zegt van: "Ik ben nu al zo kwaad..." Ja dan heeft het geen zin: hoe zullen we nu verder gaan? Dus ik denk dat het in principe altijd in afstemming is en in overleg, maar dat het wel van tevoren duidelijk moet zijn met welk doel je die samenstelling op dat moment doet. Maar dan kan inderdaad alles mogelijk zijn.

Want kan je dan ook vertellen hoe je dat in het gezin, of in allerlei subgroepjes doet om ze weer warm voor elkaar te krijgen? Er is natuurlijk vaak ruzie of iets...

Nou, ik ben zelf heel erg voorstander van het oplossingsgericht werken en ik ga niet zozeer met het gezin de problemen analyseren, maar ik wil graag van ze horen wat ze willen bereiken en welke wensen ze hebben. En hoe dat er uit ziet, bij het oplossingsgericht werken zit een hele leuke vraag: de wondervraag. En daar ben ik echt heel enthousiast over, omdat je meteen een soort shift maakt in iemands denken van: "We gaan dus niet ons op het probleem concentreren en wie daar dan schuld aan heeft en wie daar nu dus voor moet boeten, maar we gaan kijken van: wat is eigenlijk onze pijn? We zijn ook iets verloren met elkaar. En hoe kunnen we dat weer terug krijgen? Of, dat terugkrijgen is misschien moeilijk, maar hoe kunnen we in ieder geval weer zorgen dat het weer die kant op krijgen? Dat het weer beter gaat? En uit die spiraal naar beneden komen? En die wondervraag helpt heel erg om zeg maar niet de schuld, zeg maar dat werkt heel ontschuldigend, omdat...he er zitten bijvoorbeeld vragen bij van: "Als je..." Jullie kennen de wondervraag een beetje?

12. De wondervraag, van: "Als je wakker wordt en alles is goed, wat zou er dan veranderd zijn?"

Ja, het is dus meer van: "Ik ga zo meteen (probeer het op de situatie toe te spitsten) weg, jullie gaan eten, je gaat nog naar de voetbal, weet ik veel wat, vannacht ga je slapen en zonder dat jullie het weten, want jullie zijn aan het slapen, gebeurt er een wonder, en dat wonder maakt dat het probleem waarvoor jullie hier nu zitten, is opgelost. Waaraan merk je, als je morgen wakker wordt, dat het probleem er niet meer is? Waaraan merk je dat?" En dan ga je dus allerlei, ook relatievragen, stellen: "Wat merk je aan je moeder?" En dan hoor je dus in een keer eigenlijk: wat zou diegene van zijn moeder willen zien? Want dan zegt die jongere: "Mijn moeder is vrolijk." Dus met andere woorden: ik merk nu dat mijn moeder dat niet is en dat vind ik eigenlijk heel moeilijk en pijnlijk. Dus: ik merk aan mijn moeder dat het veranderd is omdat ze vrolijk is. Ik merk het aan mijn vader omdat hij loopt te fluiten, ik merk het aan mijn broertje omdat hij mijn spullen niet stuk maakt. En daar haal je natuurlijk heel veel informatie uit van: "Wat is nu eigenlijk de wens van dit gezin, wat ze zo graag zouden willen?" En omdat dat niet zo problematiserend is, maar juist van: "Oh, dat zou echt mooi zijn!" En iedereen krijg je in zo'n gesprek vaak wel mee, want kinderen vinden het vaak wel een grappige vraag, een beetje een toevraag natuurlijk, en jongeren die kunnen zich daar wel wat bij voorstellen, en ouders die kunnen daar vaak wel goed in meekomen. Dan merk je meteen al dat die sfeer zo wordt omgezet in van: "Oh ja, natuurlijk is het voor jou veel leuker als ik vrolijk ben, dan las ik inderdaad heel sacherijig op je loop te mopperen of gestrest ben." En daar vanuit ga je dan dus doelen vaststellen. Zo van: "Oké, welk doel zou hier dan bij passen, bij jullie wensen?" En als je daar eenmaal mee bezig gaat en de gesprekken doe je gestructureerd echt op die doelen toespitsen, dan voel je vaak ook wel dat gezinnen meer open voor elkaar komen te staan. En kijk, als het heel erg is, in een situatie waarin jullie he die milde opvoedingsvragen, is het vaak dus nog niet zo erg dat er helemaal niks leuks meer te verzinnen is. En dan ga je natuurlijk kijken van, want gebeurt er nog wel voor leuks, wat werkt nog? Wat vinden jullie leuk om met elkaar te doen en blijft ook leuk? Nou doe dat gewoon en blijf daarmee doorgaan, respecteer elkaar ondertussen omdat jullie wel allemaal met de billen bloot gaan en niet alleen jij als jongere, maar ook je ouders die zitten hier hun ding te vertellen en dat vraagt we wat. En daar kunnen ze met elkaar toch wel van: "Ja, dat is inderdaad ook zo." En van ouders uit naar een jongere ook vaak werkt dat wel goed van: "Ja, maar hij zit hier wel!" Hij had ook kunnen zeggen: "Ja dag, ik ga niet met zo'n vrouw praten, ben jij raar!" Maar dat doet hij niet, hij maakt hier tijd voor vrij, hij heeft het in zijn agenda gezet. En dan van: "Oh ja, oké!" dus je probeert ook een beetje dat die mensen gemotiveerd zijn, probeer je ook een beetje bij elkaar een beetje op te roepen van: "Ja, hij had ook kunnen zeggen van: "Ik ga dat echt niet doen!" dan hebben ouders wel weer zoiets van: "Ja,

dat is eigenlijk wel goed van hem.” Het gaat er natuurlijk om dat je weer positieve dingen van elkaar kunt gaan zien. Dus een beetje op die manier denk ik.

13. En zijn er dan nog bepaalde interventies die je dan echt doet om het gezin aan die doelen te laten werken?

Ja, dat kan natuurlijk van alles zijn. Met de jongere werk ik graag praktisch, want praten met jongeren, dat is natuurlijk niet echt waar ze op zitten te wachten meestal en ook dan niet langer dan een half uur, dus ik probeer daar toch altijd wat opdrachten voor te verzinnen of bepaalde modellen te gebruiken. Het 5 G model gebruik ik bij jongeren wel vaak. Dus dat ze ook moeten zien van: “Welk gevoel heb je bij iets gehad, wat was de gebeurtenis, wat heb je daarover gedacht, wat was het gevolg ervan en wat heb je gedacht?” En om dat gewoon als je het zo met een papier uitwerkt of ik ga even buiten lopen met hem of met haar en je hebt het er dan zo over, dan merk je wel dat het ook meer gaat leven zo van: “Ja, dit is wel jou doel.” En bijvoorbeeld ik maak dagboeken, bijvoorbeeld een eetdagboek, meisjes hebben heel vaak een eetprobleem. Dus dan ga je echt aan ze vragen van: “We gaan het praktisch maken, ga maar eens op schrijven van wat eet jij? Wat eet je niet en hoe ga je daar mee om? Schrijf dat maar eens twee weken op en dan gaan we daar naar kijken en dan gaan we er uit filteren van he wat zien we daar nou in gebeuren. Dat werkt meestal wel en met ouders, kun je vaak toch wel via gesprek, maar doe ik ook wel dat je bijvoorbeeld de opvoedingscirkel, de opvoedingsschijf meeneemt, dan moeten ze zelf..., dan zijn er een aantal gebieden van opvoeden en dan moeten ze zichzelf zeg maar een percentage daaraan verbinden, dus bijvoorbeeld ‘structuur en regelmaat’: “Hoeveel denken jullie als ouders, hoeveel procent van de opvoeding gaat daarnaar uit, wat jullie betreft?” En daar kun je natuurlijk ook heel veel informatie uit halen. Als je in een gezin komt waarin wordt over-gestructureerd en die zeggen dan bijvoorbeeld ook: “60 procent”, dan denk je: “60 procent van jullie opvoeding is de aandacht voor structuur en regelmaat! Nou ik zou als puber ook helemaal de pan uit flippen!” dus daar kun je het dan vervolgens weer over hebben van: “Hoe goed is dat?” En dan dus niet in goed of fout maar, hoe goed is dat voor je kind om zo te voelen van: “Ik moet echt in die structuur blijven en ik moet... en als ik dit nu niet zo heb gedaan dan zijn mijn ouders meteen boos.” Dus met die dingen maak je het vaak heel inzichtelijk, omdat je het uittekent.

Wat leuk, en dat is de opvoedcirkel?

Ja, de opvoedingsschijf is het, geloof ik.

Welke opvoedingsstijl probeer je dan te bewerken?

Ik probeer nooit een opvoedingsstijl te bewerken. Nee, ik probeer echt te kijken van, ik heb zelf gewoon geen mening in die zin, probeer ik en ik kijk gewoon naar het gezin van: oké dit zijn deze twee mensen, daar moeten we het mee doen, dit zijn gewoon de twee opvoeders. We gaan eerst eens even filteren: wat zijn hun krachten, waarin vullen ze elkaar ook aan? Wat zijn hun zwakke plekken en op welk gebied wordt er misschien helemaal niks gedaan, zijn ze allebei niet goed in? En waar is de een wel goed in en de ander niet en hoe kunnen ze elkaar dan dus gaan ondersteunen? En als je dat eenmaal een beetje gefilterd hebt, dan heb je een beetje een beeld van: “Nou zo ziet hun opvoeding er dan uit.” En dan ga je kijken van, ja maar deze jongere die heeft dus duidelijk behoefte aan dit en dit en dit. Wat van hun opvoeding sluit daar mooi bij aan? Nou dit en dat, dat moeten ze dus zeker behouden. En dan ga je kijken van: “Er mist dus een stukje, want hier gaat het mis in de communicatie of de manier waarop je afspraken met je kind maakt, of de manier waarop je iets van hem vraagt.”

En dat kan al bijvoorbeeld als je een moeder hebt die heel erg voelt: “Ja. Ik ben de moeder en ik vind dat hij gewoon moet luisteren en ik zeg: “Je moet nu de afwas doen” en dan doet hij dat niet. Ja, dan word ik dus heel kwaad.” Ja, eh, misschien heeft je kind wat meer tijd nodig? Om eventjes van: “Oh, ik moet zo de afwas gaan doen, enzo” En als je merkt aan die moeder van: daar zou ze in principe best voor open kunnen staan en dan ook nog kunnen bedenken dat ze daarmee haar gezag helemaal niet verliest, dan kun je daar dus een interventie op uitdoen. En zeggen van: “Nou, probeer het eens uit. Zeg gewoon eens tien minuten van tevoren tegen je kind van: “He, ik wil graag dat je over tien minuten de afwas gaat doen.” En kijk eens wat er dan gebeurt.” “Nou, ja, dat doet hij in een keer!” “En heb je dan het gevoel dat je je gezag verloren bent, omdat het niet nu was en jij de moeder bent?” “Nee, nee, nee, toch niet.” Nou, ook weer opgelost, ik bedoel, dat klinkt nu heel makkelijk, maar dat gebeurt natuurlijk wel. Dat ouders zo vast zitten in hun stijl van: “Ja, maar ik moet wel mijn gezag behouden en dat ziet er dan zo uit.” Terwijl als je dan zegt: “Nee, maar je gezag behouden kan ook zijn dat je je kind nog steeds de ruimte geeft om eventjes dat op zich in te laten werken, dat hij dat zo meteen moet gaan doen en zich dus moet losrukken van zijn of haar bezigheden. Want een tiener is gewoon, ik bedoel, een kind heeft ook bezigheden, maar een tiener natuurlijk nog meer. Die is heel erg bezig met: “Ja, maar ik ben ook met iets bezig! Hallo, ik ben niet...” Een kind kan nog zeggen: “Ik ben aan het spelen.” Maar een tiener is misschien tv aan het kijken en die wil dan ook graag dat

programma kijken, ja dat wil jij als volwassene ook. En om dan in een keer te zeggen van: “Je moet nu de afwas gaan doen!” Dan gaat een tiener steigeren, daar kun je van op aan. Dus op die manier met ouders daarin bezig gaan is al..., en dan probeer ik niet een opvoedingsstijl uit te filteren of zo, want ik denk niet dat er een maar de goede is, maar het moet wel aansluiten bij hun kinderen, want daar gaat het in mis. Ik bedoel, voor andere kinderen waren dit misschien wel de beste ouders die je maar kon wensen, maar dit zijn de kinderen die ze hebben, en daar moeten ze dus de best mogelijke ouders voor zijn.

En je noemde net: “Geen mening hebben”, is dat mogelijk?

Niet helemaal natuurlijk, daarom zei ik al: “Dat probeer ik.” Dat kan natuurlijk niet helemaal, maar dat is vooral in de gezinnen waarbij je ook ziet: hier gaat echt wel heel veel mis en ouders zien het eigenlijk niet. Dan ga je heel erg voelen van: “Ze zouden echt dit moeten doen en dan dat en dan...” Dat is natuurlijk heel moeilijk, maar bij gezinnen die open staan, voel ik dat eigenlijk bijna nooit. Omdat ik dan denk van: “Het gaat er niet om dat er maar een ding het goede is, het gaat erom dat het in hun gezin werkt”, en dat gaat bij de andere gezinnen natuurlijk ook om, maar als je daar ouders hebt die of het inzicht misschien niet hebben of uit een lager sociaal milieu komen, dus dingen ook maar een beetje laten waaien en het allemaal niet belangrijk vinden, dan denk ik wel: “Hmm, zijn deze mensen überhaupt geschikt om deze kinderen op te voeden?” Die vragen komen natuurlijk wel voorbij. Ik had bijvoorbeeld laatst een gezin, waarbij de vader ADHD had en een jeugd waarvan je denkt van: “Vreselijk!” Alleen maar rondgezworven en geen vaderfiguur, een moeder die uiteindelijk best op jonge leeftijd is overleden en vervolgens door zijn tante is opgevoed, nou echt zo’n soort verhaal. Een moeder in het gezin die best heel veel verantwoordelijkheidsgevoel heeft en heel veel rust kent, maar ook niet echt heel veel heeft meegekregen en dan hadden ze twee kinderen die allebei op het speciaal onderwijs zaten en ADHD hadden. En echt op een manier van veel medicijnen moeten slikken en heel veel gedoe. Dat je denkt van: “Kan dit wel?” Die mensen waren ook gewoon, die waren echt van beste wil, ik kwam er ook altijd binnen, helemaal prima. Die mensen wilden ook best wel naar dingen luisteren, maar ze konden gewoon niet goed luisteren, want die vader werd zelf ook druk van de drukte van zijn kinderen. Dus die werd heel snel, voelde zich ook opgefokt en dan ging hij maar naar boven en dan sloeg hij met de deuren en dan die zoon erachteraan en die sloeg ook met de deuren. Ja, dan heb je zoiets van: “Dat kun je bijna niet doorbreken!” Dan kan ik dat leuk gaan vinden en zeggen, maar dan voel je wel van: “Ja, deze ouders zouden het eigenlijk wel zo en zo moeten doen, denk ik. Maar dan zie je ook meten de onmacht van: “Ik denk niet dat dat gaat lukken.”

En dan?

Ja, een hele goede vraag: “En dan?” Want dan moet je dus of, als dat echt een overtuiging wordt van: “Dit gaat zo niet.” Dan zou je dus ergens een melding moeten maken bij de Raad van de Kinderbescherming of het AMK zo van: “Dit gaat inderdaad hier niet, deze mensen hebben veel meer ondersteuning nodig dan dat ik ze kan bieden.” En misschien wordt er zelfs wel een ondertoezichtstelling voor die kinderen eruit gesproken. Dat zijn natuurlijk hele moeilijke dingen. Dus dat gaat niet over een nacht ijs. Ik denk dat je toch in het begin blijft proberen om te zoeken van: ik wil de krachten van deze mensen aanboren en ik wil kijken of ze daar gebruik van kunnen maken met hun kinderen. En in dit geval was die moeder best wel..., die kon nog best wel wat leren, zeg maar, ook, maar die vader wilde het echt ook niet. Die had zoiets van: “Ik ben gewoon zo enne...” Echt ook een leuke man, echt niks eh, dat je denkt: “Ik kan het je ook niet kwalijk nemen, maar ja, het werkt niet en hoe moet dat? Dus dat zijn wel lastige vragen inderdaad.

14. We hebben nu heel veel dingen gehad wat werkt, heb je ook dingen waarvan je zegt: “Dat moet je echt niet doen, dan ben je ze kwijt.”?

Ja, dus altijd in de bovenste positie gaan zitten dus altijd vinden van: “Ik ben her de expert, ik weet het en jullie moeten gewoon naar mij luisteren.” Dat werkt natuurlijk absoluut niet. En wat ook niet werkt is dat je ouders het schuldgevoel of de schaamte niet kunt afnemen, dat je het misschien soms zelf ergens ook voelt, dus dat je bij jezelf die weerstand voelt van: “Deze mensen hebben het gewoon ook verprutst, laten we eerlijk zijn.” En als je dat blijft voelen, dat die mensen zich dan natuurlijk ook zo blijven voelen. Van: “Ja, zij voelt volgens mij dat we het echt niet goed hebben gedaan.” Dan vind je gewoon helemaal geen ingang. En ik denk verder alles wat op hun niveau op hun angst aanspreekt, dus dat kan in elk gezin iets anders zijn. Dat kan al zijn dat ik niks..., dat heeft toch weer te maken met dat afstemmen. In sommige gezinnen en ik ga niks zeggen, dan kan dat al zoveel angst oproepen, terwijl in andere gezinnen en ik zeg niks, dan voelen mensen juist rust en denken ze: “Gelukkig, we hoeven hier niet de hele tijd te praten, of moeilijk...” Of wat dan ook en vanuit het niks zeggen komt er dan juist iets omhoog waarvan je denkt: “Dit was wel van wezenlijk belang.” En bij een ander gezin kan je juist helemaal op hun angst stuiten en die onrustig en zenuwachtig worden en gaan lopen.

En wat ook niet werkt is dat je uitstraalt dat je het zelf ook spannend vind. Je moet zelf... Kijk in sommige situaties is er een crisissituatie of is er een conflict gaande aankom. Ja, we hebben een afspraak gemaakt, maar je weet niet precies wat er op dat moment gebeurt. Ik heb weleens gehad dat ik aan kwam lopen en dat je door het raam al hoorde dat die mensen gigantisch tegen elkaar staan los te gaan. Ja, dan moet je daar wel naar binnen gaan en dan moet je wel kijken van: hoe tref je dat hier aan en hoe gaat dat? En als ze daar dan onzekerheid of angst of twijfel bij voelen bij mij, dan ben je ze natuurlijk ook kwijt. Dan denken ze: "Onze crisis kan dus deze hulpverlener ook niet aan, dus moeten we dan van haar verwachten dat zij ons verder gaat helpen?" En dan denk ik ook dat als je dat voelt je het heel duidelijk op je werk moet aangeven van: "Bij deze mensen voel ik gewoon altijd een verhoogde spanning." En dat gebeurt gewoon, je weet gewoon niet in wat voor gezin je komt en soms dan kom je ergens en dan voel je meteen al van: "Er is nog niks gebeurt, maar ik voel mijn spannings-level stijgen." "Er is hier is gaande, nou ik weet het niet!" En dan moet je dat gewoon aangeven als dat blijft en dan moet misschien iemand anders erheen.

15. En wat vraagt het van hulpverleners om dit werk te kunnen doen?

Ik denk toch...wel een grote mate van flexibiliteit, want je moet je steeds in elk gezin, moet je weer afstemmen. Je kan natuurlijk uit een gezin komen waar je zo'n gesprek hebt gehad waar je zelf ook helemaal vol van zit, dat kan natuurlijk. En dan moet je vervolgens weer naar een ander gezin. Je moet je... Voortdurend ben je aan het aanpassen en afstemmen, dus dat is natuurlijk wel belangrijk, dat je dat een beetje vol kunt houden. Dat je niet na een gesprek al zo vol in je hoofd zit dat je de rest van de dag eigenlijk gewoon niet meer kunt opletten, dat is gewoon iets heel simpels, maar je moet wel iets in jezelf weten te reguleren, om dat even ergens te parkeren op z'n minst, zorg dat je bijvoorbeeld met een collega kunt praten of het van je af kunt schrijven. Dat is natuurlijk heel erg van belang. En een bepaalde mate van draagkracht daarin. Want de dingen die je tegenkomt, ook bij de meest eenvoudige opvoedingsvragen, zie je natuurlijk heel veel verdriet. Van ouders vooral, maar ook soms van de jongere, dat die zich soms zo eenzaam voelen in hun eigen gezin, dat die zelf ook niet meer weten hoe ze met hun dingen moeten omgaan en wel zien dat ze niet handig bezig zijn, maar dat ze echt niet meer weten hoe ze daar uit moeten komen, dat kan je wel heel erg raken, dus je moet natuurlijk ook wel een bepaalde draagkracht hebben om die pijn en verdriet van een gezin constant te zien en in ieder geval weten hoe je dat ergens moet laten, want ik vind het wel heel belangrijk dat je het blijft voelen, maar dat je weet waar je dat moet laten. Dat is denk ik ook heel belangrijk. En verder denk ik ook gewoon echt kennis. Je hebt gewoon kennis nodig van zaken van hoe ga je met bepaalde dingen om, welke dingen kun je inzetten, wat zijn je instrumenten? Wat zijn je middelen? Buiten jezelf als persoon, maar ook natuurlijk je formuleren en je vaardigheden die je kunt aanleren. Gewoon echt kennis hebben van zaken, is denk ik heel belangrijk. Dat je ook weet van: "Wat gebeurt er nu en wat zou ik daarop uit kunnen doen?" Om te zorgen dat dat inderdaad wordt ontkracht, of juist dat dat wordt versterkt, dat mensen daarmee verder kunnen. En natuurlijk sowieso positieve houding. Dat je altijd positief erin blijft gaan en altijd blijft zoeken naar mogelijkheden, in plaats van: "Nou welke problemen zullen we nog meer vinden?" En dat een gezin zich ook niet voelt als een soort casus van: "We zijn weer de zoveelste die ze mag analyseren." Dat je ieder gezin echt als uniek ook benadert. Dat zijn hele belangrijke dingen die je moet kunnen. En ik denk ook dat als dat op een gegeven moment niet meer lukt, dat je dat voor jezelf ook eerlijk moet toegeven. Van: "Het lukt me nu niet, ik heb gewoon geen zin in mensen hun problemen. Dat kan, dat je soms denkt van: "Ik ben er even klaar mee met al die problemen, ik wil gewoon in een bloemenwinkel of zo." Als je dat gaat voelen, dan moet je gewoon echt iets mee doen, want dat neem je mee naar een gezin, dat draag je uit, dat zien mensen aan je en dan ben je ook eerder geïrriteerd en dan zit je ook eerder op een bepaald onprofessioneel level iets te proberen te doen. En dat moet gewoon niet. Ik weet echt hoe dat voelt. Dat merken gezinnen gewoon.

Dat je soms merkt van: "Ik moet misschien gewoon even vakantie nemen." Maar soms moet je er even tussenuit, moet je gewoon even iets anders gaan doen, dat kan. Ik bedoel, problemen zijn ook dingen waar je gewoon heel erg klaar mee kunt zijn.

16. Een beetje de laatste vragen dan: wat je als gemis ervaart, of je iets als gemis ervaart in de ondersteuning? Wat er ontwikkeld zou kunnen worden...

Nou ja, specifiek bij pubers vind ik dat de jaren die vooraf gaan aan de puberteit, dat daarin zeg maar best wel veel niet gebeurt. Dat daar echt een gat ligt waarvan ik denk, nou daar... als je daarop een interventie zou doen, of al een voorlichting zou geven aan ouders, dan zou je echt wel veel dingen kunnen voorkomen, denk ik.

En welke leeftijd bedoel je dan?

Ja, dan bedoel ik echt in groep zeven en acht al voorlichtingsavonden organiseren voor ouders. Zo van: "Wat zijn nou de te verwachten dingen? En hoe kun je je daar als ouders alvast op gaan aanpassen?" Wat ik bijvoorbeeld heel veel gezien heb, is dat ouders denken, bijvoorbeeld als hun laatste kind een puber wordt, gaan ze meer werken bijvoorbeeld, de moeders. Dan denken ze van: "Nou onze kinderen zijn nu groot", of zo, terwijl ik denk: "Ehm, volgens mij kun je bijna nog beter werken met kinderen in de basisschoolleeftijd, dan met pubers!" Bij wijze van spreken. Daar gebeurt gewoon zoveel, daar moet je bij blijven juist. En als ouders dat niet weten, dan zou ik inderdaad ook denk van: "Ze zijn zelfstandig, je hoeft ze niet meer naar school te brengen, ze kunnen er zelf gewoon met een sleutel in huis, ze kunnen heus wel voor zichzelf een broodje maken." Zo denken ouders dan natuurlijk vaak en dat snap ik ook heel goed. Alleen wat een jongere allemaal meemaakt, alleen intern al, als extern, dan zou je eigenlijk als ouder zeggen: "Wij zijn op deze part-time basis aanwezig voor onze kinderen." Ook al zijn ze helemaal niet geneigd om bij je te gaan zitten met een kopje thee, maar je ziet wel hoe ze uit school komen, je ziet wel hoe hun gezicht staat, of wat het eerste verhaal is. Of wat ze die dag hebben meegemaakt en daarin... Of dat je er dat juist niet uitkrijgt. En dat soort dingen zou al heel veel schelen denk ik en ik denk dat heel weinig ouders daar zicht op hebben. En ook wat ze zelf als ouders anders zouden kunnen doen als voorheen. In de begeleiding. Want ik denk ouders... en pubers hebben ontzettend veel begeleiding nog nodig. Alleen wel op een hele andere manier dan kinderen. En om die switch te maken, is best wel lastig en daar in die laatste twee groepen van de basisschool en misschien nog wel in de eerste klas van de middelbare school, want dat is nog best wel lastige leeftijd, maar ook dat jongeren... spannend enzo. Dat ze daar nog wel wat dichter bij zijn. Dat je daar best wel, ik weet niet hoe je dat zou moeten organiseren, maar bijvoorbeeld vanuit het centrum voor jeugd en gezin dat er gewoon avonden zijn die standaard worden op een basisschool, dat het voor ouders ook niet een grote drempel is om daar heen te gaan, dat het gewoon een avond is zoals alle andere avonden op school, dat ze daar ook horen van: "Wees daar alert op." Wat zijn de signalen voor dit en dat en dat. Op tv kun je wel veel zien over loverboys, maar alsof dat het enige probleem is, echt niet. Die problemen zijn natuurlijk vaak veel dichter bij huis. En de signalen van waar moet je op letten bij je dochter als die in aanraking komt met een loverboy, dat is nog wel te vinden, maar wat doe je als je kind op school eigenlijk wordt gepest en hij zegt daar thuis niks over. Dan zit je kind een beetje weg te kwijnen. Wat ga je dan doen? Of je kind wil inderdaad echt niet meer naar school en die gaat maar blowen om dat een beetje weg te bedenken, maar die zegt daar niks over. Dat zijn dingen daar moet je bijblijven als ouder. En ik denk en dat vind ik ook logisch, daar veel ouders daar niet zo'n zicht op hebben. Daar ligt voor mij echt nog een gemis in een stuk voorlichting en kennisoverdracht denk ik, naar ouders toe.

Ik denk dat ouders het loslaten vaak verwarren, dan denken ze: "die puber vraagt van mij loslaten, nou dan ga ik dat ook gewoon helemaal doen, dan kan ik mijn eigen leven weer oppakken." En dat kan ook wel, maar het een hoeft niet het ander uit te sluiten zeg maar. Ik denk dat dat wel vaak gebeurt. Als ik kijk naar de gezinnen die ik heb gekregen, was het allemaal dat de problemen waren ontstaan rond de dertien jaar en dat de overgang van de basisschool bijvoorbeeld, dat de kinderen na school nog altijd naar de naschoolse opvang gingen, als ouders wel werkten en dat daarna bijvoorbeeld helemaal geen opvang meer was geregeld. Dus een kind gaat gewoon constant naar een soort vast iets en die gaat naar de middelbare school en er is niks meer, je komt altijd in een leeg huis en je moet altijd maar voor jezelf zorgen. Dat is een veel te grote overgang. En dat hoor ik heel vaak, of dat de moeder wel thuis was met de basisschool, maar met het kind naar de middelbare school meer was gaan werken en dus niet thuis was in een keer. En dan wordt het dus niet besproken van: "He vind je dat eigenlijk wel fijn? Zal ik oma nog eens vragen, vind je dat gezellig?" Nee dat soort dingen allemaal niet. Dan is het gewoon: "Jij kan dat nu, want je bent groot, dus dan kun je best wel tot etenstijd eventjes alleen zijn." En dat kan wel, maar of dat dan leuk is. En of dat nou bij de behoefte van het kind ligt, om dat ook te doen. En daar ontstaat vaak ook een stuk verwijdering. In de behoefte van een jongere en ik denk dat daar... Dat dat al heel erg zou schelen, als ouders dat door hebben. En misschien ook iets beter met hun kind overleggen zo van: "Zullen we dat eerst uitproberen? En als je zegt: "Ik vind het helemaal niet fijn.", dan kunnen we misschien iets met de burens regelen. Gewoon laten merken dat je nog steeds je verantwoordelijk voelt voor je kind en dat je nog steeds wilt afstemmen op wat de behoefte is van die jonge tiener.

En in het vak opvoedingsondersteuning zelf, zijn er daar ook nog dingen die gemist worden?

Ehm, ja dat is een goede, dat zal vast! Er is altijd nog heel veel te leren. Nou ja ergens... Als je kijkt naar het vak opvoedingsondersteuning, met een milde opvoedvraag, waar jullie natuurlijk mee bezig zijn, dan zou ik het niet specifiek kunnen benoemen, maar er gaat natuurlijk ergens wel iets mis, want het functioneert heel vaak niet. En niet als het eenmaal begonnen is, maar de ouders die misschien

wel zo'n vraag hebben, of die daadwerkelijk naar de hulp toe gaan... en dat heeft misschien ook met het vak te maken zo van: hoe kun je meer uitdragen als opvoedingsondersteuner, of bureau, nou je kunt gewoon langskomen, daar is ook helemaal niks erg aan of raars of je moet je diep gaan schamen of we maken een foto en die hangen we in de krant... Ergens is er dus nog een angst rondom. En dat zou ook te maken hebben met de tv-programma's natuurlijk, die er zijn, 'The Nanny', dat is voor veel ouders natuurlijk een regelrechte verschrikking, om daar dan aan te moeten beginnen. Dus die denken: "Ik ga er maar mooi niet heen, anders komen ze ook met zo'n camera op mijn neus. Door die programma's worden ze daar wel een beetje voor afgeschrikt. Vanuit het vak zou aan het beeld gewerkt kunnen worden, zodat mensen daar toch eerder gebruik van gaan maken bijvoorbeeld. Dat zou wel heel goed zijn, denk ik.

Interview Nederlands Jeugdinstituut

Instelling	Nederlands Jeugdinstituut
Afkorting	NJI
Plaats	Utrecht
Datum	14 maart 2011
Tijd	14.00-15.00 uur
Middel	Gesprek

Voor we op die vragen ingaan, even wat over jullie onderzoek: wat gaan jullie doen?

We hebben de opdracht gekregen van het lectoraat van de Christelijke Hogeschool Ede en die zijn eigenlijk bezig met een groot onderzoek naar opvoedingsondersteuning voor 12 tot 16 jaar, gezinnen met die kinderen zeg maar.

Oh ja.

En dan zijn er een heel aantal deelonderzoeken, sommigen interviewen de jongeren en wij dan de hulpverleners, maar we dachten ook dat het leuk was om u te spreken over van: "Hé hoe kan het nou gebeuren dat er een soort leemte ontstaat in het aanbod voor pubers?" En daar kwamen eigenlijk die vijf vragen voor u vandaan.

Ja. Jullie gaan vooral de hulpverleners bevragen?

Ja, de ervaringen zeg maar. Hoe zij het beleven om hulp te verlenen aan die groepen, en wat, zeg maar, de werkzame factoren zijn.

En we dachten dan bij u...

Oh ja, en dan vanuit hun ervaringen wat hun de werkzame factoren vinden?

Ja en dan gaat het lectoraat daar een boek over schrijven, over hoe je dan, zeg maar, het beste hulp kan verlenen, op een laagdrempelige manier. En dan vooral in het kader van opvoedingsvragen en opvoedingsspanning.

Ja, ja. En dan nog even praktisch: wat verstaan jullie dan onder opvoedingsondersteuning?

De hulp die in dat gebied van opvoedingsvragen en ondersteuning geboden kan worden. Dus niet als er nood is of crisis, dus geen geïndiceerde hulp, maar juist niet geïndiceerde hulp. Dus opvoedingsbureaus en particuliere bedrijfjes.

Ja. In het jargon wordt 'hulp' altijd als geïndiceerd beschouwd. In het Jeugdzorgjargon. Het is goed om daar een voetnoot aan te wijden, hè, wat je onder 'hulp' verstaat, dan. En dan, het is de dienstverlening aan ouders?

Ja.

Dus het is ook weer een beperkt onderdeel van opvoedingsondersteuning? Opvoeding is natuurlijk veel ruimer, maar binnen de gezinssituatie en wat de ouders doen?

Ja en ook wel de puber, binnen het gezin. Systeemgericht.

Nee, dat is dan duidelijk. En hebben jullie het over alle gezinnen? De hele populatie ouders?

Nou, niet met echte, hoe noem je dat, risicofactoren. Dus eigenlijk een soort normaal gezin met opvoedingsproblemen en vragen, maar niet echt gericht op allochtone ouders of ouders met autisme. We proberen het zo algemeen mogelijk te houden. En ze zeiden: "Als we die informatie hebben, kunnen we altijd nog weer specifiekere worden op verschillende doelgroepen."

En is dat hele project daarop gericht? Op doorsnee gezinnen? En niet op ouders en jongeren die problemen ervaren?

Ja wel op alledaagse problemen, maar niet vanuit, hoe zeg je dat, ziektebeelden zeg maar. Dat niet echt.

O ja, ja. Het hele project?

Ja.

Dat is interessant.

Ja, want ze dachten dat is iets waar nog weinig onderzoek gedaan wordt en om problemen te voorkomen...

Ja klopt. Ja, dat zou ik wel goed aangeven, wat de doelgroep is en het domein wat je wilt onderzoeken, want het was voor mij niet duidelijk, uit wat jullie dan schreven.

Ja, we hebben in een onderzoeksopzet dan meer de kernbegrippen dan...

Ja, dat is natuurlijk logisch. Ja, want dat riep voor mij wel vragen op. En je noemde net ook: "Dus migranten ouders niet." Hè, dat vind ik een vraag, want migranten ouders die hebben ook wel gewoon de normale situatie en dan vanuit hun specifieke punt hebben ze een aantal, maar niet voor 100%,

natuurlijk opvoedingsproblemen. Maar een aantal problemen hebben ze, die je problematisch kunt noemen, maar verder is het natuurlijk een doorsnee populatie.

Ja, maar je had ook van die bureautjes, specifiek gericht op allochtone ouders en dat hebben we dan niet, maar algemeen. Dan kan het wel zo zijn dat er een allochtoon gezin bij zo'n opvoedingsbureau komt, maar we proberen inderdaad de hele specifieke gevallen... Die doen we niet voor het onderzoek.

En ik begrijp ook dat jullie het domein wat op de vrije markt is voor ouders niet meenemen? Dus de literatuur, waar jullie ook veel van noemen, wat voor ouders beschikbaar is, dat gaan jullie niet onderzoeken?

Nee.

Tijdschriften, literatuur, wat op internet beschikbaar is...

Nee, het gaat er echt om dat er een opvoedingsondersteuner in het gezin komt of de ouders bij de opvoedingsondersteuner.

Ja, dus de formele kant?

Ja, toch wel.

De kant die door het beleid gestimuleerd wordt en betaalt wordt.

Ja, dus ook de Centra voor jeugd en gezin, daar zitten nu ook veel, tenminste... Het moet nog allemaal opgestart worden, maar wel die eerstelijns hulp, daar zitten we op.

Ja.... Ik zou nadenken over het gebruik van het woord 'hulp'. Omdat dat in mijn jargon een geïndiceerd aanbod is. Nee, maar er is dus een heleboel aanbod in de literatuur, op internet, steun die ouders bij elkaar zoeken en het grootste deel van de ouders gaat in de eerste plaats daar naartoe.

En kwantitatief is het ook wel het grootste aanbod, wat ouders natuurlijk zoeken, en jongeren ook.

Maar je beperkt het dus tot het geformaliseerde aanbod en het beleidsgestuurde aanbod vanuit instellingen en gemeenten en ook een betaald aanbod. En waarom leg je de grens bij zestien?

Ja, dat hebben we vanuit de opdracht zo gekregen en daar hadden ze voor gekozen omdat Martine Noordegraaf, dat is ook een lector, die komt uit de residentiële hulp en daar is heel vaak twaalf tot zestien een categorie en daar heeft ze het eigenlijk vandaan.

Ja, want dat moet natuurlijk ook verklaart worden. Want kijk, de volwassen begint op achttien en bij bureau jeugdzorg is de grens achttien...

1. Ja en vanuit de literatuur kwamen we ook wel tegen dat de meeste opvoedingsvragen liggen eigenlijk bij twaalf tot zestien jaar en als ze zeventien, achttien zijn, dat het dan iets minder wordt.

Oh ja? Dat wist ik niet, zou kunnen hoor. Ik heb wat papier, wat ik jullie nog mee zou geven. Dat is gewoon willekeurig wat ik de afgelopen dagen verzameld heb. Maar zullen we ons houden bij de vragen die jullie mij stelden?

Ja hoor.

Tenminste... En vooraf... Er is weinig wijsheid over wat er bekend is aan vragen van ouders in die leeftijd, althans wat gebaseerd is op degelijk onderzoek. Noch wat er bekend is over: "Wat werkt dan specifiek?" En zeker niet naar verschillende groepen ouders in verschillende situaties: 'wanneer en wat?', zeg maar. Dus er is veel te weinig van bekend. Dus daarom is dat project en jullie onderzoek natuurlijk, als jullie vanuit de ervaring gaat vragen, relevant, nuttig en zo hè?

Het volgende verhaal is dan natuurlijk van hoe betrouwbaar jullie gegevens worden. Ga je natuurlijk ook beschrijven van hoe betrouwbaar en valide jullie cijfers worden. Dus alle informatie die je verzameld is welkom, maar je moet natuurlijk ook een oordeel geven over de betrouwbaarheid daarvan en de beperkingen daarvan. Maar omdat er zo weinig natuurlijk van bekend is, is elke stap, ook al is het een kleine stap, natuurlijk welkom.

Ja, want we gaan zes hulpverleners... Daar hebben we nu afspraken mee gemaakt, daar baseren we het onderzoek op. Het liefst meer, maar daar moet natuurlijk wel tijd voor zijn.

Hoe zullen we het verder doen met die vragen? Maar gewoon afgaan? Of hebben jullie nog iets bijzonders... Bijzondere vragen?

Nou, we wilden eigenlijk van u het grote kader horen. Weet u misschien waardoor er weinig aanbod voor deze groep en weinig literatuur over werkzame factoren... Of u daar meer over weet?

Ja. "Wat is de oorzaak van de leemte" hè... Daarin beschrijf je dus dat er een leemte is. Wie zegt dat, dat er een leemte is?

Ja, vanuit de opdrachtgever... Vanuit de CHE hebben we die opdracht gekregen.

Ja, maar dat moet ergens op gestoeld zijn, het is een aanname die natuurlijk onderbouwd moet worden. Dat er een leemte is en waarom bij deze groep en niet bij armoedeproblematiek bij éénouder gezinnen hè, is er daar wel in voorzien? Dus hoe verhoudt zich deze relatieve leemte ten aanzien van andere relatieve leemten? Dus hoe relevant is dit?

Dus als je het de ouders vraagt: zeuren ze ergens om? Missen ze iets, de ouders? En wie er dan mist, wie zijn dat dan? En wat missen ze dan? Dus daar is te weinig van bekend om het een leemte te noemen. En ook een punt is van... Het aanbod van ouders wordt landelijk niet geregistreerd. Niemand heeft dat als taakstelling. Noch in de jeugdhulpverlening, noch in dat domein wat jullie willen onderzoeken. Dus er zijn geen cijfers voor en niemand heeft de taakstelling om dat te onderzoeken en gemeenten die onderzoeken het ook nauwelijks, of niet, het aanbod en ook de vragen van ouders.

Dus dat is gewoon een feitelijke constatering en dan is de vraag van het beleid: "Is het zo?" En: "Wat missen ouders dan?" En: "Hoe kun je er vorm aan geven?" Klopt dat?

2. Ja, eigenlijk is het dan... Wij zeggen een leemte en het lectoraat zegt een leemte, maar eigenlijk is er dan weinig zicht op, als er geen cijfers zijn en er niemand is die eigenlijk het overzicht houdt.

Ja, een spoor is wel van dat het aanbod soms wel duidelijk is, want gemeenten maken soms een plan wat ze gaan aanbieden. Collega's hebben het laatst van het Gooi onderzocht.

Ja, dat heb ik gezien op de site.

Maar, dat geeft een goed overzicht van het aanbod wat ze willen gaan doen. En dan moet je natuurlijk weten hoe dat gerealiseerd wordt en wie ze dan bereiken. Daaruit kun je dan denk ik wel concluderen dat, als ik er grof doorheen ga, dat er waarschijnlijk meer aanbod is voor gezinnen met jongere kinderen hè en dat het aanbod voor tieners ook wel een behoorlijk aanbod is, maar meer zorggericht. Dus dan krijg je probleemgerichte punten: drugs, alcohol, ADHD, schoolverzuim. Dus daar zie je dan ook een verschuiving van dat aanbod in domeinen van preventie en hulp. Vorming, preventie en hulp. Dus dat zou dan geanalyseerd kunnen worden van wat er dan aangeboden wordt, maar dat zegt nog niks over de afname en ook niet van de behoefte en ook niet waar ouders dan gebruik van maken.

Maar een enkele gemeente laat dat goed onderzoeken wat het aanbod is.

In Noord-Holland ben ik wel onderzoeken tegengekomen die onderzoeken welke vragen er bij ouders leven om daar hun aanbod op toe te passen.

Nou dat gebeurt landelijk behoorlijk wat nu hè? Zeker met de Centra voor jeugd en gezin. Ik denk dat zeker de helft van de gemeenten wel een onderzoek doet naar de vragen van de ouders, maar dat is ook een vermoeden. Maar die trend is groeiende dat er een vraagonderzoek wordt gedaan en hoe je dat moet interpreteren, is dan het tweede.

Waar ik ook aan dacht bij 'wat is de oorzaak van de leemte', is dat als je over een leemte zou spreken: "Wie zou er dan aan moeten voldoen? Wie zijn er voor ouders van tieners? Wie heeft dat tot taakstelling?"

Ik denk nu de Centra voor jeugd en gezin, voor het domein wat wij onderzoeken.

Ja, dat zou ik heel goed navragen. Zowel naar wat er in de taakstelling, als taakomschrijving staat, als wat de praktijk is. Want omdat de Centra voor jeugd en gezin vanuit de consultatiebureaus ontstaan zijn, heeft natuurlijk het jonge kind de meeste aandacht. En langzamerhand komen er ook steeds meer beroepsgroepen bij, maatschappelijk werk... En wat doen die dan naar deze leeftijdsgroep en staat dat in hun taakstelling? En moeten ze bijvoorbeeld een verdeling maken in de levensloop bijvoorbeeld nul tot één, nul tot vier, vier tot twaalf, twaalf tot zestien? Is dat hun taak en moeten ze een gelijkmatig percentage doen, of pakken ze maar waar iemand om schreeuwt, toevallig? Hè, dus zit daar beleid in? Proberen ze alle leeftijdsgroepen te bedienen? Dus de beroepskrachten bij een CJG... Is er een standaardbeleid dat ze alle groepen willen bedienen? En als ze ergens prioriteit aan bieden: waarom dan? En dan ook nog, voor het werken met ouders van tieners: heb je daar dezelfde capaciteiten voor nodig als voor het werken met ouders van baby's? Of dezelfde pedagogische kennis?

3. We zijn inderdaad vorige week bij een vrouw geweest die opvoedingsondersteuning biedt en dat was dan in Groningen, in de provincie Groningen, en die zij ziet een heel groot gat tussen van nul tot twaalf jaar daar kunnen ze bij consultatiebureaus terecht. En ze zegt de Centra voor jeugd en gezin die moeten er komen, maar die komen daar nog niet van de grond, of ja dan heb je het virtueel en dan bellen ze naar jeugdzorg maar daar is hun probleem eigenlijk weer niet erg genoeg, dan moeten ze geïndiceerd worden. Dus ze zegt: "Eigenlijk zie ik een heel groot gat." En zij dacht dat dat kwam omdat er nog onvoldoende Centra voor jeugd en gezin zijn, die dan toegangspoort kunnen zijn.

En dat is ook een algemeen signaleerd beeld hè dat bureaus jeugdzorg nu mensen gaan afwijzen en terugverwijzen naar Centra voor jeugd en gezin en die zijn er nog niet voor toegerust. Dus wat wordt een gat. Ook omdat de bureaus jeugdzorg alleen maar indiceren: geschikt voor hulp of ongeschikt voor hulp.

4. Maar ziet u dat ook? Dat gat?

Ja natuurlijk, absoluut. En een ander punt is: waar zoeken ouders van tiener hulp hè? Als je ouders wilt bereiken dan moet je daar komen waar ouders zijn. Waar zijn ouders van tieners? Waar komen die? Niet op consultatiebureaus niet op Centra voor jeugd en gezin, daar denken ze nu niet aan.

5. Ja, dat zeiden wij ook: op jonge leeftijd komen ze nog op scholen, dus dan kan je daar ook nog weer... Van die ontmoetingsplekken. Ja, want die vrouw die we geïnterviewd hebben zei dat ze dan eigenlijk op internet gaan zoeken of bij de huisarts, dus dat je daar bereikbaar moet zijn en folders moet hebben liggen, om ze te bereiken.

Ja, informatie en natuurlijk... Een huisarts wat kan die? Dat is ook een vraag. Er start hier binnenkort ook een interne groep die gaat onderzoeken wat de huisarts kan bieden voor opvoedingsondersteuning. Ouders van jonge kinderen komen regulier bij de consultatiebureaus voor onderzoeken, dus dan komen ze daar voor het kind en verder komen ze op de peuterspeelzaal, op basisscholen en op scholen voor voortgezet onderwijs. Dus ouders van tieners moet je op school vinden. Althans, daar komen ze wel. Ze komen niet op Centra voor jeugd en gezin. Ze komen wel op school. Wanneer en waar en hoe en welke ouders wel en welke ouders niet? Maar ze komen formeel wel op school want daar hebben ze een band mee, hè waar zijn ouders? Waar hun kinderen zijn! Dus die ingang moet je gebruiken, dus een CJG moet die functie vervullen op school. En wat biedt de school dan? Dat kun je dus per school nagaan, wat ze dan zijn. Hoe wordt het georganiseerd dat ouders daar hulp kunnen vinden? En daar zijn organisatorisch nog veel leemtes, omdat daar nog niet over nagedacht is wat je wanneer en in welke mate en door wie... Kijk de leerkracht hoeft het niet te doen, maar wie biedt dat dan? En daar zijn hier en daar wel goede voorbeelden van maar er is niet een vastliggend plaatje van: "Oh het kan op die manier en daar kun je good practises vinden en daar heb je een goede opleiding en zo kan de schoolarts werken en zo werkt de schoolpsycholoog." En alcohol en schoolverzuim, op die probleemgebieden is een goede voortgang, maar als algemeen plaatje is dat nog niet bekend.

Nu zei ik meteen ook een beetje de ontwikkelingen hè? Wat de ontwikkelingen betreft wilde ik ook zeggen: er zijn grote vorderingen gemaakt de laatste 10-15 jaar op onderzoek. Dus wat er dan geboden wordt aan ouders, dat er dan een aantal programma's goed onderzocht worden..

Ja, die effectieve programma's.

Ja, effectieve programma's. Collega's hebben daar een goede aanzet voor gegeven met een databank daarvoor, maar dat zijn natuurlijk allemaal probleemgebieden. En als je dan kijkt naar wat de opbrengst is, zijn er maar een paar programma's effectief: twee of drie. En wat er dan verder in de databank staat, is in theorie effectief. Dus als je het boek pakt dat zou het weleens effectief kunnen zijn, omdat het goed onderbouwd is en de literatuur ziet er goed uit, maar of het in de praktijk effectief is dat weten we nog niet.

Ja, net als met pedagogisch adviseren van Geraldien Blokland.

Ja, wat wil je daarvan zeggen?

Nou, er staat in het boek dat het effectief lijkt te zijn, maar het is nog niet bewezen.

Ja, het meeste niet nee. Het is wel goed dat er alle waardering is voor hoe het is geschreven, maar effectief onderzoek in de praktijk is nog nauwelijks gebeurt. En dat zijn dan nog de hulpverleningsprogramma's. Dus in het lichtere domein helemaal nog niet, ook van Triple P nog niet. Module één en twee, die zijn nog niet goed onderzocht.

6. Wordt dat wel opgestart... Om ook in de praktijk..?

De onderzoeksprogramma's die aangestuurd worden door ZonMw... Wordt dat terrein nog nauwelijks bediend, dus het meeste geld gaat naar hulpverlening. Dus dat is toch een aansturing die vanuit rijksbeleid moet komen en dat gaat toch maar te traag: die aansturing van verder onderzoek. Dus de lijn is wel goed, maar om echt antwoord te geven: "Zo kun je met vragen van ouders omspringen", sta je nog met teveel lege handen. En wat ontwikkelingen betreft (jullie lieten het zelf ook al zien), er verschijnt de laatste tijd enorm veel voor ouders van pubers, dus die leeftijdsfase komt meer in de belangstelling, maar of dat allemaal verantwoorde informatie voor ouders is, dat is maar de vraag. Dat is nauwelijks gestoeld op onderzoek.

Van de Veer heeft onlangs ook een boek uitgebracht voor de jonge leeftijd over pedagogisch adviseren: over slapen en eten en voeding en dan laat hij de historie zien over wat er de laatste decennia geadviseerd is dus dat zijn hobby's en aannames, dat is niet gestoeld op onderzoek, dus we zijn weer op nul. En Diekstra heeft op een aantal domeinen geprobeerd een aantal opvoedingsadviezen te beschrijven. Dan zou je ook na kunnen gaan wat hij over pubers schrijft.

Diekstra...

Ja: 'opvoedingscanon'.

Oh ja! Die is toch gekoppeld aan de Hoge school Den Haag... InHolland?

Daar heeft hij een dertigtal items in korte bewoordingen laten beschrijven en dat is dan gebaseerd op onderzoek, dus dat is dan een degelijke poging om gefundeerd advies te geven aan ouders. Dus je

zou die items, ik heb ze nu niet paraat, maar er staan vast een aantal items in wat die leeftijdsgroep betreft. Maar er komt van andere onderzoekers wel even vrolijk weer kritiek van: "Klopt het wel? En dat en dat onderzoek: hoe betrouwbaar is dat?" Maar goed dan heb je iets om je tegen af te zetten, als je alleen maar een mening hebt, dan is het op zich al niets, dus als je nou argumenten hebt dan kun je niet zeggen: "Die zijn niet valide genoeg." Of: "Is het onderzoek betrouwbaar genoeg?" En ook op internet: 'mama helpt', dat kennen jullie wel? Die site voor ouders van tieners?

Mama helpt?

Volgens mij hebben we daar nooit...

Oh, 'mama weet alles': een site voor ouders van pubers. Dat is natuurlijk prachtig maar hoe betrouwbaar is dat, waarop is dat gebaseerd? Dus er is erg veel, maar eh...enzovoorts.

Hoe komt het dat er weinig literatuur voor handen is over opvoedingsondersteuning voor gezinnen met kinderen van twaalf tot zestien jaar?

Dat is natuurlijk het beleid van hoe dat aangestuurd wordt door instellingen of grote kennisinstituten, hoeveel belangstelling dat krijgt. En waarom dat dan niet gebeurt, daar kun je nauwelijks achtergrond van geven. Dus over het algemeen zou je kunnen zeggen dat opvoedingsondersteuning de laatste decennia in de belangstelling is gekomen. Het is normaler geworden om daar in de politiek en in het beleid van instellingen over te praten, aandacht voor te hebben, maar het is niet duidelijk of daar ook meer geld voor beschikbaar wordt, daar zijn geen onderzoeken naar.

En waar dan echt aandacht aan besteedt wordt, dat is vrij toevallig, vind ik en soms is dat voorkeur van politici. Waarom zijn de Centra voor jeugd en gezin ontstaan? Dat is niet gebaseerd op onderzoek.

Nee?

Nee, dat is een trend van Rouvoet, die een bepaalde 'good practise' ergens zag en daar beleid van maakte. Maar echt gefundeerd onderzoek of ouders daar behoefte aan hebben? Het moest ook een stenen gebouw zijn hè? Of ouders daar naartoe gaan! En ouders van pubers, of jongeren zelf daarnaar toe zouden gaan? Hè, dat is niet gebaseerd op onderzoek of op leerervaringen van vroeger... Wat al geprobeerd is met ontmoetingsplaatsen voor ouders, daar werd duidelijk dat het maar een bepaalde groep ouders bereikte en dat je maar een beperkt aantal functies kunt vervullen. Dus dat is door 'managent by speech': iemand die riep dat. Maar of dat nou een degelijk concept was waar alle functies gebaseerd worden op onderzoek? Hij heeft vijf functies genoemd hè, ook lichte hulp en ook die ontmoetingsplaatsen.

En ook toeleiding naar de geïndiceerde zorg.

Ja, maar of die functies helpen? Dat moet nog blijken. En waarom is er weinig literatuur en weinig onderzoek? Dat zijn toch vaak hele toevallige dingen, dus elk initiatief is de moeite waard om kritisch te bekijken, ook naar deze leeftijdsgroep. Waar hebben de ouders behoefte aan? Die vraag moet je analyseren hè: "Welke ouders, wanneer, in welke mate? Welke verwachtingen hebben ouders ervan?" En als je dan iets biedt: "Wat helpt dan wel en wat helpt dan niet?" En als je helpt: "Welke competenties heb je dan nodig om op een bepaalde vraag in te gaan?"

Ja, dat zijn wel alle vragen die wij aan de hulpverleners stellen.

Ja, dat is waardevol. Ja, dat is wel nodig om iets goed 'body' te geven. En dan moet je het echt in pilots uit gaan voeren om te kijken: wat levert het op? Je moet de gok durven nemen in onderzoek.

En nu wordt Centra voor jeugd en gezin door heel Nederland... Iedere gemeente moet dat: waarom?

Als je ouders alleen maar vindt op scholen, waarom zou je dan zeggen dat ze naar een Centra voor jeugd en gezin moeten? Dus er is nog wat wijsheid te winnen.

Wat is volgens u nodig aan hulpverlening aan deze doelgroep?

Dat is... Wat ik het beeld heb vanuit onderzoek, kan je die vraag niet beantwoorden hè, dat is onverantwoord om daar uitspraken over te doen. Dus er zijn een aantal onderzoeken maar die zijn niet valide genoeg.

7. Dus u bedoelt dan dat de vragen eigenlijk nog te onbekend zijn om te zeggen wat voor hulp er nodig is?

Ja. Dus dan moet je de vraag onderscheiden op niveaus van ernst, op het niveau van functie, van informatie, of steun, of support, of advies of begeleiding, of hulp. Dat moet je onderscheiden en ook welke ouders is onvoldoende duidelijk. Teveel of te weinig? Wat is het kwantum wat past, om geen geld te verliezen. Soms zijn een aantal sessies genoeg, soms zijn tien sessies nodig, maar dertig heeft helemaal geen winst. Dus de kwantiteit die je biedt is niet duidelijk naar ouders toe, dus daar moet enorm veel onderzocht worden. En dan moet je ook binnen de hele range bekijken waar ouders hulp zoeken dus dan is het ook de verantwoordelijkheid van het beleid om dat te bieden. Is dat er? Nee er is geen valide content op sites voor ouders van tieners.

Het zijn vaak sites met vragen en dan weet je nog niet wie er antwoord geeft.

Nee. Wij zijn hier betrokken bij de validering van de content van een digitaal CJG, maar daar is net een begin mee gemaakt. Dus voor ouders van tieners is geen betrouwbare bron aan te wijzen, wat pedagogisch verantwoord is, terwijl bijna alle ouders weleens gaan zoeken.

8. Ik denk dat dat ook het makkelijkst is op dat moment, dan weet je nog niet wat je wilt en of je hulp wilt.

Nee, het heeft natuurlijk wel een functie, al was het alleen maar een functie van herkenning, of om er woorden aan te geven of om het veld te leren kennen.

En als je vanuit die sites van 'me to' dat je dan leest 'van ik ook, ik ook, ik ook' dat geeft al een beeld van: "Oh het is niet zo bijzonder dat mijn kind zo en zo..." Dat hebben de meeste ouders wel, dat geeft een ander beeld.

Dus binnen die functie van herkenning en dat je het een plaats geeft, heeft het een functie, maar je bent nog niet geholpen met je probleem, je vraag heb je nog. Je bent nog niet geholpen met je probleem. Dus waar moet je dan de grens leggen van het tevredenheid met wat je ouders biedt? Voor sommige ouders is het voldoende, maar voor andere ouders dan niet. En in welke mate van ernst heb je dan toch een persoonlijk contact nodig om ermee door te gaan?

'Ouders van nu' had vorige week een onderzoek over consultatiebureau van consultatiebureau en schoolarts en schoolarts dan van nul tot achttien jaar. Dus wat dan de schoolarts wel en niet biedt en dat er een verschil is tussen ouders van jonge kinderen. En bij ouders van tieners ligt het wat anders.

Dus als je een vermoeden uitspreekt van: "Waar hebben ouders van die kinderen iets aan?" Dan is dat vaak die ondersteuning dat ze het van andere ouders horen in die situatie, gemiddeld genomen hè? Dus dat je het losmaakt van je eigen persoonlijke sores, alsof het aan jou ligt en jou situatie en jou kind. Je ziet dat veel spanning gewoon is in de levensloop.

En ouders hebben even zwart-wit behoefte aan informatie en daarom werkt de informatie over overgewicht, drugsgebruik en wat je van seksualiteit mag verwachten en hoe je dat bespreekbaar kunt maken en wat voor houding je zelf kunt aannemen. Dus feitelijke informatie kan informatief gegeven worden. Dus dat die informatie beschikbaar is, maar dan ook zo dat ouders het ook tot zich nemen, dus een folder. Wie leest een folder, of een krant, of een A4, of internet? Dat is één. Maar dat de ouders het opnemen, vraagt weer een andere verwerking dan de letters die ergens staan. Maar dan kan je, als je ouders bij elkaar hebt of met ouders praat, een functie hebben en dat kan op een heel effectief hè, op een hele efficiënte manier kun je ouders informeren. En dan hebben een aantal ouders wat 'trajectsgewijze' hulp nodig, van dat je de vraag analyseert en op de vraag ingaat en op maat met hun erover doorpraat, voordat je nog echt aan hulp komt. Dus pedagogische advisering van één, drie tot vijf gesprekken: daar hebben sommige ouders ook wat aan, maar dat moet je per ouders verkennen en de mogelijkheden hebben om te bieden. Maar het gros van de ouders heeft daar geen behoefte aan, die hoor je zelf wel, zoals dat gaat.

Wat daar de leemte van is, is dat er heel weinig geëxperimenteerd wordt met gesprekken met de jongere en de ouders samen. Als je systemisch werkt, moet je alle betrokkenen erbij betrekken. En dat gebeurt heel weinig, op enkele scholen zie je dat weleens dat op ouderavonden ook de jongeren daar een rol bij spelen, met een presentatie van iets, maar dat is zo incidenteel. In Brussel, de vrije universiteit Brussel, heeft iemand daar een... Zijn naam ontschoot me...

Is dat 'Families in Transition'? Dat stond op de site van het NJI.

Zou kunnen. Ja! Dat ja, klopt! Families in Transition, dat is het!

Dat was ook iets met ouders en pubers en systeemgericht...

Maar dat wordt in Nederland niet uitgetoetst, maar dat vind ik zo inherent, dat je daar de jongere bij betrekt.

Ja. Weet u daar al iets meer van, van dat onderzoek?

Nee, ik heb het ook een jaar of wat... Toen het uitkwam heb ik het gevolgd, maar ik ben het verder niet tegengekomen, dus ik ken de mogelijkheden ook niet.

Er is ook een boek van.

Dus wat ik net zeg van, de steun bij andere ouders of herkenning bij ouders in dezelfde situatie of begeleiding op maat dat zijn vermoedens van algemeen... En dat moet dan verder onderzocht worden van: "Hoe werkt dat?" Want daar is ook weinig informatie van bekend.

9. Wat zijn werkzame factoren?

Er is ook een afdeling hier, die werkt aan de werkzame factoren, maar daar zie je tieners niet bij staan. Dus er is wat werkzame factoren betreft niemand die bekend... Je ziet wel onderzoek naar deelproblemen, zoals delinquentie, schoolverzuim, alcohol, adolescente meisjes, migrante jeugd, daar is wel een verkenning van 'wat werkt?' van gemaakt.

Maar in het algemeen wel wat oudertrainingen, maar dat is een intensievere vorm van oudercursussen, daar is dan wel een 'wat werkt?' van uit internationale literatuur en dat geeft een kapstok bij het werken met ouders van pubers. Maar er is geen 'wat werkt?' van pedagogisch

adviseren. Er is geen 'wat werkt?' van een informatiesheet. Wanneer werkt een informatiesheet? Wanneer werkt internet? Oh, ja er is wel over digitale daar is wel een 'wat werkt?' van maar die biedt wat mij betreft veel te weinig...Online hulp... En dat gaat over hulpverlening, maar dat laat mensen toch met lege handen staan van: "Dat werkt wel en dit niet."

10. Dat is wel opvallend: dat het misschien blijkt niet zo'n heel groot probleem is, als er niet veel onderzoek naar gedaan wordt. Kan je dat zo zeggen?

Nou, geen urgent probleem. De problemen die er zijn en die op je bord liggen, moeten eerst aangepakt worden. Dus dat er prioriteit in het geheel is, dat wel.

Maar je kunt niet zeggen dat de lichtere problemen of het lichtere domein wat jullie willen, minder relevant is. Want als het daar en daar goed gaat, wat moet je ervoor doen om dat goed te blijven gaan? Dat het niet in die probleemkant komt?

Ja, precies.

Dus juist de aanpak van beschermende factoren kan weleens even effectief zijn als hardlopen wanneer iemand zit te kraaien. Dan moet je wel wat doen, maar het kan even efficiënt zijn om, op macroniveau gezien, naar de totale populatie gezien... Dus vanuit beleid kan het zeker zo effectief zijn om daar je geld neer te leggen, omdat je dan de populatie die nu om hulp vraagt, wellicht vijf tot vijftien procent, weleens procenten naar beneden kan brengen, als je in het voorterrein je geld stopt.

Ja, preventie zeg maar, dat je daar veel meer op let.

Dat is niet duidelijk. Nog een valkuil hé: die 'wat werkt-dossiers', die bieden algemene uitgangspunten, die zeggen niet wat je morgen moet doen, maar die geven wel gedachten van: "Let daarop, let daarop, let daarop." En dat is wel voor werkers een goede kapstok, om ehm... Soms denk je alleen maar aan het programma, of je denkt alleen maar aan je bijscholing, of je denkt alleen maar aan de psychologische informatie... Dus dat je de breedte ziet van welke factoren er meespelen, dat is wat werkt.

Ja.

Hier nog wat papieren wat ik verder nog tegenkwam. Er zijn maar heel weinig onderzoeken gedaan onder ouders van pubers zelf hè? Van wat ik tegenkwam maar één van Broekkamp uit 2005 in Twente. Er gaat iemand nog een onderzoek doen, van de UFA, dacht ik. Onder ouders van pubers, daar kun je contact mee opnemen... Ik kan dus weinig feitelijkheden geven, maar meer een algemeen beeld.

Het is dus 'en en', wat jullie gaan analyseren en naar boven toveren. Probeer het zo helder mogelijk te houden en aan te geven wat je bij wie vindt en hoe je dat mag interpreteren naar grotere populaties. Maar daarachter blijft zitten: wat is er nou wel bekend en waar mag je wel op vertrouwen?

En waar mag dan wel geld in gestoken worden.

Ja, hartstikke leuk nu hebben we ook meer een kader waarin we het onderzoek kunnen plaatsen.

Het viel me op bij de literatuur die jullie geven, zitten wel veel literatuur voor ouders van pubers, maar weinig over opvoedingsondersteuning en weinig over onderzoek naar...

Ja, dat hebben we ontdekt dat dat heel weinig is.

Ja en ook nauwelijks onderzoek, en als het al onderzocht is, dan is het niet valide genoeg. Je hebt geen andere keus dan het toch zo te noemen.

Overzicht fragmentatieschema's

Nadat de interviews woordelijk zijn uitgetypt, is er per interview een fragmentatieschema gemaakt. In dit schema zijn de belangrijkste en meest relevante fragmenten geselecteerd en voorzien van een label. In deze bijlage zijn alle fragmentatieschema's gebundeld in onderstaande volgorde:

▪ Puber Top Coach	PTC
▪ Ouders & Co	O&C
▪ Bureau Kleijweg	BKW
▪ Aventurijn Opvoedingsondersteuning	AVO
▪ Combiwel	CBW
▪ De Opgroeiwinkel	DOW
▪ Lijn 5	LN5
▪ Nederlands Jeugdinstituut	NJI

Fragmentatieschema Interview PTC 03.03.2011

Vraag 1 Wij vroegen ons af met welke hulpvragen gezinnen zich aanmelden bij Puber Top Coach of Family Top Coach?		
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
1.1	Dat is zoals ik al zei: de moeder die, na ja, eigenlijk niet meer kan inzien dat ze nog wel van haar kind houdt omdat ze alleen maar aan het straffen, en aan het opvoeden en corrigeren is. En dat is list en bedrog, liegen, bedriegen, blowen, fysieke agressie, verbale agressie, ouders die elkaar niet ondersteund voelen in de opvoeding...	Niet inzien van kind houden Alleen maar straffen Alleen maar opvoeden Alleen maar corrigeren List en bedrog Liegen, bedriegen Blowen Fysieke agressie Verbale agressie Niet ondersteund voelen
1.2	Kinderen die blowen, waarvan de ouders het niet weten of wel vermoeden, ja, die gaan vaak zich afsluiten omdat ze een groot geheim hebben. En dus die gaan minder communiceren. Als er minder gecommuniceerd wordt dan gaan we elkaar minder goed begrijpen. Als we elkaar minder goed begrijpen gaan we ons afsluiten. Als we ons afsluiten komt er onmacht en worden we agressief. Bepaalde reacties hangen met elkaar samen.	Afsluiten bij groot geheim Minder communiceren Minder begrijpen Voor elkaar afsluiten Onmacht Agressie
1.3	Het hoeft niet altijd drugs te zijn, maar als er agressie is, fysiek of verbaal, is er bijna altijd onmacht. En die onmacht komt bijna altijd voort uit het feit dat er niet gecommuniceerd wordt.	Niet altijd drugs Bijna altijd onmacht Onmacht door niet communiceren
Vraag 2 En hoe werkt het zeg maar bij jullie met die aanmelding? Melden de ouders zich aan? Of ook meteen de puber erbij?		
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
2.1	Heel zelden de puber, bijna altijd de ouder. Ik denk dat het één keer de puber is en negenennegentig keer de ouder.	Zelden de puber Bijna altijd de ouder
Vraag 3 En als de ouders, zeg maar, zich aanmelden, komt de puber dan ook wel eens mee?		
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
3.1	Wij komen bij de mensen thuis, dus er komt niemand mee. Thuis gaan we kijken hoe het reilt en zeilt.	Bij de mensen thuis Kijken naar reilen en zeilen
3.2	Het is wel zo, dat als ouders zich aanmelden, is er meestal wel overleg geweest vóór het aanmelden. En als dat niet gebeurd is, dan vragen wij wel van: "Goh, wij willen dus een afspraak maken, maar ik wil natuurlijk vóór dat de afspraak er is, dat je eerst met je kind overlegt of hij dat wel wil."	Overleg vóór aanmelden Met kind overleggen
3.3	Natuurlijk kun je begrijpen dat als je een kind van twaalf hebt... Dan kan je nog zeggen van: "Er komt vanavond een meneer praten of een mevrouw praten." Maar als je een kind van vijftien of zestien hebt en je zegt: "Er komt vanavond een meneer praten", en hij heeft er geen zin in dan zegt hij: "Hartstikke leuk voor jullie, maar ik ben weg."	Kind van twaalf Kind van vijftien, zestien "Ik ben weg"
3.4	De leeftijd bepaalt wel een beetje of je je alleen moet melden of dat je echt een akkoord moet hebben van je kind.	Leeftijd bepaalt of akkoord nodig is
Vraag 4 En welke verwachtingen hebben ouders meestal een beetje ten aanzien van jullie?		
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
4.1	Vaak zijn ze ten einde raad en dat zie je wel aan de momenten waarop ze hulpvragen insturen.	Ten einde raad Moment van hulpvragen
4.2	Het moment waarop de aanvraag binnenkomt, dat heeft vaak wel een reden waarom iemand gaat hulp vragen.	Moment van aanvraag heeft reden

4.3	Dat is na het weekend, wat we vaak hebben. En op donderdag, vrijdag hebben we allemaal wel weer het gevoel: "Het zal wel weer een leuk weekend worden", dus dan gaan we er positief in. En als het dan toch een afknapper is, dan zien we op zondagavond en maandag zien we gewoon de aanvragen binnenkomen.	Aanvraag na het weekend
4.4	En als de schoolvakanties er aan zitten te komen, dus in juni, dan zakt het ook in. We hebben allemaal het gevoel: "Binnenkort begint de vakantie en dan gaan we het gewoon leuk hebben", en dan na vakantie, als het niet gelukt is, dan krijgen wij het weer druk.	Aanvraag na de vakantie
Vraag 5	Kunt u werkzame factoren noemen? Hoe werkt het nou om met pubers en in gezinnen te praten en met ouders? En wat moet je dan wel doen? Of wat moet je juist niet doen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
5.1	In ieder geval niet belerend zijn.	Niet belerend zijn
5.2	Met een open mind. Wij noemen dat een open mind policy: met een open blik het gesprek in gaan.	Open mind policy
5.3	Dat je toch snel geconfronteerd wordt van: he, ik merk toch dat ik van te voren al een aanname had gedaan.	Van te voren aanname doen
5.4	Ik ben zelf helemaal anti-drugs. En in een heleboel gesprekken komt het weer op die klote drugs uit. Ja, als je dan door laat schijnen dat je zelf heel erg anti bent, ja, dan gaat het kind niets meer zeggen.	Bij door laten eigen mening gaat kind niets meer zeggen
5.5	Zeventig procent van de gevallen, tachtig procent van de gevallen gaat het uiteindelijk, één van de redenen, om drugsgebruik.	Drugsgebruik
Vraag 6	Je hebt in het gesprek zeg maar de ouders en de puber. Kunt u vertellen hoe doet u dat wisselen in contact?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
6.1	We spreken in principe iedereen aan.	Iedereen aanspreken
6.2	Dan vraag ik altijd half gekscherend van: "Wat kom ik hier eigenlijk doen?" En dan kijkt de puber me vragend aan en dan zeg ik: "Nou, waarom zitten we hier eigenlijk? Vertel es."	Gekscherend: "Wat kom ik hier doen?"
6.3	Ik zeg: "Nou ja, ik neem aan dat jij toch ook weet waarom we hier zijn? Waarom komt deze vreemde vent in één keer bij jullie aan de keukentafel zitten? Vertel het eens." Daarnaast zeg ik meteen: "Ik hou van sappige details. Dus jullie hebben wel een beetje vaak ruzie, maar ik wil nou ook echt weten hoe de ruzie gaat."	"Vertel het eens." "Ik hou van sappige details."
6.4	"Ga nu maar lekker vertellen wat voor sappige dingen hier gebeuren." En dan een bigsmile op het gezicht van de puber.	Bigsmile puber
6.5	Maar ik probeer wel elke keer weer terug te komen bij de puber, want ik wil van de puber horen: waarom ben ik hier, wat gaat er in hem of haar om?	Terugkomen bij de puber
6.6	Ik wil vooral met het kind praten.	Vooral met kind praten
6.7	Ik heb geen methodieken, in dat opzicht dat het precies moet volgens A naar Z. Ik heb geen blad vol met tachtig vragen en die ga ik allemaal nalopen en invullen om een rapportje te schrijven. Nee, ik heb aandacht voor het kind.	Geen methodieken Aandacht voor het kind
6.8	Ik zit op hetzelfde niveau. Als hij heel netjes begint te praten dan gooi ik er wat woorden in van deze tijd, om het maar even te zeggen. Dat hij gewoon begrijpt dat die man of vrouw die er zit, die begrijpt heel goed hoe het tegenwoordig werkt.	Hetzelfde niveau

Vraag 7	Dus jullie maken dan geen gebruik van bepaalde methodieken?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
7.1	Natuurlijk hebben we wel tools, maar het is niet zo dat ik daar met methodieken kom en het gezin zich moet aanpassen aan mijn methodiek.	Tools Gezin niet aanpassen aan methodiek
7.2	De uitgangspunten van mijn werk is de eigen verantwoordelijkheid van alle gezinsleden, de communicatie en je eigen doelstellingen.	Uitgangspunten Eigen verantwoordelijkheid Communicatie Eigen doelstellingen
7.3	Die puber krijgt meteen het gevoel: "Hé, dit is geen verlengstuk van mijn ouders. Deze is echt onafhankelijk en objectief, hij zit hier echt gewoon met een zakelijke insteek."	Geen verlengstuk van ouders Onafhankelijk Objectief Zakelijke insteek
7.4	De verantwoordelijkheid blijft bij het kind en dat is ook ter bescherming van de coach zelf. Maar ook om te zorgen dat ouders en hun puber..., die moeten ermee aan de slag.	Verantwoordelijkheid bij kind ter bescherming coach Ouders en puber aan de slag
Vraag 8	En zijn er ook dingen, zeg maar, die je echt niet moet doen in gezinnen met pubers als hulpverlener?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
8.1	Ja, geheimen. Dat ouders bijvoorbeeld van te voren zeggen: "Ja, we vinden het wel fijn als we van te voren eerst even als ouders met de coach te praten voordat het kind er aanschuift."	Geen geheimen
8.2	Als je komt als gezinscoach heb je wel eens momenten van één op één. Ja, wij gaan niet op slaapkamers gesprekken voeren.	Niet op slaapkamer gesprek voeren
8.3	Maar ik zal nooit met een kind alleen op een slaapkamer gaan zitten. Ter bescherming van het kind (ik doe niks), maar ook ter bescherming van mijzelf, want als volwassen man kan dat gewoon niet meer.	Nooit met kind alleen op slaapkamer ter bescherming van iedereen
Vraag 9	Nou dat zijn dus een beetje dingen die je niet moet doen, zijn er ook dingen zeg maar in het contact echt waarmee je een puber uit z'n schulp kan lokken of waarmee je hem juist in het harnas jaagt?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
9.1	Als iemand wat in vertrouwen vertelt, dan is dat ook in vertrouwen.	In vertrouwen verteld blijft in vertrouwen
9.2	Kijk, je kunt het hebben over verdovende middelen of "blow je?"	"Blow je?" in plaats van "verdovende middelen".
Vraag 10	Wat vraagt het volgens u van hulpverleners om met die gezinnen te werken? Wat moet je dan een beetje in huis hebben zelf?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
10.1	Je moet een heel sterke persoonlijkheid hebben.	Sterke persoonlijkheid
10.2	Je moet communicatief gewoon heel erg sterk zijn.	Communicatief sterk
10.3	Een puber is verschrikkelijk eerlijk, dus ook als coach krijg je soms ook gewoon snoeihard om je horen. En als je dan lange tenen hebt, of je kunt daar niet tegen of je bent zelf nog helemaal niet in balans als persoon, ja, dan wordt het moeilijk voor je.	Puber is verschrikkelijk eerlijk Ondersteuner niet in balans maakt het moeilijk
10.4	Weet je, en als je natuurlijk zelf denkt: "Oh! Mijn normen en waarden worden overschreden en zo ga ik niet met iemand om en dit pik ik niet", ja dan haak je af en dat merkt de puber ook, van: "Nou, oké, de coach op de kast."	Ondersteuner afhaken Coach op de kast

Vraag 11	En wat vindt u leuk aan het werken met pubers in gezinnen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
11.1	Het gaat echt ergens om.	Het gaat ergens om
11.2	En dat vind ik mooi: dat je elke keer bij iemand anders komt.	Elke keer bij iemand anders
Vraag 12	En zijn er nog dingen waar u in de praktijk van het hulpverleners tegenaan loopt in gezinnen met pubers?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
12.1	Ja, wat lastig is, eh..... is de basisschoolkinderen, zeg maar. En dat heeft te maken... Omdat je op een niveau aan het coachen hebt, je bepaalde woorden hebt, en bepaalde gedachten hebt, die nog niet bij een basisschoolleerling zitten.	Basisschoolkinderen lastig door niveau van coachen
12.2	Dat dus soms een gezin bestaat uit bijvoorbeeld een meisje van acht, een zoon van elf en een zoon van veertien. Dan is het jongste kind ook onderdeel van het gezinssysteem, als we eenmaal dat soort termen gaan gebruiken. Dus die moet je er wel bij betrekken, die heeft wel aandacht en erkenning nodig, maar ja, dat is wat moeilijk omdat je moet er continu op letten.	Jongste kind er bij betrekken is moeilijk
12.3	En de gescheiden gezinnen. Dat is ook altijd een beetje.... complex.	Gescheiden gezinnen complex
12.4	En de grootste problemen zitten bij de gezinnen die allebei een nieuwe leg zijn begonnen.	Grootste problemen bij nieuwe leg
Vraag 13	Is er ook nog wel eens weerstand, zeg maar dat een gezin toch niet mee wil werken of dat de puber gewoon echt niet mee wil doen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
13.1	Dat gebeurt wel eens. Dat een ouder toch denkt van: "Ja, maar hij gaat wel gewoon mijn mening vertellen. Ik ga er toch wel vanuit dat de coach wel een beetje mijn lijn gaat verdedigen."	"Coach gaat mijn lijn verdedigen"
Vraag 14	En mist u ook nog dingen zeg maar in de opvoedingsondersteuning met pubers qua theorie of zegt u: "Dat heb ik niet nodig."?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
14.1	Ja, ik zeg vaak: "Ik heb één droom." En die droom is dat ouders als ze een kind krijgen in groep acht, dat zij vanuit de gemeente gewoonlijk drie dagen of drie avonden een presentatie, cursus of hoe je het maar wilt noemen, krijgen over: wat staat je nou eigenlijk te wachten in de komende jaren? Het mooiste wat je hebt is: op een gegeven moment je hebt een kind en dat zit in groep acht en dat je van de gemeente een uitnodiging krijgt: "Je kunt kosteloos deelnemen aan drie avonden uitleg over puberteit en mogelijke valkuilen en de hele tijd en noem maar op."	Droom Cursus over puberteit op uitnodiging gemeente
Vraag 15	En wat doet u nou als uw visie, bijvoorbeeld op dat uitgaan, als dat niet overeenkomt met die van de ouders? Hoe werkt dat dan?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
15.1	In principe voeg ik mij tot op zekere hoogte naar het gezin waar ik in kom.	Voegen naar gezin
15.2	Ik kom niet mijn waarden opdringen, maar als ze héél ver weg liggen dan kan het wel eens heel moeilijk worden. Maar dat is echt een uitzondering.	Niet waarden opdringen
15.3	In principe: het is hun terrein, het is hun gezin en ik probeer daarin te zoeken naar dat stuk waar ik mij ook in kan vinden.	Zoeken waar je je in kunt vinden
15.4	Ik ga wel kritische vragen stellen als zij er anders in zitten.	Kritische vragen stellen
15.5	Dan geef ik wel mijn mening, maar uiteindelijk is hij degene die het bepaalt. Niet ik.	Mening geven, maar ouders bepalen uiteindelijk

15.6	Ik zal wel gewoon mijn mening geven. Het is niet slikken of stikken. Maar als ik mijn mening heb gegeven en ik probeer ruimte te creëren voor de puber of ik probeer de puber duidelijk te maken dat andere dingen toch echt kunnen, en de puber wil het niet of de ouders willen het niet... Ja, het is hun leven, niet die van mij.	Mening geven
Vraag 16	Kunt u nog aanbevelingen noemen voor het ontwikkelen van opvoedingsondersteuning aan pubers? Wat moeten andere hulpverleners of studenten leren om goede hulp te verlenen aan gezinnen met pubers?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
16.1	Erg empathisch zijn. Stimulerend zijn. Dus je moet je echt kunnen verplaatsen in de ander.	Empatisch zijn Stimulerend zijn Verplaatsen in de ander
16.2	Dat betekent niet dat je het eens hoeft te zijn, maar dat je het wel moet kunnen begrijpen.	Kunnen begrijpen
16.3	Je eigen emoties even uitschakelen, want het gaat niet om jou als coach. Het gaat om het gezin.	Emoties uitschakelen
16.4	En dat je niet moet willen scoren.	Niet willen scoren
16.5	Kom op een gelijkwaardig niveau. Maak echt contact met de puber, praat met de puber en praat niet alleen maar over die puber.	Gelijkwaardig niveau Contact met de puber Praten met de puber
16.6	De ene puber die kan gewoon een kopje thee pakken en die gaat gewoon lekker met jou babbelen. Maar een andere puber die gaat op slot. Nou dan zeg ik: "Dan gaan we lekker naar buiten."	Babbelen met puber Puber soms op slot

Fragmentatieschema Interview O&C 10.03.2011

Vraag 1 Met wat voor problemen komen gezinnen met pubers bij u aan?		
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
1.1	Maar bij pubers is het toch vaak gedrag: niet meer te bereiken zijn, kinderen die volledig hun eigen gang gaan (volgens die ouders), zich niet meer aan het gezinsleven willen houden, middelengebruik of verkeerde vriendjes of vriendinnen en daar dan helemaal door beïnvloed worden en dat de ouders denken: "Ja, dat is mijn kind niet meer."	Vaak gedrag Niet te bereiken Eigen gang gaan Niet aan gezinsleven houden Middelengebruik Verkeerde vrienden "Dit is mijn kind niet meer"
1.2	Eigenlijk zijn al die ouders bezig hun kind de greep daarop te verliezen, en vinden dat soms zo eng, want het is natuurlijk de bedoeling dat dat gebeurt in die fase. Alleen dat gaat soms gepaard met dat ouders dat niet willen of het zo eng vinden allemaal dat ze volledig in de kramp gaan met die kinderen en dat het dan onhoudbaar thuis wordt.	Ouders verliezen grip Ouders vinden het eng Ouders volledig in de kramp Onhoudbaar thuis
1.3	Vaak is het de oudste. Het is de eerste puber en er komt nog een zootje achteraan, ja het zijn bijna altijd de problemen met de oudste.	Problemen met de oudste
1.4	Dus ze willen gewoon hun gezin houden, maar die puber die past daar niet meer in en ze krijgen het niet voor elkaar.	Ouders willen gezin behouden, maar puber past er niet in
1.5	Dus dat zijn de meeste vragen: drankgebruik, middelengebruik, verkeerde vriendjes of vriendinnetjes en het gedrag dat er dan vervolgens bij dat losmaken hoort. Want natuurlijk zijn ze dan ook nog gewoon allemaal puber en willen ze van alles niet en zo.	Drankgebruik Middelengebruik Verkeerde vrienden Losmaken
1.6	En die ouders zijn..., die weten het niet meer en die herkennen hun kind niet meer. Die zeggen: "Nou, het ging toch tot op heden toch allemaal geweldig?" Nou, dan blijkt vaak wel na een tijdje praten dat het een moeder was die het heel moeilijk vond om haar kind, ook toen die jonger was, een eigen stukje leven te geven. Dus daar hebben ze nooit in geïnvesteerd bijvoorbeeld. Ze zijn heel strak of...	Ouders weten het niet meer Ouders herkennen kind niet meer Moeder moeite om puber eigen stukje leven geven
1.7	Die willen de touwtjes stevig in handen houden en ze hebben ontzettende moeite met die kinderen los te laten en ruimte en vrijheid te geven, gedoseerd, zeg maar. En daar zijn ze niet op tijd mee begonnen, dus uiteindelijk begint het vreselijk te wringen en te knallen en dan gebeurt er van alles. Maar dan ineens is het een probleem dat ze niet meer aan kunnen.	Ouders willen touwtjes in handen houden Ouders moeite met loslaten Wringen en knallen Ouders kunnen probleem niet aan
1.8	Ik help die ouders om weer enigszins in het reine te komen met de kinderen, maar dat kan niet zonder die kinderen.	Ouders in reine komen met kind Kind nodig
Vraag 2 Nee, ik wou zeggen inderdaad, want u komt daar thuis.		
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
2.1	Dat is vaak een gezinsprobleem. Ja dan is er één iemand misschien waar alle aandacht naartoe gaat, maar het heeft ook te maken met hoe je als gezin met elkaar omgaat, hoe je dat alle jaren gedaan hebt, wat ouders daarin belangrijk vinden of niet.	Gezinsprobleem
2.2	Ik denk dat je het gezin als geheel moet bekijken en niet als losse onderdelen, want ze werken allemaal op elkaar in en uit.	Gezin als geheel bekijken
2.3	Soms horen daar zelfs een oma bij of een buurvrouw of de oppas bijvoorbeeld.	Oma, buurvrouw of oppas horen erbij

2.4	Dus ik vraag ook altijd ouders: "Wie zijn er nog meer belangrijk voor jullie gezin of belangrijk voor jullie kind?"	Vragen wie belangrijk zijn voor gezin
2.5	Daar zit vaak de grootste kracht, want die wonen niet in zo'n huis, maar die kunnen een hele positieve rol vervullen in het oplossen van problemen.	Grootste kracht bij systeem Positieve rol systeem
2.6	Ik inventariseer wel het hele systeem: ik kijk wie daar de krachten in kunnen zijn, wie kunnen helpen daarin.	Inventarisatie systeem
2.7	De jongere zelf die hoort er wel gelijk bij. Niet het eerste gesprek vaak, want juist mijn insteek zijn die ouders: die hebben even een plekje nodig om te vertellen wat er allemaal niet voor vreselijks aan de hand is en hoe het allemaal wel niet misgaat. Het heeft ook geen zin om de jongere daarbij te hebben, want die verstaan elkaar toch al helemaal niet.	Jongere hoort er bij Niet het eerste gesprek puber erbij Insteek bij ouders Jongere erbij heeft geen zin
2.8	Gelijk de eerst volgende keer is met de puber erbij om die ook te kans te geven zijn of haar verhaal te doen. "Hoe kijk jij er nou tegenaan?"	Puber verhaal laten doen
2.9	Dat gaat altijd wel heel erg schoorvoetend, want ze hebben natuurlijk gelijk al zoiets dat jij... "Jij bent er voor die ouders, nou daar heb ik toch al een pesthekel aan momenteel, dus daar heb ik geen zin in."	Schoorvoetend Puber geen zin in
2.10	Er is één keer één jongere geweest die wilde echt niet met mij erbij praten.	Niet met ondersteuner willen praten
Vraag 3	En hoe gaat u daar dan mee om als er zulke weerstand is?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
3.1	Als je echt niet wil, als je je er aan wil onttrekken dan kan dat.	Onttrekken kan
3.2	Maar dat zei ook iets over de manier waarop we daarin geslaagd zijn om tot een oplossing te komen. Want er had veel meer gekund, zeg maar, maar dat bleef ergens steken. Ja, daar moet je je dan bij neerleggen.	Erbij neerleggen dat er meer had gekund
3.3	En mijn insteek is ook altijd: "Wat gaat er wel goed? Wat hebben jullie wel aan elkaar? Zijn er nog leuke momenten?"	"Wat gaat wel goed?" "Wat hebben jullie aan elkaar?" "Zijn er leuke momenten?"
3.4	Dus ik ga vooral kijken: "Wat is er aan basis nog wel? En waarom kan dat in zo'n situatie nog wel? Wat was er toen?"	Wat is er nog wel?
Vraag 4	En hoe lang duurt gemiddeld zo'n traject dat u met een gezin optrekt?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
4.1	De ouders bepalen het eigenlijk.	Ouders bepalen (duur traject)
4.2	Ik ga niet mijn eigen normen en waarden opdringen aan een gezin. Dat is hun manier van leven, het zijn hun keuzes die ze maken, daar maak ik ze wel bewust van: "Jullie kiezen er voor."	Niet eigen normen en waarden opdringen Ouders bewust maken van keuzes
4.3	Als er dingen zijn waarvan ik denk: "Nou...." Dat benoem ik wel.	Wel benoemen
4.4	Maar goed, als ze daar halsstarrig aan vast blijven houden dan denk ik: "Ja, dat zijn jullie keuzes, wees je er van bewust dat je daar keuzes in maakt en dat het jullie keuze is." Maar dan heb ik er verder geen mening over, nee.	Geen mening wanneer ouders halsstarrig blijven vasthouden
4.5	Zij zijn verantwoordelijk, ik ga daar niet intreden.	Ouders verantwoordelijk
Vraag 5	En u noemt 'methodieken', kunt u noemen welke methodieken u gebruikt?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
5.1	Dus dat zijn gespreksvoeringstechnieken als methodiek, van probleem verhelderen: "Wat is hier nou eigenlijk aan de hand? Kunnen we ook tot elkaar komen? Jullie willen dit, kind wil dat. Kunnen we daar afspraken over maken? Als het nou één keer in de week is en niet elke avond..."	Gespreksvoeringstechnieken als methodiek Probleem verhelderen

5.2	Vaak zijn ze zó niet meer met elkaar aan het praten, al langdurig, dat beide partijen zich vastgebeten hebben in hun standpunt en niet meer willen wijken.	Gezin niet met elkaar aan het praten Iedereen vastgebeten in eigen standpunt
5.3	En dat probeer ik bewust te maken gewoon door weer wat begrip te hebben voor de ander: kind voor zijn ouders en die ouders voor het kind.	Ouders bewust maken Begrip leren hebben voor elkaar
5.4	En dingen als huisregels opstellen als ze alleen maar ruzie hebben over alle dingen die het gewone ritme van het gezin, waar jij toch in woont als puber, in de weg staan en daar alle gedoe om is.	Huisregels opstellen
5.5	Methodisch denk ik ook dat de component van de hulpverlener zelf, dat hij er is en hoe hij dat aanpakt, maakt ontzettend groot deel uit van het resultaat dat er geboekt wordt of van de effectiviteit van de interventie, zeg maar. Jij als hulpverlener.	Component van de hulpverlener bepaalt groot deel resultaat en effectiviteit interventie
5.6	Daarom zorg ik aan het begin ook altijd wel dat ik een klik heb.	Een klik hebben
5.7	Door me gewoon begripvol op te stellen: dat ik nergens van schrik en dat alles goed is en dat ze open kunnen zijn.	Begripvol opstellen
5.8	Vaak zijn er ook nog echtscheidingssituaties: dat er vooral iets bij de vader niet goed gaat of dat het kind juist wegloopt bij die vader en het dan niet met zijn moeder hoeft uit te 'stukken'.	Echtscheidingssituaties
5.9	Het is wel mijn inzet, maar ik kom niet altijd.... Juist in kortdurende trajecten heb je niet de tijd om daar eindeloos eerst in te gaan investeren of te motiveren.	(beide ouders) wel de inzet Niet de tijd om eindeloos te motiveren
5.10	Vroeger (lang geleden toen ik zelf uitvoerend hulpverlener was), toen op het MKD en later ook nog wel, dacht ik altijd wel van: "Het antwoord moet van mij komen. Help! Ik moet van alles in mijn rugzak hebben en ik moet een antwoord hebben op deze vragen. Die mensen die hebben mij ingezet en ik zit hier nu, dus nu moet het van mij komen." Nou, als je ouder wordt dan leer je gelukkig dat dat juist niet meer nodig is. Want als je je elke keer gewoon weer openstelt voor een gezin en voor ouders die een probleem hebben, voor een jongere die ergens boos over is of niets wil, maar ook vaak iets wel wil, dan liggen de oplossingen voor het oprapen. Dan hoef je het helemaal niet meer te bedenken, dan hoeft het antwoord niet van mij te komen, dan moet je een tijdje gewerkt hebben en ervaring opdoen.	"Het antwoord moet van mij komen." Als je je openstelt voor gezin liggen oplossingen voor het oprapen
5.11	En die mensen die hebben zelf hun eigen antwoorden, alleen ze zijn verstrikt. Ze hebben de boel niet meer op een rijtje. Ze hebben probleem A zo groot gemaakt dat misschien probleem B veel groter is, maar dat hebben ze niet meer in de gaten of ze winden zich op over details of ze...	Ouders hebben eigen antwoorden Ouders zijn verstrikt Ouders hebben de boel niet meer op een rij Ouders hebben problemen niet goed in de gaten Ouders winden zich op over details
5.12	Ik noem het maar steeds als ik ouders help ordenen en aanhaken en "Wat vinden jullie nou het allerbelangrijkste?"	Helpen ordenen
5.13	En het principe van de wondervraag. Dat je de wondervraag stelt van: "Nou, je gaat vanavond naar bed en het is dikke ellende en morgen sta je op en dan schijnt de zon en alles is goed en alles is voorbij: het is helemaal geweldig zoals jij het zou willen hebben. Wat is er dan anders morgenochtend?"	Het principe van de wondervraag

5.14	Daar hebben ze het namelijk samen nooit met z'n tweeën meer over: ze hebben het alleen maar over die problemen. Ze hebben het niet meer over: "Wat zouden we nou eigenlijk willen? Wat moet er dan opgelost worden?" Dan komt vaak het echte probleem of het echte ding wat ze heel graag zouden willen.	Ouders hebben het alleen over problemen
5.15	Maar ze zijn niet meer met elkaar in gesprek, dus je bent het middel om te ordenen, prioriteiten te stellen, oplossingen te genereren.	Gezin is niet met elkaar in gesprek Ordenen Prioriteiten stellen Oplossingen genereren
Vraag 6	Ik denk dat ze eerst over een behoorlijke drempel heen moeten als ze besluiten hulp te vragen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
6.1	Ja en dat is het moment en dan moet je niet twee maanden later aan de beurt zijn of zo. Nee! Dan is er al weer een heleboel gebeurd. Dan hoeft het niet meer, dan hebben ze het probleem zo diep begraven dat ze denken: "Nou, we overleven dit ook allemaal wel, want er is toch niemand die ons wil helpen."	Probleem diep begraven bij twee maanden wachten
6.2	Daarom moet je ook geen wachtlijsten hebben of zo of wachttijden, dan moet je beschikbaar zijn, zeg maar.	Geen wachtlijsten, maar beschikbaar zijn
6.3	Dan doen ouders het helemaal zelf. Ouders doen het helemaal zelf! Wonderbaarlijk!	Ouders doen het zelf
6.4	Dus je hebt een stapje gezet waardoor dingen op tafel komen te liggen en er weer een 'structuurtje' is van: "We hebben het er af en toe over."	Dingen op tafel leggen
6.5	En dat ouders zich realiseren (dat moeten ze allemaal) dat ze die kinderen véél meer ruimte moeten geven dan waar zij mee bezig zijn. Want eigenlijk gaan ouders allemaal in de kramp, want het gaat het niet goed, dus ze gaan alles aantrekken en alles bepalen en alles willen regelen en dat is nou precies de verkeerde reactie vaak.	Ouders in de kramp in plaats van kinderen ruimte te geven
6.6	Eigenlijk de mensen die hun kinderen meer dan gemiddeld of gewoon vrijheid en ruimte geven al van jongs af aan, in al die kleine stapjes, die vertrouwen op de eigen capaciteiten van hun kind, ook in oplossingen, dat je op je neus moet gaan voordat je iets leert en dan maar denken: "Ohh... oké, nou, daar leert ze wat van", die hebben geen hulp nodig. Die kom ik in ieder geval nog niet tegen.	Wanneer ouders vertrouwen op capaciteiten kind, hebben ze geen hulp nodig
6.7	Het grappige is dat ouders dat al die andere jaren daarvoor... Nou, is dat niet opgevallen, zijn ze niet in de problemen gekomen. Maar ja, juist als zo'n kind uit moet gaan vliegen en dus nog meer die vrijheid nodig heeft om er ook uit te kunnen gaan, om zelf op eigen benen te kunnen gaan staan, gaan ze eigenlijk precies het verkeerde doen. Namelijk dat wat ze altijd deden was terugtrekken en dat moet dan juist niet. Dan ga je alleen maar harder knallen.	Als kind meer vrijheid nodig heeft, gaan ouders het verkeerde doen
6.8	Dan gaan ze straffen bedenken en straffen uitvoeren en boos worden en dingen ontzeggen, van: "Je mag niet met die jongen omgaan."	Straffen Ontzeggen
6.9	Dan gaan ze erg op de regels en autoriteit, terwijl ouders zich ook niet realiseren dat ze als ouder in afnemende mate belangrijk zijn. De leeftijdsgenoten zijn véél belangrijker en de docent op school en weet ik veel wie allemaal, dus ze hebben in afnemende mate invloed.	Ouders op regels en autoriteit Ouders realiseren zich niet dat ze in afnemende mate belangrijk zijn
6.10	En ouders zijn, als het om hulpvragen gaat en hoe dat werkt met pubers, hebben vaak... verwachten soms veel te veel van hun kinderen. Dus het verwachtingsniveau klopt ook	Verwachtingsniveau klopt vaak niet

	vaak niet helemaal.	
6.11	Maar ze vergeten dat ze het nog niet aankunnen of ineens niet meer op de stomste momenten en daar zijn ze dan niet op voorbereid. Dus sommige ouders verwachten veel te veel van hun kinderen in die leeftijd. Dus moet je blijven opvoeden.	Ouders verwachten veel te veel van kinderen
Vraag 7	En hoe benadert u een puber in een gesprek? Zijn er bepaalde gesprekstechnieken om jongeren te bereiken zeg maar?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
7.1	Heel veel ruimte en tijd in het gesprek geven.	Ruimte en tijd geven
7.2	Als je merkt: "Ze durven of ze willen echt niks zeggen", dan vraag ik ze altijd of ze de komende week willen bijhouden in een schriftje of op een papiertje, wat hen dwarszit. Om de vragen die daarvoor liggen om daar eens over na te denken en dat op te schrijven of me dat te mailen. Want kinderen kunnen heel moeilijk op dat moment met een antwoord komen en over zichzelf nadenken. Dat vinden ze ook moeilijk.	Puber laten bijhouden wat dwars zit Puber komt moeilijk met antwoord Puber kan moeilijk over zichzelf nadenken
7.3	Wat ik altijd probeer is ze heel erg het gevoel te geven van: "Je bent net zo belangrijk als je ouders."	Puber gevoel geven: "Je bent net zo belangrijk."
7.4	Dat spreek ik met die ouders ook altijd wel af, zo van: "Het gaat nu niet om wat jullie dan weer van een antwoord vinden. Nee, je kind moet nu de ruimte krijgen om te vertellen wat hem dwarszit of wat hij van de situatie vindt."	Afspreken met ouders dat kind ruimte krijgt
7.5	Dat vinden ouders wel heel erg moeilijk, maar dat bespreek ik altijd wel van te voren, dat er ruimte voor het kind er moet zijn. Die moet kunnen vertellen wat hem of haar dwarszit.	Ouders vinden ruimte voor kind moeilijk
7.6	Ik ga nooit iets bespreken als ze dat zelf niet goed vinden.	Nooit iets bespreken wat ze niet goed vinden
Vraag 8	Zijn er bepaalde dingen die je in gesprekken in gezinnen met pubers absoluut niet moet doen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
8.1	Oordelen en partij kiezen. Ook niet voor dat kind, alhoewel dat kind vaak meer steun nodig heeft dan die ouders, hoor. Ik neem het altijd eerder op voor een kind in zo'n gesprek dan voor de ouders. Het opnemen voor de ouders of het gaan uitleggen, dat doe ik echt nooit. Dat kunnen ze namelijk heel goed zelf.	Niet oordelen Niet partij kiezen Eerder opnemen voor kind dan voor ouder
8.2	Ik ben ook wel vaak vertaler, hè?	Ik ben vertaler
8.3	Een kind zegt dan wat of een ouder zegt wat en dan ben ik heel erg van: "Begrijp je wat hij zegt? Wat je moeder nu zegt? Wat ze eigenlijk bedoelt misschien ook wel?"	"Begrijp je wat hij zegt?"
8.4	Dus om de achterliggende emotie van wat mensen tegen elkaar zeggen..., daar gaat het in de communicatie altijd fout hè?	Fout in communicatie bij achterliggende emotie
8.5	Dan gaan we dat oefenen en ze krijgen ook altijd een opdrachtje voor de komende week of twee weken mee: waar ze op moeten letten of welk woord ze niet meer mogen zeggen of ...	Oefenen Opdrachtje mee
8.6	En positief: probeer altijd het positieve uit te vergroten en het negatieve gewoon te negeren, zo van: "Pfff, ja dat weten we nou wel."	Positieve vergroten Negatieve negeren
8.7	En als je dat doet dan dragen die mensen..., die dragen alle oplossingen vanzelf aan.	Ouders dragen zelf oplossingen aan
8.8	Daar ben ik ook altijd heel duidelijk in: "Jullie gaan het doen en ik ben over een tijdje ook gewoon weer weg. Dus dan moet je het tegen die tijd zelf kunnen, anders heb je hier nu niks aan."	Duidelijk in: "Jullie gaan het doen."

8.9	Dan gaan we leren onderhandelen, maar dat vullen ze allemaal wel met hun eigen voorbeelden of hun eigen dingen.	Leren onderhandelen
8.10	Je maakt kinderen dan ook veel groter dan ze al lange tijd gewend zijn in het gezin, want ze zijn aardig in het verdomhoekje gezet. Ze mogen weer eens wat zeggen! Ze mogen zeggen wat ze belangrijk vinden.	Kinderen groter maken Puber in verdomhoekje
8.11	Je eigen kind is je achilleshiel, je zwakke plek en dat hebben sommige hulpverleners soms onvoldoende in de gaten: dat het met je eigen kind dat het gewoon twee keer zo moeilijk is als wij denken bij een ander kind.	Hulpverleners onvoldoende in de gaten dat kind achilleshiel is
8.12	Dat hoeft helemaal niet zo dramatisch en lang te duren en het hoeft ook niet zoveel geld te kosten. Dat is ook een denkfout van alle bestuurders en beleidsmakers, want het is dus helemaal niet zo duur. Als je er dan maar kort en vroegtijdig in investeert dan valt het allemaal wel mee.	Ondersteuning hoeft niet dramatisch te zijn Ondersteuning hoeft niet lang te duren Ondersteuning hoeft niet veel te kosten Denkfout bestuurders Vroegtijdig investeren
Vraag 9	En wat je wel moet doen? Wat is nou heel belangrijk?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
9.1	De mening van de partijen, hoe die er in zitten vooral gewoon goed boven water krijgen, boven tafel krijgen.	Meningen boven tafel krijgen
9.2	Dat ouders respect leren opbrengen voor hun kind en andersom.	Respect leren opbrengen
9.3	Dat er ruimte moet zijn van: "Waar gaat het nou eigenlijk over? Wat vind ik belangrijk?"	Ruimte voor: "Wat vind ik belangrijk?"
9.4	Je zelf als instrument hanteren.	Je zelf als instrument
9.5	Ik wacht altijd met mijn tips tot mensen daar zelf om vragen.	Wachten met tips geven
9.6	Maar ik maak altijd een heel kort hulpverleningsplan en een eindverslag met het verloop en een advies daaronder, dus dat zijn twee A4-tjes.	Hulpverleningsplan Eindverslag
9.7	"Over een half jaar of over een jaar val je vast weer in diezelfde valkuil misschien. Pak dit er dan even bij, dan heb je het op schrift staan, dan hoef je niet nog eens een keer mij weer te bellen of zo. Dat kun je zelf."	Bij dezelfde valkuil niet nog een keer bellen naar ondersteuner
9.8	Het idee is vanaf het eerste huisbezoek, van: "Jullie moeten het zelf doen en jullie blijven het doen en ik ga het niet overnemen. Jullie moeten het doen."	"Jullie moeten het doen."
Vraag 10	Gebeurt het wel eens dat een gezin, die al een keer is geweest en het is afgesloten, dat die nog een keer contact opneemt?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
10.1	Wat ik zelf altijd doe is dat ik na een half jaar altijd even bel om te horen hoe het gaat. Dat weten ze ook. Dat is niet alleen voor mijn eigen nieuwsgierigheid, maar ik wil ook weten of dat wat ik heb gedaan effectief is en heeft bijgedragen aan de sfeer in zo'n gezin.	Bellen om te horen hoe het gaat Eigen nieuwsgierigheid Effectiviteit onderzoeken Bijdrage aan sfeer in gezin onderzoeken
10.2	Dat is wel het lastige van pubers, hè? Die willen dan gewoon niet onderzocht worden.	Lastig dat pubers niet onderzocht willen worden
10.3	Ik ben langzamerhand ook wel op zoek gegaan naar, zeg maar, websites waar chatmogelijkheden zijn met lotgenotenjeugd.	Op zoek naar websites
Vraag 11	En zijn er nog dingen waar u in de praktijk van het werken tegenaan loopt in gezinnen met pubers?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
11.1	Dat ouders heel lang moeten zoeken tot er wat is.	Ouders lang zoeken
11.2	Ik vind dat er gewoon veel te weinig aandacht is voor de pubergroep.	Weinig aandacht voor pubergroep

Vraag 12	Welke verwachtingen hebben ouders wanneer ze zich aanmelden voor hulp?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
12.1	In eerste instantie toch dat ik alles kan oplossen.	Alles kunnen oplossen
12.2	Waar ze altijd wel blij mee zijn is dat ik heel duidelijk ben dat zij het gaan doen.	Blij met duidelijkheid Zij gaan het doen
12.3	De gezinnen die mij zelf googelen en opzoeken en mijzelf bellen voor een afspraak, die zijn gemotiveerd, die willen heel graag iets aan hun probleem doen.	Ouders die zelf opzoeken zijn gemotiveerd
12.4	Ze hebben soms een beetje hooggespannen verwachtingen dat ik het allemaal ga oplossen. Maar daar ben ik altijd heel duidelijk in dat ik dat niet ga doen.	Hooggespannen verwachtingen ouders Duidelijk zijn
Vraag 13	Over werkzame factoren hebben we het ook gehad.	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
13.1	Je hebt een methodiek nodig om niet veel te veel tijd te verliezen. Want als je niet methodisch te werk gaat kan ik dat niet in tien keer. Dan ga ik gewoon zwabberen, denk ik of zo.	Methodiek nodig Niet veel tijd verliezen Zwabberen
13.2	Helemaal als je een beginnende hulpverlener bent, dan heb je gewoon een methodiek nodig om houvast te hebben van: "Oké, ik werk van A tot Z of zo. En dan kom ik ook ergens."	Methodiek nodig voor houvast
13.3	Een methodiek is belangrijk om je houvast te geven als hulpverlener, zodat je dingen in de goede volgorde blijft doen en daar ben je dus efficiënter door.	Methodiek belangrijk voor houvast en efficiëntie
13.4	Maar methodiek is niet alles. Want er is geen methodiek, die... Ik bedoel: die gezinnen passen niet zomaar in een methodiek. Dus je moet wel steeds flexibel blijven in: "O, maar ik ga nu dit of dat doen, want dit is eigenlijk de vraag van die ouders."	Methodiek is niet alles Gezinnen passen niet in methodiek Flexibel blijven
13.5	"Nou, als dat de vraag van ouders is, dan gaan we dat toch eerst doen?" En dan hebben we een succesje, want dat lukt meestal wel en dan zijn ze helemaal blij, want dan hebben ze het einddoel bereikt of beginnen te bereiken.	Vraag van ouders doen Succesje Helemaal blij Einddoel bereiken
13.6	Dan hebben ze vertrouwen in mij, want schijnbaar weet die mevrouw hoe dat moet en dan gaat het lukken, en dan komt daarna al die andere dingetjes wel aan bod.	Vertrouwen in hulpverlener
13.7	Vraaggericht werken. Als je gewoon aansluit bij wat die ouders vragen ook al denk jij: "Ach jee, er zal wel weer een wereld achter zitten..."	Vraaggericht werken Aansluiten bij ouders
13.8	Wat ik ook altijd wel doe is kijken van wat de manier van leren van ouders is.	Kijken naar manier van leren van ouders
13.9	Ik probeer aan te sluiten bij de manier van leren van ouders.	Aansluiten bij manier van leren van ouders
Vraag 14	Wat ervaart u als een gemis?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
14.1	Methodisch denk ik dat er nog wel rond pubers het één en ander ontwikkeld mag worden.	Één en ander mag ontwikkeld worden
14.2	En videohometraining dat zou wel leuk zijn.	Videohometraining leuk
14.3	Dat loopt vaak een beetje mis op dat de kinderen dat niet willen.	Loopt mis want kinderen willen niet
Vraag 15	Aanbevelingen...	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
15.1	De aanbeveling is dat na de twaalfmin je de twaalfplus niet moet vergeten.	Twaalfplus niet vergeten
15.2	En het andere is een gemeentelijk aanbod. Nog veel te klein en niet overal, maar daarin is wat aan het ontwikkelen.	Gemeentelijk aanbod
15.3	Die ouders met de pubers staan volledig in de kou.	Ouders in de kou

Fragmentatieschema Interview Bureau Kleijweg 15.03.2011

Vraag 1 Kunt u iets vertellen over de hulpvragen waarmee ouders hier aanmelden?		
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
1.1	En mijn opvatting is dat de adolescentie rond zeventien begint. Dat is een iets andere fase, dan is de middelbare school vrijwel afgerond.	Adolescentie begint rond 17 jaar
1.2	Dus om even een afbakening te maken, wat ik de pubers vind: tussen de elf en zeventien, zeg maar.	Puberteit tussen 11 en 17 jaar
1.3	Meestal hebben de ouders hulpvragen.	Hulpvrager meestal de ouder
1.4	Die hebben last van, ongrijpbaarheid: "Hij gaat maar z'n gang", brutaal gedrag, verbaal brutaal zijn, slechte schoolresultaten, vermoeden van drugsgebruik, en blowen."	Ouders last van ongrijpbaarheid Puber gaat zijn gang Slechte schoolresultaten Drugs en blowen
1.5	Zich niet aan afspraken houden, van: "Twaalf uur thuis." En dan om drie uur thuiskomen, dat soort dingen. Dat zijn wel de grote lijnen zeg maar, van de reden van aanmelding. Dat de ouders zich zorgen maken van: "Dit klopt niet, dit is niet goed."	Zich niet aan afspraken houden Ouders maken zich zorgen
1.6	Dat verschilt behoorlijk vind ik; de reden waarom ouders zich zorgen kunnen maken, aan de oppervlakte, naar buiten toe zeg maar en wat ze met een hulpverlener durven bespreken.	Reden van zorgen maken verschilt Problematiek durven bespreken met hulpverlener
Vraag 2 En valt er dan iets op in de fase waarin ouders zich hier aanmelden in de mate waarin de problematiek al gevorderd is?		
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
2.1	Ik vind het prima als ouders komen met: "Ik ben die grote monden zo zat!" Of: "Ik kreeg van zijn mentor te horen van: 'Het gaat niet goed'."	Ouders zijn grote monden zat
2.2	Een vroege fase en dan kan je vrij rustig verkennen van: Wat gaat goed en wat gaat niet goed? Dat plaatje moet je vooral heel goed in beeld zien te krijgen. Dus hoe vroeger, hoe beter denk ik.	In vroege fase verkennen wat goed gaat en wat niet Hoe vroeger hoe beter
2.3	En dan kan je soms hebben na één of twee, drie gesprekken van: "Het is goed, voldoende."	Na 1,2,3 gesprekken voldoende
2.4	Misschien nog een telefonische follow-up en zo.	Telefonische follow-up
Vraag 3 Ja. En welke verwachtingen hebben ouders als ze bij u komen met hun problemen?		
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
3.1	Meestal komen ouders hier met de verwachting: "Doe er wat aan! Zorg dat hij niet meer scheldt of dat hij op tijd thuiskomt!"	Verwachting ouders: doe er wat aan Zorgen dat puber niet meer scheldt en op tijd komt
3.2	Verwachtingen... Dat is precies ook de reden dat ik in het eerste gesprek ook de ouders en de betreffende jongere, maar liever nog het hele gezin hier heb.	Eerste gesprek liever hele gezin erbij
3.3	En daar kom je nogal eens achter als je dat niet doet, als je niet die expliciet vraag stelt van: "Hoe gaan zijn broer en zus er nou mee om?" Dan krijg je een heel ander plaatje van wat er nou in het gezin speelt. En dan krijg je soms al een stukje antwoord op waarom het nou zo loopt.	Vragen hoe broer en zus ermee omgaan geeft ander plaatje
3.4	En ik ben zo blij dat ik dat eerste gesprek met hun vieren heb afgesproken, want toen kon je gewoon de verschillen meer benoemen, van: "Jij doet dit goed en jij doet dat goed." En: Jij	Verschillen benoemen waardoor het genormaliseerd wordt

	vindt dit lastig en jij vindt dat lastig.” Dan wordt het al meteen wat genormaliseerd zal ik maar zeggen.	
3.5	Dan is het niet zo van: “Jij bent degene die hier de last veroorzaakt en waar de escalaties om draaien.”	Jij veroorzaakt last om jou draaien de problemen
3.6	Dus dat is voor mij meteen de belangrijkste reden om minimaal ouder of ouders en het betreffende kind, maar liever de broers en zussen erbij te hebben voor het eerste gesprek.	Minimaal ouders en betreffende kind bij eerste gesprek ook broer en zus
3.7	Ik heb nog één keer een telefonische follow-up met de moeder gehad. Ja, ik heb ze allebei aan de telefoon gehad. En daarmee was ik voor dat moment klaar.	Telefonische follow-up
Vraag 4	Dus dat is per keer verschillend hoe vaak een heel gezin er aanwezig zal zijn?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
4.1	Openheid moet je wel zien te creëren in zo'n eerste gesprek.	Openheid creëren in eerste gesprek
Vraag 5	En hoe is de puber dan? Als de problemen zeg maar voor het eerst op tafel gelegd worden en ze zijn er zelf bij?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
5.1	Ik begin meestal even met een praatje van: “Wat doe je, op wat voor school zit je?” Gewoon even het ijs een beetje breken. Even ook het normale	Beginnen met praatje om ijs te breken
5.2	Maar meestal zitten ze hier van: “Het ligt allemaal aan mij.”	Puber zit erbij: ligt allemaal aan mij
5.3	Dus dat is stap één. Om even het ijs een beetje te breken, van: “Wat doet u? Heeft u werk? Dat soort dingen, en dan de vraag van: “Waarom denk jij nou”, aan het betreffende meisje in dit geval, “dat we hier zitten?” “Wat is er tegen jou gezegd?”	Stap 1 is ijs breken
5.4	Daarom is het juist zo belangrijk om bij die jongere te beginnen van: “Waarom denk jij nou dat je hier bent?” Kijken of je contact kan maken over wat ze in het gezin al hebben voor besproken. Dat is heel belangrijk, dat je daarmee begint. En dan kan je dat verifiëren bij de ander van: “Waarom denk jij dan dat we hier zitten?”	Bij jongere beginnen: waarom denk je dat je hier bent Contact maken Verifiëren bij anderen waarom ze hier zijn
5.5	Daarmee wordt de schuldvraag minder van belang. Dat meisje zou zich misdragen en daardoor is zij er de schuld van dat de sfeer in het gezin ook beroerd is. Dat is zo belangrijk, want daar gaat zij zich beter door voelen. Als haar zus al zegt van: “Ja, maar dat ligt niet alleen aan jou.” Dan zit je hier anders.	Schuldvraag minder van belang Meisje schuld van beroerde sfeer Ligt niet aan jou
5.6	Jas aan, kraag op: “Ik laat mij niet zien hier.”	Jas aan kraag op Ik laat me niet zien
Vraag 6	Komt het weleens voor dat een puber echt niet mee wil komen hiernaartoe?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
6.1	Want ik wil niet achter de rug om van de puber het allereerste contact aangaan.	Niet achter rug van puber eerste contact aangaan
6.2	Het kan zijn dat ik ook weleens met die puber apart wil praten, of met de ouders apart of met de twee zussen of...	Gesprekken apart met puber, ouders, zussen
6.3	Een heel enkel keertje ga ik weleens in overleg met ouders eerst, maar dan zeg ik er meteen bij: “Dat kan goed betekenen dat die puber van u daarna niet meer hier wil komen. Zo van: “Hij staat aan de kant van mijn ouders.”	Overleg ouders eerst betekent dat puber niet meer wil komen
6.4	Alleen de ouderrol is vaak niet genoeg.	Ouderrol alleen niet genoeg
6.5	Als je in zo'n eerste gesprek waar de puber bij is besluit van: “Nou ik wil met je ouders overleggen en dat gaat dan hier en hier en hier over.” Openheid daarover! Zo van: “Dat is mijn agenda om met je ouders te bepraten.”	Met ouders overleggen hier en hier over Openheid over agenda

6.6	Dus wil een puber je gaan vertrouwen, dan moet je daar ook de spelregels over afspreken. Als je die spelregels niet afspreekt, dan: "Ja, weet ik veel wat er gaat gebeuren? Ik ga hier mijn mond niet open houden... Open doen, want dadelijk ligt het bij mijn moeder of..."	Spelregels afspreken wil puber je vertrouwen
6.7	"Zijn er dingen die ik niet met je ouders mag bespreken?" Dan ga ik ze ook letterlijk opschrijven, want dat weet ik dan: dat is mijn agenda. En grappig genoeg, de meeste pubers zeggen dan: "Je mag alles bespreken. Dat is geen punt."	Letterlijk opschrijven wat ik niet met je ouders mag bespreken Pubers zeggen dat je alles mag bespreken
Vraag 7	En hoe benadert u een puber een beetje in het contact? In gespreksvaardigheden, of zo?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
7.1	Ja, bij pubers moet je natuurlijk ontzettend kijken naar: "Hebben ze merkkleding aan, leggen ze hun BlackBerry meteen op tafel..."	Bij puber kijken naar merkkleding, blackberry
7.2	Daarmee zeggen ze toch: "Ik wil bij de groep horen", of: "Ik wil niet bij de groep horen."	Puber zegt ik wil wel of niet bij de groep horen
7.3	Of, hier in de regio, een 'ADO' merkje of, weet je wel, een groen-geel sjaltje of hè...Daar moet je op inspelen! Of als iemand met dopjes in zijn oren komt van: "Wat heb je op staan? Mag ik effe een stukje horen?" Maar daar wil ik ook echt even iets van weten, zeg maar.	Inspelen op Ado merkje, groengeel petje, dopjes in oren
7.4	En dan zeg ik ook als het 'Hip-Hop' is: "Dat vind ik echt niet mooi!" Of nee, trance vind ik nog erger. Daar ben ik ook wel eerlijk over, want dan A: ik heb belangstelling voor je, hè, is de boodschap. En B: je kan van mij ook feedback verwachten. Die toon zet je meteen.	Eerlijk over muziek dan heb je belangstelling en geef je feedback Meteen toon zetten
7.5	Of bij een nieuw jack van: "Zo, jij zit er warmpjes bij"	Jij zit er warmpjes bij
7.6	Of als je ziet van: die heeft hélemaal geen zin in een gesprek van: "Wat was je eigenlijk van plan?"	Wat was je van plan?
7.7	Van: "Tsja, zitten we hier bij elkaar, is het mooi weer buiten, moeten we nog praten ook." Dat soort teksten kan ik gewoon zeggen, en dat vind ik ook... Ja, daar maak je meestal wel contact mee.	Zitten we hier, moet we nog praten ook!
Vraag 8	En heeft u dan ook weleens dat de houding van de puber dan verandert?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
8.1	Dan gaat de muts af, of soms, meestal niet in de eerste gesprekken, dat is meestal wat later, maar dan zie je wel dat die houding een beetje meer wordt van: "Nou, ik mag hier wel zijn".	Muts af Houding: ik mag hier wel zijn
Vraag 9	En maakt u nog gebruik van bepaalde methodieken of programma's in de gesprekken met pubers?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
9.1	Ik ben sowieso heel erg gericht op wat goed gaat en wat je eventueel nog beter kan gaan doen.	Gericht op wat goed gaat en wat beter kan
9.2	Dus ik ben heel sterk gericht op: "Wat gaat goed, en wat kan eventueel nog beter?" En daar ben ik ook in gezinsgesprekken heel erg op gericht: om positieve feedback geven.	In gezinsgesprekken gericht op wat gaat goed wat kan beter Positieve feedback
9.3	Ik kijk altijd meer-generationeel. De puber zit voor je, of het gezin zit voor je, maar ze hebben hun dingen geleerd.	Meer-generationeel kijken
9.4	Ik heb een bord daar hangen en vaak maak ik even een tekening van, sowieso: hoe het gezin in elkaar zit.	Samenhang gezin tekenen
9.5	Dat totaalplaatje noem ik context. Daar moet je je goed op richten denk ik, anders dan mis je de plank.	Richten op context

9.6	Ja ik ben natuurlijk systeemtherapeut he, dus ik zoek het veel minder in het individu zelf, in wat voor eigenschappen en eigen kenmerken je hebt. En ik vind ook oprecht dat wij een soort... Ja, 'pingpongballetje op de zee' zijn? Zoiets? Snap je? Als je omgeving verandert, verander je mee, dat is niet anders.	Minder in individu zelf zoeken als omgeving verandert, verander je mee
9.7	Ik ben ook wel erg geneigd om dingen hier in de kamer met hun te bespreken en vervolgens opdrachten te geven voor thuis. Dingen te doen met z'n drieën, of met z'n vieren, of tweeën, dingen uit te voeren.	Opdrachten geven voor thuis Dingen doen met z'n drieën, vieren, vijven.
9.8	En dat geeft mij ook wat feedback om de volgende keer op terug te komen van: "Is het gelukt?" Om iets te vinden of te horen van: "Is er toewijding, vermogen van ouders om nog verder te investeren, of pubers om net dingen wat anders te gaan doen?" Dat je even de verandermogelijkheden krijgt.	Feedback om op terug te komen Verandermogelijkheden krijgen
9.9	Maar dan ben je dus echt bezig op gedragsniveau van: "De inzet is dat het bij jullie thuis beter gaat lopen, en daar moeten jullie... Hier hebben we het erover en daar moet je het uitvoeren."	Op gedragsniveau bezig Hier praten daar uitvoeren
Vraag 10	En zijn er nog concreet dingen die u dan doet om ouders en kinderen weer warm voor elkaar te krijgen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
10.1	Vaak lijkt het te gaan om, wat ik maar even samenvat als 'gedragsproblemen', dat is waar ze met pubers mee binnenkomen.	Vaak gaat het om gedragsproblemen waar ze mee komen
10.2	En ik ben er dan heel erg voor om, wat ik maar noem: het symptoom', te blokkeren, de ruzies, om te zorgen dat dat niet meer zo hoog oploopt, dat die schade niet verder oploopt. En, dat doe ik dan hier in de kamer; heel sterk gericht zijn op de communicatie.	Ruzies blokkeren Gericht op communicatie
10.3	Dan ben ik er natuurlijk op gericht van: "Hoor u dat van uw dochters?" Dat vinden ze belangrijk.	"Hoor u dat van uw dochters"
10.4	Met zo'n stomme, dwarse puber die van allerlei dingen doet waarmee je haar wel achter de muur kan plakken, zal ik maar zeggen, zegt ze dat ook. He, of die boodschap aankomt.	Kijken of boodschap aankomt
10.5	Uiteindelijk moet het tussen de puber en de ouders weer goed gaan. Dat is natuurlijk het doel waar je naartoe zou willen. En als dat dan hier gebeurt, onder mijn regie, dat is natuurlijk hetgeen wat van belang is, waarmee je het goed kan laten lopen.	Tussen puber en ouder weer goed gaan
10.6	En dan moet je soms je eigen mening er soms ingooien, zeg maar. Dat je als het ware een beetje partij kiest. Dat doe je natuurlijk niet echt.	Eigen mening erin gooien Beetje partij kiezen
Vraag 11	Maakt u het ook bespreekbaar als u een hele andere opvatting heeft of visie op opvoeden, hoe ouders het bijvoorbeeld doen? Dat u denkt van: "Nou dat is in mijn optiek helemaal niet goed hoe zij dat doen." Maakt u dat bespreekbaar?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
11.1	Omdat ik denk dat het gedrag van het kind en de problemen die ouders daarmee hebben ook ergens...Ook voor iets anders staan. Voor iets 'symboliser' zeg maar.	Problemen staan voor iets symbolisch
11.2	Deze ouders begrijpen deze jongen niet, of weet ik veel, en dat zit je dus eigenlijk op het, wat ik maar zal noemen: het betekenisniveau.	Ouders begrijpen jongen niet
11.3	Ik denk dat als er sprake is van grove grensoverschrijdingen zeg maar, om dan de negatieve consequentie in het vooruitzicht te stellen. Ik denk dat dat belangrijk is. Tegelijkertijd denk ik dat je een jongere ruimte moet geven voor ander gedrag. Dus ik ga niet alleen maar voor de negatieve consequentie, dat...Dan vind ik ook dat je de	Bij grove grensoverschrijdingen negatieve consequentie in vooruitzicht stellen Jongere ruimte geven voor ander gedrag

	jongere niet recht doet.	
11.4	Kijk: geen zakgeld, mobiel inleveren, noem het maar, dat werkt ook hè...geen internet.	Geen zakgeld Mobiel inleveren Geen internet
Vraag 12	Wat vraagt het van opvoedingsondersteuners om echt met gezinnen met pubers te werken? Heb je dan nog speciale capaciteiten nodig?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
12.1	Ik vind oprecht dat je multi-partijdig moet zijn. Je moet echt achter de puber kunnen staan, je kunnen verplaatsen in het feit dat hij of zij die dingen doet. En ook achter de ouders en achter de broers of zusjes.	Multi-partijdig zijn Achter de puber staan Verplaatsen in puber, ouders broers of zusjes
12.2	En ik denk dat dat zo'n voorwaarde is dat je puber niet gaat veroordelen om zijn gedrag om zijn grensoverschrijdend gedrag, maar dat je er begrip voor toont.	Puber niet veroordelen om gedrag Begrip tonen
12.3	Het is natuurlijk een ontwikkelingsfase waarin jongeren hun eigen grenzen verkennen, nieuwe dingen willen proberen, wat op zich supergezond is om jezelf te leren kennen. Dus ouders moeten hun kinderen ook de ruimte geven om hun neus te stoten, maar dat doe je als ouders liever niet! Zo simpel is het!	Jongeren verkennen eigen grenzen Nieuwe dingen willen proberen Ouders moeten kinderen ruimte geven om neus te stoten
12.4	Ja, dus je moet die multi-partijdigheid... Die is zo belangrijk en dat is ook zo moeilijk tegelijk, om dat in het goede evenwicht te doen, wat voor mijn gevoel de belangrijkste sleutel is voor goede hulp aan pubers en ouders.	Multi-partijdigheid belangrijk en moeilijk Multi-partijdigheid sleutel voor goede hulp
12.5	Want ik kan ze ook niet los zien hè? Zo'n levensfase past in de context van een bepaald gezin of een bepaalde familie. Daarom kan ik ze ook nooit in een eerste gesprek zonder elkaar zien. Doe ik niet.	Niet los zien In eerste gesprek nooit zonder elkaar zien
Vraag 13	Ervaart u er zelf weleens moeite mee om partijdig te zijn voor allebei of juist niet partijdig te zijn?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
13.1	"Wat speelt er nog meer in het systeem dat dit zo gewelddadig is?" Wat speelt er tussen die ouders bijvoorbeeld? Is het een verschoven strijd van dingen waar de ouders het eigenlijk over oneens zijn, maar daar geen oplossing voor kunnen vinden en die jongens voelen de ruimte en die zijn nu eenmaal impulsief en dan is het dus hard tegen hard. Dus ja, ik zit zo onmiddellijk in: "Hoe zit het in elkaar?"	"Wat speelt er in systeem?" Verschoven strijd "Hoe zit het in elkaar?"
13.2	Ik zoek naar de functie! "Wat betekent het dat dit binnen dit gezin gebeurt?"	Zoeken naar functie
13.3	Natuurlijk hebben we het dan in de eerste gesprekken over: "Willen jullie ook dat dit stopt? En hoe gaat dat dan precies? Wie begint er dan?" Daar probeer ik echt helemaal uit te pluizen.	"Hoe gaat het precies?" Helemaal uitpluizen
13.4	Dan zoek je naar: wat maakt nou dat dat zo loopt? Met z'n allen! En natuurlijk probeer je dan als eerste dat de situatie stopt. Maar tegelijkertijd ben je bezig met, in je achterhoofd: "Wat betekent het nou eigenlijk? Wat maakt dat dit zo heeft kunnen ontsporen?"	"Wat maakt dat het zo loopt?" Situatie stoppen "Wat betekent het?"
13.5	Dan denk ik: "Hoe kan dat? Hoe verzint een knul van twaalf het om zijn zus van acht te misbruiken? Wat is daar aan de hand? Wat maakt dat dat zo gelopen heeft?"	Hoe kan dat? Wat is er aan de hand?
13.6	Mensen doen dingen niet zomaar, altijd heeft het achtergronden.	Mensen doen dingen niet zomaar

Vraag 14	En zijn er nog meer dingen die belangrijk zijn als opvoedingsondersteuner? U noemde meerzijdig partijdig...	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
14.1	Ik kom er altijd op uit dat je, ook al vind je dat ouders dingen ontzettend stom doen, ja dat kan je gewoon vinden, dat ik er ook niet aan ontkom om te denken van: "Waarom doe je dat nou zo?" "Hoe kom je erbij om dat zo te doen?" En dan blijkt er iets op het werk niet te kloppen of dan heeft hij sowieso problemen met zijn impulsbeheersing, weet ik veel...	Waarom doe je het nou zo?
Vraag 15	Dat zijn dus een beetje de dingen die werken..zijn er ook dingen die niet werken?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
15.1	Als ik nadenk over wat werkt, dat zit er natuurlijk impliciet al in hè, meervoudig partijdig zijn, dat betekent dus dat je heel goed moet luisteren. Maar niet naar één persoon, maar naar alle personen.	Meervoudig partijdig zijn Luisteren naar alle personen
15.2	Maar de basis is dat je heel goed moet luisteren. Naar wat iemand zegt, maar ook heel erg naar hoe iemand het zegt. En dat moet je voortdurend ter sprake brengen, dat is misschien wel de basisvoorwaarde. Dat je laat weten dat je iemand begrijpt.	Basis is heel goed luisteren naar wat en hoe iemand iets zegt Basisvoorwaarde dat je laat weten dat je iemand begrijpt
15.3	En dat je ook een soort besef hebt van: "Je doet dingen niet zomaar." Dat er geen schuldinductie is.	Besef dat je dingen niet zomaar doet
15.4	Niet luisteren werkt dus niet! Vertellen over hoe het moet, want dat gebeurt mij nogal eens: dat mensen wel vormen van opvoedingsondersteuning hebben gehad die niet aansloegen, en als je dan met zo'n ouder terugpraat van: "Wat hebben jullie nou gedaan en waarom werkt het niet?" "Veel te vroeg advies gegeven."	Niet luisteren werkt niet Veel te vroeg advies gegeven
15.5	En daar moet je van tevoren ook wel helder naar zijn naar ouders van: "Ik wil eerst een plaatje krijgen, voordat we iets gaan verzinnen. Daar gaan we dus tijd aan besteden. Dat betekent dat u nog niet direct een oplossing hebt of een richting van een oplossing." Daar ben ik glashelder over.	Helder zijn naar ouders Eerst plaatje krijgen Niet direct een oplossing
Vraag 16	Ja en ten opzichte van de puber, wat moet je dan niet doen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
16.1	Onvoorwaardelijk achter de eisen van de puber gaan staan. Dat is zo slecht.	Onvoorwaardelijk achter de eisen staan is slecht
16.2	Als je dan eenzijdig de kant kiest van dat kind, dan doe je een paar dingen fout: je ziet niet in welke ontwikkelingsfase dat kind zit, wat die nodig heeft (namelijk ook een vorm van structuur en zekerheid) en dat dat ook in de fase hoort van: "Ik zet mij af en ik maak uit wat ik mag en wat ik niet mag en wat ik hier thuis leer dat kan ik later met mijn werkgever gebruiken of met mijn partner enzovoorts", dat je dat volkomen uit het oog verliest.	Als je eenzijdig kant van kind kiest doe je dingen fout
Vraag 17	Ik vroeg me nog af: wanneer wordt besloten dat u klaar bent met een gezin?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
17.1	In die zin vind ik heel erg dat dingen vraaggestuurd moeten. Hun vraag maakt dat er verandering kan komen. Als ze geen vraag meer hebben, zullen ze zich ook niet inzetten om dingen te veranderen. Ja, zo simpel, het is de hulpvraag die maakt dat je dingen mag zeggen en kan zeggen. En dat er verandering kan komen.	Heel erg dat dingen vraaggestuurd moeten Geen vraag? Dan geen inzet om dingen te veranderen Hulpvraag maakt dat je dingen mag zeggen
17.2	Natuurlijk gaat het voortdurend door je hoofd van: "In hoeverre hebben ze nog hulp nodig of denk je dat ze het wel kunnen redden?" Dat kan je ook hardop zeggen van: "Ik zat erover te denken van: "Hebben jullie mij nog nodig? En	In hoeverre nog hulp nodig? Hebben jullie mij nog nodig?

	eventueel waarvoor?"" Dat kan je gewoon bespreken, dat je zowel voors en tegens ziet. Het gezin zelf bepaalt wel wat ze verstandig vinden en wat nodig is.	Voors en tegens zien Gezin bepaalt zelf wat verstandig en nodig is
17.3	"Zal ik u over vijf weken terugbellen en dan ga ik dit vragen en dat vragen en als dat dan goed loopt, zullen we dan zeggen dat dat de laatste keer is?" Ja, wel even een soort follow-up van: "Oké, we sluiten het af, voor de zekerheid doen we nog een telefonische follow-up en dan: klaar."	Over vijf weken terugbellen Soort follow-up
17.4	Dan leef je in die vijf of zes weken, wat je dan afsprekt, leef je nog wel in hun hoofden door, zeg maar, dus dat werkt ook nog een beetje bestendigend.	In vijf zes weken nog doorleven in hun hoofden Werkt bestendigend
17.5	En meestal doe ik het dan ook zo dat ik ook echt alle drie (beide ouders en de puber zelf) aan de telefoon heb. Dat we een moment afspreken, vlak na het eten of zo, dan bellen, dan zijn jullie er alle drie van: "Dan wil ik van alle drie een eigen verhaal horen."	Alledrie aan de telefoon Moment afspreken om te bellen Alle drie eigen verhaal
Vraag 18	Zijn er nog dingen die u mist in het werkveld of die nieuwe werkers zouden moeten weten?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
18.1	En ik denk dat we daar voortdurend rekening mee moeten houden. Ook in hulp aan pubers, want ze zijn onderdeel van een groter geheel, van een groep pubers die denken dat het zo hoort, of dat het zo zou moeten. Ik denk dat dat heel belangrijk is.	Pubers zijn onderdeel van grotere groep pubers Heel belangrijk
18.2	Pubers vinden het lastig. "Mag ik met mijn rug naar de camera toe zitten?" "Ja, natuurlijk mag dat!"	Pubers willen met rug naar camera toe zitten
18.3	Als ik het uitleg dat ik het nodig heb om mijn werk goed te doen, dan zijn de meeste mensen wel geneigd om te zeggen van: "Wij hebben er wat aan als u uw werk goed kan doen."	Uitleggen dat VHT nodig is om werk goed te doen
18.4	De spelregels moeten ook heel duidelijk zijn. Wie gaat het terugkijken? Er zitten DVD'tjes in die camera en ik doe het meestal ook zo dat ik afsprek... Dat ik van tevoren met ze afsprek: "Het komt op DVD, ik heb er geen geheimen over. Als ik mijn werk daarmee goed kan doen dan ben ik ermee klaar, willen jullie het mee naar huis nemen? Dit kan gewoon in de dvd speler." Er is dus geen geheim over. En dat werkt ook voor pubers wel van: "Hmm, er wordt hier wel normaal mee omgegaan..." Maar die spelregels moeten van tevoren wel ontzettend helder zijn!	Spelregels moeten duidelijk zijn Geen geheimen over DVD Spelregels van tevoren helder zijn
18.5	En sommige pubers zeggen van: "Ja, dat wil ik zien!" en anderen zeggen: "Alsjeblieft zeg...Ga weg!"	Pubers zeggen: "dat wil ik zien" of "ga weg"
18.6	En bij pubers komt het bijvoorbeeld heel erg aan op conflicthantering. Hoe ga je met conflicten om? Dan moet je dus ontzettend goed kunnen communiceren. Nou dat is iets wat je met een gezin kunt gaan oefenen.	Bij pubers komt het aan op conflicthantering Goed kunnen communiceren
Vraag 19	En komt u ook bij gezinnen thuis als u niet gaat filmen maar gewoon voor een gesprek?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
19.1	Ik wil weten in welke omgeving het kind leeft. En dat gaat over de buurt, huis, straat, tuin, speelgoed, rijkdom, armoede...	Weten in welke omgeving het kind leeft
19.2	De meeste ouders vinden het heel erg prettig als je een keer thuis komt. Dat voelt als erkenning van: die man heeft belangstelling.	Ouders vinden het prettig als je thuiskomt Voelt als erkenning

Fragmentatieschema Interview AVO 22.03.2011

Vraag 1	Ja, want met wat voor hulpvragen melden gezinnen zich hier aan?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
1.1	"Hoe ga ik met bepaald speciaal gedrag om van mijn kind?"	Hoe ga ik om met speciaal gedrag van kind
1.2	Omgang met broertjes en zusjes is vaak een probleem en ook wel vaak problemen op school. Dat het op school niet lekker meer loopt en daar ondersteuning bij... Ook wel in het contact met school. Hoe laat je dat goed verlopen?	Omgang broertjes en zusjes is probleem Problemen op school
Vraag 2	En dat contact met broertjes en zusjes, wat is daar dan problematisch aan?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
2.1	Ruzies. Dat komt overal natuurlijk veel voor, maar... En dat is ook wat ouders vaak het aller vervelendst vinden: dat broertjes en zusjes onderling zoveel ruzie hebben.	Ruzies vinden ouders het allervervelendst
Vraag 3	We hebben ook nog een vraag, wat voor verwachtingen hebben ouders van u als ze hulp vragen bij opvoedingsproblemen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
3.1	Sommigen denken dat je gewoon de oplossing hebt: "Zeg maar wat we moeten doen."	Sommigen denken dat je de oplossing hebt
3.2	En ik ben zelf altijd erg van duidelijke kleine stapjes, dus ik probeer al snel dat eruit te halen van: "We gaan één ding, een iets kleins en dat gaan we doen en we gaan zorgen dat dat lukt en dan gaan we de volgende stap doen."	Duidelijke kleine stapjes 1 ding doen, dan de volgende stap
3.3	Ja dat is ook wel vaak, gewoon pubergedrag uitleggen, maar dit is ook vaak nog weer wat anders.	Pubergedrag uitleggen
Vraag 4	En kunt u ook iets vertellen over, als dat speelt, de problemen tussen de puber en de ouders? Want nu noemde u broertjes en zusjes, maar is het ook met de ouders?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
4.1	Dan is ook dat wel vaak van: "Hé, hoe kijkt het kind?" Proberen de situatie van het kind uit te leggen naar de ouders, want die zitten vaak ook vast in hun eigen ervaring van conflicten bijvoorbeeld.	Uitleggen hoe het kind kijkt
4.2	Met ouders bespreken welke regels, en hoe doe je dat dan? Onderhandelen...	Met ouders bespreken hoe je onderhandelt
4.3	Op een gegeven moment ook wel grenzen stellen, sommigen laten alles los: "Zoek het maar uit."	Grenzen stellen Sommige ouders laten alles los
4.4	Ja en dan moet je in ieder geval uitleggen waar het uiteindelijk naartoe gaat, dat probeer ik dan, van: "Wat kun je loslaten en wat nog niet?"	Uitleggen Vragen wat ouders kunnen loslaten en wat niet
4.5	Maar ik merk wel als je ouders uitlegt van dat het op zich heel gezond is wat er gebeurt dat dat al: "Pfoe! Hehe! Oke, ja dat is ook zo."	Uitleggen dat het gezond is wat er gebeurt
Vraag 5	En hoe weet je dan wat passend is om te gaan doen, ondanks dat ze misschien Asperger hebben, of wanneer denk je van: "Dat kan nog beter niet, dat moet juist wel." Dat lijkt me lastig.	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
5.1	Ja, dat is ook een lastige, ja. Ja, in gesprek komen: "Wat wil zij graag? En wat doen nou vriendinnen? Welk stukje wil ze wel heel graag? En wat vinden ouders nog wel prima? Wat gaat echt over hun grens?"	Lastig om in gesprek te komen "Wat wil zij graag?" "Wat vinden ouders nog prima?"

Vraag 6	Want u noemde dat u in het eerste gesprek alleen met de ouders praat, is dat een keuze die u in elk gezin maakt?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
6.1	Dat je weet dat het kind op het einde thuiskomt van school bijvoorbeeld. En dat ik hem nog even zie en even in gesprek kan, een bakje thee, beetje informeel.	Weten dat het kind op het einde thuiskomt van school Bakje thee Informeel
6.2	Dat is ook mijn werkwijze, eerst kennis maken. En ik denk niet dat meestal het kind daar in zoverre bij moet zijn.	Eerst kennismaken Kind hoeft niet bij kennismaking te zijn
Vraag 7	U komt dan in de gezinnen thuis en het draait bijvoorbeeld om kind A en er zijn nog meer kinderen, worden die er ook weleens bij betrokken?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
7.1	Best wel vaak ook laag niveau van gezinnen, hebben ouders ook een licht verstandelijke beperking of zwakbegaafd, sociale werkvoorziening niveau.	Laag niveau gezinnen Ouders licht verstandelijke beperking
7.2	Probeer ik bijvoorbeeld dan ook meer te komen als de kinderen er ook zijn, waarbij je meteen tips of adviezen kunt geven of voorbeeldgedrag kunt laten zien.	Meer komen als kinderen er zijn (bij ouders met laag niveau) Tips, adviezen en voorbeeldgedrag laten zien (bij ouders met laag niveau)
7.3	Ja, bij hoger opgeleide gezinnen kun je wel met uitleggen en dan is het al vrij snel duidelijk.	Bij hoger opgeleide gezinnen kun je uitleggen
7.4	Ik heb gezinnen, die dus heel laag niveau hebben, waar je dus ook heel lang komt, die je continu nodig hebben.	Gezinnen met laag niveau waar je lang komt Gezinnen met laag niveau hebben je continu nodig
Vraag 8	En wat moet u dan bijvoorbeeld voordoen voor ouders?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
8.1	Hoe je kunt reageren op iemand die thuis komt bijvoorbeeld. Op een opmerking, zonder meteen... Bats! Je kunt er ook een grapje van maken, of ook iets negeren, of we spreken van tevoren af om bepaald gedrag te negeren.	Hoe je kunt reageren op iemand die thuis komt Grapje maken Negeren
Vraag 9	En wat is dat dan voor systeem, zeg maar?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
9.1	Bijvoorbeeld kamer op ruimen. Als je dat hebt gedaan, dan, na tien keer, ga je samen naar de film. Meteen ook een leuke activiteit met de puber, dat is ook iets wat vaak achterwege blijft.	Na tien keer kamer opruimen samen naar de film Leuke activiteit blijft vaak achterwege
Vraag 10	En ouders melden zich dan aan omdat ze bijvoorbeeld problemen hebben met broertjes en zusjes en u ziet dat ze eigenlijk ook problemen hebben met... Of ook op een ander terrein dingen te winnen zijn, kaart u het dan uit uzelf aan als zij daar niet mee komen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
10.1	Dan probeer ik wel door te gaan, maar dat haalt natuurlijk wel wat onderuit als ouders niet gaan samenwerken. Dat is een lastige.	Haalt wat onderuit als ouders niet samenwerken
Vraag 11	En kunt u vertellen van welke methodieken u gebruik maakt in uw werk?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
11.1	Veel gedragstherapie. Eigenlijk altijd wel, wel de basis. Ja. En positief gedrag stimuleren en proberen negatief gedrag te negeren, dat is eigenlijk wel wat ik probeer te doen.	Veel gedragstherapie Positief gedrag stimuleren Negatief gedrag negeren

11.2	Ja, systeemtherapie. Er is natuurlijk altijd wel een systeem. Systeemgericht, ja. Dat heb je sowieso, je zit erin, zeg maar.	Systeemgericht heb je sowieso
Vraag 12	En hoe breed ziet u het systeem?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
12.1	Ja, in principe het gezin, school zit er wel vrij snel dicht bij.	Gezin en school zit er dichtbij
12.2	En dan is het erg afhankelijk wel van de gezinnen en wat dan veel over de vloer komt, ooms, tantes, maar wel wat dan veel over de vloer komt. Maar sommigen zijn ook zo gesloten, er komt nooit iemand spelen bij de kinderen en ze hebben bijna geen contact meer, veel ruzies in de families. Dus ja dan heb je een vrij klein systeem.	Afhankelijk van de gezinnen wie er over de vloer komt Sommigen gesloten bijna geen contact meer
Vraag 13	En ook nog andere dingen waarvan u gebruik maakt? Eigen inzichten of ideeën?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
13.1	Ik heb nog een 'Kanjertaining'	Kanjertaining
13.2	Die ideeën gebruik ik ook wel: dat je kijkt naar ieders rol, en welk gedrag je laat zien, dat je kunt kiezen voor gedrag. Dat je mensen dat leert van: "Je bent wie je bent, maar je kiest voor gedrag."	Kijken naar ieders rol Je kunt kiezen voor gedrag
13.3	Dus als je iets doet van: "Hé, is dat nou de bedoeling? Je wordt er verdrietig van, was dat ook je bedoeling?" Nou, vaak is dat niet de bedoeling. Dan probeer ik van: "Wat is dan wel je bedoeling? En wat is het gedrag wat daarbij past?"	"Is dat je bedoeling?" "Wat was je bedoeling?"
Vraag 14	Dus anderen horen wat de vader voor gedrag laat zien en wat het voor gevolgen heeft?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
14.1	Ik heb niet altijd iedereen aan tafel. En als ik denk dat de relatie aan het rommelen is dan ga ik dat niet met de kinderen aan tafel.. waar ze bij zijn.	Niet iedereen aan tafel Relatie aan het rommelen
14.2	Ik ga ook wel met kinderen alleen even op hun slaapkamer zitten.	Met kinderen alleen op slaapkamer zitten
Vraag 15	Want u werkt dan met kinderen met pubers... Zijn er nog dingen die u daarin anders doet? Van: "Nou als ik in een gezin met een puber komt, dan doe ik dit anders of dan let ik daar meer op?"	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
15.1	Je hebt wel meer contact met pubers, dat je daar ook zelf beter mee kunt overleggen.	Meer contact met pubers Met pubers kun je beter overleggen
15.2	En bij pubers leg je toch ook wel heel veel verantwoordelijkheid daar bij hun neer.	Bij pubers leg je veel verantwoordelijkheid neer
Vraag 16	En wat vraagt het dan van iemand die opvoedingsondersteuning biedt aan pubers, aan competenties of kennis?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
16.1	Verschillende belangen kunnen inschatten en samenbrengen, dat ze met elkaar weer verder kunnen.	Verschillende belangen kunnen inschatten en samenbrengen Met elkaar weer verder kunnen
16.2	Je moet wel inleven in een ieder en dan dat samenvoegen. Weer een verhaal van maken, zeg maar, waarop zij ook weer verder kunnen.	Inleven in een ieder Verhaal maken waar ze verder mee kunnen
Vraag 17	Is dat vooral observeren of heeft u gesprekken juist met de puber?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
17.1	Ik denk dat ik meer naar eigen verklaringen zoek dan dat pubers zelf aan kunnen geven. Dat test je soms nog wel af van: "Ik denk dat er dit en dit aan de hand is, denk jij dat ook?" En dan: "Hmm, hmm, misschien!" Dan zou het weleens kunnen, maar vaak zijn ze zich daar niet zo van bewust.	Meer naar eigen verklaringen zoeken dan bij de puber

17.2	Een ander gezin, een jongen van veertien, laag niveau ouders, waarbij de jongen het niveau van de ouders eigenlijk nu wel overstijgt.	Jongen van veertien die het niveau van de ouders overstijgt
Vraag 18	Ja, dan hebben we er meer beeld bij, dat is makkelijker. En u noemt dat u dan ze helpt om meer te overleggen en u noemde dat ook al eerder. Is dat iets wat u vaak terugziet, dat ze niet overleggen met elkaar?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
18.1	Ja, je merkt snel bij pubers, dat ouders... Dat ze elkaar niet meer begrijpen en door ruzie tegenover elkaar komen te staan. En dat ze sowieso vast blijven zitten in... voeten in de grond en geen stap maken.	Puber en ouders begrijpen elkaar niet Door ruzie tegenover elkaar Geen stap maken
18.2	Ik probeer ook wel vaak weer elkaars standpunt uit te leggen en dan weer begrip een beetje te krijgen. En dan een gezamenlijk doel te krijgen. Leren onderhandelen, ouders ook leren dat te doen.	Elkaars standpunt uitleggen Begrip krijgen Gezamenlijk doel krijgen Leren onderhandelen
Vraag 19	Heeft u een idee waardoor dat komt dat dat in de puberteit... Dat ze dan niet meer overleggen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
19.1	Ouders willen graag de boel in de hand houden en veiligheid voor hun kind en het kind beschermen tegen misstappen. En de puber is erop uit om de wereld te verkennen en risico's te nemen.	Ouders willen de boel in de hand houden Beschermen tegen misstappen Puber erop uit om wereld te verkennen en risico's nemen
19.2	Ja en dat is er vaak niet heel goede aansluiting bij de vriendjes, dus ja dat is voor ouders anders ook nog wel weer een van: "Dan is hij in ieder geval bij vrienden." Dat is dan ook weer: soms zijn het de verkeerde vrienden! Maar als dat dan mooi is dan heeft hij dat in ieder geval, maar als dat ook niet lukt, dan...	Niet heel goede aansluiting bij vriendjes Verkeerde vrienden
19.3	Vaak wat lagere milieus zeg maar, dat die wat moeilijker de stap kunnen maken om in een situatie een stapje omhoog te doen, kijken naar de situatie. Dus die blijven ook gewoon roepen dat iemand niet weg mag en vroeg thuis moet zijn of moet huiswerk maken. En niet in onderhandeling gaan.	Lagere milieus kunnen moeilijk kijken naar de situatie Blijven roepen dat iemand niet weg mag en vroeg thuis moet zijn Niet in onderhandeling gaan
Vraag 20	En hoe helpt u ze dan om wel dat stapje er boven te doen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
20.1	Situatie voor situatie uit te leggen van: "Ik snap dat jij wilt dat hij huiswerk gaat maken, maar probeer je te verplaatsen in de ander, probeer je te plaatsen in je kind, die komt uit school..."	Situatie voor situatie uitleggen Proberen te verplaatsen in je kind
20.2	Ik probeer ze samen om de tafel te krijgen en dan maar voor één situatie een afspraak te maken, waar beiden zich in kunnen vinden. En je ziet vaak wel dat als ze één keer de truc te pakken hebben, dan gaat het wel beter.	Samen om de tafel proberen te krijgen 1 afspraak maken waar ze zich beiden in kunnen vinden
20.3	En vaak ook vragen: "Wat gaat er wel goed?" Dat alleen al brengt vaak wat ruimte. Als je eerst komt en vraagt van: "Wat is de vraag en waarom kom ik hier? En wat gaat er wel goed?" En dan komt vaak ook wel de dingen en dat lucht ook wel op. Daar wordt vaak het probleem ook een stuk minder van.	Vragen wat er wel goed gaat Problemen worden minder

Vraag 21	En wat gaat er dan bijvoorbeeld wel goed bij gezinnen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
21.1	Of als hij bij opa of oma is, bij oom of tante, dan gaat het wel goed. Dat is natuurlijk wel mooi, vaak vinden ouders dat ook wel lastig, maar ja.	Ouders vinden het lastig als het bij opa, oma, oom, tante wel goed gaat met puber
Vraag 22	En hoe komt het dan dat er zoveel uitleg nodig is? Je zou denken: “Er zijn heel veel boeken voor handen, internet...”	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
22.1	Kijk het is lastig, het kan wel uit boeken, maar dan moet je nog wel een beetje eruit kunnen stappen en kijken: “Dit is bij ons ook van toepassing.”	Bij boeken uit de situatie kunnen stappen en kijken of het van toepassing is
22.2	Wat vaak wel meer helpend is, is als je vrienden hebt of familie hebt, die zeggen van: “Nou, dat heb ik ook” of die iets tegen je durven zeggen, maar dat hebben niet alle gezinnen niet.. En of ze zijn niet zo open, dat ze dat ook met anderen... Of ze denken dat het alleen in hun gezin is, dat het bij de burens allemaal geweldig gaat.	Vrienden en familie zijn helpend Denken dat het alleen hun gezin is en dat het bij de burens geweldig gaat
22.3	Dus heel vaak zie je dat het toch wel gewoon, en met name als het slecht gaat op school ook, ja dan zitten ze met de handen in het haar en zien ze alleen nog maar dat alles fout gaat. “Zie je wel, zie je wel, zie je wel.” Elke dag weer ruzie maken over het huiswerk, elke dag doet hij het weer niet en haalt ook nog onvoldoendes, nou... En om dat te bedenken van: “Ik ga maar eens niet meer over dat huiswerk praten”, dat is een gigantische stap natuurlijk, dan denk je dat je alles loslaat.	Alleen nog maar zien dat alles fout gaat Elke dag ruzie over huiswerk Grote stap om niet meer over huiswerk te praten
22.4	Eer ouders echt om hulp vragen, is er al heel wat gebeurt, moet je een heel eind terug, om een nieuwe weg in te slaan.	Eer ouders om hulp vragen is er veel gebeurt Eind terug om nieuwe weg in te slaan
Vraag 23	En hoe maakt u die ‘switch’ van: “Wat is het probleem?” naar: “Wat gaat er goed?”	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
23.1	Waarop ik heel snel begin met een beloningssysteem op iets kleins wat eigenlijk wel vrij goed gaat. Dat toch ook wel extra te laten zien. He: “Dat halen we!” En dan de rest, komt daarna wel.	Beloningssysteem inzetten op iets kleins wat vrij goed gaat Extra laten zien dat we dat gaan halen
Vraag 24	Zijn er ook bepaalde dingen die je als hulpverlener heel goed kunt doen, of misschien wel zou moeten doen als je met gezinnen met pubers werkt?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
24.1	Ik denk dat dat het belangrijkste is, ze met elkaar in gesprek te krijgen, op één of andere manier. Of dat nou is in een gesprek, of via papier regels opstellen, of briefjes aan elkaar sturen... Maar contact krijgen en beide kanten begrijpen, dat is het idee.	Belangrijkste om ze met elkaar in gesprek te krijgen Contact krijgen en beide kanten begrijpen
24.2	Dat de puber zich ook door mij begrepen voelt, maar ook de ouders. Dat beide kanten kloppen zeg maar, dat beide prima is, alleen dat ze samen weer één weg moeten vinden.	Puber begrepen voelen Beide kanten zijn prima, maar samen één weg vinden
Vraag 25	Komt er weleens voor dat er weerstand is? Dat één iemand van de gezinsleden niet mee wil doen aan het traject van de ondersteuning?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
25.1	Als je dan de puber ook hoort, zeg maar, en hij merkt dat hij ook wat te zeggen heeft en begrepen wordt, ja, die is ook niet gelukkig met de situatie. Die is ook niet gelukkig met dat zijn ouders problemen met hem hebben of haar hebben.	Puber merkt dat hij zich begrepen voelt Puber is niet gelukkig met de situatie

Vraag 26	Zijn er ook dingen die je echt niet moet doen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
26.1	Dat is een beetje hetzelfde: partij kiezen voor een van beide partijen zeg maar, van: "Je ouders hebben gelijk en jij niet" of andersom! Je moet niet van één kant..., dat zul je ook niet heel snel doen.	Niet partij kiezen voor één van beiden
26.2	Niet te veel nadruk leggen op alles wat fout gaat.	Niet te veel nadruk leggen op wat fout gaat
26.3	Dus dan proberen we altijd wel, als er verschillende dingen zijn, maak ik een rijtje van: "Wat is er allemaal? Oké, wat is nou het aller- belangrijkste? Want we gaan niet alles aanpakken, want dat mislukt."	Rijtje maken van verschillende dingen die er zijn
26.4	Je moet niet gaan benaderen van wat er allemaal nog beter moet. Wat er allemaal niet zo goed gaat. Nee, kijken wat er wel goed gaat en haalbaar is. Dat is wel heel belangrijk.	Niet benaderen wat er nog beter moet Niet benaderen wat er niet goed gaat Kijken wat goed gaat en haalbaar is
Vraag 27	En in het contact met de puber, zijn er dan dingen wat echt een misstap kan zijn?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
27.1	Weet je, je moet gewoon goed luisteren en bij iedereen is dat een beetje anders. Bij de één ga je eerst over auto's praten en ja je moet de vertaalslag maken van die puber naar het gesprek met zijn ouders of met mij	Je moet goed luisteren Eerst over auto's praten Vertaalslag maken van de puber naar gesprek ouders of ondersteuner
27.2	Ik probeer altijd wel gezamenlijke doelen weer te krijgen. Dat vind ik het belangrijkste.	Belangrijkste om gezamenlijke doelen te krijgen
Vraag 28	En zijn er ook dingen waar u tegenaan loopt in het bieden van de opvoedingsondersteuning aan gezinnen met pubers?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
28.1	Weet je, je hebt snel weer een ander probleem op een ander onderwerp en dat ouders dat gaan snappen hoe ze dat dan weer moeten oplossen zeg maar. Ik merk vaak dat je van het ene probleem in het andere blijft rollen.	Snel weer een ander probleem op tafel Blijft van het ene probleem in het andere rollen
28.2	Die ouders die het wel te pakken krijgen, die zie ik niet meer. Dan stopt de begeleiding weer redelijk snel. Dus dat zie ik dan ook niet meer eigenlijk, dus ik neem aan dat dat goed gaat.	Ouders die het te pakken krijgen zie ik niet meer Begeleiding stopt snel
Vraag 29	En hoe gaat u daarmee om?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
29.1	Ik heb wel een gezin gehad waar ik elke drie weken kwam en dat ik dacht: "Ik zit hier alleen maar op de thee, thee te drinken en ik hoor wat verhalen aan, maar voor de rest doe ik eigenlijk niet zoveel." Toen ben ik gestopt en toen ging het toch weer fout. En dan doe je dus.. alleen al het feit dat ik kwam en dat ze erbij stil staan, dat ze het aan Jolanda moeten vertellen wat er is gebeurd, dat ze toch even snel wat afchecken van: "Zit dat wel goed?" Dat maakte dat het liep, zeg maar.	Alleen maar op de thee zitten Verhalen aanhoren Door te vertellen wat er gebeurt is loopt het in gezin
Vraag 30	En wie of wat bepaalt wanneer de begeleiding gaat stoppen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
30.1	Meestal zeg ik het. Dat ik wel denk dat het kan stoppen. Of ouders zie je wel dat ze zeggen van: "Nou het kan wel wat langer duren, dus je komt steeds minder vaak.	Ondersteuner zegt dat het kan stoppen Ouders zeggen dat het langer kan duren, waardoor je minder vaak komt

30.2	Maar vaak merk je dat de laatste stap om het helemaal los te laten, nog wel een enge is. dus dan doen we nog één keer over drie maanden, nou en dan is het echt wel klaar.	Laatste stap om helemaal los te laten is enge Nog één keer over drie maanden dan is het klaar
Vraag 31	Hoe kan je nou het beste systeemgerichte opvoedingsondersteuning bieden..en wat zou daar dan kort uw antwoord op zijn? Van nou: “Zo kan je echt het beste systeemgerichte opvoedingsondersteuning bieden.”	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
31.1	De moeilijkheden, maar ook de sterke kanten, krachten ook naar boven halen en dan elkaars verhaal vertalen voor elkaar. Dus het verhaal van de puber vertalen voor de ouders en andersom. En dan samen proberen daar een goede mix van te maken!	Moeilijkheden naar boven halen Sterke kanten en krachten naar boven halen Elkaars verhaal vertalen Samen proberen goede mix te maken
31.2	Van: “He, wat kunnen jullie goed samen?” En dan als er dan iets is wat lastig is: “Wat vind je dan wel leuk om samen te doen?”	Vragen wat ze goed samen kunnen “Wat vinden ze leuk om samen te doen?”
31.3	Je ziet bijvoorbeeld heel vaak dat samen naar de bioscoop gaan... Pubers vinden dat toch wel leuk om met de ouders te doen. Heel veel is niet echt stoer om met je ouders te doen, maar naar de film gaan is toch wel leuk. Als je dat een beetje kunt inbrengen door als iemand vijf keer op jouw tijd is thuisgekomen dan zoiets op zondagmiddag of avond te gaan doen. Dat is een beetje proberen van... Ook de leuke dingen.	Samen naar de bioscoop vinden pubers leuk Veel niet stoer om met ouders te doen, naar de film wel Vijf keer op jouw tijd thuisgekomen dan leuke dingen doen
31.4	Heel vaak heb ik van: een dochter en moeder van: “Ga samen winkelen een dagje.” Dat doen er zoveel niet, terwijl dat natuurlijk hartstikke leuk is samen en dan doe je ook een keer weer wat leuks. Want vaak is het alleen maar ruzie en: “Zit heel de dag achter de computer en doet ook niks en wil niks in huis.” En ga dan samen shoppen! En dat blijkt al weer heel veel op te lossen, soms, gewoon elkaar de leuke kanten laten zien.	Bij dochter en moeder: ga samen shoppen Vaak alleen maar ruzie Samen shoppen lost veel op Elkaar de leuke kanten laten zien

Fragmentatieschema Interview CBW 24.03.2011

Vraag 1	Misschien kunt u iets vertellen over de hulpvragen waarmee ouders zich hier aanmelden?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
1.1	Dan moet je bedenken dat wij echt opvoedondersteuning doen, dus wij zijn voor de gewone vragen en de lichte problematiek.	Gewone vragen Lichte problematiek
1.2	De vragen die ouders bij ons komen stellen, dat zijn vaak vragen van ouders met kinderen vanaf tien jaar, dus eigenlijk in de prepuberteit.	Ouders met kinderen vanaf tien jaar
1.3	Dus dan gaat het altijd over: "Ze worden brutaal", "Ze doen niet meer wat we zeggen". En ietsje later is het: "Mijn kind is heel anders dan een jaar geleden, hoe kan dat nou? Wat moet ik doen?"	Ze worden brutaal Ze doen niet meer wat we zeggen Mijn kind is heel anders Wat moet ik doen
1.4	Ja, echt veel ouders geven aan: "Dadelijk naar het voortgezet onderwijs! Dan verlies ik alle grip. Hoe moet ik dat doen?"	Verlies van grip
1.5	"Welke regels en grenzen moeten we stellen bij een puber?", "Hoe houd ik nou contact met mijn kind?". Hè? Dat soort dingen. "Hij wil niet meer naar school." "Hij ruimt zijn kamer niet op." Dat zijn hele gewone vragen.	Welke regels en grenzen Hoe houd ik contact Puber wil niet naar school Puber ruimt kamer niet op
1.6	Ja, dus eigenlijk alles wat past bij de leeftijd en bij de fases.	Wat past bij de leeftijd en de fases
Vraag 2	En kunt u iets vertellen over jullie keuze dan om juist in dat gebied te gaan zitten van vragen en lichte problemen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
2.1	De gedachte is toch altijd geweest: "Als je maar vroeg begint, dan voorkom je veel dingen."	Vroeg beginnen is voorkomen
2.2	We gaan gewoon praten over opvoeden om te zorgen dat mensen dat gewoon gaan vinden.	Praten over opvoeden gewoon gaan vinden
Vraag 3	En hoe is dat met pubers? Want dan zit je natuurlijk niet in de speeltuin.	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
3.1	Dat is een heel moeilijke groep. Ja. Want daarvoor kom je altijd wel mensen tegen op het schoolplein of je bent wat meer betrokken bij school, maar bij pubers dat is anders.	Ouders van pubers moeilijke groep
3.2	Dus dat is voor ons ook een probleem en je ziet ook aan de cijfers dat je hebt pieken. Dus rond drie jaar heb je natuurlijk een piek, rond zeven jaar heb je een piek, elf jaar misschien een beetje en daarna neemt het aantal ouders echt af.	Voor ons ook een probleem Aantal ouders neemt af
Vraag 4	Is daar al iets over bekend, hoe jullie dat een beetje gaan doen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
4.1	Dat betekent bijvoorbeeld dat je in september aanwezig bent bij de eerste ouderavond van de school.	Aanwezig zijn bij de ouderavond
4.2	Of je mag een praatje houden op een ouderavond om te vertellen wat het Ouder- en Kindcentrum en de opvoedadviseur kan betekenen voor ouders.	Praatje houden op een ouderavond
4.3	Ouders kunnen altijd intekenen op een tien-minutengesprek op een gegeven moment en dan staat er ook 'opvoedadviseur' en daar kun je je dan ook op intekenen. Soms doet nooit iemand dat en soms heb je opeens wel twee mensen die dan komen, dus dan kun je contact leggen.	Ouders intekenen op tien-minutengesprek Contact leggen
4.4	En we doen natuurlijk inhoudelijke ouderavonden over de puberteit of over regels en grenzen of weet ik veel.	Inhoudelijke ouderavonden
4.5	Dus zo proberen we de ouders te bereiken, gewoon door te laten zien: wij zijn er, het kan, het kost niks, het is betrouwbaar.	Ouders bereiken
4.6	En zo gaat het groeien. En ik moet eerlijk zeggen, dat zie je ook heel langzaam aan de cijfers.	Het gaat groeien Zie je aan de cijfers

Vraag 5	En als dan een gezin met een puber hulp nodig heeft, hoe gaat het dan in zijn werk? Gaan jullie naar het gezin toe of komen de ouders hier of het hele gezin hier?	
Fragment		Label
5.1	Ouders kunnen verschillende dingen doen en ouders moeten vooral zelf weten wat ze doen.	Ouders kunnen verschillende dingen doen Ouders zelf weten wat ze doen
5.2	Dus ze kunnen een cursus volgen en er is meestal binnen vier maanden ergens wel een pubercursus in Noord. En ze kunnen een afspraak maken voor een adviesgesprek. En wat kunnen ze nog meer? Na ja, naar zo'n ouderavond, maar die zijn wat onregelmatig nog dus dat is lastiger.	Cursus Adviesgesprek Ouderavond
5.3	De groepen lopen bij ons over het algemeen heel erg goed, met name de groepen die we 's avonds doen voor pubers en voor ouders dan hoor. Die zitten eigenlijk altijd vol.	Groepen lopen goed
5.4	En als ze komen op gesprek dan doen we dat bij voorkeur bij ons.	Gesprek bij ons
5.5	Een opvoedadviseur heeft meestal één spreekuur, dagdeelsprek uur, op een Ouder- en Kindcentrum.	Spreekuur
5.6	Maar de rest maken we altijd afspraken op de tijd dat de ouder en de opvoedadviseur kan.	Afspraken op tijd dat ouder en opvoedadviseur kunnen
5.7	Als je dat wil, als je ouders wilt bereiken, dan moet je er bij aansluiten.	Ouders bereiken Aansluiten
5.8	Als iemand zegt: "Nou, kunt u niet thuis komen?" Gaan we even zeggen van: "Nou, voor ons is het makkelijker als u bij ons komt."	Thuis komen
5.9	Het is makkelijker en het is zakelijker en dat heeft voordelen. Kijk, de gedachte is heel erg: "Je hebt een vraag en daar moeten we mee aan de slag. En we hoeven niet samen koffie te drinken of vriendinnen te worden of whatever." Nee, die vraag kom je beantwoorden, dus daar gaan we ook echt mee aan de slag.	Makkelijker Zakelijker Voordelen Niet samen koffie drinken of vriendinnen worden
5.10	En dat betekent niet dat je geen relatie met elkaar aangaat, want anders kun je natuurlijk geen een methode toepassen. Dus dat is wel het belangrijkste stuk, maar die relatie is eigenlijk een soort werkrelatie.	Relatie met elkaar Methode toepassen Werkrelatie
5.11	Als je bij iemand thuis gaat, dan gebeuren er allemaal andere dingen: dan moet die ouder koffie aan jou geven of thee en een koekje en zijn huis moet opgeruimd en de andere kinderen moeten zich netjes gedragen. Dat hebben we helemaal niet nodig.	Bij iemand thuis helemaal niet nodig
5.12	Je kunt zeggen op een gegeven moment, dan doen we trouwens eigenlijk nooit maar goed, zeggen: "Ik krijg slecht zicht op uw situatie of u vertelt zoveel of wat dan ook. Het lijkt me heel goed als ik de kans krijg om te komen kijken bij u thuis." Dat is prima, maar dat is de keuze van de ouder.	Bij slecht zicht op situatie thuis kijken Keuze ouders
5.13	Ik snap ook helemaal niet waarom iedereen op huisbezoek moet. Die ouder die heeft bij wijze van spreken het recht om in een vies huis te wonen. Ik kan dat heel slecht vinden hoor, en ik vind dat ook helemaal niet goed voor kinderen, maar het is niet aan mij. Want wat doe ik nou als ik thuis kom bij iemand en ik denk: "Nou, een vieze zoi." Wat doe ik daar dan mee?	Huisbezoek snap ik niet Wat doe ik daar mee
5.14	Ik kan me voorstellen dat er situaties zijn dat dat goed is, maar wij zijn daar niet voor. Wij zijn er voor de beginnende kleine vragen, dus je kunt zeggen: "Ja, dan kun je beter signaleren." Maar ik denk: "Nou ja, dan zit je ook wel heel erg te bemoeien en te controleren."	Wij zijn daar niet voor Beter signaleren Bemoeien en controleren

Vraag 6	En op het moment dat ouders kiezen voor zo'n adviesgesprek zeg maar, want daar zijn wij met name vooral geïnteresseerd in, wie kunnen daar bijvoorbeeld bij zijn?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
6.1	Meestal hebben wij maar één ouder, dat is de vragende ouder.	Eén ouder Vragende ouder
6.2	In sommige gevallen met pubers heb je dat ook wat gauwer en zou je het eigenlijk wel héél fijn vinden als de ouders samen komen. Dus wat je doet is het uitleggen wat het belang er van is. Soms ga je met een ouder kijken hoe we de andere ouder kunnen overtuigen.	Fijn als ouders samen komen Uitleggen belang Ouder overtuigen
6.3	Wij zien ook een toename van vaders die meekomen. Maar ik weet niet of dat komt door de methode of door de tijd of...	Toename van vaders
6.4	Moeders komen op de spreekuren.	Moeders
6.5	Nou, ik denk dat je elkaar dan hard nodig hebt. Het is een hele... toch een hele lastige en heftige tijd. In elk geval ervaren ouders dat zo, dus dan heb je elkaar misschien meer nodig. En wat je ziet bij veel gezinnen is dat naarmate een kind ouder wordt, die vader zich er meer mee gaat bemoeien.	Elkaar hard nodig Lastige en heftige tijd Vader meer bemoeien
Vraag 7	Komt het ook wel eens voor dat een puber zelf er actief bij wordt betrokken?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
7.1	Het komt dus wel eens een enkele keer voor, maar volgens mij zit je dan als opvoedadviseur denk je: "O hemel, hoe moet ik dat aanpakken?" Niet dat het niet goed gaat, maar ik denk dat... het is spannend denk ik.	Hoe moet ik dat aanpakken? Het is spannend
7.2	En dan heb je heel erg te maken met de relatie die je voor je ziet.	Te maken met relatie die je voor je ziet
Vraag 8	Want jullie gebruiken Triple P. Maken jullie ook gebruik van andere methodieken?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
8.1	Nee, wij hebben gekozen en wij hebben ook de opdracht gekregen om met Triple P te werken in Amsterdam.	Gekozen voor en opdracht om met Triple te werken
8.2	We gaan altijd aan de slag, want bij Positief Opvoeden ga je altijd aan de slag. Het gaat altijd over: "Nou, zeg het dan maar tegen mij. Geef dat compliment dan maar. Stel ik heb mijn kamer opgeruimd, wat zeg jij tegen mij?" En dan moet je dat zeggen. Meestal doe ik het eerst voor want dat hoort bij Positief Opvoeden, dus doe ik het eerst voor. En dan ga jij het ook doen.	Altijd aan de slag Eerst voordoen
Vraag 9	En jullie maken dan gebruik van Triple P, maar als hier nou één ouder komt of meerdere ouders en die heeft moeite met de opvoedsituatie, wat doen jullie dan vooral om dat weer te verhelpen of te helpen verbeteren?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
9.1	Je belooft mensen dat ze komen, dat ze vragen. Dan ben je een goede ouder als je zegt van: "He, ik wil wat doen want dat klopt niet helemaal bij mij."	Belonen dat mensen komen
9.2	Je gaat kijken wat de vraag is, wat het probleem is en je gaat kijken of je denkt dat dat probleem binnen jouw schema van Kousemaker past. En als eerste ga je eigenlijk verder kijken in een intake van: hoe zit dat gezin in elkaar?	Kijken naar de vraag en probleem Kousemaker Hoe zit gezin in elkaar
9.3	Je maakt altijd een heel concreet doel. En dan ga je zeggen van: "Nou oké, hoe zou je dat doel nou kunnen gebruiken?"	Concreet doel
9.4	Dus dan zeg je tegen een ouder: "Hier heb je een brochure, hier heb je een dvd en ondertussen ga je onderzoeken wat precies gebeurt in je gezin en volgende week kom je terug en dan weet je... dan heb je in kaart gebracht, gewoon geturfd, hoe vaak hij te laat was en hoe vaak hij op tijd was, dat was het probleem. Je hebt daar eens in gekeken en je hebt de dvd gekeken, dus je weet al na een week als gezin hoe het	Onderzoeken wat precies gebeurt in gezin In kaart brengen hoe vaak te laat, hoe vaak op tijd Kijken naar vaardigheden

	gaat bij jou. En dan gaan we kijken, want dan heb je naar die vaardigheden gekeken, wat is je nou opgevallen?"	
9.5	Zo ga je aan het werk en een ouder bedenkt uiteindelijk zelf die vaardigheden, het heet ook strategieën bij Positief Opvoeden, die ga ik inzetten. En dan hebben we even geoefend en dan gaat die ouder dat doen en na een week komt hij terug en heeft hij het steeds bijgehouden en dan zegt hij van: "Nou het is drie keer gelukt maar toch twee keer nog niet." Nou, dan gaan we kijken: "Hoe zag die situatie er uit? Hoe heb je je strategie toegepast? Hoe kunnen we dat verbeteren? Dan gaan we nog even oefenen."	Ouder bedenkt zelf vaardigheden om in te zetten Oefenen
9.6	Eigenlijk dat zegt Positief Opvoeden en daarom houd ik er ook heel erg van: je bent alleen maar een doorgeefluik. Ik ben een professional, ik heb al die kennis. Het is niet dat ik niemand ben en ik weet heel veel van de ontwikkeling van kinderen en ik weet hoe het gaat in gezinnen en hoe lastig soms dingen zijn, hoe makkelijk soms dingen zijn en ik zit vol met praktische tips.	Houden van Positief Opvoeden Je bent doorgeefluik Ik heb al die kennis Vol praktische tips
9.7	En daar ga je mee aan de slag, maar je zegt aldoor: "Jij moet het doen."	Aan de slag "Jij moet het doen"
9.8	Ik hoef alleen maar te zeggen: "Nou, dit kan en dat kan. En ik weet van deze vaardigheden als je ze goed toepast dat ze werken."	Alleen zeggen: "Dit kan en dat kan."
9.9	En ik kan ook aan ouders uitleggen waarom dat werkt, want dat heb ik geleerd. En als je het uit kunt leggen aan een ouder, dan gaat hij het ook eerder doen, want hij gaat het snappen. En eigenlijk praat je op zo'n manier dat zij het zelf gaan uitleggen. Want de gedachte is natuurlijk dat die ouder zelf leert nadenken en dat hij dit opvoedprobleem heeft hij nu op een bepaalde manier opgelost en dat hij zijn volgende opvoedprobleem, dat hij kan denken: "O ja, o ja. Ik heb dat ergens wel in huis."	Uitleggen Ouder zelf uitleggen Ouder zelf leren nadenken Volgende opvoedprobleem
Vraag 10	En wat is de positie van de puber zeg maar in dit alles?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
10.1	Nou die zegt: "Wat ben jij nou aan het doen? Zit niet zo te slijmen, weer een compliment." Nou en wat zeg je dan als ouder? "Ja dat is waar! Ik dacht: ik doe het niet goed. Dus ik ben naar het opvoedspreekuur geweest en toen dacht ik: ja eigenlijk ben je wel een leuk kind. Dus daar mag ik wel eens wat van zeggen."	"Wat ben jij aan het doen?"
10.2	En daarin doen we heel vaak als laatste dat we vragen of het kind op wil schrijven of er iets veranderd is in het huis. En dan krijg je altijd terug van: "Ze zijn strenger geworden." Meestal betekent dat alleen maar dat ze duidelijker zijn geworden. "Het is leuker in huis, het is gezelliger." Dat zijn dan echt resultaten die je ziet.	Kind laten schrijven wat er veranderd is Strenger Leuker Gezelliger Resultaten
10.3	En het belangrijkste is dat die ouder denkt en vindt en dat het ook echt zo is: "Ik doe het beter." Want het stukje zelfvertrouwen is eigenlijk veel belangrijker, want die ouders houden allemaal van hun kinderen, weet je, dat is eigenlijk allemaal het probleem niet. Maar als je meer zelfvertrouwen hebt, dan kun je veel makkelijker zeggen: "Nee luister, je moet om tien uur thuis zijn. Ik weet wel dat al die anderen het zelf mogen weten, maar jij moet om tien uur thuis zijn."	"Ik doe het beter" Zelfvertrouwen belangrijk Ouders houden allemaal van hun kinderen

<i>Vraag 11</i>	Ja of u nog aanbevelingen ziet voor ontwikkeling over opvoedingsondersteuning aan pubers, aan gezinnen met pubers? Of u daar nog dingen in ziet die ontwikkeld kunnen worden?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
11.1	En ik geloof ook wel heel erg in groepen, het lijkt mij heel leuk om een ouderavond te hebben rond een thema en ook een jongerenavond daarnaast in die andere ruimte en dat je aan het eind wat samen doet. Dat lijkt mij nou hartstikke leuk om te kijken of je daar even wat beweging in kunt krijgen.	Geloof in groepen Ouderavond Jongerenavond Samen doen
<i>Vraag 12</i>	Komt het wel eens voor dat ouders met heel andere verwachtingen dan hier binnenkomen? Want ze moeten vooral zelf aan de slag terwijl ze denken: "Ja maar mijn puber doet het niet goed!"	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
12.1	Dat is iets waar je het over hebt met elkaar. Dat is heel interessant.	Er over hebben Interessant
12.2	En als je kijkt naar christenen, dan zeg je van: "Ja, God helpt hen die zichzelf helpen, he?" Dat zeggen ze in de islam ook, dus dat is mooi. Die hebben ook zo'n soort spreekwoord eigenlijk. Dus dat is wel handig als beroepskracht als je dat een beetje weet, dan kun je daar naar refereren. En als je het niet zeker weet, dan zeg je: "Ik heb wel eens gehoord..."	Handig om te weten Refereren aan kennis van godsdienst
12.3	Ja en je vooroordelen en je verwachtingen en... Ja, dat zijn allemaal valkuilen natuurlijk voor ons.	Vooroordelen Verwachtingen Valkuilen
12.4	Dus ik roep altijd: "Vraag maar." En hoe makkelijker je dat doet, hoe meer antwoorden je krijgt.	"Vraag maar" Meer antwoorden

Fragmentatieschema Interview DOW 16.03.2011

Vraag 1	En jullie hebben wel af en toe gezinnen hier met pubers?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
1.1	De werkwijze is zeg maar allemaal hetzelfde. Voor de jonge kinderen en voor pubers. Het zijn natuurlijk wel een aantal andere aanpakken die ze aanraden, zoals je hebt voor de kinderen beloningssystemen middels een beloningskaart en voor de pubers is er dan een contract dat je afspreekt, samen openstelt.	Werkwijze hetzelfde voor jonger kinderen en voor pubers Aantal andere aanpakken
Vraag 2	En kun je iets meer vertellen over de verschillen als je daar al wat van weet? Net noemde je dan dat contract, maar zijn er nog meer dingen, andere dingen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
2.1	Het is meer dat ouders inzicht krijgen dat ze ook kunnen onderhandelen, dus dat je onderhandelt met de tiener en dat ze zelf met oplossingen komen.	Ouders inzicht krijgen Onderhandelen Zelf oplossingen bedenken
2.2	En ook een belangrijk punt dat ze aangeven is dat je het gevoel erkend. Dus een puber is helemaal door het lint want hij mag niet naar een feestje en anderen mogen dat wel en dat je dan niet als ouder daarin gaat van: "Ja, maar vorige week ben je wel gegaan, dus wat zeg je nou?!" Weet je wel? Dat je meegaat in die woede, maar dat je zegt van: "Nou, ik zie dat je er overstuur van bent, zullen we nu even... of wil je er nu over praten of wil je even straks bij de thee erover praten? Want ik zie dat je nu een beetje opgefokt bent."	Belangrijk om gevoel te erkennen
Vraag 3	Want jullie maken dan gebruik van Triple P. Zijn er ook andere methodieken die jullie gebruiken?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
3.1	We zijn helemaal Triple P.	Helemaal Triple P
3.2	Je laat de ouders eigenlijk werken en het is niet dat je ze oplegt van: "Zo en zo moet het."	Ouders laten werken Niet opleggen hoe het moet
Vraag 4	En je zei net dat het laagdrempelig is, kun je een beetje schetsen hoe zij zo, je stagebegeleidster, een gesprek met pubers zou aanpakken?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
4.1	En tussen de eerste en de tweede bijeenkomst kan er een observatie gedaan worden thuis en dan heeft ze misschien een gesprekje met de puber, maar verder wordt de puber wel een beetje er buiten gehouden.	Observatie thuis Gesprekje puber Puber er buiten houden
4.2	Het is vooral echt wel gericht op de ouders en stel er zijn later nog vragen vanuit de puber of die is heel angstig of die heeft problemen met het zelfbeeld of et cetera, dan kan dat vervolgen met de puber individueel.	Vooraf gericht op ouders
Vraag 5	Maar de puber wordt dus niet echt bij het traject betrokken?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
5.1	Ja, we werken wel heel erg vanuit het gezinssysteem, zeg maar, maar het is niet dat het hele gezin allemaal hier komt.	Werken vanuit gezinssysteem Niet hele gezin hier
Vraag 6	En komt het dan voor dat jullie gedurende het traject steeds over de puber praten, maar de puber zelf nog nooit hebben gezien?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
6.1	Nee, er is meestal wel tussen de eerste en de tweede keer wel even een gesprekje of een observatie of een observatie en een gesprekje met de puber.	Gesprekje en/of observatie met puber
6.2	En dan is er ook gewoon een kort gesprekje met de puber. Het is niet dat de puber er helemaal niks van afweet, dat zou voor enorme frictie zorgen.	Gesprekje met puber Niet dat puber helemaal niks ervan afweet

Vraag 7	En weet je wat de reden ervan is dat jullie verder de puber niet bij het traject erbij betrekken?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
7.1	Een ondersteuning, opvoedingsondersteuning, is die vooral gericht is op de ouder: dus ouderbegeleiding.	Gericht op de ouder Ouderbegeleiding
7.2	Het is het mooiste als ouder en kind begeleid worden, maar vooral de ouders die kunnen heel veel betekenen in de communicatie naar hun puber toe. Dus ik denk dat het daarom vooral... Triple P is ook gewoon heel gericht op die ouder, op die ouderondersteuning.	Mooiste om ouder en kind te begeleiden Vooral de ouders kunnen veel betekenen
Vraag 8	En is het dan dat jullie op basis van die observatie dan een idee hebben hoe de communicatie gaat tussen ouder en kind?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
8.1	Want daar wordt ook wel gericht naar gevraagd en in je vraagstelling van: "Ja, hoe is de interactie en hoe zit dat er dan uit? Noem eens een voorbeeld." Maar met een observatie kun je dat natuurlijk heel goed zien hoe dat dan in zijn werk gaat.	Hoe is de interactie Bij observatie zien hoe het in zijn werk gaat
Vraag 9	Welke verwachtingen hebben ouders een beetje als ze hier binnenkomen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
9.1	Nou, dat is vooral de verwachting van: "Hoe kan ik beter met mijn puber omgaan en hoe bereik ik het dat mijn puber gewoon beter in zijn vel zit?"	"Hoe kan ik beter met mijn puber omgaan?" "Hoe komt puber beter in zijn vel?"
9.2	Ja, de vragen die komen van: "Kunnen jullie ons helpen?"	"Kunnen jullie ons helpen?"
Vraag 10	En we hebben ook een nog vraag van: wat vraagt het van opvoedingsondersteuners om met gezinnen met pubers of met ouders van pubers te werken? Vergt het nog andere capaciteiten?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
10.1	De capaciteiten die je bij elke oudergesprek moet, wel moet bezitten en dat zijn gewoon de luistervaardigheden (en vooral vanuit de Triple P dan zo de vraagstelling formuleren dat de ouder zelf aan het werk gaat en die inzichten zelf creëert).	Capaciteiten Luistervaardigheden Ouder zelf aan het werk Ouder inzichten creëren
10.2	Samenvatten, ook de bevestiging geven van: "O, ik heb gehoord wat je zegt."	Samenvatten Bevestiging geven
10.3	Een beetje een voorbeeldfunctie ook wel geven.	Voorbeeldfunctie geven
Vraag 11	En komt het ook wel eens voor dat één van de ouders bijvoorbeeld niet meer mee wil werken?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
11.1	Ja er wordt wel gevraagd naar van of allebei de ouders willen komen, want dat is gewoon het mooiste om mee te werken. Maar meestal zie je toch wel dat één van de ouders dan komt. Maar die bespreekt het dan wel weer thuis, zeg maar.	Mooiste om met allebei de ouders te werken Meestal één van de ouders
11.2	Het heeft ook geen zin dat hier een ouder zit die zich hier eigenlijk niet wil inzetten. En dan houdt het voor ons ook een beetje op.	Geen zin als ouder niet wil
Vraag 12	En je noemde ook wat eerder, zeg maar, dat jullie heel erg gericht zijn op de communicatie tussen ouder en puber, om dat in zicht te krijgen, meer te bevorderen. Kun je daar nog iets meer over vertellen? Hoe je dat dan aanpakt?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
12.1	Dat er ook gericht aandacht wordt gegeven. Dus dat je kijkt naar leuke activiteiten die je kunt aanbieden om samen te doen.	Gericht aandacht geven Leuke activiteiten
12.2	Dat je echt eventjes gewoon lekker met ze gaat zitten: een kopje thee gaat drinken met zo'n puber en echt er mee gaat praten.	Lekker met puber zitten

12.3	Dat je gewoon op een bepaalde manier ook praat met je puber en dan ook echt luistert naar wat de puber zegt, ook al ben je het misschien er niet mee eens.	Praten met puber Luisteren naar puber
Vraag 13	Zijn er nog meer dingen waar jullie specifiek mee aan de gang gaan om het weer goed te laten lopen, dat de ouders en puber weer door één deur kunnen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
13.1	Wij letten op de communicatie, interactie. Dat is natuurlijk wel waar, maar het is ook wel dat de ouder zelf bepaalde dingen aankaart en daar gaan wij mee aan de slag, want de ouder die kent de puber het beste, die heeft er elke dag mee te maken.	Letten op communicatie en interactie Ouder kent puber het beste
13.2	En ja, veel vraaggericht inderdaad en niet echt vanuit ons, maar vanuit hun.	Vraaggericht
Vraag 14	En maken jullie er zelf ook gebruik van? Van het positief benaderen in gesprekken naar ouders? Dat je naar ouders aangeeft wat er goed gaat?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
14.1	Dat is inderdaad wel het uitgangspunt: wat gaat er goed? En we vragen ook altijd naar de succesverhalen en: "Wat heb je dan nodig om dat weer te laten gebeuren, of constanter of vaker?"	Wat gaat er goed? Vragen naar succesverhalen
Vraag 15	Want hoe maak je die draai, zeg maar, van ze komen met een probleem een soort en dan ga je die draai maken naar wat gaat er goed, zeg maar?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
15.1	Als je een beetje de vraag duidelijk hebt en de oorzaken in kaart hebt gebracht en dan een situatie hebt geschetst en: "Wat gaat er dan goed?" En ja weer: "Wat heb je dan nodig om dat... Wat was de reden dat het toen goed ging? Wat waren de factoren waardoor het goed ging? Was je kalm, was het rustig in huis?" Weet je, zulke dingen en dan zien ze ook wel van: "O ja, dat heb ik allemaal nodig om het goed te laten gaan."	Vraag duidelijk hebben Oorzaken in kaart brengen "Wat gaat er goed?" "Wat heb je nodig?"
Vraag 16	Er komen allemaal dingen uit de theorie naar voren. Zijn er ook dingen waarvan je zegt: "Als je begeleiding biedt aan ouders dan moet je dat echt niet gaan doen."	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
16.1	Als don't dat je... Of op de ondersteuning, niet op de ouderbegeleiding, maar gewoon ondersteuning dat je je alleen op het kind richt. Dat het kind alleen individueel hier komt en dat de ouders verder daarbuiten worden gelaten.	Niet alleen op kind richten Niet ouders er buiten laten
16.2	En een do dat was, ja, wat ik ook al wel heb verteld, dat je hier ook als voorbeeldfunctie kan fungeren voor ouders. Dus als een ouder weerstand biedt, hoe ga je daar dan mee om? En dan laat je ook zien hoe zij met hun puber kunnen omgaan.	Als voorbeeldfunctie fungeren Weerstand ouder
Vraag 17	En kun je een voorbeeld noemen van zo'n huisregel die je dan zou kunnen maken?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
17.1	Nou ja, je hoort wel vaak dat ze niet op tijd thuis willen zijn of voor het eten, dat ze dan daar een beetje laks mee omgaan en dan zou zo'n regel zijn: "We zijn op de afgesproken tijd thuis."	Niet op tijd thuis zijn
Vraag 18	Ja, wat vraagt het van hulpverleners?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
18.1	En ze had als leuk punt van ze hebben echt hun eigen ideeën en hun eigen mening en dat vond ze wel heel erg leuk.	Eigen ideeën en menig puber is leuk

Vraag 19		
Ok, ja. We hadden ook nog de vraag: waar loop je in de praktijk tegenaan?		
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
19.1	Maar ouders denken snel dat het bij het kind ligt, zeg maar. Dus die kunnen snel wijzen naar "Mijn kind die doet dat" en die zijn zich niet zo bewust van dat ze zelf daar heel erg veel in kunnen betekenen.	Ouders denken dat probleem bij kind ligt Ouders niet bewust dat ze zelf veel kunnen betekenen
19.2	Maar met de vraagstelling wordt toch helemaal gekeken naar hoe hun aanpak is, wat zij daarin kunnen veranderen.	Kijken wat aanpak ouders is

Fragmentatieschema Interview LN5 11.04.2011

Vraag 1 Met wat voor hulpvragen melden gezinnen zich aan?		
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
1.1	"Mijn jongere wil niet meer naar school, ik krijg hem niet meer uit bed, hij loopt op straat te hangen en hij blowt, hij vernield kleine dingetjes en Bureau Halt heeft al drie keer gebeld."	Jongere wil niet meer naar school Jongere niet uit bed Jongere blowt Bureau Halt bij vernielen
1.2	Dat je voelt van: bij ouders zit al een grote spanning om de grip op deze jongere te verliezen. Of dat het al zover is dat ze eigenlijk geen grip meer hebben, dus dat ze ook heel respectloos worden behandeld en dat eigenlijk al hun regels worden genegeerd.	Grip verliezen Geen grip hebben Respectloos behandeld Regels genegeerd door jongere
1.3	En dat zijn wel de hulpvragen van: "Hoe kunnen we zorgen dat we weer grip krijgen op het leven van ons kind? En dat het ook weer een beetje normaal verloopt in het gezin?"	Hulpvragen over grip
1.4	Broertjes en zusjes worden er natuurlijk ook vaak bijgehaald van ja die lijden eronder. Bijvoorbeeld met meiden die kunnen heel erg van die scheldkanonnades hebben, van: "Ja, onze kleinste van zeven, gaat nu ook al mij voor weet ik wat uitmaken."	Broertjes en zusjes erbij gehaald. Meiden scheldkannonades
1.5	Dat ouders toch echt wel gaan voelen van: "We voelen nu alleen nog maar onmacht en we hebben geen idee hoe we dat weer om moeten buigen."	Ouders voelen alleen nog onmacht
1.6	Ja, het is toch meestal van: "Help ons alsjeblieft met het terugwinnen van ons gezag en de grip."	Help ons terugwinnen gezag en grip
Vraag 2 Zei je nou dat het geïndiceerde zorg was?		
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
2.1	ik heb een aantal... Het zijn meestal meisjes die dat doen, maar dat zijn dan de meisjes die zelf voelen van: "De problemen van mijn ouders zijn voor mij nu zo groot dat het mij nu gaat belemmeren in mijn ontwikkeling". Het zijn meestal, ik had twee keer zo'n meisje, beetje Vwo-niveau, en die kwamen er echt niet meer uit en die waren op aanraden van de schoolmaatschappelijk werker bijvoorbeeld zelf naar Bureau Jeugdzorg gegaan om hulp te vragen.	Meisjes zelf naar Bureau Jeugdzorg om hulp te vragen
Vraag 3 En je noemde nu vooral op het gebied van grip krijgen dat daar problemen zijn. Kun je nog meer vertellen over andere gebieden?		
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
3.1	Ja het is denk ik, ik bedoel, de hoofdmoot is dan wel grip, want je kunt verschillende dingen noemen, bijvoorbeeld een meisje die niet meer wil eten, maar hoe krijg je daar grip op weer? Dat gaat uiteindelijk altijd over weer grip krijgen op het gedrag van je kind. En of dat nou is van ze willen niet slapen, niet eten, niet meer naar school, ze blowen, dealen in drugs of weet ik veel dat maakt dan eigenlijk niet uit.	De hoofdmoot is grip krijgen op
3.2	Bijvoorbeeld bij een gameverslaving kan je dat heel goed zien, van ja die hebben wel door misschien dat hun kind heel veel achter de computer zit, maar hebben eigenlijk niet in de gaten dat hij alles zit te skippen om maar te gamen. Ja en als je daar te laat achter komt, dan is die jongen gewoon al verslaafd	Gameverslaving Ouders niet in de gaten dat puber alles skipt om te gamen Jongere verslaafd
3.3	Dus ik denk dat dat dingen kunnen zijn dat je dan gewoon te laat bent als ouder met het signaleren ervan. En ik denk ook wel van: "Heb je het willen zien als ouder?" Dus toch blijven hopen en denken dat het wel goed komt met je kind, zonder dat je zelf daar iets op uit hoeft te doen. Ik denk dat dat ook wel meespeelt.	Als ouder te laat met signaleren Blijven hopen en denken dat het wel goed komt

3.4	Dat ouders toch wel hopen van: "Nou, misschien komt dat wel weer goed, het is de puberteit en ach dat baant zichzelf wel een weg" en daar komen ze dan achter, na een half jaar, dat dat toch echt niet gaat gebeuren, dat hun kind toch wel meer sturing nodig heeft.	Ouders hopen dat het goed komt Het is de puberteit
Vraag 4	En die piramide die wij gebruiken... Kan je dan voorbeeldvragen noemen die in die lijn van opvoedingsondersteuning, dus een beetje de wat mildere vragen? Dat het nog niet zo hoog is opgelopen dat iemand al gameverslaafd is, maar vragen die dan in de onderste laag zouden kunnen zitten...	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
4.1	Ik denk dat dat ook meer de signaleringsvragen zijn he, dus dat een ouder komt van: "Ik merk dat mijn kind geneigd is om buiten school om, dus dat het dan nog mild is omdat hij wel naar school gaat, zijn tijd alleen maar te besteden aan het spelen van computerspelletjes, of met video. En dat dat gesignaleerd wordt en dat je als ouder dan zegt: "Oké daar ga ik even meteen een vraag over stellen bij iemand van: "Wat kan ik doen om te voorkomen dat..."	Signaleringsvragen Kind geneigd om alleen computerspelletjes te doen Meteen een vraag stellen Voorkomen
4.2	Of van: "Ik merk dat mijn kind zo moe is."	Kind moe
4.3	En dat je dan merkt van: "Ik zie dat mijn kind nu wel heel erg moe wordt en nu gaat het slechte cijfers halen, hoe kan ik daar dan toch iets goeds op uitdoen, hoe kan ik zorgen dat mijn kind toch tot rust komt?"	Kind moe Slechte cijfers
4.4	"Mijn kind wil gewoon niet meer opstaan." Of: "Mijn kind gaat alleen maar slechte cijfers halen en daardoor slecht zelfvertrouwen of geen zelfvertrouwen meer voelen en daardoor..."	Kind wil niet meer opstaan Slechte cijfers Weinig zelfvertrouwen
4.5	"Ik heb bepaalde regels gesteld en mijn kind vind het erg moeilijk om daarnaar te luisteren. Wat doe ik daarmee?"	Kind vind het moeilijk om naar regels te luisteren
4.6	En met opvoedingsondersteuning moet je toch zelf die stap ook zetten, om ergens aan te geven: "Ik zou wel wat hulp kunnen gebruiken." En ik denk dat mensen met inzicht dat eerder zullen doen dan mensen die dat inzicht niet hebben.	Bij opvoedingsondersteuning zelf stap zetten om aan te geven. Mensen met inzicht zullen eerder stap zetten
Vraag 5	En met welke verwachtingen komen ouders dan bij de opvoedingsondersteuning?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
5.1	Ik denk dat de verwachting en de hoop in het begin nog heel erg samengevoegd zijn, dus van: "Nou we gaan er naartoe en dan wordt het gewoon mooi opgelost en dan is het daarna klaar."	Verwachting en hoop samengevoegd in begin "Opgelost en klaar"
5.2	De verwachting is dat we meedenken en adviseren en soms echt ook voordoen of hun even ontlasten tijdelijk en noem het maar op, maar dat ze voelen van: "We kunnen het straks weer zelf."	Verwachting is meedenken en adviseren We kunnen het straks weer zelf
5.3	"Weet je je hebt gedaan", dat is gewoon het uitgangspunt. "Jullie hebben gedaan wat jullie dachten dat goed was en wat binnen jullie bereik lag om te doen. En dat heeft misschien niet het gewenste resultaat opgeleverd, maar dat wil niet zeggen dat jullie allemaal dingen fout hebben gedaan."	Jullie hebben gedaan wat in je bereik lag om te doen
5.4	Dat fout en goed moet er gewoon zo snel mogelijk al uit. Daar gaat het helemaal niet om, maar met de middelen die jij tot je beschikking had als ouder, is dit het resultaat, nou en dat is niet helemaal gelukt, dus is het soms handig als iemand soms met je meekijkt.	'Goed en fout' moet er zo snel mogelijk uit Handig als iemand met je meekijkt
5.5	"Ja, maar jullie kennen dit gezin het beste en we gaan samen kijken van wat heeft je kind daarin nou nog meer nodig en wat zou je nou nog kunnen aanpassen?" Dat het niet gaat over: "In het verleden hebben jullie dus alles fout gedaan" en	Jullie kennen gezin het beste

	nu moet je in één keer alles goed gaan doen.” Maar dat sommige dingen misschien niet helemaal aangesloten hebben op het karakter van je kind bijvoorbeeld.	
5.6	Dus dat ontschuldigen dat is heel belangrijk. Voortdurend zeggen van: “Het is niet... Het komt niet omdat jij willens en wetens iets slechts hebt gedaan of zo”, ik bedoel je bent voortdurend aan het ontschuldigen.	Ontschuldigen is heel belangrijk
5.7	En soms zeg ik zelfs iets over mezelf en dat hoeft niet eens altijd waar te zijn, dat is soms wel een toneelstuk, maar zo van: “Ik ben ook moeder en bij mijn kinderen gaan ook dingen mis, terwijl ik deze opleiding heb gevolgd en dit werk doe, dus het is niet zo dat ik nu in één keer alles weet.” En daarom heeft iemand bij mij ook weleens meegekeken. Niet een semiprofessional, maar wel dat je het eens iemand vraagt van: “He ik heb misschien een blinde vlek of zo.”	Iets over mezelf zeggen: “Ik ben ook moeder”
Vraag 6	Met wat voor gevoelens komen ouders dan ook bij jullie als ze de hulp gaan vragen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
6.1	Dat kan zijn van heel veel schaamte en een schuldgevoel dat het misloopt en dat ze zelf niet meer weten hoe ze ermee om moeten gaan. Dat kan ook totale machteloosheid zijn van: “Je mag mijn kind voor mijn part meteen houden.” En dat kan zijn dat mensen inderdaad gewoon open zijn.	Schaamte en schuldgevoel Machteloosheid Openheid
6.2	Dat ze dat gewoon voor zichzelf hebben erkend van: “Oké, we zien dat er iets niet helemaal loopt, we komen er zelf niet helemaal uit.” Maar zich dan niet perse schamen of een schuldgevoel over hebben, maar gewoon denken van: “Nou misschien is het handig om daar eens een vraag over te stellen ergens.”	Erkenning bij ouders dat het niet helemaal loopt Geen schuldgevoel Vraag stellen
Vraag 7	En zijn er bepaalde voorwaarden waar een gezin wel aan moet voldoen wil het goed geholpen kunnen worden?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
7.1	Dus het is wel van wezenlijk belang dat mensen ook aangeven van: “Ja, wij voelen dat ook wel zo.” Misschien niet in dezelfde mate of met dezelfde angst voor de toekomst, maar wel van: “Ja, inderdaad, we zien wel dat dat een probleem zou kunnen gaan opleveren of dat het een probleem is.” Dat is zeker wel van belang. En toch ook een zekere mate van openheid om iets te willen horen überhaupt daarover.	Van belang dat ouders probleem aanvoelen Openheid van ouders om iets te willen horen
Vraag 8	En jullie hebben dan dus twee huisbezoeken, kan je daar wat over vertellen over die keuze om naar gezinnen thuis te gaan?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
8.1	Omdat je aan het einde dan ook die spanning merkt van: nu voelen ouders wel aan van: “We zouden het weer zelf moeten kunnen.” Maar dat durven ze dan nog net niet en dan heb je toch nog even die uitloop nodig om ze voortdurend dan nog te bevestigen van: “Maar ik geloof er echt heel erg in.”	Spanning als ouders het weer zelf moeten kunnen Uitloop nodig Bevestigen
8.2	En dan kom ik er ook wel minder, nog één keer in de maand, maar wel gewoon dat er een afbouw is. Niet zo van: “Nou wij geloven wel dat jullie het nu kunnen en succes ermee!”	Minder komen Afbouw
8.3	Als ouders iedere keer weer ergens naartoe moeten en dat is dan meestal overdag met kantooruren, dan zou een vader dus heel snel steeds vrij moeten vragen bijvoorbeeld, gewoon ook hele praktische dingen, of een oppas moeten regelen voor de andere kinderen. En ja als je daar heel intensieve hulpverlening aan biedt, en je komt intensief soms vier keer in de week, maar dat is wel heel veel. Bij gewoon	Ouders ergens naartoe Vrij vragen Oppas regelen Twee of vier keer in de week

	intensief is dat twee keer in de week. Ja, dan zou een vader dus twee keer in de week vrij moeten vragen, of twee keer in de week oppas moeten regelen voor de andere kinderen.	
8.4	Als ik daar thuis zit, hoe het huis bijvoorbeeld is ingericht of hoe er wordt omgegaan met de andere kinderen, hoe de andere kinderen met elkaar omgaan. Gewoon die dingen, hoe je dat ziet gebeuren, zonder dat je natuurlijk heel opvallend gaat zitten observeren.	Inrichting huis Omgang andere kinderen Niet opvallen observeren
8.5	Juist voor een puber in haar geval die gewoon echt niet zijn bed wilde uitkomen, liever niet naar school ging, midden in de nacht gewoon het huis ontglipte om eens even leuk naar een vriendinnetje te gaan.	Puber wil bed niet uitkomen 's nachts naar vriendinnetje
8.6	Maar als je die structuur dus wel op een andere manier kunt aanbrengen in je huishouden en dat soort dingen, is dat een kracht. Probeer dan die kracht zeg maar aan te boren om te kijken of ze dat ook kan toepassen op haar zoon in dit geval, en dan benoem je het dus.	Structuur aanbrengen in huishouden is kracht Kracht aanboren
8.7	Ja, ik denk dat uiteindelijk transparant werken, is gewoon super belangrijk.	Transparant werken super belangrijk
8.8	Je kunt niet allemaal dingen gaan zitten denken, in hun huis, zonder dat je daar aandacht aan besteedt, want die mensen zien op een gegeven moment ook wel, in de eerste paar huisbezoeken misschien niet, want dan zijn ze nog heel erg vol van: "Pfoe, nou hebben we zomaar die hulp en dan komt er in één keer een vrouw in huis." En na tien keer is dat voor hun ook al bijna gewoon, dus dan ga je een beetje meedraaien in hun gezin. Ja dan hebben ze ook wel in de gaten dat ik dingen zie.	Niet dingen denken zonder te zeggen in gezin Meedraaien in gezin In de gaten dat je dingen ziet
8.9	En hoe verder je komt in een gezin, dat ligt ook wel een beetje aan je band, ik heb ook wel een eens iets met mensen die dan heel erg zaten op het roken van hun kind en die vader rookte als een ketter. En met hem had ik zo'n leuke klik dat ik op een gegeven moment ook een grapje van: "Nee, ik zou ook lekker stoppen met roken als ik tegenover jou zit." Weet je wel? Dat je op een gegeven moment wel aanvoelt van: "Dit kan ik nu wel maken."	Band met gezin Leuke klik Aanvoelen: "Dit kan ik nu maken"
8.10	En dan heb je natuurlijk de ingang en dat komt ook beter door dat huisbezoek, dat je gewoon zo geïntegreerd raakt op een gegeven moment dat je afgestemd bent in dat gezin.	Betere ingang door huisbezoek
8.11	En je moet natuurlijk juist zorgen dat je er niet ingezogen wordt, dat je niet mee gaat doen.	Zorgen dat je er niet in gezogen wordt
8.12	Maar ik vind afstemmen op een gezin wel echt ontzettend belangrijk. Ik bedoel, als ik zou denken van: "Wat is eigenlijk hetgeen de hulpverlening kans van slagen geeft, is afstemmen."	Afstemmen op een gezin ontzettend belangrijk
8.13	Dat ik echt bijvoorbeeld bij een gezin wat in de bijstand zat, of helemaal geen geld had, daar ging ik gewoon expres met een oud autootje daarheen en die parkeerde ik dan aan de overkant.	Gezin in de bijstand expres met oud autootje daarheen
8.14	Want je kunt ook heel veel afstand creëren als ik heel netjes ergens aankom en zij hebben gewoon een joggingbroek aan dan eh: "Zit er een mevrouw op de bank en dan moeten oh..." Dat werkt dus niet, dat voel je ook gewoon als je dat niet doet.	Afstand creëren als je netjes aankomt en zij hebben joggingbroek aan
8.15	Ik vind dat afstemmen zo belangrijk dat ik daar een beetje mijn ding van maak.	Afstemmen belangrijk Je ding ervan maken
8.16	En dan niet alleen bij een christelijk gezin van bijvoorbeeld de Gereformeerde Gemeenten die echt graag zou zien dat ik ook altijd in een rokje kom, dat deed ik natuurlijk dan ook, en	Rokje in GerGem gezin Andere set kleren mee in de auto

	dan deed ik niet altijd mijn rokje weer uit. Maar dat heb ik ook weleens gedaan dat ik in de auto een andere set kleren mee had voor het gezin wat ik dan daarna had.	
8.17	En het schrikt denk ik ook een beetje af als ik kom met een of andere dikke auto en die mensen hebben niet eens geld om een fiets te kopen, bij wijze van spreken.	Dikke auto schrikt af als zij geen geld hebben om fiets te kopen
Vraag 9	En kan je iets vertellen over de reactie van mensen over dat afstemmen, hoe dat dan lukt?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
9.1	Nou, die mensen weten natuurlijk niet dat ik dan afgestemd heb, die denken dat ik er altijd zo uit zie. Het is voor hun een moment opname en voor mij is het geheel zien van: "Ik weet welke gezinnen ik heb en wat het best bij hun zou aansluiten."	Mensen weten niet dat ik afgestemd heb Geheel zien en aansluiten
9.2	Maar wat ik wel merk is dat het gezin zich daardoor makkelijker voelt en daardoor ook makkelijker praat en he, dat je een gezin niet uit z'n comfortzone haalt.	Gezin voelt zich makkelijker Gezin praat makkelijker Gezin niet uit comfortzone halen
9.3	Het gaat erom dat het gezin zich prettig voelt bij jouw komst en als er een afstand wordt gecreëerd door of hoe ik eruit zie of door mijn woordkeuze of door met welke auto ik voor de deur kom parkeren of welke..., nou ja noem de gekste dingen maar op, dan probeer ik dat zoveel mogelijk aan te passen en dan merk ik aan hun een soort ja, tot rust komen van: "Oké, we kunnen gewoon onszelf zijn bij deze persoon en als wij zo praten dan is het goed."	Gaat erom dat gezin zich prettig voelt bij je komst Zoveel mogelijk aanpassen "We kunnen onszelf zijn"
9.4	En ik praat gerust een beetje zo mee en dan is die gemakkelijker er en dan heb je veel sneller een ingang. En daar gaat het uiteindelijk om, je wilt dat gezin verder kunnen helpen, dus je wilt die ingang hebben.	Meepraten Sneller een ingang Gezin verder willen helpen
9.5	En ik probeer voor de intake altijd een beetje neutrale kleding uit te kiezen van: "Nou dit kan voor iedereen wel oké zijn, zeg maar." Het moet niet afschrikken.	Neutrale kleding bij intake Het moet niet afschrikken
9.6	En dat je met meegezogen voelt van: "Ik heb er geen grip meer op, ik benoem dingen niet die ik normaal wel zou benoemen. Of ik merk dat ik daar ook gespannen over wordt als ik iets hier zou moeten gaan zeggen daarover." Dan is het geen keuze meer, maar dan voel je van: "He, dat klopt niet volgens mij en waarom durf ik dat nou in één keer niet?" Of waarom voel ik me in één keer alsof ik hier kind van het gezin ben? Dat gaat dus niet meer om de keuze dat je merkt van: "Ik ben zelf ergens een grens over gegaan die ik niet heb gezien, wat het nu voor mij moeilijker maakt om een interventie te doen."	Meegezogen Geen grip meer hebben Dingen niet meer benoemen Geen keuze meer
9.7	Ik denk toch van jezelf een stukje onoplettendheid, dus als je bijvoorbeeld al langer in een gezin komt, dat je een beetje verwaterd in je oplettendheid.	Verwateren in oplettendheid
9.8	Het kan een stukje onzekerheid zijn, ik kan me soms best even onzeker voelen en dan denk ik: "Nou, ik zeg dat volgende keer wel."	Onzekerheid
9.9	Dus dat ligt ook een beetje aan de match tussen het gezin en mezelf.	Match gezin en ondersteuner
9.10	Of, ik ben ook wel goedlachs, dus ik vind het dan bijvoorbeeld eerst heel grappig zo van: "Haha, dan kom ik hier binnen en moet je zien hoe dat gaat, de pedicure zit er nog en dit en dat, vind ik eigenlijk wel geinig enzo." En op een gegeven moment denk je: "Ja, dat kan helemaal niet, dat	Goedlachs

	werkt niet!"	
Vraag 10	En we hebben het nu dan over dat afstemmen, kan je dat ook specifiek maken naar de puber toe, hoe je dat dan doet?	
Fragment		Label
10.1	Ja, naar de puber toe, dat doe ik met kleding, maar dan andersom. In ieder geval zorgen met een jongen of zo dat ik niet uitdagend gekleed ben of juist niet te jeugdig, dat ik daarin wel een soort gezag in uitstraal	Bij jongen zorgen dat ik niet uitdagend gekleed ben Niet te jeugdig Gezag uitstralen
10.2	Maar ik probeer dan juist in de belevingswereld en in de taal van de jongere af te stemmen. Dus als een jongere mij iets verteld op een bepaald taalniveau, dat ik ook op dat taalniveau ga proberen te zitten en zorg daarin aansluiting te vinden bij zijn of haar belevingswereld.	Afstemmen in de belevingswereld en taal van jongere Op taalniveau zitten
10.3	En ook gewoon het verdiepen in waar is een tiener in deze tijd mee bezig? Wat zijn de..., als iemand mij een tv-programma noemt, dat ik niet van" Huh, wat is dat?" Dat kan natuurlijk wel, ik zal niet zeggen dat iedereen dat zou moeten doen, maar ik voel dan meteen een soort afstand als een jongere eerst aan mij helemaal moet gaan uitleggen hoe de 'World of Warcraft' is op de computer, een game, da heb je meteen al een soort afstand van: "Oh, dat kent ze weer niet en dan snapt ze dus ook niet waarom ik dat zo fascinerend vind."	Verdiepen waar tieners mee bezig zijn Afstand als jongere uit moet leggen hoe World of Warcraft werkt
10.4	Dus gewoon de dingen een beetje weten ook. Van ja, waar zijn de jongeren nu mee bezig? Wat is voor hun belangrijk? En wat kunnen de dingen zijn waar ze tegenaan lopen? Dat je ook gewoon op dat level probeert af te stemmen, op waar zij nu in leven.	Weten waar jongeren mee bezig zijn Wat voor hun belangrijk is Waar kunnen ze tegenaan lopen? Op level afstemmen
10.5	Maar dat je daarin dus moet kijken van: " Oh ja, ik ben dus wel die volwassene voor hem of haar, alleen hoe kan ik dan toch zorgen dat hij of zij dat niet zo voelt, van ja je bent net als mijn moeder, mijn vader, die mij ook even komt vertellen wat er allemaal niet goed gaat. Dus daarin probeer je dan ook af te stemmen van: "Nee, daar kom ik echt niet voor. Maar ik kom er wel voor om samen met jou te kijken van: waar loop jij tegenaan en wat vind jij heel vervelend aan jou ouders?"	Ik ben wel de volwassene hoe kan ik zorgen dat ze dat niet voelen Niet hetzelfde als moeder en vader Samen kijken waar jongere tegenaan loopt
10.6	Ook dat je altijd die meerzijdige partijdigheid houdt. Altijd zowel zoeken bij de jongere als bij de ouders van: " Het gaat gewoon om de interactie. Het is niet een iemand die de hele boel verpest." Dat kan nooit zo zijn. "Dus er is iets in die interactie wat maakt dat het zo gaat en dat jij ook bepaalde keuzes maakt en dat jouw ouders daar ook niet mee om weten te gaan, dat is dus ook een ding van hun." En op die manier afstemmen, werkt bij een jongere gewoon heel goed.	Meerzijdig partijdig Gaaf om de interactie Op die manier afstemmen bij jongere werkt
Vraag 11	En bij zo'n bezoek, wie zijn er dan allemaal bij betrokken?	
Fragment		Label
11.1	We spreken meestal van tevoren af wie er dan bij het gesprek zullen moeten zijn, maar dat ligt een beetje aan welk doel je aan het werken bent en het ligt een beetje aan de omstandigheden waar je ergens op dat moment in zit.	We spreken van tevoren af wie er bij het gesprek zullen zijn
11.2	Dus als ik merk in een gesprek van de ouders zitten wel heel vol ermee en zouden eigenlijk eens flink van zich af moeten klagen, dan zou ik zeggen van de volgende keer zit de jongere er niet bij. En dan doe ik gesprekken alleen met ouders, of als ik zelf of met ouders samen, we zijn er samen uitgekomen van we moeten echt iets aanpakken wat bij de	Als ouders vol zitten en zouden moeten klagen, jongere er niet bij Als er iets bij de ouders aangepakt moet worden, jongere er niet bij

	ouders een issue is, daar doen we de jongere ook niet bij.	
11.3	En andersom ook, als we aan een doel werken wat voor de jongere heel belangrijk is, dan zijn ouders er weer niet bij. En soms splits ik het ook weleens, alleen de moeder, of alleen de vader of alleen een vader en een zoon of een vader en een dochter of alleen een moeder en een dochter en een moeder en een zoon. Die dynamiek is zo belangrijk, want je krijgt hele andere gesprekken.	Bij doel van jongere ouders er niet bij Gezin splitsen Door dynamiek hele andere gesprekken
11.4	Maar dan kan dat dus elke samenstelling zijn die je je maar kunt bedenken.	Elke samenstelling die je kan bedenken
11.5	Gezinsgesprekken, maar ook gesprekken met alleen broertjes en zusjes en de jongere, of juist de jongere die de problemen veroorzaakt, om het zo maar even te zeggen, er niet bij maar wel de rest van het gezin, maar als het maar duidelijk is he de jongere moet dan ook weten: "Dat doen we daar en daar om." En er mag ook altijd een keuze zijn. Als de jongere dan zegt: "Nou ik wil er toch bij zijn", ondanks dat ze misschien vervelende dingen gaan zeggen... Nou prima dat is jouw keuze en je mag ook nog halverwege zeggen van: "Nee laat maar, ik doe het toch niet", dan ga je lekker naar boven.	Gezinsgesprekken Gesprekken met broertjes en zusjes Gesprekken zonder de jongere Eigen keuze om erbij te zijn
11.6	Nou, ik ben zelf heel erg voorstander van het oplossingsgericht werken en ik ga niet zozeer met het gezin de problemen analyseren, maar ik wil graag van ze horen wat ze willen bereiken en welke wensen ze hebben.	Voorstander van oplossingsgericht werken
11.7	En hoe dat er uit ziet, bij het oplossingsgericht werken zit een hele leuke vraag: de wondervraag. En daar ben ik echt heel enthousiast over, omdat je meteen een soort shift maakt in iemands denken van: "We gaan dus niet ons op het probleem concentreren en wie daar dan schuld aan heeft en wie daar nu dus voor moet boeten, maar we gaan kijken van: wat is eigenlijk onze pijn?"	Enthousiast over wondervraag Niet op het probleem concentreren Kijken wat pijn is
11.8	maar hoe kunnen we in ieder geval weer zorgen dat het weer die kant op krijgen? Dat het weer beter gaat? En uit die spiraal naar beneden komen?	Hoe zorgen dat het weer beter gaat Uit de spiraal naar beneden komen
Vraag 12	De wondervraag, van: "Als je wakker wordt en alles is goed, wat zou er dan veranderd zijn?"	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
12.1	Ja, het is dus meer van: "Ik ga zo meteen (probeer het op de situatie toe te spitsten) weg, jullie gaan eten, je gaat nog naar de voetbal, weet ik veel wat, vannacht ga je slapen en zonder dat jullie het weten, want jullie zijn aan het slapen, gebeurt er een wonder, en dat wonder maakt dat het probleem waarvoor jullie hier nu zitten, is opgelost. Waaraan merk je, als je morgen wakker wordt, dat het probleem er niet meer is? Waaraan merk je dat?"	Er gebeurt een wonder waardoor het probleem weg is, waaraan merk je dat?
12.2	En dan ga je dus allerlei, ook relatievragen, stellen: "Wat merk je aan je moeder?" En dan hoor je dus in een keer eigenlijk: wat zou diegene van zijn moeder willen zien? Want dan zegt die jongere: "Mijn moeder is vrolijk." Dus met andere woorden: ik merk nu dat mijn moeder dat niet is en dat vind ik eigenlijk heel moeilijk en pijnlijk.	Relatievragen stellen
12.3	Dus: ik merk aan mijn moeder dat het veranderd is omdat ze vrolijk is. Ik merk het aan mijn vader omdat hij loopt te fluiten, ik merk het aan mijn broertje omdat hij mijn spullen niet stuk maakt. En daar haal je natuurlijk heel veel informatie uit van: "Wat is nu eigenlijk de wens van dit gezin, wat ze zo graag zouden willen?"	Veranderingen opmerken

12.4	En iedereen krijg je in zo'n gesprek vaak wel mee, want kinderen vinden het vaak wel een grappige vraag, een beetje een toervraag natuurlijk, en jongeren die kunnen zich daar wel wat bij voorstellen, en ouders die kunnen daar vaak wel goed in meekomen.	Iedereen krijg je mee in gesprek Toervraag
12.5	Dan merk je meteen al dat die sfeer zo wordt omgezet in van: "Oh ja, natuurlijk is het voor jou veel leuker als ik vrolijk ben, dan als ik inderdaad heel sacherijnig op je loop te mopperen of gestrest ben." En daar vanuit ga je dan dus doelen vaststellen.	Sfeer wordt omgezet Doelen vaststellen
12.6	En dan ga je natuurlijk kijken van, want gebeurt er nog wel voor leuks, wat werkt nog? Wat vinden jullie leuk om met elkaar te doen en blijft ook leuk? Nou doe dat gewoon en blijf daarmee doorgaan, respecteer elkaar ondertussen omdat jullie wel allemaal met de billen bloot gaan en niet alleen jij als jongere, maar ook je ouders die zitten hier hun ding te vertellen en dat vraagt wel wat.	Wat gebeurt er voor leuks? Wat werkt nog? Respecteer elkaar
12.7	En van ouders uit naar een jongere ook vaak werkt dat wel goed van: "Ja, maar hij zit hier wel!" Hij had ook kunnen zeggen: "Ja dag, ik ga niet met zo'n vrouw praten, ben jij raar!" Maar dat doet hij niet, hij maakt hier tijd voor vrij, hij heeft het in zijn agenda gezet. En dan van: "Oh ja, oke!" dus je probeert ook een beetje dat die mensen gemotiveerd zijn, probeer je ook een beetje bij elkaar een beetje op te roepen van: "Ja, hij had ook kunnen zeggen van: "Ik ga dat echt niet doen!" dan hebben ouders wel weer zoiets van: "Ja, dat is eigenlijk wel goed van hem."	Jongere maakt tijd vrij, heeft het in zijn agenda gezet
12.8	Het gaat er natuurlijk om dat je weer positieve dingen van elkaar kunt gaan zien.	Gaat erom om positieve dingen van elkaar te zien
Vraag 13	En zijn er dan nog bepaalde interventies die je dan echt doet om het gezin aan die doelen te laten werken?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
13.1	Met de jongere werk ik graag praktisch, want praten met jongeren, dat is natuurlijk niet echt waar ze op zitten te wachten meestal. En ook dan niet langer dan een half uur, dus ik probeer daar toch altijd wat opdrachten voor te verzinnen of bepaalde modellen te gebruiken.	Met jongere praktisch werken Jongere zit niet op gesprek te wachten van langer dan half uur Opdrachten en modellen gebruiken
13.2	Het 5 G-model gebruik ik bij jongeren wel vaak. Dus dat ze ook moeten zien van: "Welk gevoel heb je bij iets gehad, wat was de gebeurtenis, wat heb je daarover gedacht, wat was het gevolg ervan en wat heb je gedacht?" En om dat gewoon als je het zo met een papier uitwerkt of ik ga even buiten lopen met hem of met haar en je hebt het er dan zo over, dan merk je wel dat het ook meer gaat leven zo van: "Ja, dit is wel jouw doel."	5 G model bij jongeren Buiten lopen en over het doel praten
13.3	En bijvoorbeeld ik maak dagboeken, bijvoorbeeld een eetdagboek, meisjes hebben heel vaak een eetprobleem. Dus dan ga je echt aan ze vragen van: "We gaan het praktisch maken, ga maar eens op schrijven van wat eet jij? Wat eet je niet en hoe ga je daar mee om? Schrijf dat maar eens twee weken op en dan gaan we daar naar kijken en dan gaan we er uit filteren van wat zien we daar nou in gebeuren.	Dagboeken maken Meisjes vaak eetprobleem Opschrijven wat ze eet
13.4	En met ouders, kun je vaak toch wel via gesprek, maar doe ik ook wel dat je bijvoorbeeld de opvoedingscirkel, de opvoedingsschijf meeneemt, dan moeten ze zelf..., dan zijn er een aantal gebieden van opvoeden en dan moeten ze zichzelf zeg maar een percentage daaraan verbinden, dus	Met ouders via gesprek Opvoedingscirkel

	bijvoorbeeld 'structuur en regelmaat': "Hoeveel denken jullie als ouders, hoeveel procent van de opvoeding gaat daarnaar uit, wat jullie betreft?"	
13.5	ik kijk gewoon naar het gezin van: oké dit zijn deze twee mensen, daar moeten we het mee doen, dit zijn gewoon de twee opvoeders.	Twee opvoeders, daar moeten we het mee doen
13.6	We gaan eerst eens even filteren: wat zijn hun krachten, waarin vullen ze elkaar ook aan? Wat zijn hun zwakke plekken en op welk gebied wordt er misschien helemaal niks gedaan, zijn ze allebei niet goed in? En waar is de een wel goed in en de ander niet en hoe kunnen ze elkaar dan dus gaan ondersteunen? En als je dat eenmaal een beetje gefilterd hebt, dan heb je een beetje een beeld van: "Nou zo ziet hun opvoeding er dan uit."	Filteren wat krachten zijn, waar ze elkaar aanvullen, zwakke plekken Beeld van de opvoeding
13.7	En dan ga je kijken van, ja maar deze jongere die heeft dus duidelijk behoefte aan dit en dit en dit. Wat van hun opvoeding sluit daar mooi bij aan? Nou dit en dat, dat moeten ze dus zeker behouden. En dan ga je kijken van: "Er mist dus een stukje, want hier gaat het mis in de communicatie of de manier waarop je afspraken met je kind maakt, of de manier waarop je iets van hem vraagt."	Wat van de opvoeding sluit aan bij behoefte jongere?
13.8	Dat ouders zo vast zitten in hun stijl van: "Ja, maar ik moet wel mijn gezag behouden en dat ziet er dan zo uit." Terwijl als je dan zegt: "Nee, maar je gezag behouden kan ook zijn dat je je kind nog steeds de ruimte geeft om eventjes dat op zich in te laten werken, dat hij dat zo meteen moet gaan doen en zich dus moet losrukken van zijn of haar bezigheden."	Ouders zitten vast in hun stijl
Vraag 14	We hebben nu heel veel dingen gehad wat werkt, heb je ook dingen waarvan je zegt: "Dat moet je echt niet doen, dan ben je ze kwijt."?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
14.1	Ja, dus altijd in de bovenste positie gaan zitten dus altijd vinden van: "Ik ben hier de expert, ik weet het en jullie moeten gewoon naar mij luisteren." Dat werkt natuurlijk absoluut niet.	Altijd in de bovenste positie zitten werkt absoluut niet
14.2	En wat ook niet werkt is dat je ouders het schuldgevoel of de schaamte niet kunt afnemen, dat je het misschien soms zelf ergens ook voelt, dus dat je bij jezelf die weerstand voelt van: "Deze mensen hebben het gewoon ook verprutst, laten we eerlijk zijn." En als je dat blijft voelen, dat die mensen zich dan natuurlijk ook zo blijven voelen. Van: "Ja, zij voelt volgens mij dat we het echt niet goed hebben gedaan." Dan vind je gewoon helemaal geen ingang.	Het werkt niet als je ouders het schuldgevoel of schaamte niet kunt afnemen
14.3	In sommige gezinnen en ik ga niks zeggen, dan kan dat al zoveel angst oproepen, terwijl in andere gezinnen en ik zeg niks, dan voelen mensen juist rust en denken ze: "Gelukkig, we hoeven hier niet de hele tijd te praten, of moeilijk..." Of wat dan ook en vanuit het niks zeggen komt er dan juist iets omhoog waarvan je denkt: "Dit was wel van wezenlijk belang." En bij een ander gezin kan je juist helemaal op hun angst stuiten en die onrustig en zenuwachtig worden en gaan lopen.	Niks zeggen roept angst op Niks zeggen zorgt voor rust
14.4	En wat ook niet werkt is dat je uitstraalt dat je het zelf ook spannend vindt.	Uitstralen dat je het spannend vindt werkt niet
Vraag 15	En wat vraagt het van hulpverleners om dit werk te kunnen doen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
15.1	Ik denk toch...wel een grote mate van flexibiliteit, want je moet je steeds in elk gezin, moet je weer afstemmen.	Flexibiliteit omdat je moet afstemmen

15.2	Voortdurend ben je aan het aanpassen en afstemmen, dus dat is natuurlijk wel belangrijk, dat je dat een beetje vol kunt houden. Dat je niet na een gesprek al zo vol in je hoofd zit dat je de rest van de dag eigenlijk gewoon niet meer kunt opletten	Voortdurend aanpassen en afstemmen moet je volhouden
15.3	En een bepaalde mate van draagkracht daarin. Want de dingen die je tegenkomt, ook bij de meest eenvoudige opvoedingsvragen, zie je natuurlijk heel veel verdriet. Van ouders vooral, maar ook soms van de jongere, dat die zich soms zo eenzaam voelen in hun eigen gezin, dat die zelf ook niet meer weten hoe ze met hun dingen moeten omgaan en wel zien dat ze niet handig bezig zijn, maar dat ze echt niet meer weten hoe ze daar uit moeten komen, dat kan je wel heel erg raken, dus je moet natuurlijk ook wel een bepaalde draagkracht hebben om die pijn en verdriet van een gezin constant te zien	Draagkracht om verdriet te kunnen zien bij de gezinnen
15.4	En verder denk ik ook gewoon echt kennis. Je hebt gewoon kennis nodig van zaken van hoe ga je met bepaalde dingen om, welke dingen kun je inzetten, wat zijn je instrumenten? Wat zijn je middelen? Buiten jezelf als persoon, maar ook natuurlijk je formuleren en je vaardigheden die je kunt aanleren. Gewoon echt kennis hebben van zaken, is denk ik heel belangrijk.	Kennis van zaken Wat zijn je middelen en instrumenten
15.5	En natuurlijk sowieso positieve houding. Dat je altijd positief erin blijft gaan en altijd blijft zoeken naar mogelijkheden, in plaats van: "Nou welke problemen zullen we nog meer vinden?"	Positieve houding Zoeken naar mogelijkheden
15.6	Dat je ieder gezin echt als uniek ook benadert. Dat zijn hele belangrijke dingen die je moet kunnen.	Ieder gezin als uniek benaderen
Vraag 16	Een beetje de laatste vragen dan: wat je als gemis ervaart, of je iets als gemis ervaart in de ondersteuning? Wat er ontwikkeld zou kunnen worden...	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
16.1	Nou ja, specifiek bij pubers vind ik dat de jaren die vooraf gaan aan de puberteit, dat daarin zeg maar best wel veel niet gebeurt. Dat daar echt een gat ligt waarvan ik denk, nou daar... als je daarop een interventie zou doen, of al een voorlichting zou geven aan ouders, dan zou je echt wel veel dingen kunnen voorkomen, denk ik.	In jaren die vooraf gaan aan puberteit een gat Voorlichting geven Voorkomen
16.2	Ja, dan bedoel ik echt in groep zeven en acht al voorlichtingsavonden organiseren voor ouders. Zo van: "Wat zijn nou de te verwachten dingen? En hoe kun je je daar als ouders alvast op gaan aanpassen?"	In groep 7 en 8 voorlichtingsavonden voor ouders Wat kan je verwachten? Hoe kun je je aanpassen?
16.3	Wat ik bijvoorbeeld heel veel gezien heb, is dat ouders denken, bijvoorbeeld als hun laatste kind een puber wordt, gaan ze meer werken bijvoorbeeld, de moeders. Dan denken ze van: "Nou onze kinderen zijn nu groot", of zo, terwijl ik denk: "Ehm, volgens mij kun je bijna nog beter werken met kinderen in de basisschoolleeftijd, dan met pubers!"	Als laatste kind puber wordt, moeders weer werken Kinderen zijn nu groot Beter werken met basisschool kinderen dan pubers
16.4	Daar gebeurt gewoon zoveel, daar moet je bij blijven juist. En als ouders dat niet weten, dan zou ik inderdaad ook denken van: "Ze zijn zelfstandig, je hoeft ze niet meer naar school te brengen, ze kunnen er zelf gewoon met een sleutel in huis, ze kunnen heus wel voor zichzelf een broodje maken." Zo denken ouders dan natuurlijk vaak en dat snap ik ook heel goed. Alleen wat een jongere allemaal meemaakt, alleen intern al, als extern, dan zou je eigenlijk als ouder zeggen: "Wij zijn op deze part-time basis aanwezig voor onze	Zelfstandig Niet meer naar school brengen Met sleutel in huis Broodje maken voor zichzelf Jongere maakt intern en extern veel mee Op part-time basis

	kinderen.” Ook al zijn ze helemaal niet geneigd om bij je te gaan zitten met een kopje thee, maar je ziet wel hoe ze uit school komen, je ziet wel hoe hun gezicht staat, of wat het eerste verhaal is. Of wat ze die dag hebben meegemaakt	aanwezig voor kinderen
16.5	pubers hebben ontzettend veel begeleiding nog nodig. Alleen wel op een hele andere manier dan kinderen. En om die switch te maken, is best wel lastig en daar in die laatste twee groepen van de basisschool en misschien nog wel in de eerste klas van de middelbare school, want dat is nog best wel lastige leeftijd, maar ook dat jongeren... spannend en zo. Dat ze daar nog wel wat dichterbij zijn.	Pubers veel begeleiding nodig op andere manier dan kinderen Lastig om die switch te maken
16.6	ik weet niet hoe je dat zou moeten organiseren, maar bijvoorbeeld vanuit het centrum voor jeugd en gezin dat er gewoon avonden zijn die standaard worden op een basisschool, dat het voor ouders ook niet een grote drempel is om daar heen te gaan, dat het gewoon een avond is zoals alle andere avonden op school, dat ze daar ook horen van: “Wees daar alert op.” Wat zijn de signalen voor dit en dat en dat.	Avonden voor ouders op een basisschool Gewone avond Geen grote drempel “Wees alert op signalen”
16.7	Op tv kun je wel veel zien over loverboys, maar alsof dat het enige probleem is, echt niet. Die problemen zijn natuurlijk vaak veel dichterbij huis. En de signalen van waar moet je op letten bij je dochter als die in aanraking komt met een loverboy, dat is nog wel te vinden, maar wat doe je als je kind op school eigenlijk wordt gepest en hij zegt daar thuis niks over. Dan zit je kind een beetje weg te kwijnen. Wat ga je dan doen? Of je kind wil inderdaad echt niet meer naar school en die gaat maar blowen om dat een beetje weg te bedenken, maar die zegt daar niks over. Dat zijn dingen daar moet je bijblijven als ouder.	Problemen dichterbij huis Loverboy Kind gepest en zegt er niets over Blowen Daar moet je bij blijven als ouder
16.8	Daar ligt voor mij echt nog een gemis in een stuk voorlichting en kennisoverdracht denk ik, naar ouders toe.	Gemis in voorlichting en kennisoverdracht naar ouders
16.9	Ik denk dat ouders het loslaten vaak verwarren, dan denken ze: “die puber vraagt van mij loslaten, nou dan ga ik dat ook gewoon helemaal doen, dan kan ik mijn eigen leven weer oppakken.” En dat kan ook wel, maar het een hoeft niet het ander uit te sluiten zeg maar. Ik denk dat dat wel vaak gebeurt.	Ouders verwarren loslaten met helemaal loslaten
16.10	Als ik kijk naar de gezinnen die ik heb gekregen, was het allemaal dat de problemen waren ontstaan rond de dertien jaar en dat de overgang van de basisschool bijvoorbeeld, dat de kinderen na school nog altijd naar de naschoolse opvang gingen, als ouders wel werkten en dat daarna bijvoorbeeld helemaal geen opvang meer was geregeld. Dus een kind gaat gewoon constant naar een soort vast iets en die gaat naar de middelbare school en er is niks meer, je komt altijd in een leeg huis en je moet altijd maar voor jezelf zorgen. Dat is een veel te grote overgang.	Problemen ontstaan rond de dertien jaar. Overgang basisschool naar middelbare school Kinderen eerst naar naschoolse opvang daarna niets Leeg huis Te grote overgang
16.11	En daar ontstaat vaak ook een stuk verwijdering. In de behoefte van een jongere en ik denk dat daar... Dat dat al heel erg zou schelen, als ouders dat door hebben. En misschien ook iets beter met hun kind overleggen zo van: “Zullen we dat eerst uitproberen? En als je zegt: “Ik vind het helemaal niet fijn.”, dan kunnen we misschien iets met de burens regelen. Gewoon laten merken dat je nog steeds je verantwoordelijk voelt voor je kind en dat je nog steeds wilt afstemmen op wat de behoefte is van die jonge tiener.	Stuk verwijding in de behoefte van jongere Ouders beter met kind overleggen Laten merken dat je je nog steeds verantwoordelijk voelt voor je kind Laten merken dat je wilt afstemmen op jonge tiener

16.12	maar er gaat natuurlijk ergens wel iets mis, want het functioneert heel vaak niet. En niet als het eenmaal begonnen is, maar de ouders die misschien wel zo'n vraag hebben, of die daadwerkelijk naar de hulp toe gaan... en dat heeft misschien ook met het vak te maken zo van: hoe kun je meer uitdragen als opvoedingsondersteuner, of bureau.	Ergens gaat er iets mis Functioneert vaak niet om met een vraag naar hulpverlening te gaan Meer uitdragen als opvoedingsondersteuner of bureau
16.13	Ergens is er dus nog een angst rondom.	Angst rondom
16.14	Vanuit het vak zou aan het beeld gewerkt kunnen worden, zodat mensen daar toch eerder gebruik van gaan maken bijvoorbeeld. Dat zou wel heel goed zijn, denk ik.	Vanuit het vak aan het beeld werken
16.15	En dat zou ook te maken hebben met de tv-programma's natuurlijk, die er zijn, 'The Nanny', dat is voor veel ouders natuurlijk een regelrechte verschrikking, om daar dan aan te moeten beginnen. Dus die denken: "Ik ga er maar mooi niet heen, anders komen ze ook met zo'n camera op mijn neus. Door die programma's worden ze daar wel een beetje voor afgeschrikt.	Tv-programma's verschrikking

Fragmentatieschema Interview NJI 14.03.2011

Vraag	Ja en vanuit de literatuur kwamen we ook wel tegen dat de meeste opvoedingsvragen liggen eigenlijk bij twaalf tot zestien jaar en als ze zeventien, achttien zijn, dat het dan iets minder wordt.	
Fragment		Label
1.1	Er is weinig wijsheid over wat er bekend is aan vragen van ouders in die leeftijd, althans wat gebaseerd is op degelijk onderzoek. Noch wat er bekend is over: "Wat werkt dan specifiek?"	Weinig wijsheid over vragen ouders in die leeftijd
1.2	Dus er is veel te weinig van bekend. Dus daarom is dat project en jullie onderzoek natuurlijk, als jullie vanuit de ervaring gaat vragen, relevant, nuttig en zo hè?	Veel te weinig van bekend Jullie onderzoek relevant
1.3	Maar omdat er zo weinig natuurlijk van bekend is, is elke stap, ook al is het een kleine stap, natuurlijk welkom.	Elke stap Elke stap welkom ook al is het kleine stap
Vraag	Ja, eigenlijk is het dan... Wij zeggen een leemte en het lectoraat zegt een leemte, maar eigenlijk is er dan weinig zicht op, als er geen cijfers zijn en er niemand is die eigenlijk het overzicht houdt.	
Fragment		Label
2.1	en dat het aanbod voor tieners ook wel een behoorlijk aanbod is, maar meer zorggericht. Dus dan krijg je probleemgerichte punten: drugs, alcohol, ADHD, schoolverzuim.	Aanbod tieners meer zorggericht Probleemgerichte punten: drugs, alcohol, ADHD, schoolverzuim
Vraag	We zijn inderdaad vorige week bij een vrouw geweest die opvoedingsondersteuning biedt en dat was dan in Groningen, in de provincie Groningen, en die zij ziet een heel groot gat tussen van nul tot twaalf jaar daar kunnen ze bij consultatiebureaus terecht. En ze zegt de Centra voor jeugd en gezin die moeten er komen, maar die komen daar nog niet van de grond, of ja dan heb je het virtueel en dan bellen ze naar jeugdzorg maar daar is hun probleem eigenlijk weer niet erg genoeg, dan moeten ze geïndiceerd worden. Dus ze zegt: "Eigenlijk zie ik een heel groot gat." En zij dacht dat dat kwam omdat er nog onvoldoende Centra voor jeugd en gezin zijn, die dan toegangspoort kunnen zijn.	
Fragment		Label
3.1	En dat is ook een algemeen gesignaleerd beeld hè dat bureaus jeugdzorg nu mensen gaan afwijzen en terugverwijzen naar Centra voor jeugd en gezin en die zijn er nog niet voor toegerust. Dus wat wordt een gat. Ook omdat de bureaus jeugdzorg alleen maar indiceren: geschikt voor hulp of ongeschikt voor hulp.	Algemeen gesignaleerd beeld dat bureaus jeugdzorg mensen gaan afwijzen en terugverwijzen naar CJG CJG zijn er niet voor toegerust, dat wordt een gat
Vraag	Maar ziet u dat ook? Dat gat?	
Fragment		Label
4.1	En een ander punt is: waar zoeken ouders van tieners hulp hè? Als je ouders wilt bereiken dan moet je daar komen waar ouders zijn. Waar zijn ouders van tieners? Waar komen die? Niet op consultatiebureaus niet op Centra voor jeugd en gezin, daar denken ze nu niet aan.	Waar zoeken ouders van tieners hulp? Als je ouder wilt bereiken moet je zijn waar ze komen
Vraag	Ja, dat zeiden wij ook: op jonge leeftijd komen ze nog op scholen, dus dan kan je daar ook nog weer... Van die ontmoetingsplekken. Ja, want die vrouw die we geïnterviewd hebben zei dat ze dan eigenlijk op internet gaan zoeken of bij de huisarts, dus dat je daar bereikbaar moet zijn en folders moet hebben liggen, om ze te bereiken.	
Fragment		Label
5.1	Dus ouders van tieners moet je op school vinden. Althans, daar komen ze wel. Ze komen niet op Centra voor jeugd en gezin. Ze komen wel op school.	Ouders van tieners moet je op school vinden. Ouders van tieners

		komen niet op CJG
5.2	Maar ze komen formeel wel op school want daar hebben ze een band mee, hè waar zijn ouders? Waar hun kinderen zijn! Dus die ingang moet je gebruiken, dus een CJG moet die functie vervullen op school.	Komen we formeel op school Ouders zijn daar waar hun kinderen zijn CJG moet functie vervullen op school
5.3	En als je dan kijkt naar wat de opbrengst is, zijn er maar een paar programma's effectief: twee of drie. En wat er dan verder in de databank staat, is in theorie effectief. Dus als je het boek pakt dat zou het weleens effectief kunnen zijn, omdat het goed onderbouwd is en de literatuur ziet er goed uit, maar of het in de praktijk effectief is dat weten we nog niet.	Maar een paar programma's effectief Wat in databank staat is in theorie effectief
5.4	ook van Triple P nog niet. Module één en twee, die zijn nog niet goed onderzocht.	Module 1 en 2 van Triple P zijn nog niet goed onderzocht
Vraag	Wordt dat wel opgestart... Om ook in de praktijk..?	
Fragment		Label
6.1	om echt antwoord te geven: "Zo kun je met vragen van ouders omspringen", sta je nog met teveel lege handen.	Om antwoord te geven op hoe je met vragen van ouders kunt omspringen, sta je met lege handen
6.2	En wat ontwikkelingen betreft (jullie lieten het zelf ook al zien), er verschijnt de laatste tijd enorm veel voor ouders van pubers, dus die leeftijdsfase komt meer in de belangstelling, maar of dat allemaal verantwoorde informatie voor ouders is, dat is maar de vraag. Dat is nauwelijks gestoeld op onderzoek.	Qua ontwikkelingen verschijnt er veel voor ouders van pubers, maar dat is nauwelijks gestoeld op onderzoek
Vraag	Dus u bedoeld dan dat de vragen eigenlijk nog te onbekend zijn om te zeggen wat voor hulp er nodig is?	
Fragment		Label
7.1	En dan moet je ook binnen de hele range bekijken waar ouders hulp zoeken dus dan is het ook de verantwoordelijkheid van het beleid om dat te bieden.	Kijken waar ouders hulp zoeken Verantwoordelijkheid van het beleid om dat te bieden
Vraag	Ik denk dat dat ook het makkelijkst is op dat moment, dan weet je nog niet wat je wilt en of je hulp wilt.	
Fragment		Label
8.1	Dus als je een vermoeden uitspreekt van: "Waar hebben ouders van die kinderen iets aan?" Dan is dat vaak die ondersteuning dat ze het van andere ouders horen in die situatie, gemiddeld genomen hè? Dus dat je het losmaakt van je eigen persoonlijke sores, alsof het aan jou ligt en jou situatie en jou kind.	Waar hebben ouders van kinderen iets aan? Losmaken van eigen persoonlijke sores
8.2	Dus pedagogische advisering van één, drie tot vijf gesprekken: daar hebben sommige ouders ook wat aan, maar dat moet je per ouders verkennen en de mogelijkheden hebben om te bieden.	Pedagogische advisering van één, drie, vijf gesprekken hebben ouders wat aan Per ouders verkennen Mogelijkheid hebben advisering te bieden
8.3	Wat daar de leemte van is, is dat er heel weinig geëxperimenteerd wordt met gesprekken met de jongere en de ouders samen. Als je systemisch werkt, moet je alle betrokkenen erbij betrekken. En dat gebeurt heel weinig	Leemte door weinig experimenten met gesprekken met jongere en de ouders samen Bij systemisch werken alle betrokkenen erbij betrekken

<i>Vraag</i>	Wat zijn werkzame factoren?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
9.1	Maar er is geen 'wat werkt?' van pedagogisch adviseren.	Er is geen 'wat werkt?' van pedagogisch adviseren
<i>Vraag</i>	Dat is wel opvallend: dat het misschien blijktbaar niet zo'n heel groot probleem is, als er niet veel onderzoek naar gedaan wordt. Kan je dat zo zeggen?	
<i>Fragment</i>		<i>Label</i>
10.1	Maar je kunt niet zeggen dat de lichtere problemen of het lichtere domein wat jullie willen, minder relevant is.	Je kunt niet zeggen dat het lichtere domein minder relevant is
10.2	Dus juist de aanpak van beschermende factoren kan weleens even effectief zijn als hardlopen wanneer iemand zit te kraaien.	Aanpak van beschermende factoren even effectief als hardlopen wanneer iemand zit te kraaien
10.3	Dus vanuit beleid kan het zeker zo effectief zijn om daar je geld neer te leggen, omdat je dan de populatie die nu om hulp vraagt, wellicht vijf tot vijftien procent, weleens procenten naar beneden kan brengen, als je in het voterrein je geld stopt.	Vanuit beleid zeker zo effectief om geld in voterrein te stoppen Populatie die nu om hulp vraagt vijf tot vijftien procent naar beneden brengen.